

HENOHOVA KNJIGA

H.R. Charles

Študijska izdaja

Škofja Loka, 2024

Naslov izvirnika: The Book of Enoch

Avtor: H.R. Charles

HENOHOVA KNJIGA

H.R. Charles

Z uvodnimi ter kritičnimi in pojasnjenimi opombami k več knjigam
v sodelovanju s številnimi učenjaki je urejal R. H. Charles, D.Litt.,

D.D. Oxford: The Clarendon Press

Oxford: The Clarendon Press 1913

Skeniral in uredil: Joshua Williams, Northwest Nazarene College, 1995,
vir: archive.org/details/apocryphapseudep02charuoft

Pravica do uporabe besedila

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons (CC BY-NC-ND PRIZNANJE
AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – BREZ PREDELAV).

Uporabnikom je dovoljeno reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem in
javna priobčitev izvirnega avtorskega dela, vendar samo v nekomercialne namene,
pod pogojem, da navedejo avtorja izvirnega dela in da dela ne spreminjajo.
(creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Prva izdaja

Knjiga je objavljena na: github.com/msavli/SloHenoh/

Prevod: Marjan Šavli in Barbara Hojkar Šavli, 2024

Priprava besedila: Marjan Šavli (PTXPrint)

Fotografija na naslovnici: arhiv družine Šavli

Založnik: Marjan Šavli in Barbara Hojkar Šavli, Mestni trg 11, Škofja Loka,
marjan.savli@gmail.com

Verzija za mobilne naprave: www.crosswire.org/applications/

CIP xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

BREZPLAČEN IZVOD – NI ZA PRODAJO

Spremna beseda

Pred vami je slovenski prevod Henohove knjige v študijski obliki z opombami in referencami.

Sveto pismo v predzadnji, Judovi knjigi, omenja Henohovo knjigo, ki je bila očitno v Jezusovih časih poznana. Kasneje so jo zaradi različnih razlogov, predvsem pa zato, ker je s svojo vsebino tako neposredna do greha, izločili iz knjig, ki bi bile vsebovane v Svetem pismu.

Branje angleške verzije naju je spodbudilo, da jo prevedeva v slovenščino. Pri prevajanju sva obstoječim referencam, ki knjigo povezujejo s Svetim pismom, dodala še nekaj dodatnih, ki so označene z [oglatimi oklepaji].

Vzporedno s prevodom je potekalo tudi ažuriranje napak spletne verzije, s primerjavo s papirnim izvirnikom, na podlagi katere je narejena angleška verzija za branje na elektronskih napravah.

Prosiva Boga, da bi bila tudi vam ta knjiga v blagoslov in spodbudo pri hoji z Jezusom.

Prevajalca

Bog je že dokazal Svojo ljubezen do tebe osebno. Kajti Bog je tako ljubil svet (tebe), da je dal Svojega edinorojenega Sina, da kdorkoli veruje vanj, (ti?) se ne bo pogubil, temveč bo imel večno življenje. ^(Jn 3,16)

Ali verjameš Besedi Njega, ki te je ustvaril, ki te pozna in te ljubi?

Ali si pripravljen sprejeti Njega, to je Božjo Besedo – Jezusa Kristusa, po katerem so bile narejene vse stvari?

Toda sedaj povsod vsem ljudem zapoveduje, da se pokesajo. ^(Apd 17,30)

Pokesajte se torej in bodite spreobrnjeni (tj. obrnite se proč od greha k živemu Boga), da bodo vaši grehi lahko izbrisani. ^(Apd 3,19)

Sprejmite Jezusa in ne grešite več, kajti Bog je določil dan, na katerega bo sodil svet v pravičnosti, po tem možu (Jezusu Kristusu), katerega je določil. O tem je dal zagotovilo vsem ljudem, ker ga je obudil od mrtvih. ^(Apd 17,31)

Kajti s srcem človek veruje v pravičnost, z usti pa je narejeno priznanje v rešitev duše. ^(Rim 10,10) Tvoja molitev (iskren pogovor z Bogom) naj bi bila takšna.

Na glas izgovori:

»Jezus, žal mi je za vse moje grehe. Prosim odpusti mi, osvobodi me in me popolnoma očisti. Sprejemam te za svojega Odrešenika, Gospoda in Gospodarja svojega življenja. Hvala, ker si tudi zame plačal ceno za moje grehe na križu, umrl in tretji dan vstal.«

datum: _____ podpis: _____

Toda tolikim, kot so ga sprejeli, njim je on dal moč, da postanejo Božji sinovi, torej njim, ki verujejo v njegovo ime, (v ime Jezusa Kristusa). ^(Jn 1,12) Potem so bili tisti, ki so z veseljem sprejeli njegovo besedo, krščeni. ^(Apd 2,41)

Pokesajte se (če si to ravnokar storil, sledi navodilu)

in vsak izmed vas naj bo krščen v imenu Jezusa Kristusa v odpuščanje grehov

in prejeli boste dar Svetega Duha. ^(Apd 2,38)

Kdor veruje vanj, ni obsojen, toda kdor ne veruje, je že obsojen, ker ni veroval v ime edinorojenega Božjega Sina. ^(Jn 3,18) Kdor zavrača mene (Jezusa) in ne sprejema mojih besed, ima nekoga, ki ga sodi. Beseda, ki sem jo govoril, ta ista ga bo sodila na poslednji dan. ^(Jn 12,48)

Kazalo

Henohova knjiga.....	Hen.....	1
Razdelek I.....	Knjiga stražarjev.....	2
Razdelek II.....	Knjiga prispodob.....	29
Razdelek III.....	Knjiga nebeških svetil.....	70
Razdelek IV.....	Knjiga sanjskih vizij.....	87
Razdelek V.....	Henohovo pismo.....	108
Razdelek VI.....	Odlomek iz Noetove knjige.....	133

H.R. Charles

HENOHOVA KNJIGA

a **1,1** 5 Mz 33,1
b **1,2** 4 Mz 24,3-4
c **1,3** Mih 1,3
d **1,3** Iz 26,21
e **1,4** 1 Mz 21,33
f **1,4** Iz 40,28
g **1,4** Rim 16,26
h **1,4** 5 Mz 33,2
i **1,4** Ps 68,17
j **1,5** Dan 4,13
k **1,5** Dan 4,17
l **1,5** Dan 4,23
m **1,6** Ps 97,5
n **1,6** Mih 1,4

Razdelek I – Knjiga stražarjev

Poglavja I-XXXVI

UVOD

I-V. Henohova Prispodoba o prihodnjem deležu hudobnih in pravičnih

1 Besede Henohovega blagoslova, s katerimi je blagoslovil izvoljene in pravične, ki bodo živeli v dnevu stiske, ko bodo vsi hudobni in brezbožni odstranjeni.^a ² In prevzel je svojo prispodobo, ter rekel – Henoh, pravičen mož, čigar oči je Bog odprl, je videl videnje Svetega v nebesih, in ki so mi ga pokazali angeli, in od katerih sem slišal vse in od njih sem razumel, kar sem videl, a ne za ta rod, temveč za oddaljen rod, ki bo prišel. ³ Glede izvoljenih sem rekel, in prevzel svojo prispodobo glede njih:

»Sveti Veliki bo prišel iz Svojega prebivališča,^{cd}

⁴ in večni Bog^{efg} bo stopil na zemljo, (celo)

na goro Sinaj,^{bhi}

[in pojavil se bo iz Svojega tabora]

in pojavil se bo v moči Svoje moči iz nebes in nebes.

⁵ In vsi bodo udarjeni s strahom,

in Stražarji^{cjkl} se bodo tresli

in velik strah in trepet jih bosta zgrabila do koncev zemlje.

⁶ In visoke gore se bodo stresle

in visoki hribi se bodo znižali

in stopili se bodo kot vosek pred plamenom.^{mn}

⁷ In zemlja bo v celoti razklana

---

^a **1,1** Prim. 5 Mz 33,1 'Mojzesov blagoslov.'

^b **1,4** Sinaj, kjer je bila dana postava, bo kraj prihodnje sodbe. Prim. 5 Mz 33,2; Ps 68,17. Vse vrstice 4-9 govorijo o zadnji sodbi.

^c **1,5** Tukaj in v x. 9, 15, xii. 4, xiii. 10, xiv. 1, 3, xv. 2, xvi. 1, 2, xci. 15 = padli angeli. V xii. 2, 3, xx. 1, xxxix. 12, 13, xl. 2, lxi. 12, lxxi. 7 = nadangeli. Ime se prvič pojavi v Dan 4,13.17.23. Grščina tukaj neustrezno vstavlja petje Stražarjev (glej 2 En. xviii).

in vse, kar je na zemlji, se bo pogubilo
in sodba bo nad vsemi (ljudmi).

⁸Toda s pravičnimi bo On sklenil mir.

In zaščitil bo izvoljene
in nad njimi bo usmiljenje.

In vsi bodo pripadali Bogu
in uspevali bodo

in 𐤅𐤅𐤁𐤀 bodo blagoslovljeni.

𐤅In On bo njim vsem pomagal

in svetloba se jim bo prikazala

𐤅in On bo z njimi sklenil mir 𐤅.«

⁹In glej! On prihaja z deset tisoč^{ia} 𐤅Svojih 𐤅svetih,^{cdefgh}

da izvrši sodbo nad vsemi

in da uniči 𐤅vse 𐤅brezbožne.

In da obsodi vse meso

zaradi vseh del 𐤅njihove brezbožnosti 𐤅, ki so

jih brezbožno zagrešili,

𐤅in zaradi vseh trdih stvari, ki 𐤅so jih brezbožni

grešniki 𐤅govorili 𐤅zoper Njega.

2^a Opazujte vse, kar se dogaja na nebu, kako ne spreminjajo
svojih orbit 𐤅in 𐤅svetila, ki so na nebu, kako vsa vstajajo
in zahajajo v vrstnem redu vsakega v svojem obdobju in ne
kršijo svojega določenega reda. ²Glejte zemljo in pazite na
stvari, ki se dogajajo na njej od prve do zadnje, 𐤅kako trdne
so 𐤅, kako se 𐤅nobena od stvari na zemlji 𐤅ne spreminja,
𐤅ampak 𐤅se 𐤅vam 𐤅prikažejo vsa Božja dela. ³Glejte
poletje in zimo,^{b,ijk} 𐤅kako je celotna zemlja nasičena z vodo,
in oblaki, rosa in dež ležijo na njej 𐤅.

3^c Opazujte in pogledjte, kako se (pozimi) vsa drevesa
𐤅zdijo, kot da so se posušila in odvrгла vse svoje liste,

^a **2,1** V ii-v. 3 red narave je v nasprotju z neurejenostjo človekovega sveta. V Neftálíjevi oporoki iii. 2, 3 je ljudem rečeno, naj spoštujejo Božji zakon, tako kot sonce, luna in zvezde spoštujejo svoj določen red. Stražarji, ki so zapustili svoj naravni red, pa so označeni kot opozorilo. Prim. Sirah xvi. 26-28, Solomonovi psalmi xviii. 12-14.

^b **2,3** [Hebrejščina ima samo dva letna časa. Poletje in zimo. Prim. 1 Mz 7,22, Iz 18,6, Zah 14,8].

^c **3,1** Glede štirinajstih zimzelenih dreves glej Geoponica xi. 1. Dvanajst dreves (glej mojo Greek Verss. of Test, of xii Patr., str. 248, 249) za uporabo pri žrtvovanjih, nima nobene zveze s tem seznamom tukaj. Grška je izgubila iii. 1^b v. i skozi homoeotelevton.

a **1,9** 5 Mz 33,2

b **1,9** Dan 7,10

c **1,9** Job 5,1

d **1,9** Job 15,15

e **1,9** Ps 116,15

f **1,9** Dan 4,13

g **1,9** Zah 14,5

h **1,9** [Jud 1,14-15]

i **2,3** 1 Mz 7,22

j **2,3** Iz 18,6

k **2,3** Zah 14,8

a **5,4** Ps 12,4
 b **5,4** Dan 7,8
 c **5,4** Dan 7,11
 d **5,4** Dan 7,20
 e **5,4** Iz 48,22
 f **5,4** Iz 57,21
 g **5,6a** Iz 65,15
 h **5,b** Ps 102,9

razen štirinajstih dreves, ki ne izgubijo svojega listja, ampak staro listje ohranijo dve do tri leta, dokler se ne pojavi novo.

4 In spet opazujte poletne dni, kako je sonce zgoraj nad zemljo nasproti njej. In iščete senco in zavetje zaradi sončne vročine, pa tudi zemlja gori z naraščajočo vročino in tako zaradi njene vročine ne morete stopiti na zemljo ali na skalo.

5 ¶Opazujte¶, kako se drevesa pokrivajo z zelenimi listi in obrodijo sad. Zato bodite pozorni ¶in spoznajte¶ glede na vsa ¶Njegova dela¶ in spoznajte, kako jih je On, ki živi na veke, tako naredil. ²In ¶vsa¶ Njegova dela se ¶tako na veke¶ nadaljujejo iz leta v leto in vse naloge, ki jih izpolnjujejo Zanj, in ¶njihove naloge¶ se ne spreminjajo, ampak glede na to, kakor je Bog odredil, tako so storjene. ³In glejte, kako morje in reke na podoben način izpolnjujejo in ¶ne spreminjajo¶ svojih nalog ¶iz Njegovih zapovedi¶. «

⁴Toda vi – vi niste bili trdni niti niste izpolnjevali

Gospodarjevih zapovedi,

temveč ste se obrnili vstran in govorili ponosne

in trde besede^{aabcd}

s svojimi nečistimi usti zoper Njegovo veličino.

Oh, vi trdosrčni, vi ne boste našli nobenega miru.^{ef}

⁵Zato boste preklinjali svoje dni

in leta vašega življenja se bodo pogubila

in ¶leta vašega uničevanja¶ se bodo pomnožila

v večnem preklinjanju

in nobenega usmiljenja ne boste našli.

^{6a}V tistih dneh boste svoja imena^g naredili za

večno preklinjanje vsem pravičnim

^bin zaradi vas bodo ¶vsi¶, ki preklinjajo, preklinjali^h

¶in vsi¶ grešniki ¶in brezbožniki¶ vas

bodo zaradi vas psovali

^{7c}in zaradi vas bodo brezbožni prekletstvo.

^{6d}¶In vsi ... se bo veselili

^ein tam bo odpuščanje grehov

^fin vsako usmiljenje, mir in potrpežljivost.

^gZanje bo rešitev duš, čudovita svetloba.

^a **5,4** Glej i. 9, opomba in prim. Ps 12,4; Dan 7,8.11.20. Obtožba bogokletja je pogosta v xci-civ, npr. xci. 7, 11.

ⁱ Za vse vas grešnike pa ne bo rešitve duše,
^j temveč bo na vas vseh ostalo prekletstvo^γ.
^{7a} Toda za izvoljene bo svetloba, radost in mir^a
^b in podedovali bodo zemljo.^{bc}
⁸ In potem bo izvoljenim podeljena modrost
in vsi bodo živeli in nikoli več ne bodo ponovno grešili
bodisi zaradi brezbožnosti bodisi zaradi ponosa.
Toda tisti, ki so modri, bodo ponižni.
⁹ In ne bodo se več pregrešili
niti vse dni svojega življenja ne bodo grešili
niti ne bodo umrli od (božanske) jeze ali besa,
temveč bodo dopolnili število dni svojega življenja.^{def}
In njihova življenja bodo narasla v miru^g
in leta njihove radosti se bodo pomnožila
v večnem veselju in miru,
vse dni njihovega življenja.

^a **5,7a** Ps 37,11
^b **5,b** [Ps 37,11]
^c **5,b** [Mt 5,5]
^d **5,9** Iz 65,20
^e **5,9** Iz 65,22
^f **5,9** Zah 7,4
^g **5,9** 1 Mz 1,22

VI-XI. Padec angelov. Demoralizacija človeštva. Prošnja angelov v imenu človeštva. Zle usode, ki jih je Bog izrekel angelom. Mesijansko kraljestvo – (Noetov odlomek).

6^c In zgodilo se je, ko so se človeški otroci namnožili, da so se jim v tistih dneh rodile lepe in ljubke hčere. ² Angeli, otroci nebes, so jih videli in si jih poželeli ter drug drugemu rekli: »Pridite, izberimo si žene izmed človeških otrok in zaplodimo

^a **5,7a** Začasni blagoslovi, obljubljeni v SZ, prim Ps 37,11, so tukaj obnovljeni, vendar je pisatelj opustil SZ podlago glede vprašanja Šeola in vstajenja.

^b **5,9** Prim. 1 Mz 1,22 itd., ampak tukaj duhovna razširitev.

^c **6,1** VI-XI. Ta poglavja so uvedena nenadoma. Glej uvod, vi. 3-8, viii. 1-3, ix. 7, x. 11 pripada ciklu mitov Semjâzâ. Kot v lxix. 2 je on glavni in Azâzêl šele deseti v poveljstvu. Drugje v Enohu je Azâzêl glavni in Semjâzâ ni omenjen. Ti miti pa so bili zamešani že v svoji sedanji obliki, ko so bili napisani lxxxviii-lxxxix. 1. Še enkrat, x. 1-3 pripada Noetovi apokalipsi, katere številni odlomki se pojavljajo v Enohu. Syncellus daje njegov dodatni odlomek za x. 3. Dejansko je vi-xi vse Neotovsko; prim. Jub. vii. 21-25, in moja izdaja Jubilejev lxxi nasl., 264. xii-xvi pa pripadata Enohovi knjigi.

a **6,2** 1 Mz 6,1-4
 b **6,2** Jud 1,6
 c **6,2** 2 Pt 2,4
 d **6,6** Ps 132,3
 e **6,7** 1 Mz 6,3

si otroke.«^{a,abc} ³ In Semjâzâ, ki je bil njihov vodja, jim je rekel: »Bojim se, da se ne boste zares strinjali, da storite to dejanje in jaz sam bom moral plačati kazen velikega greha.« ⁴ In vsi so mu odgovorili ter rekli: »Naj vsi prisežemo prisego in se vsi zavežimo z medsebojnimi prekletji, da ne bomo opustili tega načrta, temveč, da bomo storili to stvar.« ⁵ Nato so vsi skupaj prisegli in se zavezali z medsebojnimi prekletji nad tem. ⁶ In vseh jih je bilo dvesto, ki so se 𐤅𐤃𐤁𐤀 Jereda^b spustili na vrh gore Hermon in imenovali so jo gora Hermon, ker so si prisegli in se zavezali z medsebojnimi prekletji nad tem.^d ⁷ In to so imena njihovih voditeljev: njihov vodja Samîazâz,^e Arâkîba, Râmêêl, Kôkabîêl,^c Tâmîêl,^d Râmîêl,

^a **6,2** Prim. xiii. 8, xiv. 3, xxxix. 1. Glej xv. 1-7. Prim. 'sinovi svetih angelov' lxxi. 1, in opomba. Celoten mit o angelih in človeških hčerah v Enohu izhaja iz 1 Mz 6,1-4: 'Božji sinovi so vstopili k človeškim hčeram.' To se ne nanaša na zavezništva med Setiti in Kainijci, ampak na zgodnji perzijski (?) mit o tem, da so demoni pred Zoroastrovim prihodom pokvarili zemljo in se povezali z ženskami (Bousset, Rel. d. Jud. 382, 560). Prvotni LXX prevod za 'Božje sinove' je bil γγῆλοι τοῦ Θεοῦ, kot pri Philo, de Gigantibus, Justin Martyr, Apol. ii. 5, Evzebij, Avguštin in Ambrož. Glede mitov glej Grünbaum v ZDMG xxxi. 225 ff., in za izjave, ki so odvisne od tega poročila v Henohu ali so z njim usklajene, prim. Jub. iv. 15, v. 1 in naprej; Test. Reub. v. 6, 7, Neftálíjeva oporoka iii. 5, 2 en. vii, xviii, Jud 6, 2 Pt 2,4; Jožef, Ant. i. 3. 1; Philo, de Gigantibus; Justin Martyr, Apol. i. 5; Ps. Klement, Hom. viii. 13; Clem. Alex. Strom. v. 1. 10; Tert. de Virg. Veland. vii; Adv. Marcion. v. 18; De Idol. ix; Lact. Institut. ii. 15; Commodian, Instruct. i. 3. V De Civ. Dei xv. 23 Avguštin nasprotuje temu mnenju in zanika Henohov navdih, ki ga je zagovarjal Tertulijan.

^b **6,6** glej cvi. 13. Torej grško; etiopsko je pokvarjeno. Tako dobimo dve paronomaziji v hebrejščini: Jared in יָרֵד 'sestopiti' ter Hermon in מְרִיחַ 'prekletstvo'. Za tradicijo prim. Orig. Comment. v Ioann. tom. viii, str. 132, izd. Huet.; Epifanij, adv. Haer. i. 4, izd. Petav., tom. i, str. 4; Hilary, Comm. v Ps 132,3. Razlogi za sestop angelov v knjigi Jubilejev se razlikujejo od tistih, navedenih v tem poglavju. Tam v iv in v je rečeno, da je Bog poslal Stražarje na zemljo, 'da bi poučevali človeške otroke, naj izvajajo sodbo in poštenost', in da so pri tem začeli hrepeneti po človeških hčerah. Prim. Test. Reub. v. 6. V 1 Henoh naj bi se angeli spustili zaradi svojega poželenja in isti razlog je naveden v Jalkut Shimu. Bereš. 44. Glej Weber, Jüd. Theologie, 253. Knjiga Jubilejev ima implicitno polemiko proti tej in drugim Henohovim izjavam. Po kasnejšem izročilu se Azâzêl ni mogel vrniti v nebesa, ker je prekoračil sedemdnnevno omejitev, ki je bila dodeljena angelskim obiskovalcem na zemlji.

^c **6,7** Božja zvezda.

^d **6,7** Božja popolnost.

Dânêl, Êzêqêêl, Barâqîjâl,^a Asâêl, Armârôs, Batârêl, Anânêl, Zaqîêl, Samsâpêêl, Satarêl, Tûrêl,^b Jômjâêl,^c Sariêl.^d ⁸ To so vodje njihovih desetnij.

7^e In vsi drugi so si, skupaj z njimi, vzeli žene in vsak si je zase izbral eno in začeli so hoditi vanje in se oskrunjali z njimi in jih naučili zaklinjanja, izrekanja urokov, rezanja korenin in seznanili so jih z rastlinami. ² In zanosile so ter rodile velike velikane,^f katerih višina je bila tri tisoč elov; ³ ki so použili vse pridobitve ljudi. ⁴ In ko jih ljudje niso mogli več vzdrževati, so se velikani obrnili zoper njih in požirali človeštvo. ⁵ Začeli so grešiti zoper ptice, zveri, plazilce, ribe in žreti meso drug drugega^g in piti kri.^h^{bcd} ⁶ Potem je zemlja vložila obtožbo zoper nepostavne.

8 Azazêl je učil ljudi izdelovati meče, nože, ščite in oklepe in dal jim je spoznati zemeljske kovine in umetnost njihove obdelave ter zapestnice in okraske in uporabo antimona,ⁱ in lepšanje vek in vse vrste dragih kamnov in vse barvne tinkture.^e ² In nastala je velika brezbožnost in nečistovali so in bili so zavedeni in se skvarili na vseh svojih poteh. ³ Semjâzâ je učil izrekanja urokov in rezanja korenin, Armârôs razreševanja izrekanja urokov,^f Barâqîjâl (je učil) astrologijo, Kôkabêl ozvezdja, Êzêqêêl znanja o oblakih, Araqiêl znamenja zemlje, Shamsiêl znamenja sonca in Sariêl smer lune. ⁴ In ko so se ljudje pogubljali, so jokali in njihov jok je segel do nebes ...

9 Nato so Mihael, Uriel, Rafael in Gabriel pogledali dol iz nebes^g in zagledali veliko krvi, ki je bila prelita na zemlji in vso nezakolitost, ki se je počela na zemlji. ² In drug drugemu

^a 6,7 Bliskanje Boga.

^b 6,7 Božja skala.

^c 6,7 Božji dan.

^d 6,7 Ta seznam je nepopoln, saj se je ime po Tûrêlu izgubilo.

^e 7,1 Etiopski in grški izvirnik se v tem in v osmem poglavju precej razlikujeta. Zabeleške časa v grščini so posledica kasnejših rok.

^f 7,2 [velike velikane: hebr. Nefil (mn. Nefilim); pasti dol].

^g 7,5 Ena skupina velikanov je uničila drugo.

^h 7,5 Pri Judih velik zločin.

ⁱ 8,1 [antimon: kemijski element, Sb, manj strupen od arzena, v večjih dozah povzroči smrt v nekaj dneh, uporaba za barvilo, barvanje vek. Sedanja uporaba: balzam za kožo pri prežvekovalcih, utrjevanje svinca, preprečevanje gorenja materialov, v elektroniki pri izdelavi filmov, za izdelavo umetnih poliestrskih vlaken in jadrovine, za odstranjevanje mikroskopskih mehurčkov iz stekla. ...]

^a 7,2 1 Mz 6,4

^b 7,5 1 Mz 9,4

^c 7,5 1 Sam 14,32-34

^d 7,5 Apd 15,20

^e 8,1 Iz 3,16-24

^f 8,3 Dan 5,12

^g 9,1 Ps 14,2

a **9,4** [1 Tim 6,15]

b **9,4** [Raz 17,14]

c **9,5** [Heb 4,13]

d **9,10** Job 5,1

e **9,10** Job 33,23

f **9,10** Zah 1,12

g **9,10** Apd 10,4

h **9,10** Raz 8,3

i **10,4** 1 Mz 6,3

so rekli: »Zemlja, narejena †brez prebivalca, kriči z glasom njihovih jokanj† gor do nebeških vrat.³ ¶In zdaj vam, nebeški sveti¶, duše ljudi vlagajo svojo tožbo, rekoč: »Prinesite našo zadevo pred Najvišjega.«⁴ In rekli so Gospodarju vekov: »Gospodar gospodov, Bog bogov, Kralj kraljev_{ab} in Bog vekov_c, prestol Tvoje slave (stoji) za vse rodove vekov in Tvoje ime je sveto in slavno in blagoslovljeno na vse veke!⁵ Ti si naredil vse stvari in oblast nad vsemi stvarmi imaš Ti. In vse stvari so gole in odprte v Tvojem pogledu in Ti vidiš vse stvari in nič se ne more skriti pred teboj.⁶ Ti vidiš, kaj je storil Azazél, ki je na zemlji učil vso nepravico in razodel večne skrivnosti, ki so bile (varovane) v nebesih, ki so si jih ljudje prizadevali naučiti.⁷ In Semjâzâ, ki si mu dal oblast, da vlada nad svojimi kolegi.⁸ In odšli so k hčeram moških na zemlji in spali so z ženskami ter se oskrunili in jim razodeli vse vrste grehov.⁹ In ženske so rodile velikane in celotna zemlja je bila s tem napolnjena s krvjo in nepravico.¹⁰ In zdaj glej, duše tistih, ki so umrli, jokajo in vlagajo svojo tožbo k nebeškim vratom, in njihove žalostinke so se dvignile_{defgh} in ne morejo prenehati zaradi nezakonitih dejanj, ki so narejena na zemlji.¹¹ In Ti veš vse stvari, preden se zgodijo, in Ti vidiš te stvari in jih trpiš, in nam ne poveš, kaj naj jim storimo glede tega.«

10 Nato je rekel Najvišji, Sveti in Veliki, spregovoril je in Uriela poslal k Lamehovemu sinu^a ter mu rekel: ² »Pojdi k Noetu in_c mu v mojem imenu reci: »Skrij se!« in razodeni mu konec, ki se bliža; da bo celotna zemlja uničena, in potop bo kmalu prišel na vso zemljo in uničil bo vse, kar je na njej.³ In sedaj ga pouči, da bo lahko pobegnil in bo njegovo seme lahko ohranjeno za vse rodove sveta.«^b ⁴ In Gospodar je Rafaelu ponovno rekel:^c »Azazélu zveži roko in stopalo in ga vrzi v temo; in naredi odprtino v puščavi, ki je v Dûdâêlu in ga vrzi vanjo.^d^{iab} ⁵ In nanj naložite grobe in nazobčane skale

^a **10,1** tj. Noetu.

^b **10,3** G^g je veliko polnejši. 'Naroči pravičnemu (možu), kaj naj stori Lamehovemu sinu, in ohranil bo svojo dušo v življenju in pobegnil skozi svet, in iz njega bo posajena rastlina in utrjena bo za vse rodove sveta.'

^c **10,4** v. 4–8. Rafaelova naloga – da odstrani Azâzêla in da ozdravi zemljo.

^d **10,4** Azâzêl kot glavni prestopnik in vodja je najprej kaznovan (v vrstici 11, Semjâzâ), sedaj z zaporom in končno z ognjem. Predstavljen je kot

in ga pokrijte s temo in tam naj ostane na veke in pokrijte njegov obraz, da ne bo mogel videti svetlobe.^c ⁶In na dan velike sodbe bo vržen v ogenj. ⁷In ozdravi zemljo, ki so jo angeli pokvarili, in oznani ozdravitev zemlje, da bodo lahko ozdravili kugo in da se vsi človeški otroci ne pogubijo zaradi vseh skrivnostnih stvari, ki so jih stražarji razkrili in naučili svoje sinove. ⁸In vsa zemlja je bila pokvarjena zaradi del, ki jih je učil Azazel. Njemu pripišite ves greh.^a ⁹Gospodar je rekel Gabrielu: »Začni zoper pankrte in izprijenje in zoper otroke prešuštva in uniči [otroke prešuštva in] otroke Stražarjev izmed ljudi [in povzroči jim, da gredo naprej]. Pošlji jih enega zoper drugega, da lahko drug drugega uničijo v bitki, kajti dolžine dni ne bodo imeli.^b ¹⁰In nobena zahteva, ki jo bodo oni (tj. njihovi očetje) naredili tebi, ne bo odobrena njihovim očetom v njihovem imenu; saj upajo, da bodo živeli večno življenje in da bo vsak izmed njih živel petsto let.« ¹¹Gospodar je rekel Mihaelu: »Pojdi, zveži Semjâzâ in njegove kolege, ki so se združili z ženskami, tako da so se oskrunili z njimi v vsej njihovi nečistosti.^c ¹²In ko so njihovi sinovi ubijali drug drugega in so oni videli uničenje svojih ljubljenih, jih trdno zvežite za sedemdeset rodov^d v dolinah zemlje do dneva njihove sodbe in njihovega použitja, dokler ne bo sodba, ki je na veke in veke, zaključena.^d ¹³V tistih dneh bodo odvedeni v brezno ognja^{efg} in v muke in ječo, v kateri bodo zaprti na

^a **10,4** 3 Mz 16,10

^b **10,4** 3 Mz 16,22

^c **10,5** Jud 1,6

^d **10,12** Jud 1,6

^e **10,13** Mt 25,41

^f **10,13** Raz 20,10

^g **10,13** Raz 20,14-15

priklenjen v puščavi, v katero so pripeljali grešnega kozla. Jeruzalemski Targum (Ps. Jonathan) v Levitiku pravi, da je bil kozel poslan umret na trdo in grobo mesto v puščavi nazobčanih skal, to je Beth Chadure ali Beth Chaduda (Joma, vi. 8). Ta Beth Chaduda (= 'Dûdâêl' v tej vrstici) je bil določen kraj blizu Jeruzalema. Prim. 3 Mz 16,10.22. O Semjazi in Azâzêlu glej Targ. Ps. Jon. na 1 Mz 6,3, kjer se pojavita obe imeni in je naveden mit. Opazujte, da je Azâzêl kaznovan na kraju samem; in tudi, da je v Noetovih odlomkih to mesto v zemeljskih dolinah, v pristnem Henohu pa onkraj zemlje.

^a **10,8** Opazite, kako je ves greh pripisan padlim angelom.

^b **10,9** 9. 10. Gabriel, da uniči velikane. Tukajšnjemu poročilu natančno sledijo Jubileji v. 6–11. Velikani se pobijejo med seboj v navzočnosti svojih staršev; prim. xiv. 6 in v. 12 tukaj. Starši so takrat zvezani v zemeljskih brezni in njihova moč raniti zemljo je na koncu; prim. xiv. 5. Toda z duhovi velikanov ni tako. Uživajo nekaznovanost napačnega početja do končne sodbe. Glej xv. ii-xvi. 1.

^c **10,11** Ta vrstica opisuje Mihaelovo nalogo, ki se razlikuje od Gabrielove. Prim. lxxxviii. 3, ki se razlikuje od lxxxviii. 2.

^d **10,12** To obdobje nima nobene povezave z Apokalipso tednov.

a **10,18** Am 9,13-14
 b **10,18** Oz 2,22-23
 c **10,18** Jer 31,5
 d **10,18** Iz 25,6
 e **10,18** Ez 28,26
 f **10,18** Ez 34,26
 g **10,19** Iz 5,10
 h **11,1** 5 Mz 28,12
 i **11,2** Ps 85,10
 j **11,2** Iz 32,17

veke. ¹⁴ In kdorkoli bo obsojen in uničen, bo odslej z njimi zvezan do konca vseh rodov. ¹⁵ In uniči vse duhove izprijenecv in otrok Stražarjev, ker so človeštvu storili krivico.^a ¹⁶ Uniči vse napačno z obličja zemlje in naj vsako zlo delo pride do konca. In naj se pojavi rastlina pravičnosti in resnice in ta se bo izkazala za blagoslov. Dela pravičnosti in resnice^γ bodo zasajena v resnici in radosti na veke.

¹⁷ In takrat bodo vsi pravični pobegnili in živeli bodo, dokler ne bodo rodili tisočih otrok in vse dni svoje mladosti in svoje starosti bodo dokončali v miru.

¹⁸ In takrat bo celotna zemlja obdelana v pravičnosti in vsa bo zasajena z drevesi in polna bo blagoslova.^{abcde} ¹⁹ In na njej bodo zasajena vsa zaželena drevesa in na njej bodo sadili trte. In trta, ki jo bodo posadili na njej, bo obrodila vina v obilju in kar zadeva vse seme, ki je posejano na njej, bo vsaka mera (tega) rodila tisoč in vsaka mera oliv bo prinesla deset stiskalnic olja.^g ²⁰ In očisti zemljo pred vsem zatiranjem, pred vso krivičnostjo, pred vsem grehom in pred vso brezbožnostjo, in vso nečistost, ki se počne na zemlji, uniči iz zemlje.^b ²¹ In vsi človeški otroci bodo postali pravični^γ in vsi narodi bodo ponudili oboževanje in hvalili me bodo in vsi me bodo slavili. ²² In zemlja bo očiščena pred vso omadeževanostjo, pred vsem grehom, pred vso kaznijo in pred vsem mučenjem in nikoli več (jih) ne bom poslal nanjo iz roda v rod in na veke.

11 ^c In v tistih dneh bom odprl skladiščne sobe blagoslova, ki so v nebesih, tako da jih pošljem dol in na zemljo^γ, nad delo in trud človeških otrok. ² In resnica in mir bosta povezana skupaj čez vse dni sveta in skozi vse rodove ljudi.«^{ij}

^a **10,15** Gabrielu je ta naloga dana v v. 9.

^b **10,20** Očiščenje je verjetno z mesijanskim kraljestvom, ne s potopom.

^c **11,1** Zaključuje poročilo o mesijanskem kraljestvu. Prim. 5 Mz 28,12.

a 12,4 Jud 1,6

XII-XVI. Sanjska vizija Henoha. Njegovo posredovanje za Azazéla in padle angele. Njegova napoved njihove prve in končne pogube.

12^a Pred temi stvarmi je bil Henoh skrit^b in nihče izmed človeških otrok ni vedel, kje je bil skrit in kje je prebival ter kaj se je zgodilo z njim. ²In njegove aktivnosti so imele opravka s Stražarji in njegovi dnevi so bili s svetimi. ³In jaz, Henoh, sem blagoslavljal Gospodarja veličastva in Kralja vekov, in glej, Stražarji so me poklicali^c – Henoh, pisar^d – in mi rekli: ⁴»Henoh, ti pisar pravičnosti, pojdi, †razglasi† Stražarjem nebes, ki so zapustili visoka nebesa,^a sveto večno mesto in se omadeževali z ženskami in storili, kakor delajo otroci zemlje, in so si k sebi jemali žene: ⁵»Na zemlji ste povzročili veliko uničenje. Ne boste imeli ne miru niti odpuščanja greha. Kolikor so se †oni† razveseljevali v †svojih† otrocih, ⁶bodo †oni† videli umor †svojih† najdražjih in nad uničenjem †svojih† otrok bodo †oni† žalovali in naredili bodo ponižne prošnje k večnosti, toda usmiljenja in miru ne boste dosegli.«

^a 12,1 XII-XVI. Videnja so ohranjena le v fragmentih in niso v redu. Cf. lxxviii-lxxx, xci-xciv. Ker lahko Enoh še vedno posreduje za padle opazovalce, njihova obsodba v x še ni izvršena. Prvotni ukaz je bil: Enoh je bil naprošen, naj posreduje za Azâzêla (izgubljeno), vizija (izgubljeno), odgovor v xiii. 1-2; nato posredovati za Stražarje, xiii. 3, xii. 3, xiii. 4-7, vizija v xiii. 8, odgovor opazovalcem xiii. 9-10. To drugo videnje je podano obširno z Božjim razodetjem o prvem stanu Stražarjev, grehu in pogubi, xiv. 2-xvi. 2. Zaključno sporočilo o pogubi za Watchers v xvi. 3-4 je dvojnik xii. 4-6, kar se zdi bolj izvirno. To ponavljanje je zelo semitsko. Tako bi bil prvotni vrstni red xiv. jaz ..., xiii. 1-2, xiii. 3, xii. 3, xiii. 4-10, xiv. 2-xvi. 2, xii. 4-6 II xvi. 3-4. xii. 1-2 je uvod v uredništvo. Upoštevajte, da tukaj, v tem Enohovem delu človek posreduje za angele. V Noetovem delu angeli posredujejo za ljudi (IX. 3, 4), ne pa tudi za angele (lxviii. 3, Noahic).

^b 12,1 'je bil sprejet' Gg, da bi prejel naslednje razodetje. prim. x. 2. Henoh še vedno živi in še ni dokončno odveden iz zemlje. Kot človek piše prošnjo za padle angele (xiii. 6); v spanju prejme videnje in je v duhu prenesen v nebesa (xiv. 2); govori z jezikom iz mesa (xiv. 2); in je kot smrtnik prestrašen pred Božjo prisotnostjo (xiv. 24).

^c 12,3 Henoha res prosijo, naj posreduje. Zato preberite to vrstico po xiii. 3.

^d 12,3 Prim. xcii. 1. Henoh se nadalje imenuje pisar pravičnosti (xii. 4, xv. 1), ker je sam pravičen človek (xv. 1, lxxi. 14-16) in tudi oznanja pravično sodbo, ki prihaja (xiii. 10, xiv. 1, 3, lxxxi. 6, lxxxii. 1 itd.

^a 13,9 5 Mz 3,9
^b 13,10 [1 Kor 6,3]

13 In Henoh je šel ter rekel: »Azazél, ti ne boš imel miru. Stroga kazen je izšla proti tebi, da te vklene.^a ² In ne boš imel strpnosti niti †prošnja† ti ne bo uslišana zaradi nepravčnosti, ki si jo učil, in zaradi vseh del brezbožnosti, krivičnosti in greha, ki si jih pokazal ljudem.« ³ Nato sem šel in govoril vsem skupaj in vsi so se bali, in strah in trepet sta jih zgrabila. ⁴ Prosili so me, naj zanje sestavim prošnjo, da bi lahko našli odpuščanje, in da njihovo prošnjo preberem v navzočnosti Gospodarja nebes.^b ⁵ Kajti od takrat naprej niso mogli govoriti (z Njim) niti povzdigniti svojih oči k nebesom zaradi sramu svojih grehov, za katere so bili obsojeni. ⁶ Potem sem zapisal njihovo prošnjo in molitev †v zvezi z njihovimi duhovi in njihovimi dejanji posamično in glede na njihove zahteve, da bi imeli odpuščanje in dolžino.† ⁷ Odšel sem in se usedel pri Danovih vodah,^c v deželi Dan, k jugozahodu Hermona. Bral sem njihovo prošnjo, dokler nisem zaspal. ⁸ In glej, prišle so mi sanje in videnja so padla name in videl sem videnja kazni 𐤀in prišel je glas, ki (mi) je ukazal𐤀, da to povem nebeškim sinovom in jih pokaram. ⁹ Ko sem se prebudil, sem prišel k njim in vsi so sedeli zbrani skupaj in jokali v 'Abelsjâli, ki je med Libanomom in Sênêsêrjem,^d a s pokritimi obrazi. ¹⁰ In pred njimi vsemi sem pripovedoval videnja, ki sem jih videl v spanju in začel sem govoriti besede pravičnosti in grajati^e nebeške Stražarje.^f

14 Knjiga besed pravičnosti in grajanja večnih Stražarjev v skladu z zapovedjo Svetega Velikega v tej viziji. ² V spanju sem videl, kar bom zdaj rekel z mesenim jezikom in z dihom svojih ust: »Kar je Veliki dal ljudem, da se s tem pogovarjajo in razumejo s srcem.^g ³ Kakor je On ustvaril in

^a 13,1 Azâzêl naslovljen v skladu z x. 4. Sporočilo njegove pogube. Glej xii-xvi (opomba).

^b 13,4 4, 5. Ker angeli niso mogli nagovoriti Boga niti povzdigniti svojih oči k nebu, so rotili Henoha, naj postane njihov posrednik. Kot pisar njihovo prošnjo sestavi v pisni obliki in je ne poda ustno.

^c 13,7 Ta reka, imenovana tudi Mali Jordan (Joseph, Ant, v. 3. 1, viii. 8. 4) je pritok Jordana. Ta kraj (iz 𐤇𐤍), soditi je izbran zaradi pomena njegovega imena tukaj – sodba.

^d 13,9 Senîr, ime [gore] Hermon - Deut. iii. 9, Cant. iv. 8.

^e 13,10 Prim. 1 Kor 6,3, 'soditi angele'.

^f 13,10 soditi angelom.

^g 14,2 2, 3. Bog je ustvaril človeka z jezikom za govor in zmožnostjo razumevanja, in tako je ustvaril Henoha z močjo grajanja večnih stražarjev.

dal ꞑčloveku moč razumevanja besede modrosti, prav tako je On ustvaril tudi mene in mi dalꞑ moč, da grajam Stražarje, otroke nebes. ⁴ Napisal sem vašo prošnjo in v moji viziji se je tako zdelo, da vam vaša prošnja ne bo dana ꞑtekom vseh dni večnosti in da je bila sodba končno posredovana vam, da vam (vaša prošnja) ne bo odobrenaꞑ. ^{a 5} In odslej se vso večnost ne boste povzpeli v nebesa in ꞑv vezeꞑ zemlje^{b a} je izšel odlok, da se vas zveže za vse dni sveta. ⁶ In (da) boste prej videli uničenje svojih ljubljenih sinov in v njih ne boste imeli veselja, temveč bodo padli pred vami, [ubiti] z mečem. ⁷ Vaša prošnja v njihovem imenu ne bo odobrena, niti v vašem lastnem [imenu], čeprav jokate, molite in govorite vse besede, vsebovane v pisanju, ki sem ga napisal. ⁸ In vizija se mi je pokazala takole: Glej, v videnju so me vabili oblaki^{c bcd} in megla me je pozvala in pot zvezd in strel me je pospešila in priganjala, in vetrovi v viziji so mi povzročili,^e da sem poletel^f in me dvignili navzgor ter me odnesli v nebesa. ⁹ Vstopil sem, dokler se nisem približal steni, ki je zgrajena iz kristalov in obdana z ognjenimi jeziki. In ta me je začela strašiti.^{d 10} In šel sem v ognjene jezike in se približal veliki hiši, ki je bila zgrajena iz kristalov. Stene hiše so bile kot tlakovana tla, (narejena) iz kristalov^g in njen tlak je bil iz kristala. ¹¹ Njen strop je bil kot steza zvezd in strel in med njimi so bili ognjeni kerubi in njeno nebo je bilo (čisto kakor) voda. ¹² Goreč ogenj je obdajal stene in njeni portali so goreli z ognjem. ¹³ Vstopil sem v tisto hišo in ta je bila vroča kot ogenj in hladna kot led. Tam, v njej, ni bilo užitkov življenja. Strah me je pokrnil in trepetanje me je zajelo. ¹⁴ Ko sem se tresel in trepetal, sem padel na svoj obraz.^{hi} ¹⁵ Zagledal sem vizijo, in glej! Bila je druga hiša, večja od prejšnje in celoten portal je stal odprt pred menoj.^{e 16} Ta je bila zgrajena iz ognjenih plamenov in v vsakem pogledu se je tako odlikovala v sijaju in veličastnosti

- a **14,5** Žal 3,34
 b **14,8** Mt 17,5
 c **14,8** Ps 18,10-11
 d **14,8** Ps 104,3
 e **14,8** Dan 4,5
 f **14,8** 4 Mz 11,31
 g **14,10** Iz 30,30
 h **14,14** Ez 1,28
 i **14,14** Dan 8,17-18

^a **14,4** 4-7. Henohov opomin Stražarjem.

^b **14,5** G^g, 'na zemlji' E. bere 'v okovih na zemlji' ali (prim. Žal 3,34) 'kot ujetniki na zemlji'.

^c **14,8** Izraz je nenavaden. Prim. morda Mt 17,5. Vendar bi morali pričakovati nekaj takšnega kot v Ps 18,10-11, Ps 104,3.

^d **14,9** 9-13. Henoha odnesejo v nebesa in gre skozi zunanje dvorišče Božje palače.

^e **14,15** Vrata so odprta, tako da lahko Henoh opiše, kaj je znotraj. G^g je pokvarjen.

- a **14,18** Ez 1,26
 b **14,18** Dan 7,9
 c **14,18** 1 Kr 22,19
 d **14,18** Iz 6,1
 e **14,18** Raz 4,2
 f **14,18** Iz 6,1-13
 g **14,18** Ez 1,10
 h **14,18** Dan 7,9-10
 i **14,19** Dan 7,10
 j **14,20** Dan 7,9
 k **14,20** Ps 104,2
 l **14,20** Jak 1,17
 m **14,20** Raz 4,3
 n **14,22** 1 Tim 6,16
 o **14,24** Dan 8,17
 p **14,24** Lk 24,5
 q **15,3** Jud 1,6

in do te mere, da vam ne morem opisati njenega sijaja in obsega. ¹⁷ Njena tla so bila ogenj in nad njo so bile strele in pot zvezd in tudi njen strop je bil goreč ogenj. ¹⁸ Pogledal sem in 𐤒𐤕 njeȝ 𐤕 zagledal vzvišen prestol.^{abcde} Njegov videz je bil kakor kristal in njegova kolesa kot sijoče sonce in tam je bilo videnje kerubov.^{a,efgh} ¹⁹ Izpod prestola so prihajali curki gorečega ognja, tako da nisem mogel gledati nanj.ⁱ ²⁰ Velika Slava je sedela na njem in Njegova obleka je sijala močnejše kakor sonce in je bila bolj bela kot katerikoli sneg.^{jklm} ²¹ Noben izmed angelov ni mogel vstopiti in gledati Njegovega obraza zaradi razloga veličastnosti in slave, in nobeno meso ga ni moglo gledati. ²² Naokoli Njega je bil goreč ogenj in velik ogenj je stal pred Njim in nihče naokoli se mu ni mogel približati.ⁿ Deset tisočkrat deset tisoč (jih je stalo) pred Njim, vendar On ni potreboval nobenega svetovalca. ²³ Najsvetejši, ki so bili blizu Njega, ga niso zapustili ponoči niti niso odšli od Njega. ²⁴ Do takrat sem trepetajoč ležal na svojem obrazu.^{op} In Gospodar me je poklical s Svojimi usti ter mi rekel: »Pridi sem, Henoh in poslušaj mojo besedo.« ²⁵ 𐤒In eden izmed svetih je prišel k meni, me zbudilȝ, in On mi je storil, da vstanem in se približam vratom in sklonil sem se z obrazom navzdol.

15 Odgovoril je ter mi rekel in slišal sem Njegov glas: »Ne boj se, Henoh, ti pravičen mož in pisar pravičnosti. Pristopi sem in poslušaj moj glas. ² In pojdi, reci 𐤒Stražarjem nebesȝ, ki so te poslali, da posreduješ 𐤒zanje: »Morali bi posredovatiȝ za ljudi, in ne ljudje za vas. ³ Zakaj ste zapustili visoka, sveta in večna nebesa^q in ležali z ženami in se oskrunili s človeškimi hčerami in si jemali žene in delali podobno kot otroci zemlje in ste spočeli velikane (kot svoje) sinove? ⁴ Čeprav ste bili sveti, duhovni, živeč večno življenje, ste se oskrunili s krvjo žensk in s krvjo mesa, ste rodili (otroke) in ste kot človeški otroci hrepeneli po mesu in krvi, kakor počno

^a **14,18** 18-22. Pisatelj se naslanja na Iz 6; Ez 1,10; Dan 7,9-10.

ΓtudiΓ tisti, ki umrejo in se pogubijo.^a ⁵ Zato sem jim tudi dal žene, da bi jih lahko zaplodili in bi jim rodile otroke, da jim tako nič ne bi manjkalo na zemlji. ⁶ Ampak vi ste bili ΓprejΓ duhovni, živel ste večno življenje in bili ste nesmrtni za vse rodove sveta. ⁷ Zato vam nisem določil žena; kajti za duhovne iz nebes, so nebesa njihovo bivališče. ⁸ In zdaj se bodo velikani, ki so proizvedeni iz duhov in mesa, imenovali zli duhovi na zemlji in na zemlji bo njihovo bivališče.^b ⁹ Zli duhovi so izšli iz njihovih teles; ker so rojeni iz ljudi ΓinΓ je od svetih Stražarjev njihov začetek in prvotni izvor; Γoni bodo zli duhovi na zemlji inΓ imenovali se bodo zli duhovi. ¹⁰ [Kar zadeva nebeške duhove, bo v nebesih njihovo prebivališče, toda kar se tiče zemeljskih duhov, ki so bili rojeni na zemlji, bo na zemlji njihovo prebivališče.] ¹¹ Duhovi velikanov bodo prizadevali, zatirali, uničevali, napadali, se bojevali in delali uničenje na zemlji ter povzročali težave. Ne jedo hrane, Γa kljub temu so lačniΓ in žejni ter povzročajo prestopke. ¹² Ti duhovi bodo vstali zoper človeške otroke in zoper ženske, ker so izšli Γiz njihΓ .

16 Od dni pokola, uničenja in smrti ΓvelikanovΓ ,^b od duš, čigar meso bodo duhovi, ko bodo šli naprej, bodo uničevali, ne da bi bili obsojeni – tako bodo uničevali do dneva zaključka, velike ΓsodbeΓ , v kateri bo doba zaključena nad Stražarji in brezbožnimi, da, v celoti bo zaključena.^c ² In zdaj glede stražarjev, ki so te poslali, da posreduješ zanje, ki so bili Γprej v nebesihΓ , (jim reci):^d ³ Bili ste v nebesih, a ΓvseΓ

^a **15,4** Mt 22,30

^b **16,1** 1 Mz 6,4

^c **16,1** Mt 8,29

^a **15,4** 4-7. Za smrtnega človeka na zemlji je zakonska zveza določena, da nadaljuje raso; toda za nesmrtné angele v nebesih to vključuje onesnaženje in krivdo. Prim. Mt 22,30, poroke v nebesih ni.

^b **15,8** 8-9. Prepovedana zveza angelov in človeških hčera povzroči pošastno raso velikanov z duhovnimi močmi in zemeljskimi željami. Torej iz teh velikanov, ko bodo umrli, bodo izhajali zli duhovi, tj. demoni, ki živijo na zemlji. Poleg tega ti demoni ne bodo zadržani, kot so padli angeli, niti pobiti, kot so smrtna telesa velikanov. Prim. Justin, Apol. ii. 5; Tert. Apol. xxii. Lact. instit. ii. 15 vidi demone kot hudobne angele in nič več.

^c **16,1** Demonci ne bodo kaznovani do končne sodbe, medtem ko so Stražarji kaznovani pred to sodbo in ponovno ob tej sodbi. Ta doktrina se pojavlja tudi v knjigi Jubilejev 10,5-11 in v Novi zavezi; Prim. Mt 8,29, 'da nas muči pred časom.'

^d **16,2** Tukaj bi lahko prebrali citat v Syncellusovem zaključku - 'in ti so iz prve Henohove knjige o Stražarjih'. Človeško starost omejuje na 120 let in tako morda pripada izgubljeni Noetovi Apokalipsi. Glej moj prihodnji komentar o Henohu, str. 14, 15.

a **17,1** Ps 104,4
 b **17,1** 2 Kor 11,14
 c **17,2** Job 37,9
 d **17,3** Ps 7,12
 e **17,3** Hab 3,9
 f **17,3** Žal 2,4
 g **17,3** Žal 3,12
 h **17,3** Ps 18,14
 i **17,3** Ps 77,17-18
 j **17,3** Ps 7,12
 k **17,3** 5 Mz 32,41
 l **17,4** Ps 36,9
 m **17,4** Prg 10,11
 n **17,4** Prg 13,14
 o **17,4** Prg 14,27
 p **17,4** Prg 16,22
 q **17,4** Raz 22,17
 r **18,1** 2 Sam 22,16
 s **18,1** Ps 18,15
 t **18,2** Job 38,6

skrivnosti vam še niso bile razkrite in poznali ste ničvredne [*skrivnosti*] in te ste v trdoti svojega srca dali vedeti ženskam in s temi skrivnostmi ženske in moški počnejo veliko zla na zemlji.< ⁴ Reci jim torej: >Vi nimate miru.<<

XVII-XXXVII. Henohova potovanja skozi zemljo in Šeol.

XVII-XIX. Prvo potovanje.

17^a Odpeljali so me in pripeljali na kraj, na katerem so bili tisti, ki so bili tam, kot goreč ogenj,^a in, ko so želeli, so se prikazali kot ljudje.^b ² Pripeljali so me do kraja teme^b in h gori, katere vrh je segal do neba. ³ Videl sem kraje svetil in zakladnice zvezd in groma in v skrajne globine, kjer so bili ognjen lok,^{cdefg} in puščice^{dhi} v njihovem tulu in ognjen meč^{jk} in vse bliske. ⁴ In odpeljali so me k živim vodam^{lmnopq} in k zahodnemu ognju,^e ki sprejme vsak sončni zahod. ⁵ Prišel sem do ognjene reke,^f v kateri ogenj teče kakor voda in se izliva v veliko morje proti zahodu. ⁶ Videl sem velike reke in prišel do velike reke in do velike teme in odšel na kraj, kjer ne hodi nobeno meso. ⁷ Videl sem temne zimske gore in kraj, od koder tečejo vse vode globin. ⁸ Videl sem ustja vseh rek zemlje in ustja globočine.

18 Videl sem zakladnice vseh vetrov. Videl sem, kako je On z njimi opremil celotno stvarjenje in trdne temelje zemlje.^{rs} ² Videl sem vogalni kameni zemlje. Videl sem štiri vetrove, ki nosijo [zemljo in] nebeški svod. ³ In videl sem,

^a **17,1** XVII-XIX. Ta poglavja so tuja preostalemu delu tega razdelka. Polna so grških elementov, npr. Pyriphlegethon, Styx, Acheron in Cocytus (xvii. 5,6); Ocean Stream (xvii. 5, 7, 8; xviii. 10); Hades na zahodu (xvii. 6). Ponovno xviii. 6-9 je podvojen račun xxiv. 1-3; xviii. 12-16 od xxi. 1-6; in xviii. 11 od xxi. 7-10. Ponovno xix. 1 nasprotuje x. 11-14; xiv. 5. Kako so lahko zaprti angeli (xv. 12-xvi) prevzeli številne oblike in zapeljali ljudi, da bi žrtvovali demonom? Kljub temu ta poglavja pripadajo Henohovi tradiciji.

^b **17,2** 'vrtinčastega vetra' E.

^c **17,3** s katerim so izstreljene strele. Prim. Ps 7,12; Hab 3,9; Žal 2,4, Žal 3,12.

^d **17,3** tj. strele. Ps 18,14, Ps 77,17-18.

^e **17,4** Glej xxiii. (opombe) Ta ogenj ni Gehena, saj ga Henoh ne postavlja na zahod.

^f **17,5** The Pyriphlegethon.

kako vetrovi raztezajo oboke neba[⌈] in imajo svojo postajo med nebese in zemljo. [⌈]To so stebri neba[⌈].^a ⁴Videl sem vetrove neba, ki se obračajo in prinašajo obod sonca in vseh zvezd k njihovemu zahajanju. ⁵Videl sem zemeljske vetrove prenašati oblake.^{abc} Videl sem [⌈]poti angelov. Videl sem[⌈] na koncu zemlje zgoraj nebeški svod.^b ⁶Nadaljeval sem in videl kraj, ki gori dan in noč, kjer je sedem gora veličastnih kamnov, tri proti vzhodu in tri proti jugu.^c ⁷Kar se tiče tistih proti vzhodu, ^{ena} je bila iz obarvanega kamna, ena iz bisera in ena iz hijacinta,^d tista proti jugu pa iz rdečega kamna. ⁸Toda srednja je segala do nebes kot Božji prestol^{d_{efghi}} iz alabastra in vrh prestola je bil iz safirja.^j ⁹In videl sem goreč ogenj. ¹⁰In onstran teh gora je območje konca velike zemlje. Tam so bila nebese dokončana. ¹¹Videl sem globoko brezno s stebri [⌈]nebeškega ognja in med njimi sem videl stebre[⌈] ognja^{klm} padati, ki so bili neizmerljivi tako v višino kot v globino. ¹²Onkraj tega brezna sem videl kraj, ki zgoraj ni imel nebesnega svoda in ne trdno utemeljene zemlje pod seboj. Na njem ni bilo vode in nobenih ptic, temveč je bil zapuščen in grozen kraj.^e ¹³Tam sem videl sedem zvezd, podobnih velikim gorečim goram, in ko sem vprašal o njih, mi je^f ¹⁴angel rekel: »Ta kraj je konec neba in zemlje. Ta je postal zapor za zvezde in nebeško vojsko.^o ¹⁵Zvezde, ki se vrtijo nad ognjem, so tiste, ki so prestopile Gospodarjevo zapoved na začetku njihovega vzhajanja, ker niso prišle ven ob svojih določenih časih. ¹⁶In On je bil besen nanje in jih zvezal do časa,^g ko naj bi bila njihova krivda zaključena, (celo) [⌈]za deset tisoč let[⌈].«

a **18,3** Job 26,11
b **18,5** Job 36,29
c **18,5** Job 37,16
d **18,7** Ez 28,13
e **18,8** Job 37,22
f **18,8** Ez 1,4
g **18,8** Iz 14,13
h **18,8** Ez 28,13-14
i **18,8** Ez 28,16
j **18,8** Ez 1,26
k **18,11** 1 Mz 19,24
l **18,11** Ps 11,6
m **18,11** Ez 38,22
n **18,13** Jud 1,13
o **18,14** Iz 24,21

^a **18,5** (samo *t,β*) pojasnjuje težave v Job 36,29, Job 37,16. *G^ggmqu* preberite 'v oblaku'.

^b **18,5** Konci nebesnega svoda se naslanjajo na konce zemlje, gl. xxxiii. 2, medtem ko svod podpirajo vetrovi, xviii. 2,3.

^c **18,6** 6-9. Za sedem gora glej drugo poročilo v xxiv. 1-3. Tudi prim. Jubileji viii. 22.

^d **18,8** V xxv. 3 je to Božji prestol. Božja gora je na severu v Iz 14,13. Prim. Ez 1,4; Job 37,22. Prim. 'sveta Božja gora', Ez 28,13.14.16.

^e **18,12** 12-16. Kraj kaznovanja za neposlušne zvezde že zaseden. Prim. xxi. 1-6.

^f **18,13** 13-16. Zvezde veljajo za zavestne in zato kaznovane. Prim. Jud 1,13 ἀστέρες πλανῆται.

^g **18,16** = deset tisoč let, xxi. 6.

- a **19,1** 5 Mz 32,17
 b **19,1** Ps 106,37
 c **19,2** Mih 1,8
 d **20,1** [Raz 14,10]
 e **20,5** Dan 10,13
 f **20,5** Dan 10,21
 g **20,5** Dan 12,1

19^a Uriel mi je rekel: »Tukaj bodo stali angeli, ki so se povezali z ženskami in njihovi duhovi, ki prevzemajo številne različne oblike, onečaščajo človeštvo in speljevali jih bodo na kriva pota, v žrtvovanje demonom ꞑkakor bogovomꞑ, ^b_{ab} (tu bodo stali) do ꞑdnevaꞑ velike sodbe, kjer jim bo sojeno, dokler jim ne bo storjen konec.² In tudi ženske izmed angelov, ki so zašle, bodo postale sirene.«^c
³ Samo jaz, Henoh, sam videl videnje, konce vseh stvari. In nihče ne bo videl, kot sem videl jaz.

XX. Ime in opravila sedmih nadangelov.

20^c To so imena svetih angelov,^d ki stražijo.² Uriel, eden od svetih angelov, ki je nad svetom in nad Tartarjem.
³ Rafael, eden od svetih angelov, ki je nad človeškimi duhovi.
⁴ Raguel, eden od svetih angelov, ki ꞑse maščujeꞑ svetu svetil.⁵ Mihael,^d_{efg} eden od svetih angelov, namreč tisti, ki je postavljen nad najboljši del človeštva ꞑinꞑ nad kaos.
⁶ Saraqâêl, eden od svetih angelov, ki je postavljen nad duhove, ki grešijo v duhu.⁷ Gabriel,^e eden od svetih angelov, ki je nad rajem, kačami in kerubi.⁸ Remiel, eden od svetih angelov, ki ga je Bog postavil nad tiste, ki se dvigajo.

---

^a **19,1** To poglavje se ne strinja z xv. 12-xvi, saj lahko tukaj duhovi padlih angelov prosto zapeljejo ljudi, da žrtvujejo demonom. Pravzaprav imajo padli angeli tu funkcijo skušanja ljudi, ki je drugje dodeljena demonom. Tudi ženske tukaj postanejo ženski demoni. Če pa xix pripada x-xvi, potem je xix okvarjen. 'Njihovim duhom' bi moral slediti 'od velikanov', kar bi bil aramejski idiom, ki bi ga grški prevajalec verjetno napačno razumel.

^b **19,1** Prim. 5 Mz 32,17; Ps 106,37; Bar iv. 7. Ta odlomek in xcix. 7 so vir Tert. De Idol. iv.

^c **20,1** V tem poglavju je sedem nadangelov, vendar so v i-xix omenjeni samo štirje, prim. xxi-xxxvi. Glej lxxxi. 5. Druga neskladja pa so zmanjšana z dokazi G^g.

^d **20,5** Mihael je Izraelov angel varuh, kot v Dan 10,13.21, Dan 12,1, in drugje. Prim. xxiv. 6.

^e **20,7** Gabriel, ne Rafael, bi moral biti govornik v xxxii, glede na to vrstico.

XXI-XXXVI. Drugo Henohovo potovanje.^a 21,5 Dan 7,16**XXI. Predhodni in končni kraj
kaznovanja padlih angelov (zvezd).**

21^a In nadaljeval sem tja, kjer so bile stvari kaotične. ²Tam sem videl nekaj groznega. Nisem videl niti neba zgoraj niti trdno utemeljene zemlje, temveč kaotičen in grozen kraj. ³Tam sem videl sedem nebesnih zvezd, tam zvezanih skupaj, podobnih velikim goram in gorečih z ognjem. ⁴Potem sem rekel: »Za kateri greh so zvezane in zaradi česa so jih vrgli sem?« ⁵Nato je rekel Uriel, eden od svetih angelov, ki je bil z menoj in je bil poglavar nad njimi in rekel je: »Henoh, zakaj sprašuješ in zakaj hrepeniš po resnici?« ⁶Te so od števila [nebeških] zvezd, ki so prestopile Gospodarjevo zapoved in so tu zvezane, dokler se deset tisoč let, predviden čas za njihove grehe, ne izpolni.« ⁷Od tam sem šel na drug kraj, ki je bil še bolj grozen od prejšnjega in videl sem grozljivo stvar. Tam je gorel velik ogenj in plamenel in kraj je bil razcepljen prav do brezna, poln velikih spuščajočih se stebrov ognja. Njegove velikosti niti razsežnosti nisem mogel videti niti domnevati.^b ⁸Potem sem rekel: »Kako strašen je ta kraj in kako grozen je pogled nanj!« ⁹Potem mi je odgovoril Uriel, eden izmed svetih angelov, ki je bil z menoj in mi rekel: »Henoh, zakaj imaš takšen strah in prestrašenost?« Odgovoril sem: »Zaradi tega strašnega kraja in zaradi prizora bolečine.« ¹⁰Rekel [mi je]: »Ta kraj je zapor za angele in tukaj bodo za vedno zaprti.«

^a 21,1 1-6. Prim. xviii. 12-16. Kraj, kjer so kaznovane neposlušne zvezde.

^b 21,7 Očitno je zadnja ječa angelov tukaj brezno iz xviii. 11, 12, ki je bilo pod opustošenim krajem, kjer je že zvezanih sedem zvezd. Za to končno ječo gl. x. 6, xviii. 11, liv. 6, xc. 24-5.

^a 22,1 Dan 7,1-28^b 22,5 Raz 6,10^c 22,6 1 Mz 4,10

XXII. Šeol ali podzemlje.

22^a Od tam sem šel na drug kraj, in na zahodu mi je pokazal [drugo] ogromno in visoko goro [in] trdo skalo. ² (In tam so bili v njej štirje votli kraji, globoki, široki in zelo gladki, Kako gladki so votli kraji ter globoki in temni^b na pogled.) E (In tam so bile štiri votline v njej, globoke, široke in zelo gladke. Tri izmed njih so bile temne in ena svetla, in v njihovi sredi je bil vodnjak. In rekel sem: »Kako gladki so votli kraji in globoki ter temni na pogled.«) Gg ³ Nato je odgovoril Rafael,^c eden izmed svetih angelov, ki je bil z menoj in mi rekel: »Ti votli kraji so bili ustvarjeni prav za ta namen, da bi se duhovi duš mrtvih zbrali tam notri; da, da bi se vse duše človeških otrok zbrale tukaj. ⁴ Ti kraji so bili narejeni, da jih sprejmejo do dneva njihove sodbe in do njihovega določenega obdobja [do določenega obdobja], dokler nadnje ne (pride) velika sodba.« ⁵ (Videl sem duhove človeških otrok, ki so bili mrtvi in njihov glas je šel naprej do nebes in vložil tožbo) E (Videl sem duha mrtvega človeka vlagati tožbo in njegov glas je šel v nebesa in vložil tožbo.) Gg^d^b ⁶ (Nato sem vprašal angela Rafaela, ki je bil z menoj in mu rekel: »Ta duh – čigav je, čigar glas gre naprej in vlaga tožbo?«) E (Vprašal sem angela Rafaela, ki je bil z menoj in mu rekel: »Ta duh, ki vlaga tožbo, čigav je, čigar glas gre naprej in vlaga tožbo v nebesa?«) Gg^e^c ⁷ Odgovoril mi

^a 22,1 To poglavje vsebuje zelo podrobno poročilo o Šeolu ali Hades-u. Pisec ga postavlja na skrajni zahod, kot so to počeli Babilonci, Grki in Egipčani, in ne v podzemlje, kot Hebrejci. V vseh drugih delih Henoha prevladuje hebrejski pogled. To je najzgodnejša izjava farizejskega ali hašidskega nauka o Šeolu, vendar je tukaj že v celoti razvita. Pokojni imajo zavesten obstoj in v Šeolu so opazne moralne, ne družbene razlike. Glej lxiii. 10, za zgodovino tega nauka. Prim. Dan 7,1-28.

^b 22,2 Zdi se, da to ustreza samo kraju kazni. Primerjati z 'ena svetla' in v. 9.

^c 22,3 Enako vlogo ima Raphael v Tobitu.

^d 22,5 5-7. Prej so mislili, da opisuje prvo delitev Šeola, ki vsebuje duše pravičnih, ki so bili v svojem življenju preganjani in so utrpeli nasilno in nezasluženo smrt. Zamisel o pravičnih ali angelih, ki kličejo po maščevanju nad hudobnimi, se pojavlja v vseh delih Henoha. Prim. ix. 1-3, 10, 11, xxii. 5-8, xlvii. 1, 2, lxxxix. 76, xcvi. 3, 5, xcix. 3, 16, civ. 3. Prim. tudi Raz 6,10; 4 Ezra iv. 35. Toda v resnici te vrstice ne opisujejo delitve Šeola, temveč pogled duše, ki zahteva maščevanje.

^e 22,6 6. 7. Abelova duša kliče po 'maščevanju' 1 Mz 4,10.

je, rekoč: »To je duh, ki je izšel iz Abela, ki ga je njegov brat Kajn ubil, in ta vlaga svojo tožbo zoper njega, dokler njegovo seme ne bo uničeno z obličja zemlje in ne bo njegovo seme izbrisano izmed semena ljudi.«⁸ (Potem sem vprašal glede tega in glede vseh votlih krajev: »Zakaj je eden ločen od drugega?«)E (Nato sem vprašal glede vseh votlih krajev: »Zakaj je eden ločen od drugega?«)G^g ^{a9} (Odgovoril mi je in mi rekel: »Ti trije so bili narejeni, da bi se duhovi mrtvih lahko ločili. Taka delitev je bila narejena za duhove pravičnih, v katerih je svetel izvir vode.)E (Odgovoril mi je rekoč: »Ti trije so bili narejeni, da bi bili duhovi mrtvih lahko ločeni. Ta delitev je bila narejena za duhove pravičnih, v katerih je svetel izvir vode.)G^g ^{b_a} ¹⁰ (In takšen je bil narejen za grešnike, ko umrejo in so pokopani v zemljo in sodba nad njimi ni bila izvršena v njihovem življenju.)E (Ta je bila narejena za grešnike, ko umrejo in so zakopani v zemljo in sodba nad njimi v času njihovega življenja še ni bila izvršena.)G^g ^{c11} (Tukaj bodo njihovi duhovi ločeni v tej veliki bolečini do velikega dne sodbe, kaznovanja in mučenja tistih, ki preklinjajo na veke in povračilo za njihove duhove. Tam jih bo On zvezal na veke.)E (Tukaj bodo njihovi duhovi ločeni v tej veliki bolečini do velikega dne sodbe, bičanja in mučenja prekletih na veke,^d tako da bo (tam lahko) povračilo za njihove duhove. Tam jih bo On zvezal na veke.)G^g ¹² (In takšna delitev je bila narejena za duhove tistih, ki vložijo svojo tožbo, ki naredijo razkritje glede svojega uničenja, ko so bili zaklani v dneh grešnikov.)E (In ta delitev je bila narejena za duhove tistih, ki vložijo svojo tožbo, ki naredijo razkritje glede svojega uničenja, ko so bili zaklani v dneh grešnikov.)G^g ^{e13} (Takšna je bila narejena za duhove ljudi, ki niso bili pravični, temveč grešniki, ki so bili popolni v prestopku, in oni bodo družabniki prestopnikom.

^a **22,9** [Lk 16,26]

^b **22,11** Lk 16,23-31

^a **22,8** Zdaj so podani trije deli Šeola.

^b **22,9** Prva delitev je za duše pravičnih, ne glede na to, ali so mučeni ali ne. Tako se dobra in slaba sreča v življenju ne nadaljujeta niti po smrti, kljub 5-7. Zdi se, da se 'svetel izvir' nanaša na obstoječo tradicijo. Za frazo 'voda življenja' v babilonski literaturi glej K.A.T.³ 523 in naprej.

^c **22,10** Druga delitev je za tiste grešnike, ki so živeli uspešno in dosegli časten pokop, saj so se v življenju izognili kazni.

^d **22,11** v grščini 'do veka', tj. do končne sodbe.

^e **22,12** Tretja delitev je za grešnike, ki so v svojem življenju trpeli in so zato manj kaznovani v Šeolu. Trpeči krivični kličejo k Bogu po maščevanju.

Toda njihovi duhovi ne bodo umorjeni na dan sodbe niti ne bodo vstali od tam.«)E (In to je bilo narejeno za duhove ljudi, ki ne bodo pravični temveč grešniki, ki so brezbožni in oni bodo družabniki nepostavnih. Toda njihovi duhovi ne bodo kaznovani na dan sodbe niti ne bodo vstali od tam.«)G^{g abc 14} (Potem sem blagoslovil Gospodarja slave in rekel: »Blagoslovljen bodi, moj Gospodar, Gospodar pravičnosti, ki vlada na veke.«)E (Potem sem blagoslovil Gospodarja slave in rekel: »Blagoslovljen si Ti, Gospodar pravičnosti, ki vladaš nad svetom.«)G^{gd}

XXIII. Ogenj, ki se ukvarja z nebeškimi svetili.

23 Od tod sem šel na drug kraj, zahodno od koncev zemlje.^e ² Videl sem goreč ogenj, ki je tekkel brez počitka in se ni ustavil od svojega teka ne podnevi ne ponoči, temveč je nenehno (tekkel). ³ Vprašal sem, rekoč: »Kaj je to, kar ne počiva?« ⁴ Potem je Raguel, eden izmed svetih angelov, ki je bil z menoj, odgovoril in mi rekel: »Ta tok ognja, ki si ga vidiš, je ogenj na zahodu, ki preganja vsa svetila neba.«

XXIV-XXV. Sedem gora na severozahodu in drevo življenja.

24 ^f Od tam sem šel na drug kraj na zemlji in pokazal mi je gorsko verigo ognja, ki je gorela dan in noč.

^a **22,13** Njihovi duhovi ne bodo pokončani. V Šeolu obstajajo stopnje trpljenja. Zdi se, da je najhujša kazen 'umor duha', a tudi to ni pomenilo uničenja. Glej cviii. 3 (opomba), tudi xcix. 11.

^b **22,13** njihove duhove: + 'ker tisti, ki tukaj trpijo stisko, so manj kaznovani' G^g, slovar.

^c **22,13** niti ne bodo dvignjeni: grešniki ob drugi delitvi bodo vstali, a le za hujšo obsodbo. Ali je vstajenje tukaj splošno ali samo za Izrael? Če je splošno, je ta izjava edinstvena v predkrščanskih judovskih apokrifih.

^d **22,14** Po vsakem novem razodetju Henoh na splošno izbruhne v hvalni obrazec, s katerim se zaključujejo nekatere molitve. Prim. xxv. 7, xxvii. 5, xxxvi. 4, xxxix. 9-13, xlviii. 10, lxxxi. 3, lxxxiii. 11, lxxxiv. xc. 40.

^e **23,1** 1, 2. Henoh je še vedno na zahodu, vendar nadaljuje v drugo četrt na njem, kjer je nemirna ognjena reka. Zdi se, da xvii. 4 obravnava isto temo.

^f **24,1** Henoh je bil na skrajnem zahodu v xxiii; zdaj gre na SZ. Najprej vidi ognjeno gorovje, nato pa sedem velikih gora, od katerih je ena Božji prestol.

² Šel sem čez to in zagledal sedem veličastnih gora, ki so se vse razlikovale druga od druge, in (njihovi) kamni so bili veličastni in lepi, veličastni kot celota, sijajnega videza in lepe zunanosti: tri proti vzhodu, ena utemeljena na drugi in tri proti jugu, ena na drugi in globoke neravne soteske, od katerih se nobena ni združila s katerokoli drugo.

a **25,4** 1 Mz 2,9
b **25,4** 1 Mz 3,22
c **25,4** Raz 2,7
d **25,4** Raz 22,2
e **25,4** Raz 22,14

³ In sedma gora je bila sredi teh in jih je presegala po višini, podobna sedežu prestola in dišeča drevesa so obkrožala prestol.

⁴ Med njimi je bilo drevo, kakršnega še nikoli nisem vonjal, niti ni bilo nobenega med njimi niti ni bilo drugih podobnih temu. Dišalo je z vonjem, ki je presegal vse vonjave in njegovi listi, cvetovi in les se na veke ne posušijo, in njegov sad je lep in njegov sad je podoben datljem na palmi. ⁵ Potem sem rekel: »Kako lepo je to drevo in dišeče in njegovi listi so lepi in njegovo cvetje zelo čudovitega videza.« ⁶ Nato je odgovoril Mihael, eden izmed svetih in častitljivih angelov, ki je bil z menoj in je bil njihov vodja.^a

25 Rekel mi je: »Henoh, zakaj me sprašuješ glede vonja drevesa, in zakaj bi rad izvedel resnico?« ² Nato sem mu odgovoril, rekoč: »Želim si vedeti glede vsega, še posebej pa o tem drevesu.« ³ Odgovoril je, rekoč: »Ta visoka gora,^b ki si jo videl, katere vrh je podoben Božjemu prestolu, je Njegov prestol, kjer bo sedel Sveti Veliki, Gospodar Slave, Večni Kralj, ko bo prišel dol,^c da zemljo obišče z dobroto. ⁴ In glede tega dišečega drevesa; nobenemu smrtniku ni dovoljeno, da se ga dotakne do velike sodbe, ko se bo On maščeval nad vsemi in (vse) privedel do svojega zaključka na veke. To bo potem dano pravičnim in svetim.^d ⁵ Njegov

^a **24,6** Mihael, izraelski angel zavetnik, skrbi za te zaklade Mesijanskega kraljestva. Od xx. 7 bi morali tukaj pričakovati Gabriela.

^b **25,3** tj. srednja od sedmih. Prim. xviii. 6-9, xxiv. 1-3. To ni Sinaj, ampak Božji prestol, ko se On spusti, da bi blagoslovil zemljo. Prim. lxxvii. 1.

^c **25,3** Ta gora je na severozahodu. V lxxvii se bo Bog spustil na jugu.

^d **25,4** 4, 5. To je drevo življenja. Po končni sodbi bodo ljudje, s tem, da ga bodo jedli, obdarjeni z dolgim življenjem – ne z večnim življenjem. Prim. v. 9, x. 17, xxv. 6. Prim. Apok. Bar. lxxiii. 2, 3, 6, 7; lxxiv. To materialistično pojmovanje drevesa življenja, ki temelji na 1 Mz 2,9; 1 Mz 3,22, se pojavi pozneje, npr. 4 Ezra viii. 52; ? Raz 2,7; Raz 22,2.14.

a **25,5** Ez 47,12
 b **25,6** Iz 56,19-20
 c **25,6** [Raz 21,4]
 d **25,6** [Raz 22,3]
 e **26,1** Ez 5,5
 f **26,1** Ez 38,12
 g **26,1** Dan 11,16
 h **26,1** Dan 11,41
 i **26,1** Dan 11,45
 j **26,1** 1 Mz 49,22
 k **26,1** Jn 15,5

sada bo za hrano izvoljenim. Presajeno^a bo na svet kraj,^b v tempelj Gospodarja, Večnega Kralja.

⁶Tedaj se bodo veselili z radostjo in bodo veselili^c
 in vstopili bodo v sveti kraj
 in njegov vonj bo v njihovih kosteh
 in dolgo življenje bodo živeli na zemlji,
 takšno, kakršnega so živeli tvoji očetje.
 V njihovih dneh se jih ne bo dotaknila nobena
 ⌈bridkost⌋ ali kuga^b
 ali mučenje ali nesreča.«^{cd}

⁷Potem sem blagoslovil Boga Slave, Večnega Kralja, ki je takšne stvari pripravil za pravične, jih ustvaril in jim obljubil, da jim jih bo dal.

XXVI. Jeruzalem in gore, grape in potoki.

26^d Od tam sem šel do srede zemlje^e in videl blagoslovljen kraj,^{fghi} ⌈v katerem so rasla drevesa⌋ z vejami, ki so vztrajale in cvetele^{gjk} [iz razkosanega drevesa]. ²Tam sem videl sveto goro^h ⌈in⌋ pod goro na vzhodu je bil potokⁱ in ta je tekkel proti jugu. ³Proti vzhodu sem videl še eno goro,^j višjo od te, med njima pa globoko in ozko sotesko.^k V njej je prav tako tekkel potok ⌈pod⌋ goro. ⁴Zahodno od nje je

^a **25,5** tj. drevo življenja je bilo predstavljeno iz zemeljskega Edena na Vrt Pravičnosti in bo od tam predstavljeno v Jeruzalem.

^b **25,5** tj. Jeruzalem, ko je očiščen. Za božanski Novi Jeruzalem glej xc. 29.

^c **25,6** V tej vrstici je 1 sledil G^g. E se razlikuje v 2. in 3. vrstici, kjer se gq, o1, b glasijo za 'bodo ... kosti' 'in potegnili bodo njegov vonj v svoje kosti,' tj. vase. Če to sprejmemo, bi lahko prebrali 'Takrat se bodo veselili z radostjo in veseli bodo na svetem kraju' itd.

^d **26,1** Henoh obišče Jeruzalem in njegovo okolico.

^e **26,1** – Jeruzalem. Prim. Ez 38,12; Ez 5,5. V Jubilejih, viii. 12, 19 se imenuje zemeljski ομφαλός ali popek, kakor je Delfi med Grkih. V 1 En. xc. 26 je Gehena 'sredi zemlje'.

^f **26,1** vsi prevodi E, razen q, berejo 'blagoslovljeno posajeno mesto'. Prim. xxvii. i, lxxxix. 40; Dan 11,16.41.45.

^g **26,1** Prim. Jožefov blagoslov, 1 Mz 49,23; tudi Jn 15,5.

^h **26,2** Sion.

ⁱ **26,2** potok Síloa.

^j **26,3** Oljska gora.

^k **26,3** dolino Kedron ali Józafat.

bila druga gora,^a nižja kot prejšnja in majhne višine, med njima pa ҃globoka in suha҃ soteska.^b In druga globoka in suha soteska je bila na koncih treh ҃gora҃. ⁵ Vse soteske so bile globoke ҃in ozke҃, (oblikovane so bile) iz trde skale in drevesa niso bila posajena na njih. ⁶ Čudil sem se ҃skalām in čudil sem se҃ soteski, da, zelo sem se čudil.

a **27,1** Neh 11,35
b **27,1** 2 Kr 23,10
c **27,1** Jer 7,31-32
d **27,1** Jer 19,2
e **27,1** Jer 19,6
f **27,1** Jer 32,35
g **27,1** Iz 66,24
h **27,1** Mt 5,29-30

XXVII. Namen preklete doline.

27 Nato sem rekel: »Za kakšen namen je ta blagoslovljena dežela, ki je v celoti polna dreves in ta prekleta dolina^a ҃med njima҃?«^c ^b ^d ^e ^f ^g ^h Nato je Uriel, eden izmed svetih angelov, ki je bil z menoj, odgovoril in rekel: »Ta prekleta dolina je za tiste, ki so za vedno prekleti. Tukaj bodo zbrani vsi ҃prekleti҃, ki s svojimi ustnicami zoper Gospodarja govorijo nespodobne besede in o Njegovi slavi govorijo trde stvari. (Tukaj bodo zbrani skupaj, in tukaj bo njihov kraj sodbe.)E (Tukaj bodo zbrani skupaj in tukaj bo kraj njihovega bivanja.)G^g ³ (V poslednjih dneh bo nad njimi prizor pravične sodbe, v navzočnosti pravičnih na veke. Tukaj bo usmiljeni blagoslavljal Gospodarja slave, Večnega Kralja.)E (V poslednjih časih, v dneh resnične sodbe, v prisotnosti pravičnih na veke; tukaj bodo bogaboječi blagoslavljali Gospodarja slave, Večnega Kralja.)G^g ⁴ V dneh sodbe nad prejšnjimi, ga bodo blagoslavljali za milost, v skladu s katero jim je On dodelil (njihov delež).«⁵ Potem sem blagoslavljal Gospodarja slave in izpostavljал Njegovo ҃slavo҃ ter ga veličastno poveličeval.

^a **26,4** Tj. gora prekrška.

^b **26,4** tj. dolina Hinóm.

^c **27,1** In ta prekleta dolina med E. G^g = 'in (zakaj je) ta dolina prekleta?' tj. G^g je izgubil í. Gehena je bila zgodaj povezana s čaščenjem Moloha, ki ga je zatrl Jošija (2 Kr 23,10) in preklel Jeremija (Jer 7,31-32; Jer 19,2,6; Jer 32,35). V Iz 66,24, tam uporni in odpadniški Judje trpijo v ognju, v navzočnosti pravičnih, kot tukaj. Obstajata dve stopnji rasti ideje. (1) V 1. Henoh xlviii. 9, liv. 1, 2, lxii. 12, 13, xc. 26, 27 so odpadniški Judje tam telesno in duhovno kaznovani za vedno. V xxxvii-lxx bodo hudobni čez nekaj časa pometeni. Prim. xlviii. 9, lxii. 12, 13. (2) Je samo kraj duhovnega kaznovanja, za odpadniške Jude xci-civ. Prim. xcviii. 3. V NZ (npr. Mt 5,29-30) je Gehena na splošno za hudobne. Potem ko je judovstvo obravnavalo Geheno kot čistilišče nevernih Judov in kraj večnega pogubljenja za pogane. Weber Jüd. Theol. 341 in naprej.

^a **28,1** Ez 47,8

^b **28,1** Ez 47,12

^c **31,2** [2 Mz 30,34]

XXVIII-XXXIII. Nadaljnje potovanje na vzhod.

28^a_{ab} Od tam sem šel ¶proti vzhodu¶, v sredo puščavske ¶gorske verige¶ in videl sem divjino in ta je bila samotna, polna dreves in rastlin.² ¶In¶ voda je brizgala od zgoraj.³ Ker je drla kot obilen vodotok, [ki je tekel] proti severozahodu, je povzročila oblakom in rosi, da se vzdigujejo na vsaki strani.

29^b Od tam sem šel na drug kraj v puščavi in se približal vzhodu te gorske verige.² ¶Tam¶ sem videl dišeča drevesa, ki oddajajo vonj kadila in mire, in tudi drevesa so bila podobna mandljevcu.

30 Onstran teh sem šel daleč proti vzhodu in zagledal drug kraj, dolino (polno) vode.² V njej je bilo drevo, barve (?) dišečih dreves, kot je mastika.³ Ob straneh teh dolin sem videl dišeči cimet. In mimo teh sem nadaljeval proti vzhodu.

31 Videl sem druge gore in med njimi so bili ¶nasadi¶ dreves in iz njih je tekel nektar, ki se imenuje sarara in galbanum.^c² Onkraj teh gora sem videl drugo goro, ¶vzhodno od koncev zemlje¶, ¶na kateri so bila drevesa aloje¶^d in vsa drevesa so bila polna stakte;^e bila so podobna mandljevim drevesom.³ In ko je nekdo to zažgal, je dišalo slajše od katerega koli dišečega vonja.

32^f (Ko sem po teh dišečih vonjavah pogledal proti severu čez gore, sem zagledal sedem gora, polnih izbrane narde in dišečega drevja ter cimeta in popra.)E (Na severovzhodu^g

^a **28,1** Divjina med Jeruzalemom in Jordanom po Ez 47,8.12 bo nekoč dobro zalita in pokrita z drevesi.

^b **29,1** Henoh gre še dlje na vzhod, na območje dišečih dreves.

^c **31,1** [sarara in galbanum: sladko dišeče rastlinske smole; galbanum: grenka aromatična gumiasta smola, ki se izloča iz stebel nekaterih rastlin.]

^d **31,2** Ta aloja je sodoben orlov les. Glej Encyc. Bib. i. 120-1.

^e **31,2** [stakte: hebr. nataph; ena od sestavin dišave, ki so jo darovali na zlatem oltarju (2 Mz 30,34). Hebrejska beseda izhaja iz korena, ki pomeni 'destilirati', nekateri pa so jo razlagali kot destilirano miro. Drugi jo obravnavajo kot gumi drevesa ali bolje rečeno grma *Styrax officinale*.]

^f **32,1** Zemeljski rajski vrt in drevo spoznanja.

^g **32,1** Na severovzhodu G^g, 'proti severu' E. Da ima G^g prav, je razvidno iz v. 2 'daleč proti vzhodu' v G^g in E. Torej Vrt pravičnosti v lxx. 3, lxxvii. 3 na SZ se razlikuje od primitivnega zemeljski Vrta pravičnosti ali Edena na SV, omenjenega tukaj. Tudi sedem gora tukaj na SV se mora razlikovati od sedmih gora, od katerih je ena Božji prestol, na SZ v xviii. 6, xxiv, 2 in naprej. Zdi se, da tukajšnji vrt ni bivališče umrlih pravičnih, za razliko od

sem zagledal sedem gora polnih izbrane narde, mastike, cimeta in popra.)G² In od tam sem šel čez vrhove ʾvseh teh gora, daleč proti vzhodu ʾzemlje, in šel sem nad Eritrejskim morjem^a in šel sem daleč od njega ter šel čez ʾangela ʾZotîêla.^{b 3} (Prišel sem na vrt pravičnosti^c in onkraj teh dreves sem videl mnogo velikih dreves, ki so rasla tam in lepega vonja, velika, zelo lepa in veličastna, in drevo modrosti, od katerega sta jedla in spoznala veliko modrost.)E (In prišel sem na vrt pravičnosti in od daleč sem videl več dreves, številnejših kakor tista drevesa in ʾdve ʾveliki drevesi, zelo veliki, lepi, sijajni in veličastni, in drevo spoznanja, katerega sveti sad sta jedla in spoznala veliko modrost.)Gg⁴ ʾTo drevo je visoko kot jelka, njegovi listi pa ʾkot (tisti od) rožičevega drevesa, in njegov sad je podoben grozdom vinske trte, zelo lep; in vonj po drevesu prodira daleč.⁵ Potem sem rekel: » ʾKako ʾlepo je drevo in kako privlačen je njegov videz!«⁶ Nato mi je sveti angel Rafael,^d ki je bil z menoj, odgovoril ʾin rekel ʾ: »To je drevo modrosti, od katerega sta tvoj oče, star (v letih) in tvoja ostarela mati, ki sta bila pred teboj, jedla in se naučila modrosti in oči so se jima odprle, in zaznala sta, da sta bila gola in izgnana sta bila z vrta.«^e

33 Od tam sem šel do koncev zemlje in tam videl velike živali in vsaka se je razlikovala od druge. (Videl sem) ptice, ki se prav tako razlikujejo po videzu, lepoti in glasu; ena se razlikuje od druge.² Vzhodno od teh živali sem videl konce zemlje, na katerih počiva nebo in se odpirajo portali neba.³ Videl sem, kako so prišle nebeške zvezde in preštel sem portale, iz katerih so izhajale in zapisal sem vsa njihova izhodišča, vsake posamezne zvezde posebej, glede na njihovo

---

vrta v lx. 8, 23, lxi. 12, lxx. 3, lxxvii. 3. Namesto tega so njihove duše razdeljene v Šeolu. xxii. 9.

^a 32,2 Perzijski in Indijski ocean. Prim. lxxvii. 6, 7.

^b 32,2 Na videz angel, ki je varoval vhod v Raj.

^c 32,3 Prim. lxxvii. 3; tudi lx. 8, 23, lxi. 12, z opombami. Ta vrt je na vzhodu; da v lxxvii. 3 v delu severa; v lxx. 3 na SZ. V xxxvii-lxx, kot tudi v Noetovih odlomkih, je ta vrt bivališče umrlih pravičnih; medtem ko je v i-xxxvi njihovim duhovom dodeljena posebna delitev v Šeolu. Ali sta lahko ta delitev in vrt isti kraj? Oba sta na zahodu lxx. 3, 4 in xxii. 1. Glej moj prejšnji komentar.

^d 32,6 xx. 7 nas vodi k temu, da tukaj pričakujemo Gabriela.

^e 32,6 Zdi se, da sta Adam in Eva tukaj še živa. Če x. 1 spada v ta razdelek, sledi samarijanski kronologiji. Glej lxx. 2 (opomba). Upoštevajte, da Adamov greh ne velja za vzrok človekovega padca.

^a **34,1** Raz 7,1

število in njihova imena, njihove poti, njihove položaje, njihove čase in njihove mesece, kot mi je pokazal sveti angel Uriel, ki je bil z menoj.^a ⁴ Pokazal mi je vse stvari in jih zame zapisal; tudi njihova imena mi je zapisal in njihove zakone in njihove skupine.^b

XXXIV-XXXV. Henohovo potovanje na sever.

34^c Od tam sem šel proti severu do koncev zemlje in tam sem videl veliko in veličastno napravo na koncih vse zemlje.² Tukaj sem videl tri portale neba odprte na nebu. Skozi vsakega izmed njih so prihajali severni vetrovi. Ko pihajo je mraz, toča, zmrzal, sneg, rosa in dež.³ Iz enega portala pihajo za dobro, toda ko pihajo skozi druga dva portala, †je to z nasiljem in stisko na zemlji in pihajo s silovitostjo.†

35^d Od tam sem šel proti zahodu do koncev zemlje in tam sem videl tri odprte portale neba, kot sem jih videl na †vzhodu†; enako število portalov in enako število izhodišč.

XXXVI. Potovanje na jug.

36^e Od tam sem šel proti jugu do koncev zemlje in tam sem videl tri odprte portale neba, in od tam pridejo rosa, dež †in veter†.^f ² In od tam sem šel na vzhod, do koncev neba in tukaj videl tri odprte vzhodne portale neba in majhne portale nad njimi.^g ³ Skozi vsakega od teh majhnih portalov gredo nebeške zvezde in tečejo svojo pot na zahod, po poti, ki jim je bila pokazana. ⁴ Kolikorkrat sem videl, sem vedno blagoslavljal Gospodarja slave in še naprej sem blagoslavljal Gospodarja Slave, ki je naredil velike in veličastne čudeže, da bi veličino Svojega dela pokazal angelom, duhovom in ljudem,

^a **33,3** Portali zvezd so podrobno opisani v lxxii-lxxiii.

^b **33,4** Uriel tukaj zapisuje poročila, toda v vrstici 3 je Henoh tisti, ki zapisuje.

^c **34,1** Portali severnih vetrov in narava teh vetrov. Prim. lxxvi. Za vetrove štirih četrtin gl. Raz 7,1.

^d **35,1** XXXV. XXXVI. Portali zahodnih in južnih ter vzhodnih vetrov.

^e **36,1** Portali zahodnih in južnih ter vzhodnih vetrov.

^f **36,1** Brez pomena. Toda prim. xxxiv. 2. Morda je bilo tu prvotno 'in od tod prihajajo južni vetrovi, in ko zapihajo, sta rosa in dež'.

^g **36,2** Nad portali vetrov so portali zvezd na vzhodu.

da bi lahko hvalili Njegovo delo in vse Njegovo stvarstvo;
da bi lahko videli delo Njegove moči in hvalili veliko delo
Njegovih rok in ga na veke blagoslavljali.

Razdelek II – Knjiga prispodob

Poglavja XXXVII-LXXI

Prispodobe

37^a Drugo videnje,^b ki ga je videl, videnje modrosti – ki ga je Henoh, sin Jereda, sin Mahalaléla, sin Kenána, sin Enóša, sin Seta, sin Adama, videl.^c ² To je začetek^d besed modrosti, s katerimi sem povzdignil svoj glas, da spregovorim in povem tistim, ki prebivajo na zemlji: »Poslušajte, vi ljudje iz starih časov,^e in glejte, vi, ki pridete potem, besede Svetega, ki jih bom govoril pred Gospodarjem Duhov.^f_{ab} ³ To bi bilo bolje razglasiti (samo tistim) ljudem iz starih časov, toda celo pred tistimi, ki pridejo kasneje, ne bomo zamolčali začetka modrosti. ⁴ Do današnjega dne takšna modrost nikoli ni bila dana od Gospodarja Duhov, kot sem jo prejel po svojem vpogledu, glede na dobro voljo Gospodarja Duhov, po katerem mi je bil

---

^a 37,1 Ta rodovnik pomaga pokazati, da Prispodobe oblikujejo samostojno delo.

^b 37,1 Prva se zdi, da je i. 2.

^c 37,1 To rodoslovje pomaga pokazati, da so Prispodobe samostojno delo.

^d 37,2 Etiopska beseda, uporabljena tukaj in v vrstici 3 lahko pomeni tudi = 'vsota'.

^e 37,2 vključno s Kajnom, Mahalalélom in Jeredom, po kronologiji LXX, ki jim sledijo v Prispodobah. Glej liv. 7 (opomba), lxx. 4 (opomba).

^f 37,2 V sodobnih ali zgodnejših spisih le v 2 Mkb 3,24, vendar prim. 'Bog duhov vsega mesa' 4 Mz 16,22; 4 Mz 27,16. V Enohu se pojavlja v xxxvii. 4 (dvakrat), xxxviii. 2 (dvakrat), 4, 6, xxxix. 2, 7 (dvakrat), 8, 9 (dvakrat), 12, xl. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 10, xli. 2 (dvakrat), 6, 7, xliii. 4 (dvakrat), xlv. 1, 2, xlvi. 3 (dvakrat), 6, 7, 8, xlvii. 1, 2 (dvakrat), 4, xlviii. 2, 3, 5, 7 (dvakrat), 10 (dvakrat); xlix. 2, 4, l. 2, 3 (dvakrat), 5, li. 3, lii. 5, 9, liii. 6, liv. 5, 7, lv. 3, 4, lvii. 3, lviii. 4, 6 (dvakrat), lix. 1, 2, lx. 6, 8, 24, 25 (dvakrat), lxi. 3, 5, 8, 9 (trikrat), 11, 13 (dvakrat), lxii. 2, 10, 12, 14, 16 (dvakrat), lxiii. 1, 2 (dvakrat), 7, 12 (dvakrat), lxv. 9, 11, lxvi. 2, lxvii. 8, 9, lxviii. 4 (dvakrat), lxix. 24 (dvakrat), 29, lxx. 1, lxxi. 2, 17. Vsega skupaj jo najdemo 104-krat, od tega vsaj 28-krat v The Interpolations. V pristnih delih se najbolj prilega kontekstu: prim. xxxix. 12, xl. 1-10, xlvi. 3-8 itd.: v The Interpolations pa ni nikoli tako primeren: prim. xli. 6, 7, lix. 1, 2 (kontekst = naravni pojavi).

dan delež večnega življenja.^{a 5} Sedaj so mi bile podeljene tri Prispodobe^{b ab} in povzdignil sem svoj glas ter jih pripovedoval tistim, ki prebivajo na zemlji.^c

XXXVIII-XLIV. Prva Prispodoba.

XXXVIII. Prihajajoča sodba hudobnih.

38^d Prva Prispodoba.

Ko se bo pojavila skupnost pravičnih^{e de}
in bodo grešniki sojeni za svoje grehe
in bodo pregnani iz oblička zemlje^f
² in ko se bo Pravični prikazal pred očmi pravičnih,
čigar izvoljena dela so odvisna od Gospodarja Duhov,
in se bo svetloba pokazala pravičnim in izvoljenim,
ki prebivajo na zemlji,

kje bo potem prebivališče grešnikov,
in kje je počivališče tistih, ki so zanikali

Gospodarja Duhov?^g

Dobro bi bilo zanje, če se ne bi rodili.^{f hi}

³ Ko bodo skrivnosti pravičnih razkrite in grešniki sojeni,
in brezbožni pregnani iz navzočnosti pravičnih
in izvoljenih;

⁴ od tistega časa tisti, ki posedujejo zemljo, ne
bodo več močni in vzvišeni,

^a 37,4 Prim. xl. 9, lviii. 3, lxii. 14. Življenje člana Mesijanskega kraljestva je večno v xxxvii-lxx; v i-xxxvi je omejeno v trajanju, v. 9, x. 17, xxv. 6, v Sanjskih vizijah, lxxxiii-lxxxix, njegovo trajanje ni gotovo. Kraljestvo samo je v xci-civ začasno in pravo plačilo pravičnih je večno življenje, ki sledi po koncu Mesijanskega kraljestva in končne sodbe.

^b 37,5 Prim. št. xxiii. 7, 18, Job 27,1 = izdelani pogovori v obliki vizije, prerokbe ali pesmi.

^c 37,5 Ta stavek ima dober etični pomen v pristnih delih tega razdelka, kot je xxxvii. 2, xl. 6, 7, xlviii. 5. Torej Raz 14,6. V Interpolations ima slab smisel v liv. 9, lv. 1, lx. 5, lxxv. 6, 12, lxxvi. 1, lxxvii. 8, drugje je dvomljivo ali zgolj geografsko, nikoli dobro. V Razodetju ima vedno slab pomen, razen v xiv. 6.

^d 38,1 Prihaja čas povračila. Ko se pojavi pravičnost in svetloba Gospodarja duhov zasi je na obrazu pravičnih in izvoljenih, kje bodo prebivali grešniki in zanikovalci?

^e 38,1 Značilno za Prispodobe in razloženo v xxxviii. 3, liii. 6, lxii. 8. Prim. Ps 1,5, cxlix. 1, Salomonovi psalmi xvii. 18.

^f 38,2 [Jezus je to vrstico omenil dvakrat. V Mt 26,24 in v Mr 14,21.]

^a 37,5 4 Mz 23,7

^b 37,5 Job 27,1

^c 37,5 Raz 14,6

^d 38,1 Ps 1,5

^e 38,1 [Ps 149,1]

^f 38,1 Ps 1,4

^g 38,2 Jud 1,4

^h 38,2 Mt 26,24

ⁱ 38,2 [Mr 14,21]

^a 38,4 [2 Kor 4,6]

^b 39,1 1 Tim 5,21

^c 39,4 Jn 14,2

^d 39,5 Am 5,24

in ne bodo mogli gledati obličja svetega,

kajti Gospodar Duhov je Svoji svetlobi

povzročil, da se pojavi

na obrazu svetega, pravičnega in izvoljenega.^a

⁵ Tedaj se bodo pogubili kralji in mogočni

in izročeni bodo v roke pravičnih in svetih.

⁶ Od takrat naprej nihče ne bo zase iskal usmiljenja

pri Gospodarju Duhov,

kajti njihovo življenje je pri koncu.«

XXXIX. Bivališče pravičnih in izvoljenih. Hvalnice svetih.

39 [In zgodilo se †bo v tistih dneh, da se †bodo izvoljeni in sveti otroci spustili iz visokih nebes^b in njihovo seme† bo postalo eno s človeškimi otroki.^a ² V tistih dneh je Henoh prejel^b knjige gorečnosti in besa ter knjige nemira in izгона.]

In usmiljenje jim ne bo podeljeno, govori

Gospodar Duhov.

³ V tistih dneh me je vrtinčast veter odnesel z zemlje

in me odložil na koncu neba.

⁴ Tam sem videl drugo videnje, bivališča svetih^c

in počivališča pravičnih.

⁵ Tukaj so moje oči videle njihova bivališča z

Njegovimi pravičnimi angeli

in njihova počivališča s svetimi.

Prosili so, posredovali in molili za človeške otroke

in pravičnost je tekla pred njimi kakor voda

in usmiljenje kakor rosa na zemljo.^d

Tako je to med njimi na veke vekov.

^{6a} Na tistem mestu so moje oči zagledale Izvoljenca

pravičnosti in vere

^{7a} in videl sem njegovo bivališče pod perutmi

Gospodarja Duhov.

^{6b} In pravičnost bo prevladala v njegovih dneh,

^a 39,1 1, 2^a, vrinjeno. Zdi se, da je del starejše Henohove knjige, kot jo najdemo v vi-xxxvi. Časi naj bi bili pretekli in ne prihodnji.

^b 39,2 tj. ni napisal sam.

^c 39,4 Glej xxxix. 7, 8, xli. 2; 2 En. lxix. 2; Jn 14,2, vizija prihodnjega mesijanskega kraljestva pod zaščito Gospodarja duhov. Enote časa in kraja so nenavadno zanemarjene.

^d 39,5 voda in rosa = obilje. Prim. xlix. 1, Am 5,24.

in pravični in izvoljeni bodo brez števila pred

Njim na veke vekov.

^{7b} Vsi pravični in izvoljeni pred Njim bodo

†močni† kot ognjene svetilke^a

in njihova usta bodo polna blagoslavljanja

in njihove ustnice povečujejo ime Gospodarja Duhov

in pravičnost pred Njim ne bo nikoli zatajila

[in poštenost ne bo nikoli odpovedala pred Njim.]

⁸ Tam sem želel bivati^a_b

in moj duh je hrepenel po tem bivališču.

Tam je bil do sedaj moj delež,

kajti tako je bilo glede mene ugotovljeno pred

Gospodarjem Duhov.

⁹ V tistih dneh sem hvalil in povečeval ime Gospodarja Duhov z blagoslovi in hvalnicami, ker me je On namenil za blagoslov in slavo glede na dobro zadovoljstvo Gospodarja Duhov.^b

¹⁰ Dolgo časa so moje oči opazovale tisti kraj in blagoslavljal sem Njega in ga hvalil, rekoč: »Blagoslovljen je On in naj bo On blagoslovljen od začetka in na veke. ¹¹ In pred Njim ni prenehanja. On ve, preden je bil svet ustvarjen, kaj

je za vedno in kaj bo od roda do roda. ¹² Tisti, ki ne spijo, Te blagoslavljaajo. Stojijo pred Tvojo slavo in blagoslavljaajo,

hvalijo in povečujejo, rekoč: »Svet, svet, svet je Gospodar Duhov.^c

^{cd} On zemljo napolnjuje z duhovi.« ¹³ Tukaj so moje oči videle vse tiste, ki ne spijo. Stojijo pred Njim, blagoslavljaajo

in govorijo: »Ti bodi blagoslovljen in blagoslovljeno naj bo Gospodarjevo ime na veke vekov.« ¹⁴ In moj obraz je bil

spremenjen, kajti nisem mogel več gledati.

^a **39,7b** Dan 12,3

^b **39,8** Dan 12,1

^c **39,12** Iz 6,3

^d **39,12** [Raz 4,8]

^e **40,1** [Dan 7,10]

XL-XLI. 2. Štirje nadangeli.

40 Potem sem videl na tisoče tisočev in deset tisočkrat deset tisoče;^e videl sem množico brezštevilno in nepreštevno, ki je stala pred Gospodarjem Duhov. ² Na štirih straneh

^a **39,8** Henohu je bilo vnaprej določeno mesto v kraljestvu. Prim. lxxi. 14–17, xc. 31; Dan 12,1.

^b **39,9** Kot v xxxvii. 4 imamo predstavljeno brezplačno Božjo milost, čeprav se v tem odlomku pojavlja tudi 'po mojem vpogledu'.

^c **39,12** 'Gospod vojsk' v Trisagion, Iz 6,3.

- a **40,2** Iz 63,9
 b **40,2** [Raz 4,6]
 c **40,5** Iz 41,1
 d **40,5** Lk 9,35
 e **40,5** Lk 23,35
 f **40,7** Job 1,6
 g **40,9** Apd 11,18
 h **40,9** 2 Kor 7,10
 i **40,9** [Mt 19,29]
 j **40,9** [Mr 10,17]
 k **40,9** [Lk 10,25]
 l **40,9** [Lk 18,18]
 m **41,1** Job 31,6
 n **41,1** Prg 16,2
 o **41,1** Ps 62,9
 p **41,1** Dan 5,27

Gospodarja duhov sem videl štiri prisotnosti,^a_{ab} drugačne od tistih, ki ne spijo in izvedel sem njihova imena, kajti angel, ki je šel z menoj, mi je povedal njihova imena in mi pokazal vse skrite stvari. ³ Slišal sem glasove teh štirih navzočnosti, ko so izrekli hvalnice pred Gospodarjem slave. ⁴ Prvi glas je blagoslavljal Gospodarja Duhov na veke vekov. ⁵ Drugi glas sem slišal blagoslavljati Izvoljenega^b_{cde} in izvoljene, ki so odvisni od Gospodarja Duhov. ⁶ Tretji glas sem slišal moliti in posredovati za tiste, ki prebivajo na zemlji in ponižno prosijo v imenu Gospodarja duhov.^c ⁷ Slišal sem četrti glas, ki je branil Satanom in jim prepovedoval stopiti pred Gospodarja Duhov, da bi obtožili tiste, ki prebivajo na zemlji.^{de}_f ⁸ Po tem sem vprašal angela miru, ki je šel z menoj, ki mi je pokazal vse, kar je skrito: »Kdo so te štiri prisotnosti, ki sem jih videl in katerih besede sem slišal in zapisal?« ⁹ Rekel mi je: »Ta prvi je Mihael, usmiljen in potrpežljiv. Drugi, ki je postavljen nad vse bolezni in vse rane človeških otrok, je Rafael. Tretji, ki je postavljen nad vsemi močmi, je Gabriel. In četrti, ki je postavljen nad kesanje^{gh} v upanje tistih, ki podedujejo večno življenje,^{ijkl} se imenuje Fanuel.« ¹⁰ Ti so štirje angeli Gospodarja Duhov in štirje glasovi, ki sem jih slišal v tistih dneh.

41 Potem sem videl vse skrivnosti nebes in kako je kraljestvo razdeljeno in kako se dejanja ljudi tehtajo^{mnp} na tehtnici.^f ² Tam sem videl dvorce izvoljenih in dvorce svetih in moje oči so tam videle vse grešnike, ki so bili pregnani od tod, ki zanikajo ime Gospodarja Duhov in so bili odvedeni. In niso mogli ostati zaradi kazni, ki prihaja od Gospodarja Duhov.

^a **40,2** Angeli navzočnosti prihajajo iz Iz 63,9. Ta seznam so prevzele Interpolacije, Ixxi. 9. Za imena poglavarjev v nasprotju z ix. I, xx.

^b **40,5** Iz 41,1. Uporablja se samo v Prisposodobah (glej xlvi. 3) in Lk 9,35; Lk 23,35.

^c **40,6** Gabriel tukaj posreduje, toda v vrstici 9 je postavljen nad oblasti.

^d **40,7** Fanuel je postavljen nad kesanje in upanje dedičev večnega življenja (v. 9) in tukaj zadržuje Satane. Tem vlada poglavar Satan (liii. 3), ki so mu Stražarji postali podložni in tako padli (liv. 6). Imeli so dostop v nebesa, xl. 7 (prim. Job 1,6). Skušali so k zlu (lxix. 4, 6), obtoževali (xl. 7), kaznovali, liii. 3, lvi. 1, lxii. 11, lxiii. 1. (Interpolations lxvi. 1.)

^e **40,7** [Fanuel: hebr. Božji obraz.]

^f **41,1** Kakšno kraljestvo je to lahko? Je to Mesijansko kraljestvo ali kraljestvo tega sveta ali delitev (na sedem delov) nebes?

XLII. 3-9. Astronomske skrivnosti.^a 41,4 Job 38,22^b 41,9 Apd 17,31

³ Tam so moje oči videle skrivnosti bliska, groma in skrivnosti vetrov, kako so razdeljeni, da pihajo nad zemljo, in skrivnosti oblakov in rose, in tam sem videl, od kod prihajajo na ta kraj in iz katerega nasitijo prašno zemljo. ⁴ Tam sem videl zaprte sobe, iz katerih se razdelijo vetrovi, sobo toče in vetrov, sobo meglice in oblakov,^a in ta oblak lebdi nad zemljo od začetka sveta. ⁵ Videl sem sobi za sonce in luno, od koder gresta in kamor spet prideta in njuno veličastno vrnitev in kako je eno boljše od druge ter njuno sijajno orbito in kako ne zapustita svoje orbite in ničesar ne dodata svoji orbiti in ničesar ne odvzameta od nje in ohranjata vero drug drugemu v skladu s prisego, s katero sta povezana skupaj. ⁶ Najprej gre naprej sonce in prečka svojo pot v skladu z zapovedjo Gospodarja Duhov in mogočno je Njegovo ime na veke vekov. ⁷ Po tem sem videl skrito in vidno lunino pot in ta uresničuje potek svoje poti na tem mestu podnevi in ponoči – tista, ki drži položaj nasproti drugega pred Gospodarjem Duhov.

Zahvaljujeta se, slavita in ne počivata,
kajti njima je njuno zahvaljevanje počitek.

⁸ Kajti sonce se pogosto spremeni v blagoslov
ali v prekletstvo

in potek lunine steze je svetloba pravičnim
in tema grešnikom v Gospodarjevem imenu,
ki je naredil ločitev med svetlobo in temo
in razdelil duhove ljudi
in okrepil duhove pravičnih
v imenu Njegove pravičnosti.

⁹ Kajti noben angel ne ovira in nobena moč ne more ovirati;
kajti On določa sodnika za vse in On jih vse sodi pred Seboj.^{a,b}

XLII. Bivališča modrosti in nepravičnosti.

42 Modrost ni našla mesta, kjer bi lahko prebivala;
potem ji je bilo dodeljeno bivališče v nebesih.

^a 41,9 Postavljeni sodnik je Mesija. To vrstico preberite takoj za xli. 2.
Prim. Apd 17,31.

a **42,2** Job 28,12-14
 b **42,2** Job 28,20-28
 c **42,2** Prg 1,20
 d **42,2** Prg 8,1-36
 e **42,2** Prg 9,1-10
 f **43,1** Ps 147,4
 g **43,1** Iz 40,26
 h **43,3** 5 Mz 4,19
 i **43,3** Dan 8,10
 j **43,3** Dan 12,3
 k **43,3** Mt 13,43
 l **43,3** Job 38,7

²Modrost^{abcde} je šla naprej, da bi si naredila
 prebivališče med človeškimi otroki,
 pa ni našla nobenega bivališča.
 Modrost se je vrnila na svoje mesto
 in zasedla svoj sedež med angeli.
³Nepravičnost je prišla iz svojih sob.^a
 Tiste, ki jih ni iskala, je našla
 in prebivala z njimi,
 kot dež v puščavi
 in rosa na žejni zemlji.

XLIII-XLIV. Astronomske skrivnosti.

43^b Videl sem druge bliske in nebeške zvezde in videl sem, kako jih je On vse poklical po njihovih imenih^{fg} in so mu prisluhnili. ²Videl sem, kako so stehani na pravični tehtnici, v skladu s svojimi razmerji svetlobe. (Videl sem) širino njihovih prostorov in dan njihovega pojavljanja in kako njihovo kroženje proizvaja bliske, in (videl sem) njihovo kroženje glede na število angelov in (kako) ohranjajo vero drug z drugim. ³Vprašal sem angela, ki je šel z menoj in mi pokazal, kar je bilo skrito: »Kaj so ti?«^{hijkl} ⁴Rekel mi je: »Gospodar Duhov ti je pokazal njihov parabolni pomen (db. »njihovo prisposodob«). To so imena svetih, ki prebivajo na zemlji in na veke vekov verujejo v ime Gospodarja Duhov.«

44 Tudi drug pojav sem videl v zvezi z bliski; kako nekatere zvezde vstanejo in postanejo bliski in se ne morejo ločiti od svoje nove oblike.

^a **42,3** Hudobni so zavrnili Modrost, ko je prišla; pozdravili so nepravičnost, ko jih ni iskala.

^b **43,1** XLIII, XLIV. Ta odlomek kaže na zanimanje modrih v Izraelu za etična in kozmična vprašanja hkrati. Prim. Job, Sir. in Mdr. Toda ti deli o naravnih pojavih pogosto motijo kontekst tega dela.

XLV-LVII. Druga Prispodoba.^a **45,3** [Lk 9,35]^b **45,4** Iz 65,17^c **45,4** Iz 66,22^d **45,4** [Lk 9,35]^e **45,5** Raz 7,15**XLV. Delež odpadnikov. Novo nebo in nova zemlja.**

45 To je druga Prispodoba glede tistih, ki zanikajo ime bivališča svetih in Gospodarja Duhov.^a

² V nebesa se ne bodo dvignili

in na zemljo ne bodo prišli.

Takšen bo delež grešnikov,

ki so zanikali ime Gospodarja Duhov,

ki so tako ohranjeni za dan trpljenja in stiske.

³ Tistega dne bo Moj Izbranec^a sedel na prestol slave

in preizkusil bo njihova dela

in njihovih prostorov za počivanje bo nešteto.

Njihove duše se bodo okrepile v njih, ko bodo

videli Moje Izvoljene

in tiste, ki so klicali Moje slavno ime.

⁴ Potem bom naredil, da bo med njimi prebival

moj Izvoljeni.^{bcd}

Preoblikoval bom nebesa in jih naredil za večen

blagoslov in svetlobo

⁵ in preoblikoval bom zemljo in jo naredil za blagoslov.^c

Poskrbel bom, da bodo Moji izvoljenci prebivali na njej,^e

toda grešniki in hudobneži stopala ne bodo postavili tja.

⁶ Kajti priskrbel sem in z mirom zadovoljil Moje pravične

in jim povzročil, da bivajo pred menoj.

Toda za grešnike se bliža neizogibna sodba z Menoj,

tako da jih bom uničil z obličja zemlje.

^a **45,1** Začne se druga prilika.

^b **45,4** 4, 5. Po sodbi je Mesijansko kraljestvo postavljeno v preoblikovanih nebesih (xlv. 4, li. 4) in zemlji (xli. 2, xlv. 5), z angeli in ljudmi kot člani xxxix. 4 (opomba). Iz 65,17 in Iz 66,22, imajo idejo, vendar brez logične posledice blagoslovljene nesmrtnosti, kot v 1 Henoh, 2 Bar. xxxii. 6, lvii. 2; 4 Ezra vii. 75.

^c **45,5** Preoblikovana zemlja (v. 5) bo samo za pravične.

a **46,1** [Dan 7]
 b **46,3** Ps 45,4-11
 c **46,3** Ps 72,1-20
 d **46,3** Iz 11,3-5
 e **46,3** Iz 9,6-7
 f **46,3** Iz 11,3-5
 g **46,3** Jer 23,5
 h **46,3** Zah 9,9
 i **46,3** Kol 2,3
 j **46,4** Iz 14,9
 k **46,4** Iz 14,11
 l **46,4** Ps 3,7
 m **46,4** Ps 58,6
 n **46,4** Žal 3,16
 o **46,4** Lk 1,52
 p **46,4** Ps 3,7
 q **46,5** Lk 1,52
 r **46,5** Rim 13,1

XLVI. Poglavar dni in Sin človekov.

46 In tam sem videl Enega, ki je imel
 poglavarstvo nad dnevi^a
 in Njegova glava je bila bela kakor volna
 in z Njim je bilo še eno bitje, katerega obličje
 je imelo videz moškega
 in njegov obraz je bil poln milosti, podoben
 enemu od svetih angelov.

² Vprašal sem angela, ki je šel z menoj in mi pokazal vse
 skrite stvari glede tega Sina človekovega, kdo je bil in od kod
 je bil (in) zakaj je šel s Poglavarjem dni? ³ Odgovoril je in
 mi rekel:

»To je Sin človekov,^{bcd} ki ima pravičnost,^{befgh}
 s katerim prebiva pravičnost
 in ki razkriva vse zaklade tega, kar je skrito,ⁱ
 ker ga je Gospodar Duhov izbral
 in katerega delež ima prednost pred Gospodarjem
 Duhov v poštenosti na veke.

⁴ Ta Sin človekov, ki si ga videl,^{cjklmn}
 bo [†]dvignil[†] kralje in mogočne z njihovih sedežev
 [in močne iz njihovih prestolov]^o
 in zrahljal bo notranjosti močnih
 in grešnikom polomil zobe.^p

⁵ [Odstavil bo kralje iz njihovih prestolov in kraljestev,]^q
 ker ne poveljujejo in ne hvalijo Njega,
 niti ponižno ne priznajo, od kod jim je bilo
 dodeljeno kraljestvo.^r

⁶ Ponižal bo obličje močnih,
 in napolnil jih bo s sramoto.

^a **46,1** Tukaj in v naslednjih poglavjih se opira na Dan 7. Naslov, 'Vodilni dni', tj. 'Večni', se pojavi v xlv. 2, xlvii. 3, xlviii. 2, v Interpolations lv. 1, lx. 2, lxxi. 10-14, vendar ne tako primerno.

^b **46,3** Mesija v Prispodobah je (1) sodnik sveta, (2) razodevalec vseh stvari, (3) prvak in vladar pravičnih. Kot (1) Sodnik ima pravičnost (xxxviii. 2, xxxix. 6, liii. 6 in tu. Prim. Ps 45,4-7; Ps 72; Iz 11,3-5), modrost (xlix. 1, 3, li. 3) in moč (xlix. 3, lxii. 6). Kot (2) razodevalec bo osvetlil nevidna svetova pravičnosti in greha, xlv. 3, xlix. 2, 4, in bo obudil mrtve (li. 1, lxi. 5, in bo sodil vsem, li. 2, lv. 4, lxi. 8, lxii. 2, 3, lxix. 27. Kot (3) prvak podpira, zagovarja in nagrajuje pravične, xxxix. 7, xlviii. 4, 7, li. 5, liii. 6, lxii. 7, 8, 14, 15.

^c **46,4** 4, 6. Prim. SZ, npr. Iz 9,9; Ps 3,7; Ps 58,6; Žal 3,16.

Tema bo njihovo prebivališče
in črvi bodo njihova postelja^{a,ab}
in ne bodo imeli nobenega upanja, da bi
vstali iz svojih postelj,
ker ne poveljujejo imena Gospodarja Duhov.
⁷Ti so tisti, ki [†]sodijo[†] zvezde^b na nebu^c
[in dvigajo roke zoper Najvišjega]
[†]in stopajo^d po zemlji in prebivajo na njej.[†]
Vsa njihova dejanja kažejo nepravilnost,^{e,f}
njihova moč sloni na njihovih bogastvih,
njihova vera^e je v bogove, ki so jih naredili
s svojimi rokami,
zanikajo ime Gospodarja Duhov,
⁸preganjajo hiše Njegovih skupnosti
in zveste, ki so odvisni od imena Gospodarja Duhov.

^a **46,6** Iz 66,24
^b **46,6** Apd 12,23
^c **46,7** Dan 8,10
^d **46,7** Dan 8,10
^e **46,7** Ps 49,6
^f **46,7** Ps 52,7
^g **47,1** Raz 6,10

XLVII. Molitev pravičnih za maščevanje in njihova radost ob njegovem prihodu.

47 V tistih dneh se bo dvignila molitev pravičnih^{fgh,g}
in kri pravičnih z zemlje pred Gospodarja Duhov.
²V tistih dneh se bodo sveti, ki prebivajo zgoraj v nebesih,ⁱ
združili z enim glasom,
ponižno prosili, molili, [slavili,
se zahvaljevali in blagoslavljali ime Gospodarja Duhov,]
v imenu krvi pravičnih, ki je bila prelita

^a **46,6** Težko se nanaša na smrt Antioha Epifana v 2 Mkb 9,5,9, temveč na pokop nasplošno, prim. Iz 66,24. Apd 12,23 ima nenavadno podobno miselno povezavo z 'ker ne povzdigujejo'.

^b **46,7** tukaj = pravične, kot v Dan 8,10.

^c **46,7** Ta vrstica je odmev Dan viii. 10. Lahko ga rekonstruiramo takole: 'In to so tisti, ki mečejo zvezde z neba in poteptajo na zemlji tiste, ki prebivajo na njej.' Tukaj potrebujemo dvojno vrstico in naslov 'Najvišji' se ne pojavlja drugje v Prisposodobah.

^d **46,7** Prim. 'stopajo nanje' v Dan 8,10. Beri torej 'na zemljo'.

^e **46,7** Močan izraz za malikovalne težnje saducejskega dvora. Glej xxxviii. 5 (opomba).

^f **47,1** Sodba sledi zrušenju mogočnih s prestola.

^g **47,1** Tu v množini, v naslednji vrstici pa v ednini (zbirno).

^h **47,1** Prim. Raz 6,10; En. xcvi. 5 (opomba).

ⁱ **47,2** Za prošnjo angelov. Glej xv. 2 (opomba).

a **47,2** [Lk 18,7]
 b **47,3** 2 Mz 25,9
 c **47,3** 2 Mz 25,40
 d **47,3** 2 Mz 32,32
 e **47,3** Ps 56,8
 f **47,3** Ps 69,28
 g **47,3** Ps 61,8
 h **47,3** Iz 4,3
 i **47,3** Iz 65,6
 j **47,3** Dan 7,1
 k **47,3** Dan 7,10
 l **47,3** Dan 10,21
 m **47,3** Dan 12,1
 n **47,3** Mal 3,16
 o **47,3** Lk 10,20
 p **47,3** Flp 4,3
 q **47,3** Heb 12,23
 r **47,3** Raz 3,5
 s **47,3** Raz 13,8
 t **47,3** Raz 20,12
 u **47,3** Raz 20,15
 v **47,4** Raz 6,10–11
 w **48,1** Iz 55,1

in da molitev pravičnih ne bo zaman pred
 Gospodarjem Duhov,
 se jim ta sodba lahko izvrši^a
 in da jim ne bo treba večno trpeti.
³ V tistih dneh sem videl Poglavarja dni, ko se je
 usedel na prestol Svoje slave
 in knjige živih^{abdefghijklmnopqrstu} so bile odprte pred Njim.
 Vsa Njegova vojska, ki je zgoraj v nebesih in Njegovi
 svetovalci so stali pred Njim.
⁴ Srca svetih so bila napolnjena z radostjo,
 ker je bilo ponujeno število pravičnih^v
 in molitev pravičnih je bila uslišana
 in pred Gospodarjem Duhov je bila zahtevana
 kri pravičnih.

XLVIII. Vodnjak pravičnosti. Sin človekov – bivanje pravičnih. Sodba kraljev in mogočnih.

48 Na tistem mestu sem videl vodnjak pravičnosti,^w
 ki je bil neizčrpen.

Okoli njega je bilo veliko vodnjakov modrosti.
 Vsi žejni so pili iz njih
 in so bili napolnjeni z modrostjo
 in njihova bivališča so bila pri pravičnih,
 svetih in izvoljenih.

² In ob tisti uri^b je bil ta Sin človekov imenovan
 v prisotnosti Gospodarja Duhov

^a **47,3** V SZ so to registri dejanskih izraelskih državljanov s pravico do začasnih blagoslovov izbranega ljudstva. Prim. 2 Mz 32,32 itd.; Ps 69,28; Iz 4,3; tudi Jubileji xxx. 20, 22. V Dan 7,1 se nanašajo na nesmrtnost blaženosti. Prim. NZ Flp 4,3; Raz 3,5; Raz 13,8 itd., in ideja v Lk 10,20; Heb 12,23. Prim. tudi Henoh ciii. 4, 'spomenik pravičnih.' Obstajale so tudi knjige o dobrih in slabih dejanjih. Ps 61,8; Mal 3,16; Jubileji xxx. 22; tudi Dan 7,10; Raz 20,12; Asc. Isa. ix. 22, pri Henohu pa le zla dejanja (kot Iz 65,6), lxxxi. 4, lxxxix. 61–77, xc. 17, 20, xcvi. 7, 8, civ. 7; tudi 2 Bar. xxiv. 1. Nadalje so bile nebeške tablice Božjih načrtov. Prim. 2 Mz 25,9; 2 Mz 25,40; Dan 10,21. Tudi v Henohu lxxxi. 1, 2, xciii. 1–3, ciii. 2, 3, cvi. 19, cvii. 1, cviii. 7 ('knjige svetih' kot ciii. 2). Glej moj prejšnji komentar.

^b **48,2** tj., ko je Henoh gledal ta videnja. Prilike potrjujejo dejanski predhodni obstoj Sina človekovega. Glej vrstice 3 in 6, xlii. 1, 2, xlix. 2, lxii. 7. Prim. 4 Ezra xii. 32, xiii. 26.

in njegovo ime pred Poglavarjem dni.

³ Da, preden so bila ustvarjena sonce in znamenja,^a
preden so bile narejene nebesne zvezde,
je bilo Njegovo ime imenovano pred Gospodarjem Duhov.

⁴ On bo palica pravičnim, na katero se bodo
sami opirali in ne bodo padli

in on bo svetloba poganom^{a_{bc}}

in upanje tistim, ki so zaskrbljenega srca.^d

⁵ Vsi, ki prebivajo na zemlji, bodo padli dol^{b_{efg}}
in oboževali pred njim

in s pesmijo bodo hvalili, blagoslavljali in slavili
Gospodarja Duhov.

⁶ In zaradi tega razloga je bil izbran in skrit pred Njim,
pred stvarjenjem sveta in na veke.

⁷ Modrost Gospodarja Duhov ga je razodela
svetim in pravičnim,

kajti ohranil je delež pravičnim,

ker so sovražili in prezirali ta svet^h nepravicih

in so sovražili vsa njegova dela in poti v imenu
Gospodarja Duhov.

Kajti v njegovem imenu so rešeni^{i_{jklm}}

in glede na njegovo dobro zadovoljstvo je bilo to
glede njihovega življenja.

⁸ V tistih dneh bodo postali potrhi obrazov kralji zemlje
in močni, ki posedujejo deželo zaradi del svojih rok,
kajti na dan svoje stiske in tesnobe se ne
bodo (mogli) rešiti.

⁹ In izročil jih bom v roke Svojih izvoljenih.

Kot slama v ognju bodo goreli pred obrazom svetih.ⁿ

Kot svinec^{c_{opq}} v vodi bodo potonili pred
obrazom pravičnih

in nobene sledi o njih ne bo več najti.

^a **48,3** Job 38,32

^b **48,4** Iz 42,6

^c **48,4** Iz 49,6

^d **48,4** Iz 61,1-2

^e **48,5** Ps 72,9

^f **48,5** Ps 72,11

^g **48,5** Flp 2,10

^h **48,7** Gal 1,4

ⁱ **48,7** [Jl 2,32]

^j **48,7** [Apd 2,21]

^k **48,7** Apd 4,12

^l **48,7** [Rim 10,13]

^m **48,7** 1 Kor 6,11

ⁿ **48,9** Raz 14,10

^o **48,9** 2 Mz 15,7

^p **48,9** 2 Mz 15,10

^q **48,9** Raz 20,14

^a **48,4** Iz 42,6; Iz 49,6. Postal bo njihova luč s svojim prihodnjim prihodom in značajem, ki jim bo razkrit.

^b **48,5** celo njegovi zanikovalci, lxii. 6, 9, lxiii, xc. 37. Prim. Ps 72,9,11; Flp 2,10.

^c **48,9** Prim. 2 Mz 15,7,10. Gehena je tukaj vidna pravičnim, gl. xxvii. 2, 3, xc. 26, 27; 4 Ezra vi. 1, vendar ne tako v En. lxii. 12, 13; Raz 20,14; ali v zadnji klavzuli tukaj – 'ni sledi'. Prispodobe v resnici spremenijo predstavo o Geheni in spektakel je v tej vrstici le začasen.

^a **48,10** Ps 36,12

^b **48,10** Ps 2,2

^c **48,10** Iz 45,1

^d **49,1** Iz 11,1-16

^e **49,1** Iz 11,9

^f **49,2** Job 14,2

^g **49,2** [Lk 9,35]

^h **49,2** Iz 9,6-7

ⁱ **49,2** Mih 5,2

^j **49,3** [Prg 8,14]

^k **49,4** [Lk 9,35]

^l **49,4** [Ef 1,9]

¹⁰ Na dan njihove stiske bo počitek na zemlji
in pred njimi bodo padli in ne bodo več ponovno vstali.^a
Nikogar ne bo, ki bi jih s svojimi rokami prijel in dvignil,
kajti zanikali so Gospodarja Duhov in Njegovega

Maziljenca.^{a_{bc}}

Blagoslovljeno bodi ime Gospodarja Duhov.

XLIX. Moč in modrost Izvoljenega.

49^{b_d} Kajti modrost^e je razlita kakor voda
in slava na veke ne mine pred njim.

² Kajti on je mogočen v vseh skrivnostih pravičnosti
in nepravičnost bo izginila, kakor senca^f
in nima nadaljevanja,^c

ker Izvoljeni^g stoji pred Gospodarjem Duhov
in njegova slava je na veke vekov^{hi}
in njegova moč za vse rodove.

³ V njem prebiva duh modrosti,^j
duh, ki daje vpogled,
duh razumevanja in moči
in duh tistih,^d ki so zaspali v pravičnosti.

⁴ Sodil bo skrivne stvari
in pred njim nihče ne bo mogel izgovoriti lažnive besede,
kajti on je Izvoljeni^k pred Gospodarjem Duhov glede
na Njegovo dobro zadovoljstvo.^l

^a **48,10** Ps 2,2. V SZ Mesija ni natančen tehnični izraz, vendar so ga uporabljali Davidovi kralji in celo Kir (Iz 45,1). Prvič ga najdemo v kasnejšem pomenu tukaj v Prispodobah, xlviii. 10, lii. 4; nato v Salomonovih psalmih xvii. 36, xviii. 6, 8; 4 Ezra vii. 29, xii. 32; 2 Bar. xxix. 3 itd.

^b **49,1** Mesijeva dejanja izhajajo iz njegovih lastnosti. Prim. Iz 11.

^c **49,2** db. 'stojišče'.

^d **49,3** On popolnoma uresniči upanje na končno usodo tistih, ki so bili v preteklosti zvesti.

L. Poveličevanje in zmaga pravičnih. Kesanje poganov.

50^a V tistih dneh se bo zgodila sprememba
za svete in izvoljene,^b
svetloba dni bo ostala na njih,
slava in čast se bosta obrnili k svetim
² na dan stiske, na katerega je bilo zlo prihranjeno
zoper grešnike.^c

In pravični bodo zmagoviti v imenu Gospodarja Duhov.
In On bo povzročil, da bodo drugi priča (temu),
da se lahko pokesajo
in se odpovejo delom svojih rok.

³ Ne bodo imeli nobene časti zaradi imena
Gospodarja Duhov,^d

vendar bodo preko Njegovega imena rešeni
in Gospodar Duhov se jih bo usmilil,
kajti Njegovo sočutje je veliko.

⁴ In On je pravičen tudi v Svoji sodbi^e
in v prisotnosti Njegove slave se tudi nepravichnost
ne bo mogla obdržati.

Na Njegovi sodbi bodo neskesani pogubljeni pred Njim.

⁵ In odslej do njih ne bom več usmiljen,
govori Gospodar Duhov.

^a **51,1** Dan 12,2
^b **51,1** Iz 25,8
^c **51,1** Iz 26,19
^d **51,1** Job 14,13-15
^e **51,1** Job 19,26-29
^f **51,1** Ps 16,10-11
^g **51,1** Ps 17,15
^h **51,1** Ps 49,15
ⁱ **51,1** Ps 65

---

^a **50,1** Vrinjen ali vsaj zaradi literarnega obujanja spominov vsebuje neskladne podrobnosti. Tako kot v lxxxiii-xc in xci-civ sodba z mečem je predhodnik mesijanskega kraljestva, ki pride postopoma skupaj s spreobrnitvijo poganov, in končna sodba sledi. Toda v xxxvii-lxx se Sin človekov nenadoma pojavi in začne svojo vladavino z vstajenjem in končno sodbo, brez mesta kesanja ali časa za spreobrnjenje; prim. lxii, lxiii.

^b **50,1** Postopna sprememba iz noči zatiranja v svetlobo slave in časti; prim. lviii. 5, 6.

^c **50,2** Za obdobje meča; prim. xc. 19, 34, xci. 12.

^d **50,3** Rešeni brez časti.

^e **50,4** Končna sodba. Neskesani propadejo. Prim. lx. 5, 25; tudi 4 Ezra vii. 33-4; 2 Bar. lxxxv. 12.

LI. Vstajenje mrtvih in ločitev pravičnega od hudobnega s strani sodnika.

a **51,1** Dan 12,2
 b **51,1** Iz 25,8
 c **51,1** Iz 26,19
 d **51,1** Job 14,13-15
 e **51,1** Job 19,26-29
 f **51,1** Ps 16,10-11
 g **51,1** Ps 17,15
 h **51,1** Ps 49,15
 i **51,1** Ps 65
 j **51,1** Ps 73,24-27
 k **51,1** Job 26,6
 l **51,1** Iz 26,21
 m **51,1** Raz 9,11
 n **51,1** Raz 20,13
 o **51,5a** [Lk 9,35]
 p **51,2** Mt 25,32
 q **51,2** Lk 21,28
 r **51,3** [Lk 9,35]
 s **51,4** Ps 114,4
 t **51,4** Ps 114,6
 u **51,4** Ps 114,4
 v **51,4** Ps 114,6
 w **51,4** Lk 15,10
 x **51,5b** Ps 39,3
 y **51,5b** Ps 39,9
 z **51,5b** Ps 39,11
 a **51,5b** Ps 39,29
 b **51,5b** Ps 39,34

51 V tistih dneh bo tudi zemlja vrnila, kar ji
 je bilo zaupano^a_{abcde fghij}
 in tudi Šeol bo vrnil, kar je prejel^b
 in pekel^c bo vrnil, kar dolguje.^{klmn}
^{5a} Kajti v tistih dneh bo vstal Izvoljeni^o
² in izmed njih bo izbral^p pravične ter svete.
 Kajti približal se je dan,^q ko naj bi bili rešeni.
³ Izvoljeni^r bo v tistih dneh sedel na Mojem prestolu
 in njegova usta bodo izlivala vse skrivnosti
 modrosti in nasveta.
 Kajti Gospodar Duhov mu (jih) je dal in ga poveličal.
⁴ V tistih dneh bodo gore poskakovale^d_{st} kot ovni
 in tudi hribi bodo poskakovali kakor jagnjeta,
 nasičena z mlekom^{uv}
 in obrazi [vseh] angelov v nebesih bodo
 ožarjeni z radostjo.^e_w
^{5b} Zemlja se bo veselila,^{xyzab}
^c pravični bodo prebivali na njej

a **51,1** Obstajajo trije judovski nauki o vstajenju: (1) Vsi Izraelci bodo vstali. Dan 12,2; 1 En. i-xxxvi (razen xxii. 13), xxxvii-lxx, lxxxiii-xc; Ps 65 (naslov) v LXX; 2 Mkb 7,9, itd.; 2 Bar. l-li. 6. (2) Vsi pravični Izraelci, Iz 25,8; Iz 26,19; Ps 16,10.11; Ps 17,15; Ps 49,15; Ps 73.24-7; Job 14,13-15; Job 19,26-7; 1 En. xci-civ; Salomonovi psalmi iii. 16, xiii. 9, xiv. 7, xv. 15; 2 Bar. xxx; Joseph. Ant. xviii. 1. 3; Bell. Iud. ii. 8. 14. To je prejeta talmudsko stališče. (3) Vse človeštvo bo vstalo, 4 Ezra vii. 32, 37; Test. 12 Patr. Benj. x. 6-8. Nekateri Judje so verjeli, da je duša nesmrtna, toda telo pa ne bo vstalo. Sol. Mdr. iii. 1 itd., iv. 7, v. 16, viii. 20 (v primerjavi z ix. 15, xv. 8); Jubileji xxiii. 30.

b **51,1** Torej g prihrani, da nadomesti besedno zvezo 'tisti, ki so v njem cenjeni'. Prim. 4 Ezra vii. 32. *tu* pomanjkljivi: 'Šeol bo vrnil, kar mu je bilo zaupano, kar je prejel.' β združuje g in *tu*. Zemlja se odreče telesu, tako kot se Šeol in Abadon odrečeta duši. Oba se ponovno združita ob vstajenju, da jima bodo lahko sodili skupaj, pravi Sanh. 91^a.

c **51,1** pekel = uničenje ali Abadon, Job 26,6; Raz 9,10. Tu se telo dviga, gl. lxii. 15, i-xxxvi, lxxxiii-xc. Tudi 2 Mkb 7,9 in naprej; 2 Bar. xxx, l-li. 6; 4 Ezra vii. 32, 37. V xci-civ se dvigneta duša in duh. Prim. Salomonovi psalmi iii. 16 itd.

d **51,4** Prim. Ps 114,4,6; za celotno vrstico prim. Test. 12 Patr. Levi xviii. 5.

e **51,4** Prim. Lk 15,10. Lahko prevedemo 'angeli .. po obrazih' ali 'angeli - njihovi obrazi'.

^d in izvoljeni bodo hodili po njej.

^a **52,1** Dan 2,31–45

^b **52,6** [Ps 97,5]

^c **52,6** [Mih 1,3–4]

^d **52,7** [Sof 1,18]

^e **52,7** [Iz 13,7]

^f **52,7** [Ez 7,19]

LII. Sedem gora iz kovine in Izvoljeni.

52^a Po tistih dneh, na tistem mestu, kjer sem videl vse vizije tega, kar je skrito - kajti odnesen sem bil v vrtinčastem vetru in odnesli so me proti zahodu—² tam so moje oči videle vse skrivne stvari nebes, ki bodo: železno goro, bakreno goro, srebrno goro, zlato goro, goro mehke kovine in svinčeno goro.^b ³ Vprašal sem angela, ki je šel z menoj, rekoč: »Kaj so te stvari, ki sem jih videl na skrivnem?«⁴ Rekel mi je: »Vse te stvari, ki si jih videl, bodo služile gospostvu Njegovega Maziljenca, da bo lahko močan in mogočen na zemlji.«^c ⁵ Ta angel miru mi je odgovoril, rekoč: »Počakaj malo in razkrite ti bodo vse skrivnostne stvari, ki obdajajo Gospodarja Duhov.

⁶ Te gore, ki so jih videle tvoje oči:^d

železno goro, bakreno goro, srebrno goro,

zlato goro, goro mehke kovine in svinčeno goro,

vse te bodo v prisotnosti Izvoljenega

kot vosek pred ognjem^{bc}

in kot voda, ki teče od zgoraj [na te gore]

in pred njegovimi stopali bodo postale nemočne.

⁷ In zgodilo se bo v tistih dneh, da nihče ne bo rešen,^{de}

niti z zlatom niti s srebrom

in nihče ne bo mogel pobegniti.^f

⁸ Ne bo železa za vojno

niti si ne bo nihče nadel oklepa.

^a **52,1** Gore in kovine simbolizirajo prihodnja kraljestva sveta. V Dan 2,31–45 imajo kovine ta pomen, toda gora je mesijsko kraljestvo. Vendar se zdi, da to poglavje vsebuje dva neodvisna dokumenta. V vrsticah 1–4 gore služijo za povzdigovanje Mesijeve oblasti, v 5–9 pa so uničene pred njegovo prisotnostjo. Ponovno, 4. in 5. vrstica dajeta dva neodvisna odgovora na 3. vrstico. Od dveh virov, ki ju je Beer predlagal za Prisposodbe, 3–4. vrstica tako pripadata viru Sinu človekovemu, 5–9. Izvoljenemu viru. Vrstici 1–2 sta skupni obema viroma.

^b **52,2** Tu pričakujemo sedem gora. Pet jih je navedenih v lxvii. 4, kositer pa je dodan v lii. 8. Prim. Origen, Contra Celsum, vi. 22 za vrata sedmih kovin v Mitrinih skrivnostih.

^c **52,4** Te svetovne sile pokažejo Mesijevo moč tako, da se stopijo pred njim, kakor kovine pred ognjem.

^d **52,6** Nobena kovina ne bo uporabna kot odkupnina ali orožje.

a **53,1** Jl 3,2
 b **53,1** Jl 3,12
 c **53,6** [Apd 3,14]
 d **53,6** Ps 74,8
 e **53,7** Iz 64,3
 f **53,7** Zah 4,7

Bron bo neuporaben
 in kositer [ne bo uporaben in] ne bo cenjen
 in svinec ne bo zaželen.
⁹ Vse te stvari bodo [zanikane in] uničene s površja zemlje,
 ko se bo Izvoljeni pojavil pred obličjem
 Gospodarja Duhov.«

LIII-LVI. 6. Dolina sodbe. Angeli kaznovanja. Skupnosti Izvoljenega.

53^a_{ab} Tam so moje oči videle globoko dolino z odprtimi
 usti in vse, ki prebivajo na zemlji in morje in otoki mu
 bodo prinesli darila in darove ter znake spoštovanja, vendar
 se tako globoka dolina ne bo napolnila.^b

² Njihove roke delajo nezakonita dejanja
 in vse, ki jih brezpravno zatirajo, požirajo grešniki.
 Vendar bodo grešniki uničeni pred obličjem
 Gospodarja Duhov,

izgnani bodo iz obličja Njegove zemlje
 in pogubljeni bodo na veke vekov.

³ Kajti videl sem vse angele kaznovanja prebivati (tam)
 in pripravljati vsa Satanova orodja.

⁴ Vprašal sem angela miru, ki je šel z menoj: »Za koga
 pripravljajo ta orodja?« ⁵ Rekel mi je: »To pripravljajo za
 kralje in mogočnejše te zemlje, da bodo lahko s tem uničeni.

⁶ Po tem bo Pravični in Izvoljeni^c povzročil, da se prikaže
 hiša njegove skupnosti.^d Odslej ne bodo več
 ovirani v imenu Gospodarja Duhov.

⁷ Te gore ne bodo obstale kakor zemlja pred
 njegovo pravičnostjo,^d_{ef}
 temveč bodo hribi kakor vodnjak vode
 in pravični bodo imeli počitek pred zatiranjem grešnikov.«

^a **53,1** Dolina Józafat, kjer naj bi Bog zbral in sodil pogane, Joel 3,2.12. V Joel Theodotion prevaja τὴν χώραν τῆς κρίσεως in Targ. Jon. 'različica sodbe'. Midrash Mishle 68^d pravi, da bo Bog ves svet sodil v tej dolini. Čeprav se običajno identificira s Kidronom, dolina prvotno ni imela določenega kraja. Glej Encyc. Bib. ii. 2353.

^b **53,1** 1, 2. Darila in spoštovanje mogočnih ne koristijo, saj so grešniki in zatiralci, zato jih čakajo muke.

^c **53,6** Glej xxxviii. 1 (opomba) = sinagoga. Prim. Ps 74,8.

^d **53,7** Prim. lii. 6 in Iz 64,3; Zah 4,7. Obstaja vrnitev k figurativnemu jeziku iz lii, kjer so gore = kraljestva zemlje.

54^a Pogledal sem in se obrnil na drug del zemlje ter tam zagledal globoko dolino^b z gorečim ognjem.² Pripeljali so kralje in mogočnejše ter jih začeli metati v to globoko dolino.³ Tam so moje oči videle, kako so naredili ta svoja orodja, železne verige neizmerne teže.^c ⁴ Vprašal sem angela miru, ki je šel z menoj, rekoč: »Za koga so pripravljene te verige?«⁵ Rekel mi je: »Te so pripravljene za Azazélove množice,^b da jih lahko zajamejo in vržejo v brezno popolne obsodbe in njihove čeljusti bodo pokrili z neobdelanimi kamni, kot je ukazal Gospodar Duhov.⁶ Mihael, Gabriel, Rafael in Fanuel jih bodo na tisti veliki dan prijeli in jih na tisti dan vrgli v gorečo peč, da se jim Gospodar Duhov lahko maščuje za njihovo nepravilnost, ko so postali podrejeni Satanu in zavedli tiste, ki prebivajo na zemlji.«^{de}

^a **54,1** Iz 24,21

^b **54,5** [Mt 25,41]

^c **54,6** [Raz 13,14]

LIV. 7.-LV. 2. Noetov odlomek o prvi sodbi sveta.

⁷ V tistih dneh bo od Gospodarja Duhov prišlo kaznovanje in odprl bo vse dvorane z vodami, ki so nad nebom, in vodnjake, ki so spodaj pod zemljo.^f ⁸ Vse vode bodo združene z vodami: tiste, ki so nad nebom, so moške, vode pa, ki so pod zemljo, so

^a **54,1** Pisatelj preide iz doline sodbe in okovov, ki so še v izdelavi, v dolino Gehene, kamor se vržejo kralji. Padli angeli in kralji so omenjeni skupaj kot v Iz 24,21.22.

^b **54,1** Gehena. Glej xlviii. 9 (opomba) in prim. lvi. 3, 4. Ta dolina Hinóm je ležala južno od Jeruzalema.

^c **54,3** 3-5. Prva sodba Stražarjev, prim. x-xvi. 'Brezno' je tukaj le predhodni kraj kazni, prim. x. 5, 12.

^d **54,6** Njihova druga sodba.

^e **54,6** Upoštevajte, da je v Prisposodobah krivda Stražarjev v tem, da so postali podložni Satanu. Prim. xl. 7; Jubileji x. 8 in naprej in 5° q,abcde.

^f **54,7** LIV. 7–LV. 2. Vrinjen. Epizoda o prvi svetovni obsodbi – potopu in tako Noetovem odlomku. Prim. xxxix. 1, 2^a, liv. 7-lv. 2, lx, lxx-lxix. 25. Vse to (1) moti kontekst; (2) trdi, da je Noe lx. 7-11, 24, 25, lxx-lxxviii. 1; (3) napačno razume Prisposodbe, npr. združi lii. 1, 2 z liv. 1; (4) navede točen datum, lx. 1; (5) v lxxviii. 2-5 v nasprotju z liv. 4-6, lv. 3, 4; (6) zmeša Satane in padle angele, lxxix, in postavi Semjazo za vodjo, ne Azâzêla; (7) zlorablja izposojene tehnične izraze in besedne zveze, lx. 11, 24, lxxvii. 8, 10. Tudi liv. 9, lv. 1, lx. 10, lxxvi. 1; (8) uporablja samarijansko kronologijo, ne tiste iz LXX, glej lxxv. 2 (opomba) Jubileji x. 13, xxi. 10 omenjajo Noetovo knjigo, iz katere so bili ti odlomki vrinjeni, da opremijo Henohovo tišino glede potopa.

^a **55,1** 1 Mz 8,21
^b **55,2** [1 Mz 9,13]
^c **55,4** [Lk 9,35]

ženske.^a ⁹ Uničile bodo vse, ki prebivajo na zemlji in tiste, ki prebivajo pod konci neba. ¹⁰ Ko spoznajo svojo nepravичnost, ki so jo naredili na zemlji, tedaj bodo s temi pogubljeni.«

55 Po tem se je Poglavar dni pokesal^a in rekel: »Zaman sem uničil vse prebivalce na zemlji.« ² In On je prisegel pri Svojem velikem imenu: »Odslej ne bom več tako storil vsem, ki prebivajo na zemlji, in postavil bom znamenje na nebu in to bo jamstvo dobre vere med Menoj in njimi na veke, dokler je nebo nad zemljo. In to je v skladu z Mojo zapovedjo.^b

LVI. 3-LVI. 4. Končna sodba Azâzêla, Stražarjev in njihovih otrok.

³ Ko sem jih želel prijeti po roki angelov na dan stiske in bolečine, bom zaradi tega povzročil Svojemu kaznovanju in Svojemu besu, da ostaneta nad njimi, govori Bog, Gospodar Duhov. ⁴ Vi †mogočni kralji†, ki prebivate na zemlji, boste morali gledati Mojega izbranca,^c kako sedi na prestolu slave in sodi Azazêla in vse njegove družabnike ter vse njegove vojske v imenu Gospodarja Duhov.«^b

56 Tam sem videl množice angelov kaznovanja odhajati in držali so biče in verige iz železa in brona.^c ² Vprašal sem angela miru, ki je šel z menoj, rekoč: »H komu gredo ti, ki nosijo biče?« ³ Rekel mi je: »K njihovim izvoljenim in ljubljenim, da bodo lahko vrženi v razpoko brezna doline.

⁴ Potem bo ta dolina napolnjena z njihovimi
 izbranci in ljubljenimi
 in dnevi njihovih življenj bodo pri koncu
 in dnevi njihovega zavajanja se odslej ne bodo več šteli.

^a **54,8** V primitivni babilonski kozmologiji je voda = primitivni element ali prvotna elementa moškega in ženske.

^b **55,4** Kralji morajo biti priča Azazêlovi sodbi in nato sklepati o svoji. Morda bi morali prebrati 'Vi kralji in mogočni'.

^c **56,1** LVI. 1-4. Stražarji in demoni so zdaj obsojeni. Démoni ali 'ljubljeni' (x. 12, xiv. 6) končno napolnijo dolino. Glej liii. 1.

LVI. 5-8. Zadnji boj poganskih sil zoper Izraela.

⁵ V tistih dneh se bodo angeli vrnil^a
in se vrgli proti vzhodu, na Parte in Medijce.^b_{ab}
Razvneli bodo kralje, tako da bo nadnje prišel duh nemira
in dvignili jih bodo z njihovih prestolov,
da bodo kot levi izbruhnili iz svojih brlogov
in kot lačni volkovi med njihovimi čredami.

⁶ Šli bodo gor in pod stopalom mendrali deželo

Njegovih izvoljenih

[in dežela Njegovih izvoljenih bo pred njimi
gumno^c in glavna pot.]

⁷ Toda mesto mojih pravičnih bo ovira
njihovim konjem.^c_{defg}

Začeli se bodo bojevati med seboj,
njihova desnica bo močna proti njim samim,
človek ne bo spoznal svojega brata,
niti sin svojega očeta ali svoje matere,
dokler ne bo tam nepreštevno število trupel
zaradi njihovega pokola
in njihova kazen ne bo zaman.

⁸ V tistih dneh bo Šeol odprl svoje čeljusti^{hi}
in vanj bodo pogoltnjeni
in njihovega uničevanja bo konec;
Šeol bo požrl grešnike v navzočnosti izvoljenih.«

^a **56,5** Ez 38,14-17

^b **56,5** Dan 10,13

^c **56,6** Iz 21,10

^d **56,7** Ez 38,21

^e **56,7** Ag 2,22

^f **56,7** Zah 12,2-3

^g **56,7** Zah 14,13

^h **56,8** 4 Mz 16,31-33

ⁱ **56,8** Iz 5,14

^a **56,5** 5-LVII. 3^a. Drug odsek iz vira 'Izvoljeni' (glej str. 169), ki prikazuje zadnji boj poganskih sil proti mesijanskemu kraljestvu, ustanovljenemu v Jeruzalemu, in bi ustrezal lxxxiii-xc ali xci-civ, ne pa xxxvii-lxix, kjer imamo nadčloveškega Mesijo z univerzalno oblastjo, legijami angelov in takojšnjo prisotnostjo Vsemogočnega, ki uniči vse svoje sovražnike z dihom svojih ust. Ne samo, da je tu prekinjen kontekst, ampak se Prispodobe obravnavajo le na splošno in se izogibajo imenom in jasnim navedbam datuma. Ne Jeruzalem, kot tukaj, ampak novo nebo in zemlja bosta sedež kraljestva. Datum se zdi jasen. Sirci so prenehali biti mogočni po letu 100 pred Kristusom; medtem ko Rimljani tukaj niso omenjeni. Tako se lahko vir 'Izvoljeni' (ang. Elect One Source), če mu ta razdelek pripada, določi kot napisan med letoma 100–64 pred Kristusom.

^b **56,5** Pogani so razburjeni, ne neposredno od Boga, kot v Ez 38,14-17, temveč po angelih, kot v Dan 10,13 in naprej.

^c **56,7** Napad ne uspe, Zah 12,2-3; zavojevalci se ne strinjajo, Ez 38,21; Zah 14,13; Ag 2,22 in uničujejo drug drugega. Prim. c. 1-3.

- a **57,1** Iz 27,13
 b **57,1** Iz 43,5-6
 c **57,1** Iz 49,12
 d **57,1** Iz 49,22-23
 e **57,2** Ag 2,6-7
 f **57,2** Jl 3,16
 g **58,3** Dan 12,2
 h **58,5** [1 Jn 2,8]

LVII. Vrnitev iz pregnanstva.

57^{a b c d} In po tem se je zgodilo, da sem videl še eno množico vozov in ljudi, ki so se vozili na njih in prihajali na vetrovih od vzhoda in od zahoda proti jugu.² Slišal se je hrup njihovih vozov, in ko je prišlo do tega nemira, so sveti iz nebes to opazili in stebri zemlje so se premaknili^{e f} s svojega mesta in njihov zvok se je v enem dnevu slišal od enega konca neba do drugega.³ In vsi bodo padli dol in oboževali Gospodarja Duhov. In to je konec druge Prispodobe.

LVIII-LXXI. Tretja Prispodoba

LVIII. Blagoslovljenost svetih.

58^b Začel sem govoriti tretjo Prispodobo o pravičnih in izvoljenih.

² Blagoslovljeni ste vi, vi pravični in izvoljeni, kajti veličasten bo vaš delež.^c

³ In pravični bodo v svetlobi sonca.

In izvoljeni v svetlobi večnega življenja.^{d g}

Dnevi njihovega življenja bodo neskončni in dnevi svetih brez števila.

⁴ Iskali bodo svetlobo in našli pravičnost pri Gospodarju Duhov.

V imenu večnega Gospodarja bo mir pravičnim.

⁵ In po tem bo povedano svetim v nebesih, da naj bi iskali skrivnosti pravičnosti,^e dediščino vere, kajti ta je postala svetla kot sonce na zemlji in tema je minila.^h

^a **57,1** Razpršeni Izrael se vrača z vzhoda in zahoda. Prim. Iz 27,13; Iz 43,5-6; Iz 49,12.22.23.

^b **58,1** Začne se tretja Prispodoba. Zdi se, da je bilo veliko izgubljenega, da bi naredili prostor za Noetove delčke. V sedanji obliki zajema lviii, lxi-lxiv, lxix. 26-9. Glavna tema je končna sodba Sina človekovega, zlasti nad velikimi in posledična blaženost pravičnih.

^c **58,2** ki jih je zanje ohranil Mesija xlviii. 7.

^d **58,3** Glej xxxvii. 4 (opomba). Prim. Dan 12,2; Salomonovi psalmi iii. 16.

^e **58,5** tj. njihovo skrito povračilo, kot v xxxviii. 3 in xlviii. 7. Še vedno morajo 'iskati', zato je njihovo življenje postopno.

⁶Tam bo svetloba, ki se nikoli ne konča^a
in do meje (dobesedno »števíla«) dni ne bodo prišli,
kajti najprej bo uničena tema
[in svetloba, vzpostavljena pred Gospodarjem Duhov]
in svetloba poštenosti, vzpostavljena za vedno,
pred Gospodarjem Duhov.

^a **59,1** Job 36,31
^b **59,1** Job 37,5
^c **59,1** Job 37,13
^d **59,1** Job 38,24-30
^e **59,3** Job 38,24-30
^f **60,1** 1 Mz 5,32

LIX. Svetila in grom.

59^b [V tistih dneh so moje oči videle skrivnosti bliskov, svetil in sodb, ki jih izvršujejo (dobesedno »njihovih sodb«) in razsvetljujejo za blagoslov ali prekletstvo, kakor hoče Gospodar Duhov.^{cabcd} ²Tam sem videl skrivnosti groma in kako je slišati njegov zvok, ko odzvanja zgoraj nad nebom, in dal mi je videti sodbe, izvršene na zemlji, ne glede na to, ali gre za blagor in blagoslov ali za prekletstvo po besedi Gospodarja Duhov. ³Potem so mi bile pokazane vse skrivnosti svetil in bliskov, ki svetijo za blagoslov in za zadovoljstvo.]^e

Noetova knjiga – odlomek.

LX. Tresenje neba. Behemót in Leviatán. Elementi.

60^d Leta 500,^{e,f} v sedmem mesecu,^f na štirinajsti dan meseca †Henohovega† življenja. V tej Prispodobi sem videl, kako se je zaradi močnega potresa zatreslo nebo nebes, in vojska Najvišjega in angeli, tisočkrat tisoči in deset tisočkrat deset tisoči, so bili razvneti z velikim nemirom. ²Poglavar dni je sedel na prestolu Svoje slave in angeli ter pravični^g so stali okoli Njega.

^a **58,6** popravljeno za rokopis. 'ni mogoče prešteti'.

^b **59,1** Vdor iste vrste kot xli. 3-8, xliii, xliv, verjetno iz Noetove apokalipse.

^c **59,1** Prim. Job 36,31; Job 37,5.13; Job 38,24-30, za njihove etične cilje.

^d **60,1** Eden od Noetovih odlomkov. Glej liv. 7 (opomba), tudi opombe k lx. 1, 2, 6, 10, 11 itd.

^e **60,1** Ta datum je vzet iz 1 Mz 5,32 in je datum v življenju Noeta, ne Henoha; torej namesto 'Henoh' preberite 'Noe'.

^f **60,1** predvečer šotorskega praznika po levitski postavi.

^g **60,2** skorajda ne bi mogel biti pred Božjim prestolom pred potopom, saj je le malo pravičnih umrlo.

a **60,3** Ps 69,23
 b **60,3** Iz 45,1
 c **60,4** Dan 5,6
 d **60,4** Dan 8,17-18
 e **60,4** Dan 10,9-10
 f **60,25** 1 Mz 8,21-22
 g **60,7** 1 Mz 7,11
 h **60,7** Job 38,16
 i **60,7** 1 Mz 1,21
 j **60,7** Ps 50,10
 k **60,7** Job 40-41
 l **60,7** Iz 27,1

³Prevzel me je velik trepet,
 strah se me je polastil,
 moja ledja so popustila,^{a,b}
 moja notranjost je bila raztopljenja
 in padel sem na svoj obraz.

⁴Mihael je poslal drugega angela izmed svetih in ta me je vzdignil, in ko me je dvignil, se je moj duh vrnil; ker nisem mogel prenesti pogleda na to vojsko, nemir in tresenje neba.^{a,cde} ⁵Mihael mi je rekel: »Zakaj si vznemirjen zaradi takšne vizije? Do tega dne je trajal dan Njegovega usmiljenja; in On je bil usmiljen in potrpežljiv do tistih, ki prebivajo na zemlji. ⁶Ko pride dan, oblast, kazen in sodba, ki jo je Gospodar Duhov pripravil za tiste, ki ne obožujejo pravične postave in za tiste, ki zanikajo pravično sodbo in za tiste, ki v prazno izgovarjajo Njegovo ime – ta dan je pripravljen; za izvoljene zaveza, toda za grešnike inkvizicija.^b ²⁵Ko bo kaznovanje Gospodarja Duhov počivalo na njih, bo počivalo zato, da kaznovanje Gospodarja Duhov morda ne bo prišlo zaman in bo pobilo otroke z njihovimi materami in otroke z njihovimi očeti. Nato se bo zgodila sodba glede na Njegovo usmiljenje^{c,f} in Njegovo potrpežljivost.« ⁷Tistega dne^d sta se ločili dve pošasti, ženska pošast, imenovana Leviatán, da prebiva v breznih oceana, nad studenci^{gh} voda.^{efgijkl} ⁸Toda moška se imenuje Behemót, ki je s svojim oprsjem naseljeval

^a **60,4** Prim. Dan 5,6; Dan 8,17-18; Dan 10,9-10. Mihael kot glavni nadangel (xl. 4, 9) pošlje 'angela miru' (v. 24).

^b **60,6** Prim. 4 Ezra vii. 37. Potop ima tukaj značilnosti, ki pripadajo mesijanski sodbi iz Prisposodob.

^c **60,25** tj. po potopu. Prim. 1 Mz 8,21-22; En. lx. 5 (opomba). Pred to vrstico so nehote podvojene besede 'da kazen Gospodarja duhov ne bi bila (*bex*: 'morda ne bi prišla' *e*; vsi drugi rokopisi izpustijo zanikanje in glagol) zaman in da bi lahko pobila otroke s svojimi materami in otroke s svojimi očeti. Pred zadnjim stavkom 'Potem ...' vsi rokopisi vstavijo še nekaj nehote podvojenih besed, ko bo kazen Gospodarja duhov te doletela.

^d **60,7** tj. stvarjenje.

^e **60,7** 7-10. Odlomek, ki obravnava mite o stvarjenju.

^f **60,7** Ta nenavadna domišljija o Behemótu in Leviatánu se najprej pojavi v Jobu 40-41, vendar jo judovski razlagalci najdejo tudi v 1 Mz 1,21; Ps 50,10; Iz 27,1. Glej 4 Ezra vi. 49-52; 2 Bar. xxix. 4, kjer naj bi bile te pošasti hrana pravičnih v mesijanski dobi. Glej tudi Weber, Jud. Theol. 202, 389, 402.

^g **60,7** 7-9, 24. Oba 4 Ezra vi. 49-52 in 2 Bar. xxix. 4 se zdi, da sta črpala iz našega besedila.

opustelo puščavo z imenom †Dûidâin†,^a na vzhodu vrta,^b kjer prebivajo izvoljeni in pravični, kjer je bil moj ded vzet gor, sedmi od Adama,^c prvega človeka, ki ga je ustvaril Gospodar Duhov.⁹ Prosil sem drugega angela, naj mi pokaže mogočnost teh pošasti, kako sta bili ločeni v enem dnevu in vrženi, ena v brezna morja, druga pa na suho zemljo divjine.¹⁰ Rekel mi je: »Ti sin človekov, v tem hočeš izvedeti, kar je skrito.«¹¹ Drugi angel, ki je šel z menoj in mi pokazal, kaj je bilo skrito, mi je povedal, kar je prvo in zadnje na nebu v višini in pod zemljo v globini in na koncih neba in na temelju neba.^c¹² Sobe vetrov in kako so vetrovi razdeljeni in kako so stehani^d in (kako) so šteti portali vetrov, vsak glede na moč vetra in moč svetil lune in glede na moč, ki je primerna, in razdelitve zvezd glede na njihova imena in kako so razdeljene vse razdelitve.^d^{efg}¹³ In gromi glede na kraje, kamor padejo, in vse razdelitve, ki so narejene med bliski, da bi lahko razsvetlili in njihovo vojsko, da bi lahko takoj ubogali.^h¹⁴ Kajti grom ima †kraje počitka†, (ki) so (mu) določeni, medtem ko čaka na svoje donenje; in grom in bliskanje sta neločljiva in čeprav niti eden in niti nerazdeljen, oba gresta skupaj skozi duha in se ne ločita.¹⁵ Kajti ko zasveti blisk, grom izusti svoj glas, duh pa vsili premor med donenjem in enakomerno razdeli med njima, kajti zakladnica njunih donenj je kakor pesek in vsak izmed njiju, ko zadoni, je držan z uzdo in z močjo duha obrnjen nazaj in potisnjen naprej v skladu s številnimi četrтинami zemlje.¹⁶ Duh morja je moški in močan in glede na moč svoje moči ga z vajeťjo potegne nazaj in na enak način je gnán naprej

^a **60,8** 1 Mz 4,16

^b **60,8** 1 Mz 5,24

^c **60,8** Jud 1,14

^d **60,12** Job 28,25

^e **60,12** Raz 7,1-2

^f **60,12** Raz 14,18

^g **60,12** Raz 19,17

^h **60,13** Job 37,1-5

^a **60,8** Prim. 'dežela Nod' 1 Mz 4,16. Glej Judovsko Enciklopedijo. viii. 39.

^b **60,8** Glej xxxii. 3 (opomba). Naj bo zemeljski ali nebeški vrt, prazen je v xxxii. 3-6, in pravični mrtvi so na zahodu xxii; tj. bivališče pravičnih in izvoljenih v Henohovih in Noetovih časih, lxi. 12, lx. 8, 23; prvih očetov v Henohovem času, lxx. 2-4; Henoha in Elija v Elijevem času, lxxxix. 52; Henoha v lxxv. 2 (glej - opombo) in tukaj. Ta odlomek (lx. 8) in LXX sta najstarejši priči o premostitvi Henoha v Raj. Prim. latinska verzija Sir. xlv. 16, Etiopska verzija 1 Mz 5,24. Glej Weber, L.d.T. 251.

^c **60,11** 11-13. Dolga pripoved o fizičnih skrivnostih. Odgovor na vrstico 9 je v vrstici 24 in ga daje angel miru.

^d **60,12** Moči narave so poosebljene ali obravnavane kot zavestne intelligence. Prim. Jubileji ii. 2 'angeli duha ognja', itd.; Raz 7,1-2, Raz 14,18, Raz 19,17; Asc. Isa. iv. 18.

^a **60,21** Job 37,12-13

^b **60,21** Job 28,26

^c **60,21** Job 38,25-34

^d **61,1** 1 Krn 21,16

in se razpršuje med vsemi gorami zemlje.^a ¹⁷ Duh slane je njegov lastni angel in duh toče je dober angel.^b ¹⁸ Duh snega je zapustil svoje sobe zaradi svoje moči – v njem je poseben duh in to, kar se dviga iz njega, je kakor dim in ime mu je slana. ¹⁹ Duh meglice pa ni združen z njimi v njihovih sobah, temveč ima posebno sobo, kajti njegova pot je †veličastna† tako v svetlobi kot v temi, pozimi in poleti in v njegovi sobi je angel.^c ²⁰ Duh rose ima svoje bivališče na koncih neba in je povezan z dežnimi sobami, njegov tok je pozimi in poleti in njegovi oblaki in oblaki megle so povezani, in eden daje drugemu.^d ²¹ Ko gre duh dežja iz svoje sobe, pridejo angeli in odprejo sobo in ga vodijo ven, in ko se razprši nad celotno zemljo, se združi z vodo na zemlji. In kjerkoli se združi z vodo na zemlji ...^e_{abc} ²² Kajti vode so za tiste, ki prebivajo na zemlji, ker so hrana za zemljo od Najvišjega, ki je v nebesih, zato je mera za dež in angeli ga prevzamejo v zadolžitev. ²³ Te stvari sem videl proti Vrtu Pravičnega. ²⁴ Angel miru, ki je bil z menoj, mi je rekel: »Ti dve pošasti, pripravljeni v skladu z veličino Boga, bosta hranili ...^f

LXI. Angeli gredo merit raj. Sodba pravičnega po Izvoljenem. Hvalnica izvoljenemu in Bogu.

61 V tistih dneh sem videl, kako so bile tistim angelom dane dolge vrvi in vzeli so si krila^g in poleteli ter šli proti severu.^h ² Vprašal sem angela in mu rekel: »Zakaj so ti (angeli) vzeli te vrvi in odšli?« Rekel mi je: »Šli so merit.«

^a **60,16** Plima in oseka morja, ki naj bi napajali tudi izvire v gorah.

^b **60,17** Toča pogosto prizadene, vendar zanjo ni zadolžen demon.

^c **60,19** Za razliko od prejšnjih pojavov se megla pojavlja v vseh letnih časih, ponoči in podnevi.

^d **60,20** Rosa prebiva na koncih neba. Prim. xxxiv. 1,2; xxxvi. 1 in lxxv. 5.

^e **60,21** Dež je tako pomemben za dobro počutje človeka (Job 37,12-13), da njegov duh ni neodvisen, temveč podrejen angelom. Prim. Job 28,26, Job 38,25-34.

^f **60,24** sega nazaj do vrstice 9. Angela miru sedaj ni tukaj. Glej vrstice 4, 9, 11.

^g **61,1** Krila so angelom dodeljena le v zadnjih knjigah SZ, prim. 1 Krn 21,16.

^h **61,1** Resnično besedilo Prisposodob je povzeto, vendar so začetne vrstice težke.

³ Angel, ki je šel z menoj, mi je rekel:^{ab}

^a **61,8** Ps 110,1

»Ti bodo prinesli mere pravičnih
in vrvi pravičnega pravičnemu,
da bi se lahko opirali na ime Gospodarja

Duhov na veke vekov.

⁴ Izvoljeni bodo začeli bivati z izvoljenimi
in to so mere, ki bodo dane veri
in ki bodo okrepile pravičnost.

⁵ Te mere bodo razodele vse skrivnosti zemeljskih globin^c
in tiste, ki jih je uničila puščava
in tiste, ki so jih požrle zveri
in tiste, ki so jih požrle morske ribe,
da bi se lahko vrnili in se zanašali
na dan Izvoljenega;

kajti nihče ne bo uničen pred Gospodarjem Duhov
in nihče ne more biti uničen.

⁶ Vsi, ki prebivajo zgoraj v nebesih,^d so prejeli zapoved,
oblast in nek glas in neko svetlobo, podobno ognju.

⁷ In Tistega so (s) svojimi prvimi besedami blagoslovili
in poveličevali in hvalili z modrostjo
in bili so modri v izgovarjavi in v duhu življenja.

⁸ In Gospodar Duhov je Izvoljenega postavil
na prestol slave.^a

In sodil bo vsa dela svetih zgoraj v nebesih,
na tehtnici se bodo tehtala njihova dejanja.

⁹ In ko bo dvignil svoj obraz,
da sodi njihove skrivne poti glede na besedo
imena Gospodarja Duhov

in njihovo stezo glede na pot pravične sodbe
Gospodarja Duhov,

potem bodo vsi soglasno spregovorili, blagoslovili,
slavili, poveličevali in posvečevali ime Gospodarja Duhov.

---

^a **61,3** 3-5. Zdi se, da mere in vrvi predstavljajo naravo idealne skupnosti živih in umrlih pravičnih ter združitev in občestvo takih med seboj in z Gospodarjem duhov.

^b **61,3** Pripada viru Sina človekovega, kot razlaga 'angel, ki je šel z menoj'.

^c **61,5** Tukaj vstanejo samo pravični; v li. 1, 2 ves Izrael.

^d **61,6** tj. angeli kot v vrsticah 8, 10, 12, ix. 3, xlvii. 2.

a **61,10** Ez 1,15
 b **61,10** Raz 5,6
 c **61,10** [2 Tes 1,7]
 d **61,10** Rim 8,38
 e **61,10** Ef 1,21
 f **61,10** Kol 1,16
 g **61,11** Raz 4,9
 h **61,11** Raz 4,11
 i **61,11** Raz 5,13
 j **61,12** Lk 16,8
 k **62,1** Ps 75,4

¹⁰ In On bo poklical vso nebeško vojsko in vse svete zgoraj in Božjo vojsko, kerube, serafe in ofanine^a_{ab} ter vse anjele moči^c in vse anjele kneževin^{def} in Izvoljenega in druge oblasti na zemlji (in) nad vodo. ¹¹ Na tisti dan se bo vzdignil en glas in blagoslavljal, slavil, povzdigoval v duhu vere, v duhu modrosti, v duhu potrpežljivosti, v duhu usmiljenja, v duhu sodbe in miru ter v duhu dobrote in vsi bodo soglasno rekli: »Blagoslovljen je On^{ghi} in blagoslovljeno naj bo ime Gospodarja Duhov na veke vekov.«^b

¹² Blagoslavljali ga bodo vsi, ki ne spijo zgoraj v nebesih. Blagoslavljali ga bodo vsi sveti, ki so v nebesih in vsi izvoljeni, ki prebivajo na vrtu življenja. Vsak duh svetlobe,^c ki je zmožen blagoslavljati, slaviti, poveličevati in posvečevati Tvoje blagoslovljeno ime in vse meso bo nadvse slavilo in blagoslavljalalo Tvoje ime na veke vekov.

¹³ Kajti veliko je usmiljenje Gospodarja Duhov in On je potrpežljiv in vsa Svoja dela in vse, kar je On ustvaril, je On razodel pravičnim in izvoljenim, v imenu Gospodarja Duhov.«

LXII. Sodba kraljev in mogočnih. Blagoslovljenost pravičnih.

62^d In tako je Gospodar zapovedal kraljem, mogočnim in vzvišenim in tistim, ki prebivajo na zemlji in rekel: »Odprite oči in dvignite svoje rogove,^k če ste sposobni prepoznati Izvoljenega.«

^a **61,10** Prim. xiv. 11, 18, xx. 7, lxxi. 7. Kerubi so bili predvsem simbolične figure, sredstva za razkrivanje ali prikrivanje Božje navzočnosti, tukaj pa so enaki redu angelov. Prim. Raz 5,6; 2 En. xix. 6, xx. 1. Serafi so služili v Njegovi neposredni prisotnosti. V SZ niso razvrščeni skupaj. Ofanin (tj. kolesa) izvira iz Ez i. 15. Talmud jih uvršča med kerube in serafe, Weber, Jüd. Theol. 168, 205.

^b **61,11** Sedem vrlin hvalnih angelov. Prim. xlix. 3.

^c **61,12** tj. dobri duh, človeški ali angelski. Prim. cviii. 11; Lk 16,8.

^d **62,1** Dolg opis sodbe, npr. kraljev in mogočnih. Kratka poročila se pojavljajo v xlvi. 4–8, xlviii. 8–10, liii–liv. 3. Gledajo Mesijo s tesnobo in molijo za usmiljenje, vendar so odvedeni v muke. Pravični so poveličani.

- ² In Gospodar Duhov ga je posadil^a na prestol Svoje slave
in duh pravičnosti je bil izlit nanj
in beseda njegovih ust pobije vse grešnike
in vsi nepravilni so uničeni izpred njegovega obraza.
- ³ Tisti dan bodo vstali vsi kralji in mogočni
in vzvišeni in tisti, ki držijo zemljo
in videli bodo in prepoznali,
kako On sedi na prestolu svoje slave
in pravičnost se sodi pred njim
in pred njim ni izgovorjena nobena lažniva beseda.
- ⁴ Tedaj bo nanje prišla bolečina, kakor na
žensko na porodu^{bcd}
[in ona ima bolečino pri rojevanju,
ko njen otrok vstopi v ustje maternice
in ima bolečino pri rojevanju.
- ⁵ En del^b izmed njih bo pogledal na drugega
in preplašeni bodo,
njihovi obrazi bodo upadli
in bolečina jih bo zgrabila,
ko bodo videli, da Sin človekov
sedi na prestolu svoje slave.^{ghij}
- ⁶ Kralji in mogočni in vsi, ki imajo v lasti zemljo, bodo
blagoslavljali, slavili in povzdigovali njega, ki vlada nad
vsemi,^k ki je bil skrit.^c
- ⁷ Kajti od začetka je bil Sin človekov skrit^d
in Najvišji ga je ohranil v prisotnosti Svoje moči
in ga razodel izvoljenim.
- ⁸ Skupnost izvoljenih in svetih bo posejana
in vsi izvoljeni bodo tisti dan stali pred njim.
- ⁹ Vsi kralji, mogočni, vzvišeni in tisti, ki vladajo zemlji,
bodo pred njim padli na svoje obraze,
oboževali bodo in svoje upanje naravnali na
tega Sina človekovega

^a 62,2 Torej Dillmann popravi za rokopis. 'posadil'. Prim. Iz 6,4.

^b 62,5 Iz 13,8. Prim. Modrost v. 1 in naprej.

^c 62,6 ali 'ki je bil skrit', tj. nevidno veselje.

^d 62,7 6. 7. skrit. Prim. xlviii. 6, 7. Gospodar duhov se je razodel izvoljenim, ki so tako postali skupnost, nasad pravičnosti x. 16.

^a **62,10** [Nah 2,10]

^b **62,12** Iz 34,6

^c **62,14** Iz 60,19-20

^d **62,14** Sof 3,15-17

^e **62,14** Sof 3,13

^f **62,14** [Raz 3,20]

^g **62,15** 2 Kor 5,3-4

^h **62,15** Raz 3,4-5

ⁱ **62,15** Raz 3,18

^j **62,15** Raz 4,4

^k **62,15** Raz 6,11

^l **62,15** Raz 7,9

^m **62,15** Raz 7,13-14

ⁿ **62,16** 5 Mz 8,4

^o **62,16** 5 Mz 29,5

in ga prosili in ponižno prosili za usmiljenje
pri njegovih rokah.

¹⁰ Kljub temu jih bo Gospodar Duhov tako pritiskal,
da bodo naglo odšli naprej iz Njegove navzočnosti
in njihovi obrazi bodo napolnjeni s sramoto
in tema^a na njihovih obrazih se bo poglobila.

¹¹ In On jih bo izročil angelom za kaznovanje,
da na njih izvrši maščevanje, ker so zatirali Njegove
otroke in Njegove izvoljene,

¹² in oni bodo prizor za pravične in za Njegove izvoljene.
Nad njimi se bodo veselili,

ker nad njimi počiva bes Gospodarja Duhov
in Njegov meč je pijan^b od njihove krvi.

¹³ Na tisti dan bodo rešeni pravični in izvoljeni
in odslej nikoli več ne bodo videli obraza
grešnikov in nepravilnih.

¹⁴ Gospodar Duhov bo prebival nad njimi^{bcd}
in s tem Sinom človekovim bodo jedli,
legali^e in vstajali na veke vekov.^f

¹⁵ Pravični in izvoljeni bodo vstali z zemlje
in ne bodo več imeli upadlega obraza.

Oblečeni bodo v oblačila slave^{cghijklm}

¹⁶ in ta bodo oblačila življenja od Gospodarja Duhov.

Vaša oblačila se ne bodo postarala,^{no}

niti vaša slava ne mine pred Gospodarjem Duhov.

LXIII. Brezuspešno kesanje kraljev in mogočnih.

63^d V tistih dneh ga bodo mogočni in kralji, ki posedujejo
zemljo, prosili (Njega), naj jim da malo odloga pred
Njegovimi angeli kaznovanja, ki so jim bili izročeni, da bi
lahko padli dol in oboževali pred Gospodarjem Duhov ter

^a **62,10** Prim. xlvii. 6; 4 Ezra vii. 55. rastejo globlje *gt,β-f*. Prim. Nah 2,10.

^b **62,14** Bog sam (Iz 60,19-20; Sof 3,15-17) in Mesija (xxxix. 6, 7, xlv. 4) bosta večno prebivala s pravičnimi in izvoljenimi.

^c **62,15** 15. 16. oblačila slave ... življenja. Prim. 2 Kor. 5,3-4; Raz 4,4.5.18; Raz 4,4; Raz 6,11; Raz 7,9.13.14; 4 Ezra ii. 39. 45; Herm. Sim. viii. 2, tudi 1 En. cviii. 12.

^d **63,1** Zadnji obupani poziv kraljev in mogočnih. Opravičujejo Božjo sodbo. Prim. Mdr. v. 3-8.

pred Njim priznali svoje grehe. ² Blagoslavljali in slavili bodo Gospodarja Duhov in rekli:^a

»Blagoslovljen je Gospodar Duhov in Gospodar kraljev
in Gospodar mogočnih in Gospodar bogatih
in Gospodar slave in Gospodar modrosti

³ in v vsaki skrivni stvari je čudovita Tvoja

moč iz roda v rod

in Tvoja slava na veke vekov.

Globoke so vse Tvoje skrivnosti in nepreštene

in Tvoja pravičnost je neizmerljiva.

⁴ Zdaj smo se naučili, da bi morali slaviti

in blagoslavljeni Gospodarja kraljev in Njega,

ki je kralj nad vsemi kralji.«

⁵ In rekli bodo:

»Ko bi imeli počitek za slavljenje in zahvaljevanje

in izpovedovanje svoje vere pred Njegovo slavo!

⁶ Zdaj pa hrepenimo po malo počitka, a ga ne najdemo.

Trdo mu sledimo in (ga) ne pridobimo.

Svetloba je izginila izpred nas

in tema je naše bivališče na veke vekov.

⁷ Kajti pred Njim nismo verovali

niti slavili imena Gospodarja Duhov, [niti slavili

našega Gospodarja,]

temveč je bilo naše upanje v žezlu našega kraljestva

in v naši slavi.

⁸ Na dan našega trpljenja in stiske nas On ne reši^b

in ne najdemo predaha za priznanje,

da je naš Gospodar resničen v vseh Svojih delih, v

Svojih sodbah in Svoji pravičnosti

in Njegove sodbe se ne ozirajo na osebe.^a

⁹ Mi pa preminemo izpred Njegovega obličja

zaradi naših del

in vsi naši grehi so prešteti v pravičnosti.«

¹⁰ Zdaj si bodo rekli: »Naše duše so polne nepravičnega dobička,^{bc} toda ta nam ne prepreči, da bi se iz njegove srede spustili v t**bre**me**t** Šeola.«^{ca}_{dab}

^a **63,8** [Rim 2,11]

^b **63,10** Lk 16,9

^c **63,10** Lk 16,11

^d **63,10** 4 Mz 16,30

^a **63,2** Priznajo tisto, kar so prej zanikali, xlvi. 5.

^b **63,8** Ko pride končna sodba, ni mesta za kesanje.

^c **63,10** Oglejte si moj komentar za celotno razpravo o zgodovini te besede. (1) Najstarejši pogled se pojavlja v npr. Job 30,23; 4 Mz 16,30. To je kraj, določen za vse živeče; je pod zemljo in je dežela uničenja, pozabe

^a **63,10** Job 30,23
^b **63,10** Ps 49,7-12

¹¹ Potem bodo njihovi obrazi napolnjeni s temo^b
in sramoto pred tem Sinom človekovim
in pregnani bodo iz njegove prisotnosti
in v njihovi sredi bo pred njegovim obrazom ostal meč.

¹² Tako je govoril Gospodar Duhov: »To je odredba in sodba
glede mogočnih, kraljev, vzvišenih in tistih, ki imajo v lasti
zemljo, pred Gospodarjem Duhov.«

LXIV. Vizija padlih angelov na kraju kazni.

64^c Na tem mestu sem videl skrite druge oblike. ² Slišal
sem glas angela, ki je rekel: »To so angeli, ki so se
spustili na zemljo in razkrili, kar je bilo skrito človeškim
otrokom in je človeške otroke zapeljalo v greh.«

LXV. Henoh napove Noetu potop in njegovo lastno ohranitev.

65^d V tistih dneh je Noe videl zemljo, da se je pogreznila
in njeno uničenje je bilo blizu.^e ² Vstal je od tam in šel

in tišine. Posameznik sicer obstaja, vendar brez veselja ali stika z Bogom
ali človekom. Dobro in slabo je enako, vendar so družinske ter nacionalne
in družbene razlike zgornjega sveta reproducirane. Prim. Homerjev Hades.
(2) V drugem stoletju pred Kristusom je doktrina prihodnjega maščevanja
in vstajenja spremenila pojmovanje v pojmovanje kraja nagrade in tudi
o vmesnem stanju (prim. li. 1). (3) Ker je bilo vstajenje omejeno na
pravične, je Šeol začel pomeniti pekel ali Gehena kot predhodno ali stalno
prebivališče hudobnih duš (lxiii. 10, xcix. 11). Glej Charles, The Doctrine
of a Future Life (Nauk prihodnjega življenja), – namigi ali reference, ki
jih je mogoče najti na različnih mestih v besedilu.

^a **63,10** Bogastva ne pomagajo za rešitev duše. Prim. lii. 7, liii. 1, 2; Ps.
xlix. 7-12.

^b **63,11** Bousset nakazuje, da je ta vrstica vrinjena. Spominja na lxii. 10.

^c **64,1** Epizoda o padlih angelih, sojenih v drugi prispodobni, liv. 3, itd.,
lv. 3, 4. Tukaj je izven konteksta, saj 'tisti kraj' v v. 1 ne more biti Šeol,
omenjen v lxiii. 10.

^d **65,1** LXV–LXIX. 25. Domnevno del Noetove apokalipse (glej liv. 7),
ki tukaj navaja tri poročila (1) lxv. 1–lxvii. 3, prihajajoči potop in Noetov
pobeg; (2) lxvii. 4–lxix. 1, kazen padlih angelov ter kraljev in mogočnih;
(3) lxix. 2–25, padec angelov in skrivnosti, ki so jih razkrili.

^e **65,1** Upošteвайте, da je vizija Noetova. Odpre se z ugrezanjem zemlje
tukaj, kot s tresenjem nebes v lx. 1.

do koncev zemlje^a ter glasno zavpil k svojemu dedu^b Henohu in Noe je trikrat z zagrenjenim glasom rekel: »Poslušaj me, poslušaj me, poslušaj me.« ³ Rekel sem mu: »Povej mi, kaj je to, kar pada na zemljo, da je zemlja v tako hudi stiski in pretresena, da ne bi bil morda jaz pogubljen z njo?« ⁴ Takrat je na zemlji nastal velik nemir in zaslišal se je glas iz nebes in padel sem na svoj obraz. ⁵ Moj ded Henoh je prišel in stal ob meni in mi rekel: »Zakaj si klical k meni z bridkim vpitjem in jokom?« ⁶ Zapoved je odšla izpred Gospodarjeve prisotnosti glede tistih, ki prebivajo na zemlji, da je njihova poguba dovršena, ker so se učili vseh skrivnosti angelov in vsega nasilja Satanov in vseh njihovih moči – tistih najbolj skrivnih – in vse moči tistih, ki izvajajo čarodejstvo in moč čarovništva^c ter moč tistih, ki delajo ulite podobe za vso zemljo. ⁷ In kako se srebro proizvaja iz prahu zemlje in kako mehka kovina izvira iz zemlje. ⁸ Kajti svinec in kositer se ne proizvajata iz zemlje kakor prve. To je izvir, ki jih proizvaja in angel stoji v njem, in ta angel je najpomembnejši.« ⁹ In po tem me je moj ded Henoh prijel za roko, me vzdignil gor ter mi rekel: »Pojdi, ker sem prosil Gospodarja Duhov glede tega vznemirjenja na zemlji.« ¹⁰ In On mi je rekel: »Zaradi njihove krivičnosti je bila nad njimi določena njihova sodba in na veke je ne bom zadržal. Zaradi čarovnij, ki so jih raziskovali in se jih naučili, bodo zemlja in tisti, ki prebivajo na njej, uničeni.« ¹¹ In ti – na veke nimajo prostora za kesanje, ker so jim pokazali to, kar je bilo skrito in so prekleti. Toda kar se tebe tiče, sin moj, Gospodar Duhov ve, da si čist in brez krivde pred to grajo glede skrivnosti.

¹² In On je določil, da bi bilo tvoje ime med svetimi^d in ohranil te bo med tistimi, ki prebivajo na zemlji in tvoje pravično seme je namenil tako za kraljestvo kot za velike časti in od tvojega semena bo izšel studenec^{ab} pravičnosti in svetosti brez števila na veke.«

^a 65,2 tj. kjer je vhod v nebesa. Prim. cvi. 8.

^b 65,2 pravilno pradedek. Prim. lx. 8.

^c 65,6 Prim. vii. 1, viii. 3. Potop je posledica pokvarjenosti, ki so jo povzročili angeli.

^d 65,12 Noe naj bi ustanovil nov in pravičen rod.

^a 65,12 5 Mz 33,28

^b 65,12 Ps 68,26

^a 66,1 Raz 16,5

^b 66,2 Raz 7,1

^c 67,1 1 Mz 6,9

LXVI. Angelom voda je naročeno, naj jih zadrži jo pod nadzorom.

66 Potem mi je pokazal angele kaznovanja,^a ki so pripravljeni priti in izpustiti vse moči vodá, ki so spodaj v zemlji, da bi privedli sodbo in uničenje na vse, ki [ostajajo in] prebivajo na zemlji. ² Gospodar Duhov je angelom, ki so šli naprej, zapovedal, naj ne povzročajo vodam,^b da narastejo, temveč naj jih zadrži jo pod nadzorom; kajti ti angeli so bili nad močmi vodá. ³ In odšel sem proč od Henohove navzočnosti.

LXVII. Božja obljuba Noetu. Kraji kaznovanja angelov in kraljev.

67 V tistih dneh mi je prišla beseda od Boga in rekel mi je: »Noe, tvoj delež je prišel gor pred Mene, delež brez krivde, delež ljubezni in poštenosti.« ² In zdaj angeli delajo leseno (zgradbo) in ko bodo opravili to nalogo, bom Svojo roko položil nanjo in jo ohranim, in iz nje bo vzkliklo seme življenja in nastopila bo sprememba, tako da zemlja ne bo ostala brez prebivalca.^c ³ Tvoje seme pa bom utrdil pred seboj na veke vekov in razširil bom tiste, ki prebivajo s teboj. Ne bo nerodovitno na obličju zemlje, ampak bo blagoslovljeno in na zemlji se bo množilo v Gospodarjevem imenu.« ⁴ In On bo zaprl tiste angele, ki so pokazali nepravico, v tisto gorečo dolino, ki mi jo je poprej pokazal moj ded Henoh, na zahodu^d med gorami iz zlata, srebra, železa, mehke kovine in kositra.^e ⁵ Videl sem tisto dolino, v kateri je bil velik nemir in nemir

^a 66,1 Ukvarjajo se samo z drugo sodbo v prilikah. Tukaj napačno pravijo, da so agenti potopa in angeli nad močjo voda. Glej xl. 7 (opomba). Prim. liv. 7 in lx. 16. Prim. Raz 16,5.

^b 66,2 Besedilo se popačeno glasi 'roke'. Angeli naj bi ustavili, da bo barka lahko zgrajena. Prim. Raz 7,1 in naprej.

^c 67,2 V lxxxix. 1, Noe sam naredi barko.

^d 67,4 izposojeno iz lii. 1. Povečuje geografsko zmedo.

^e 67,4 LXVII. 4 – LXIX. 1. Ta del obravnava kazni padlih angelov. Značilne poteze druge sodbe so tu prenesene na prvo, kraji, ki se razlikujejo v prisposodobah, pa so tu zamešani, npr. goreča dolina Gehene je postavljena med kovinske gore (lxvii. 4), medtem ko je v liv. 1 na 'drugem delu zemlje'. 4. Potop in sodba padlih angelov sta tukaj omenjena skupaj kot v x. 2, 4, toda tukaj (1) je zapor goreča dolina (= Gehena iz liv) čeprav je tam ognjena peč, ki sprejme angele) in (2) to je predhodni zapor, ne končni.

vodá.^a ⁶ Ko se je vse to zgodilo, je iz te ognjene staljene kovine in od nemira na tistem mestu nastal vonj po žveplu in to je bilo povezano s tistimi vodami. In tista dolina angelov, ki so zavedli (človeštvo), je gorela pod tisto deželo.^b ⁷ Skozi njene doline tečejo ognjeni tokovi, kjer so kaznovani ti angeli, ki so zavedli tiste, ki prebivajo na zemlji.^a ⁸ Toda te vode bodo v tistih dneh^c služile kraljem, mogočnim in vzvišenim in tistim, ki prebivajo na zemlji, za ozdravljenje telesa, toda za kaznovanje duha;^d torej njihov duh je poln poželenja, da bi bili lahko kaznovani v svojem telesu,^e kajti zatajili so Gospodarja Duhov in vsak dan vidijo svojo kazen,^f a kljub temu ne verjamejo v Njegovo ime.^g ⁹ V skladu s tem, kakor postane gorenje njihovih teles hudo, se bo ustrezna sprememba zgodila v njihovem duhu na veke vekov; kajti pred Gospodarjem Duhov nihče ne bo izrekel prazne besede.^h ¹⁰ Kajti nadnje bo prišla sodba, ker verjamejo v poželenje svojih teles in zanikajo Gospodarja Duhov.ⁱ ¹¹ Te iste vode bodo v tistih dneh doživele spremembo; kajti ko so ti angeli kaznovani v teh vodah, bodo ti vodni izviri spremenili svojo temperaturo in ko se bodo angeli povzpeli, se bo ta voda iz izvirov spremenila in postala hladna.^j ¹² Zaslišal sem Mihaela odgovoriti in reči: »Ta sodba, s katero so sojeni angeli, je pričevanje za kralje in mogočne, ki posedujejo zemljo.« ¹³ Ker te vode sodbe služijo za ozdravljenje teles kraljev in poželenju njihovega telesa; zato ne bodo videli in ne

^a **67,5** 5, 6. Značilnosti potopa in vulkanskih motenj so združene, slednje so povezane s kaznijo angelov.

^b **67,6** Verjeli so, da pod dolino Gehene obstaja podzemni ogenj. Prim. xxvii. 1 (opomba). Primerjaj tudi z usodo Sodome.

^c **67,8** pisateljevih.

^d **67,8** tj. na končni sodbi.

^e **67,8** Trenutno greh njihovega duha vključuje samo trpljenje telesa, ki ga ozdravi voda, toda v Geheni bosta trpela tako duh kot telo.

^f **67,8** lahko preberejo svoje prihodnje muke v sedanjih mukah angelov.

^g **67,8** Topli vrelci so posledica srečanja vode in ognja pod zemljo, s katerim so bili kaznovani angeli. Herod Veliki se je zatekel k takemu izviru, Callirrhoe, vzhodno od Mrtvega morja, Joseph. Ant. xvii. 6, 5. Prim. topli vrelci Machaerus, Joseph. Bell. Iud. vii. 6. 3.

^h **67,9** Kralji se bodo pokesali pod mukami, a brez uspeha.

ⁱ **67,10** Ta stavek je edinstven v Henohu.

^j **67,11** Z angelovim odhodom se vode ohladijo. Prim. Origen, c. Celsum v. 52.

^a 68,4 Iz 14,11-13

bodo verjeli, da se bodo te vode spremenile in postale ogenj, ki večno gori.^a

LXVIII. Mihael in Rafael sta bila presenečena nad strogostjo sodbe.

68 Potem, ko mi je moj ded Henoh dal učenje o vseh skrivnostih v Knjigi Prispodob, ki mu je bila dana, jih je zame zbral v besedah Knjige Prispodob.^b ² Tisti dan je Mihael odgovoril Rafaelu in rekel: »Moč duha me prenaša in mi povzroča, da se tresem zaradi strogosti sodbe skrivnosti, sodbe angelom. Kdo lahko vzdrži strogo sodbo,^c ki je bila izvršena, in pred katero so se stopili?«^d ³ Mihael je spet odgovoril in Rafaelu rekel: »Kdo je tisti, čigar srce se ne omehča glede tega in čigar vajeti niso vznemirjene zaradi te besede sodbe, (ki) je prišla nanje zaradi tistih, ki so jih tako zavedli?«^e ⁴ In zgodilo se je, ko je stal pred Gospodarjem Duhov, da je Mihael takole rekel Rafaelu: »Z njimi ne bom sodeloval pod Gospodarjevim očesom; kajti Gospodar Duhov je bil jezen nanje, ker počno, kakor bi bili oni Gospodar.«⁵ Zato bo vse, kar je skrito, prišlo nanje na veke vekov, kajti niti angel niti človek ne bosta imela svojega deleža (v njej), ampak so samo oni prejeli svojo sodbo na veke vekov.^f

LXIX. Imena in funkcije (padlih angelov in) Satanov. Skrivna prisega.

69 Po tej sodbi jih bodo prestrašili in spravili v trepetanje, ker so to pokazali tistim, ki prebivajo na zemlji. ² Glej imena teh angelov [in to so njihova imena: prvi od njih je Samjâzâ, drugi Artâqîfâ, tretji Armên, četrti Kôkabêl,

^a 67,13 Vode zdaj zdravijo in njihova zdravilna moč zaslepi kralje za ogenj spodaj, ki je prihranjen za njihove prihodnje muke. Prim. v. 8.

^b 68,1 Upoštevajte, da Prispodobe že obstajajo kot popolno delo v rokah urednika, ki priznava, da jih je združil z Noetovimi odlomki. Pomen tega poglavja še zdaleč ni jasn.

^c 68,2 Morda kazni za skrivnosti, ki so jih razkrili Satani.

^d 68,2 Ta dialog med Mihaelom in Rafaelom razkriva strogost sodbe nad padlimi angeli ali bolje rečeno Satani.

^e 68,3 tj., Satani, ki so zapeljali te angele.

^f 68,5 ne angel ne človek ne trpita njihovih muk, ampak ti padli angeli sami.

peti †Tûrâêl†, šesti Rûmjâl, sedmi Dânjâl, osmi †Nêqâêl†, ^a **69,4** [Job 38,7] deveti Barâqêl, deseti Azazêl, enajsti Armârôs, dvanajsti Batarjâl, trinajsti †Busasêjal†, štirinajsti Hanânêl, petnajsti †Tûrêl†, šestnajsti Simâpêsîêl, sedemnajsti Jetrêl, osemnajsti Tumâêl, devetnajsti Tûrêl, dvajseti †Rûmâêl† in enaindvajseti †Azazêl†.^{ab} ³ To so vodje njihovih angelov, njihova imena, njihovi vodje nad stotimi, nad petdesetimi in nad desetimi]. ⁴ Ime prvega je Jeqôn. To je tisti, ki je zapeljal [vse] Božje sinove^a in jih privedel dol na zemljo in jih zavedel preko človeških hčera.^c ⁵ Drugi je bil imenovan Asbeêl. Svetim Božjim sinovom je dajal hudobne nasvete in jih zavedel tako, da so svoja telesa oskrunili s človeškimi hčerami. ⁶ Tretji je bil imenovan Gâdreêl.^d On je tisti, ki je človeškim otrokom pokazal vse udarce smrti. Zavedel je Evo in pokazal [orožja smrti človeškim sinovom]: ščit, železno srajco, meč za boj in vsa orožja smrti človeškim otrokom.^e ⁷ Iz njegove roke so nadaljevali zoper tiste, ki prebivajo na zemlji od tistega dne in na veke. ⁸ Četrtemu je bilo ime Pênemûe;^f učil je človeške otroke grenko in sladko in jih naučil vseh skrivnosti njihove modrosti. ⁹ Človeštvo je učil pisanja s črnilom in papirjem in s tem so mnogi grešili od večnosti do večnosti in do tega dne.^g ¹⁰ Kajti ljudje niso bili ustvarjeni za tak namen, da bi svoji dobri veri dajali potrditev s peresom in črnilom. ¹¹ Kajti ljudje so bili ustvarjeni natanko tako kakor angeli, z namenom, da naj bi ostali čisti in pravični, in smrt, ki uniči vse, se jih ne bi mogla polastiti, ampak skozi to svoje spoznanje se pogubijo in preko

^a **69,2** 2, 3. V 3. vrstici sem dodal oklepaje in večino v 2. vrstici kot vrinjen. Ti angeli so tisti, ki so padli v Jeredovih dneh, toda v vrstici 4 in nadaljevanju imamo Satane. Torej morda preberite v 2 'glej imena teh Satanov,' in pojdite naprej na 4.

^b **69,2** Trinajsta je odveč in ni v vi. 7, kjer glej opombo.

^c **69,4** V Prisposodobah se razlikujejo Satani in padli angeli. Slednji so padli v dneh Jereda v i-xxxvi in xci-civ. Tukaj pa sta funkciji obeh zamešani. Azâzêl povzroči ves greh v i-xxxvi (x. 8), Semjâzâ pa vi. 3, ix. 7.

^d **69,6** Satan, ko je zavedel Evo. V viii. 1 je Azâzêl tisti, ki izdeluje vojno orožje. V aramejščini Gâdreêl = 'Bog je moj pomočnik' לֹא־יִרְדֵּעַ.

^e **69,6** nehote podvojene besede od konca vrstice.

^f **69,8** Prim. מִיָּנִי 'notranji'.

^g **69,9** 9-10. Umetnost pisanja je dokaz izrojenosti človeške rase. Ustna beseda bi morala biti zadostno jamstvo za pravičnega.

- a **69,12** Ps 91,5-6
 b **69,16** Job 26,7
 c **69,17** Ps 24,2
 d **69,17** Ps 136,6
 e **69,17** 2 Pt 3,5
 f **69,17** Ps 104,10
 g **69,17** Ps 104,13
 h **69,18** Jer 5,22
 i **69,18** Job 26,10
 j **69,18** Ps 104,9
 k **69,19** Prg 8,28
 l **69,21** [Ps 147,4]

te moči †me použiva†.^{ab} ¹²Peti je bil imenovan Kâsdejâ; to je tisti, ki je človeškim otrokom pokazal vse hudobne udarce duhov in demonov ter udarce zarodkom v maternici, da bi lahko umrli, in [udarce duši], ugrize kače in udarce, ki doletijo preko opoldanske vročine, sina kače, imenovanega Tabâ'êt.^c ¹³In to je †naloga† Kâsbeêla, poglavarja prisege, ki jo je pokazal svetim, ko je bival visoko zgoraj v slavi in njegovo ime je Bîqâ. ¹⁴Ta (angel) je prosil Mihaela, naj mu pokaže skrito ime, da bi ga lahko izrekel v prisegi, da bi se tisti lahko tresli pred tem imenom in prisego. On je človeškim otrokom razodel vse, kar je bilo skrito. ¹⁵In to je moč te prisege, ker je močna in trdna, in to Akâe prisego je položil v Mihaelovo roko.

¹⁶In to so skrivnosti te prisege ...

In močni so zaradi njegove prisege.

In nebesa so bila obešena,^b preden je bil ustvarjen svet in na veke.

¹⁷In s tem je bila zemlja utemeljena na vodi,^{cde} in iz skrivnih koticov gora prihajajo čudovite vode,^{fg} od stvarjenja sveta do večnosti.

¹⁸In s to prisego je bilo ustvarjeno morje in †kot njegov temelj† je On zanj postavil pesek^{hij} zoper čas (njegove) jeze in ne drzne si preiti preko tega od stvarjenja sveta do večnosti.

¹⁹Po tej prisegi so globine narejene trdnok in ostanejo in se ne vzdignejo s svojega mesta od večnosti do večnosti.

²⁰Po tej prisegi sonce in luna zaključita svojo pot in ne odstopata od njune uredbe od večnosti do večnosti.

²¹Po tej prisegi zvezde dokončajo svojo pot in On jih kliče po njihovih imenihⁱ in odgovarjajo mu od večnosti do večnosti.

a **69,11** Morda preberite 'se požirajo'.

b **69,11** Človek je bil prvotno pravičen in nesmrten. Prim. Mdr, i. 13, 14; ii. 23, 24. Prim. Talmud, Weber, Jüd. Theol. 215, 216, 222, 248. Zaradi hudičeve zavisti je izgubil svojo poštenost in nesmrtnost, Modrost ii. 24; zlobno znanje, ki so ga uvedli Satani ali angeli, 1 En. lxix. 11; njegovo lastno zlo dejanje, 1 En. xcvi. 4.

c **69,12** Prim. Ps. 91,5-6 in Rosenmüllerjeva Scholia na te vrstice.

²² [In na podoben način duhovi vode, vetrov,^a vseh zefirjev in (njihove) poti z vseh četrti vetrov. ²³ Tam so ohranjeni glasovi groma in svetloba bliskov. Tam so ohranjene sobe toče, sobe ivja, sobe megle, sobe dežja in rose. ²⁴ Vsi ti verujejo in se zahvaljujejo pred Gospodarjem Duhov in (ga) slavijo z vso svojo močjo in njihova hrana je v vsakem dejanju zahvaljevanja. Zahvaljujejo se, slavijo in poveljujejo ime Gospodarja Duhov na veke vekov.]

a **69,22** [Raz 7,1]
 b **69,26** Raz 2,17
 c **69,26** Raz 3,12
 d **69,27** Jn 5,22
 e **69,27** Jn 5,27
 f **69,27** Ps 139,17
 g **69,29** [Mt 19,28]
 h **69,29** [Mt 25,31]

²⁵ Ta prisega je mogočna nad njimi
 in po tej prisegi [so ohranjeni in] njihove poti so ohranjene
 in njihova pot ni uničena.

Zaključek tretje Prispodobe

²⁶ Med njimi je bilo veliko veselje^a
 in blagoslavljali, slavili in poveljevali so,
 ker jim je bilo razodeto ime tega Sina človekovega.^{b,c}

²⁷ In sedel je na prestolu svoje slave
 in seštevek^{b,def} sodbe je bil dan Sinu človekovemu
 in storil je, da grešniki^c umrejo in so uničeni
 iz obličja zemlje

in tisti, ki so zapeljali svet.

²⁸ Z verigami bodo zvezani
 in v njihovem zbirališču uničenja bodo zaprti
 in vsa njihova dela izginejo z obličja zemlje.

²⁹ Odtlej ne bo nič propadljivega,
 kajti pojavil se je Sin človekov
 in se usedel na prestol svoje slave^{gh}
 in vse zlo bo izginilo izpred njegovega obraza
 in beseda tega Sina človekovega bo šla naprej
 in bo močna pred Gospodarjem Duhov.
 To je tretja Henohova Prispodoba.

^a **69,26** 26-29. Te vrstice tvorijo zaključek tretje prilike; vrnili smo se k njeni glavni temi.

^b **69,27** tj. vsa sodba. Prim. Jn 5,22,27. Za 'seštevek' gl. שָׁשׁ v Ps. 139,17.

^c **69,27** zlasti mogočni v Prispodobah, čeprav tudi na splošno, prim. xxxviii. 1, 2, 3. xli. 2, xlv. 2, 5, 6, [L 2] liii. 2, 7, lxii. 2, 13.

^a 70,2 2 Kr 2,11

^b 71,1 Heb 11,5

^c 71,1 [1 Mz 6,2]

^d 71,1 [1 Mz 6,4]

^e 71,2 Dan 7,10

LXX. Končna predstavitev Henoha.

70^a Po tem se je zgodilo, da je bilo njegovo ime med njegovim življenjem povzdignjeno v Sina človekovega^b in do Gospodarja Duhov izmed tistih, ki prebivajo na zemlji.² Dvignjen je bil visoko na vozove^c duha in njegovo ime je izginilo med njimi.³ Od tistega dne me niso več šteli mednje; in postavil me je med dva vetrova, med severnik in zahodnik, kjer so angeli vzeli vrvice, da zame izmerijo kraj za izvoljene in pravične.⁴ In tam sem videl prve očete in pravične, ki od začetka prebivajo na tistem kraju.^d

LXXI. Dve prejšnji Henohovi viziji.

71^e In zgodilo se je po tem, da je bil moj duh prestavljen^f, in se vzdignil v nebesa.

Zagledal sem svete Božje sinove.^g^{cd}

Stopali so po plamenih ognja.

Njihova oblačila so bila bela [in njihova obleka]

in njihovi obrazi so se svetili kakor sneg.

² Videl sem dva ognjena tokova^h

in svetloba tega ognja je sijala kot hijacint

in padel sem na obraz pred Gospodarjem Duhov.

³ Angel Mihael, [eden od nadangelov], me

je prijel za desnico,

me dvignil in me vodil naprej v vse skrivnosti

^a 70,1 Pisec nerodno prisili Henoha, da opiše svoj prevod. Sicer pa je to poglavje v skladu s Prispodobami.

^b 70,1 Upoštevajta dejanski predhodni obstoj Sina človekovega tukaj. Prim. xlviii. 2 (opomba) in xlv. 2 (opomba).

^c 70,2 Prim. 2 Kr 2,11. Za Henohov prevod gl. lxxxvii. 3, 4, lxxxix. 52.

^d 70,4 V raju so že njegovi pravični predniki. Prim. lxi. 12.

^e 71,1 Zdi se, da sodi v Prispodobe. V tem poglavju sta dve viziji: (1) vrstice 1-4. Henoh je v duhu prenesen v nebesa, ima vizijo Boga in Mihael mu pokaže skrivnosti duhovnega in fizičnega sveta. (2) vrstice 5-17. Henoh je spet prenesen v duhu v nebesa nad nebese in ima vizijo Božje hiše, brez Mihaelovega vodstva. Obe viziji bi morali biti pred lxx, ki opisuje prevod 'njegovega imena', tj. njegovo končno predstavitev.

^f 71,1 1-4. Prvo videnje.

^g 71,1 Besedilo vsebuje 'sinovi svetih angelov'. Glej lxix. 4 (opomba), 5, cvi. 5. Izraz 'Elohímovi sinovi' v 1 Mz 6 je vir tega izraza.

^h 71,2 Prim. xiv. 19; Dan 7,10, tudi vrstice 1, 5, 6 tukaj.

in mi pokazal^a vse skrivnosti pravičnosti.

⁴ Pokazal mi je vse skrivnosti koncev neba,^b
vse sobe vseh zvezd in vseh svetil,
od koder gredo pred obličje svetih.

⁵ Mojega duha je prenesel v nebes nebesa^c_{ab}
in tam sem zagledal, kakor bi bila struktura,
zgrajena iz kristalov,

in med temi kristali jezike živega ognja.

⁶ Moj duh je videl pas, ki je opasoval to hišo ognja
in na njenih štirih straneh so bili potoki, polni živega ognja
in ti so opasovali to hišo.

⁷ Naokoli so bili Seraf, Kerub in Ofanin.^d_c

To so tisti, ki ne spiyo
in varujejo prestol Njegove slave.

⁸ Videl sem anjele, ki jih ni bilo mogoče prešteti,
tisoče tisočev in deset tisoč krat deset tisoči
so obdajali to hišo.

Mihael, Rafael, Gabriel, Fanuel
in sveti angeli, ki so nad nebesi,
hodijo v to hišo in iz nje.

⁹ Iz te hiše so prišli
Mihael, Gabriel, Rafael in Fanuel
ter veliko svetih angelov brez števila.

¹⁰ In z njimi Poglavar Dni^e_a
in Njegova glava bela in čista kakor volna^e
in Njegova obleka nepopisna.

¹¹ Padel sem na obraz in
moje celotno telo je postalo sproščeno,
moj duh se je spremenil
in na ves glas sem zavpil,
... z duhom moči
in blagoslavljal, slavil in poveličeval.

^a **71,5** [Ps 148,4]

^b **71,5** [Heb 11,5]

^c **71,7** [Ez 1,13]

^d **71,10** Dan 7,9

^e **71,10** [Raz 1,14]

^a **71,3** Vsi rokopisi. Ampak *u* predpona 'in pokazal mi je vse (*yβ*) skrivnosti usmiljenja'. Ker je 'usmiljenje' alternativni prevod za 'pravičnost', so to nehote podvojene besede besed.

^b **71,4** Fizične skrivnosti tukaj kot v xli. 3-8, xliii, xliv se pojavljajo v kontekstih povsem etičnega značaja.

^c **71,5** 5-17. Druga vizija.

^d **71,7** [Ofanin: hebr. Nekaj, kar se obrača; kolo.]

^e **71,10** Glej xlv. 1 (opomba); Dan 7,9.

- a **71,15** Mih 3,5
 b **71,15** Zah 9,10
 c **71,15** Iz 52,7
 d **71,17** 1 Mz 5,24
 e **71,17** [Heb 12,9]

¹² Ti blagoslovi, ki so prihajali iz mojih ust, so bili prijetni pred Poglavarjem dni. ¹³ Ta Poglavar dni je prišel z Mihaelom, Gabrielom, Rafaelom, Fanuelom in tisočimi in deset tisočimi angeli brez števila. [Izgubljeni odlomek, kjer je Sin človekov opisan kot spremljevalec Poglavarja dni in Henoh je vprašal enega od angelov (kot v xlvi. 3. vrstica) glede Sina človekovega glede tega, kdo je bil.]

¹⁴ In on (tj. angel) je prišel k meni, me pozdravil
 s Svojim glasom in mi rekel:^a

»Ta je Sin človekov, ki je rojen za pravičnost^b
 in pravičnost ostane nad njim
 in pravičnost Poglavarja dni ga ne zapusti.«

¹⁵ Rekel mi je:

»On ti oznanja mir^c_{abc} v imenu prihodnjega sveta,^d
 kajti od tam je izšel mir od stvarjenja sveta
 in tako bo s teboj na vekomaj in na veke vekov.

¹⁶ In vsi bodo hodili po njegovih poteh, ker ga
 pravičnost nikoli ne zapusti.

Z njim bodo njihova bivališča in z njim njihova dediščina
 in od njega ne bodo ločeni za vekomaj in na veke vekov.

¹⁷ In tako bo dolžina dni s tem Sinom človekovim^e_d
 in pravični bodo imeli mir in pravo pot
 v imenu Gospodarja Duhov^e na veke vekov.«

---

^a **71,14** 14-16. Zaradi izgube sklicevanja na Sina človekovega je neki pisar tretjo osebo spremenil v drugo osebo v 14, 16, ne pa tudi v 17 ali 15.

^b **71,14** Glej xlv. 3 (opomba) za to lastnost Sina človekovega.

^c **71,15** Prim. Mih 3,5; Zah 9,10; Iz 57,7.

^d **71,15** Mesijansko kraljestvo. Najzgodnejša uporaba fraze. Glej Dalman, Worte Jesu, 120 in naprej.

^e **71,17** Opomba 14-17. Ne držim, kot pravi Bousset, Rel. des Jud. 348, Dalman, Worte Jesu 200, da naše besedilo povzdigne Henoha v dostojanstvo Mesije. Bousset navaja 2 En. xxii. 6, lxvii. 2; Targ. Jon. v 1 Mz 5,24; Ps. Clem. Hom. xviii. 13; Recog. ii. 47.

Razdelek III – Knjiga nebeških svetil

^a 72,1 Iz 65,17
^b 72,1 Iz 66,22
^c 72,1 2 Pt 3,13
^d 72,1 Raz 21,1

Poglavja LXXII-LXXXII

Knjiga nebeških svetil.

LXXII. Sonce.

72 Knjiga poti nebeških svetil, odnosi med vsakim, glede na njihove razrede, njihovo gospostvo in njihove letne čase, glede na njihova imena in kraje izvora^a in glede na njihove mesece, ki mi jih je Uriel, sveti angel, ki je bil z menoj, ki je njihov vodnik, pokazal. Pokazal mi je vse njihove zakone točno takšne, kot so in kako je to glede na vsa leta sveta in do večnosti, dokler ni dovršeno novo stvarjenje,^{b,abcd} ki traja do večnosti. ² In to je prvi zakon svetil. Svetilo Sonce vzhaja na vzhodnih portalih^c neba in zahaja v zahodnih portalih neba.^d ³ Videl sem šest portalov, v katerih vzhaja sonce in šest portalov, v katerih sonce zahaja in luna vzhaja in zahaja v teh portalih in voditelje zvezd in tiste, ki jih vodijo. Šest na vzhodu in šest na zahodu in vsi sledijo drug drugemu v natančno ustreznem vrstnem redu. Tudi veliko oken desno in levo^e od teh portalov. ⁴ Prvo gre naprej veliko svetilo, imenovano Sonce, in njegov obod^f je podoben obodu nebes in je precej napolnjen z osvetljujočim in ogrevajočim ognjem. ⁵ Kočijo,^g na kateri se povzpne, poganja veter in sonce zahaja z neba in se vrača skozi sever, da doseže vzhod, in je tako

---

^a 72,1 Tj. vzhajanja.

^b 72,1 Prim. xlv. 4, xci. 15, 16; Iz 65,17, Iz 66,22; 2 Pt 3,13; Raz 21,1; tudi Yasts xiii. 57–58 (S.B.E. xxiii. 194).

^c 72,2 Glej Babylonian Creation Epos v. 9; K.A.T³ 619, 630. Prim. xxxiii-xxxvi za portale vetrov in zvezd. V lxxii-lxxxii prehajajo sonce, luna in zvezde skozi iste portale, toda v xxxiii-xxxvi so portali zvezd majhni, v lxxii. 6 se eden od sončnih portalov se imenuje 'veliki'.

^d 72,2 Tukaj se začne poročilo o soncu v njegovem napredovanju skozi znake zodiaka in posledično naraščanje in krajšanje dni in noči.

^e 72,3 desno in levo = jug in sever.

^f 72,4 disk ali kroglja. Prim. lxxiii 2, lxxviii. 3, tudi xviii. 4, lxxiii. 4.

^g 72,5 Prim. lxxiii. 2. lxxv. 3, 8; poganja veter xviii. 4, lxxviii. 2.

^a 72,6 2 Mz 13,4

^b 72,8 [Ps 19,5]

voden,^a da pride do ustreznega (dobesedno: »tistega«) portala in sije na obličju neba. ⁶ Na ta način vzhaja v prvem mesecu^b a v velikem portalu,^c ki je četrti [teh šest portalov je na vzhodu]. ⁷ V tistem četrtem portalu, iz katerega vzhaja sonce prvi mesec, je dvanajst okenskih odprtin, iz katerih izhaja plamen, ko so odprte v svojem obdobju. ⁸ Ko sonce vzhaja na nebu, prihaja skozi ta četrti portal trideset juter zapored in zahaja natančno v četrtem portalu na zahodu neba.^d ⁹ V tem obdobju dan postaja vsak dan daljši in noč se ponoči krajša do tridesetega jutra. ¹⁰ Na ta dan je dan daljši od noči za deveti del in dan obsega natančno deset delov in noč do osem delov. ¹¹ Sonce vzhaja iz tega četrtega portala in zahaja v četrtem in se vrača do petega portala vzhoda trideset juter in vzhaja iz njega in zahaja v petem portalu. ¹² Takrat dan postane daljši za dva^e dela in znaša enajst delov, noč pa postane krajša in obsega sedem delov. ¹³ In se vrača proti vzhodu in vstopa v šesti portal ter vzhaja in zahaja v šestem portalu enaintrideset juter zaradi svojega znamenja.^f ¹⁴ Tisti dan postane dan daljši od noči in dan postane dvakrat daljši od noči, in dan obsega dvanajst delov, noč pa se skrajša in obsega šest delov. ¹⁵ Sonce vzhaja,^g da krajša dan in daljša noč, in sonce se vrne proti vzhodu in vstopi v šesti portal ter se dvigne iz njega in zahaja trideset juter. ¹⁶ Ko se dopolni trideset juter, se dan skrajša za natanko en del in obsega enajst delov, noč pa sedem. ¹⁷ Sonce gre naprej iz tistega šestega portala na zahodu in gre proti vzhodu ter vzhaja v petem portalu trideset juter in ponovno zahaja na

^a 72,5 verjetno s strani angela. Sonce ni, tako kot so nebesna telesa v i-xxxvi, polzavestna.

^b 72,6 pri Hebrejcih, tj. Abíb (2 Mz 13,4), čas spomladanskega enakonočja. Začelo se je leto skupnosti in ustreza našemu aprilu.

^c 72,6 6, 7. veliki portal, ki se tako razlikuje od dvanajstih okenskih odprtin vsakega portala (lxxii. 3, lxxv. 7), s svojimi plameni, ki dajejo toploto.

^d 72,8 Avtor zamenja poganska znamenja zodiaka s portali, prim. 'komora' Ps. xix. 5. Čeprav se dobro zaveda sončnega leta 365¼ dni, računa, da je sestavljeno iz 364 dni ali 52 sobotnih dni. Tako ima osem mesecev po 30 dni in štiri po 31 dni, pri čemer je dodatni dan v slednjem 'zaradi znamenja', tj. enakonočja ali solsticija. Prim. lxxii. 13, 19. Delitev na osemnajst delov dneva ustreza severni Aziji na zemljepisni širini 49°.

^e 72,12 Beri 'en'.

^f 72,13 tj. poletni solsticij tukaj, prim. v. 19, lxxv. 3, lxxviii. 7.

^g 72,15 da začne svojo povratno pot k prvemu portalu.

zahodu v petem zahodnem portalu. ¹⁸ Na ta dan se dan zmanjša za dva^a dela in znaša do deset delov, noč pa do osem delov. ¹⁹ Sonce izhaja iz tega petega portala in zahaja v petem portalu na zahodu in vzhaja v četrtem portalu enaintrideset juter zaradi svojega znamenja in zahaja na zahodu. ²⁰ Tistega dne se dan izenači z nočjo [in postane enako dolg],^b noč pa znaša do devet delov in dan do devet delov. ²¹ Sonce vzhaja iz tega portala in zahaja na zahodu in se vrača na vzhod in vzhaja trideset juter v tretjem portalu in zahaja na zahodu, v tretjem portalu. ²² Tisti dan noč postane daljša od dneva in noč postane daljša od noči in dan krajši od dneva do tridesetega jutra in noč znaša točno do deset delov, dan pa do osem delov. ²³ Sonce vzhaja iz tega tretjega portala in zahaja v tretji portal na zahodu ter se vrača proti vzhodu in trideset juter vzhaja v drugem portalu na vzhodu in na podoben način zahaja v drugem portalu na zahodu neba. ²⁴ Na ta dan noč znaša do enajst delov in dan do sedem delov. ²⁵ Sonce na ta dan vzide iz tistega drugega portala in zahaja na zahodu, v drugem portalu, ter se vrača proti vzhodu v prvi portal enaintrideset juter in zahaja v prvem portalu na zahodu neba. ²⁶ Na ta dan noč postane daljša in obsega dvojno [dolžino] dneva in noč znaša točno do dvanajst delov in dan do šest. ²⁷ Sonce je (s tem) prešlo razdelke svoje orbite in se ponovno obrnilo na te razdelke svoje orbite, in vstopa v ta portal trideset juter in tudi zahaja na zahodu, nasproti njemu. ²⁸ Na tisto noč se je noč skrajšala po dolžini za deveti[†] del in noč je postala enajst delov, dan pa sedem delov. ²⁹ Sonce se je vrnilo in vstopilo v drugi portal na vzhodu in se vrača na tiste svoje razdelke svoje orbite trideset juter; vstaja in zahaja. ³⁰ Tistega dne se noč skrajša po dolžini in noč obsega do deset delov in dan do osem. ³¹ Tistega dne sonce vzide iz tega portala in zaide na zahodu in se vrne proti vzhodu ter vzhaja v tretjem portalu enaintrideset juter in zahaja na zahodu neba. ³² Na ta dan se noč skrajša in znaša do devet delov in dan do devet delov, in noč je enaka dnevu in leto je natanko glede na njegove dni, tristo štiriinšestdeset. ³³ Dolžina dneva in noči, in kratkotrajnost dneva in noči naraščata – zaradi poti sonca se delajo razlike (db. »so ločene«). ³⁴ Tako se zgodi, da njegova pot postane podnevi daljša, njegova pot pa vsako noč

^a **72,18** Beri 'en'.

^b **72,20** [in ... dolžina], podvojena upodobitev.

^a 72,37 Iz 30,26

krajša. ³⁵To je zakon in pot sonca in njegova vrnitev tako pogosto, kot se vrača šestdesetkrat^a in vzhaja; to je veliko svetilo, ki se imenuje sonce na veke vekov. ³⁶To, kar (tako) vzhaja, je veliko svetilo in je tako imenovano glede na njegov videz, v skladu z ukazom Gospodarja. ³⁷Kakor vzhaja, tako zahaja in se ne zmanjšuje in ne počiva, ampak teče dan in noč in njegova svetloba je sedemkrat svetlejša^b od lunine, toda glede velikosti^c sta oba enaka.

LXXIII. Luna in njene mene.

73^d Za tem zakonom sem videl še en zakon, ki se ukvarja z manjšim svetilom, ki se imenuje luna. ²Njen obod je kakor obod neba in njen voz, v katerem se vozi, poganja veter, svetloba pa ji je dana v (določeni) meri. ³Njen vzhod in zahod^e se spreminjata vsak mesec, in njeni dnevi so kakor dnevi sonca, in ko je njena svetloba enakomerna (tj. polna), znaša sedmi del svetlobe sonce. ⁴In tako vzhaja. Njena prva faza^f na vzhodu nastopi na trideseto jutro.^g Tistega dne postane vidna in za vas predstavlja prvo lunino fazo, na trideseti dan, skupaj s soncem v portalu, kjer vzhaja sonce. ⁵Ena njena polovica sega naprej za sedmi del in ves njen obod je prazen, brez svetlobe, z izjemo ene sedmine tega dela, (in) štirinajstega

^a 72,35 tj. dva meseca v vsakem portalu, en mesec na njegovem potovanju proti severu in en mesec na njegovem potovanju proti jugu. Avtor zaenkrat ne upošteva dodatnega dneva v prvem, tretjem, četrtem in šestem portalu.

^b 72,37 Prim. lxxiii. 2, lxxviii. 4. Tudi prim. Iz 30,26.

^c 72,37 Tako je verjel Lukrecij, dr. naravne znanosti v. 564-91.

^d 73,1 To poglavje in LXXIV obravnava lunin potek.

^e 73,3 tj. kraj njenega vzhajanja in zahajanja.

^f 73,4 db. 'njen začetek', tj. mlaj v ljudskem pomenu, na prvi dan vidnega ponovnega nastopa.

^g 73,4 sončnega meseca.

dela^a njene svetlobe.^b ⁶Ko prejme eno sedmino^c polovice svoje svetlobe, njena svetloba znaša do ene sedmine in njene polovice. ⁷In zahaja s soncem, in ko sonce vzhaja, luna vzhaja z njim in prejme polovico enega dela svetlobe,^d in na to noč, v začetku njenega jutra [na začetku luninega dneva] luna zahaja s soncem in je to noč nevidna s štirinajstimi deli in polovico enega od njih. ⁸Tisti dan vstane s točno sedmim delom in pride ven in se umakne od sončnega vzhoda in v svojih preostalih dneh postane svetla v (preostalih) trinajstih delih.

LXXIV. Lunino leto.

74^e Videl sem še eno pot, zakon zanjo, (in) kako v skladu s tem zakonom izvaja svojo mesečno preobrazbo. ²Vse to mi je pokazal sveti angel Uriel, ki je voditelj njih vseh,^f in njihove položaje in zapisal sem njihove položaje, kot mi jih je pokazal in zapisal sem njihove mesece, kot so bili in videz njihovih svetil, dokler ni bilo izpolnjenih 15 dni.^g ³V posameznih sedmih delih doseže vso svojo svetlobo na vzhodu in v posameznih sedmih delih doseže vso svojo temo na zahodu. ⁴Na določene mesece spremeni svoje zahode, v določenih mesecih pa sledi svoji lastni svojevrstni^h poti.

^a 73,5 gqu. 'štirinajstega dela' *mt,β*. + 'od polovice' *g*, po nepotrebnem, saj so ulomki ulomki od polovice v tej in naslednji vrstici.

^b 73,5 5-8. Avtorjevi shemi je težko slediti. Očitno obsega lunarni mesec izmenično 30 dni in 29 dni in je razdeljen na dva dela. V prvem delu luna narašča od mlaja do polne lune v 14 dneh, ko ima mesec 29 dni, in v 15 dneh, ko ima mesec 30 dni. V drugem delu vedno izzveni v 15 dneh. Spet je luna razdeljena na štirinajst delov, tj. vsaka polovična površina je razdeljena na sedem delov, luna pa narašča zaradi zaporedne osvetlitve vsakega štirinajstega dela. Vrstici 5, 6 predpostavljata, da je obdobje od mlaja do polne lune 14 dni, vrstica 7 pa 15 dni.

^c 73,6 ²⁰ gmqu,d. 'trinajsti del' t.l. 'štirinajsti del' *β-dklo*. Očitno je $\frac{1}{7} + \frac{1}{14}$ od $\frac{1}{2} = \frac{3}{4}$ celotne lune osvetljene prvi dan, ko je do polne lune le še 14 dni.

^d 73,7 torej eno osemindvajsetino. Ko naraščanje traja 15 dni, prejme luna le eno osemindvajsetino in je tako prvo jutro praktično nevidna. Drugi dan doseže eno štirinajstino in postane vidna.

^e 74,1 To poglavje obravnava naraščanje in upadanje lune, njeno mesečno spreminjanje položaja glede na znamenja in sonce ter razliko med luninimi in sončnimi leti.

^f 74,2 tj. luninih faz.

^g 74,2 tj. med konjunkcijo in polno luno.

^h 74,4 neodvisni od sonca.

⁵ Čez dva meseca luna zaide s soncem. V teh dveh srednjih portalih, tretjem in četrtem.^a ⁶ Nadaljuje sedem dni, se obrne in se vrne spet skozi portal, kjer sonce vzhaja in doseže^b vso svojo svetlobo. Umakne se od sonca in v osmih dneh vstopi v šesti portal, iz katerega izhaja sonce. ⁷ Ko sonce izhaja iz četrtega portala gre naprej sedem dni, dokler ne gre naprej iz petega in se čez sedem dni spet obrne nazaj v četrti portal in doseže vso svojo svetlobo. In se umakne in vstopi v prvi portal v osmih dneh. ⁸ Čez sedem dni se spet vrne v četrti portal, od koder izhaja sonce. ⁹ Tako sem videl njun položaj – kako v teh dneh lune naraščajo in sonce zahaja.^c ¹⁰ Če prištejemo 5 let, ima sonce v plusu 30 dni in vse dni, ki ji nabere k sebi za eno od teh petih let, ko so polna, znaša do 364 dni.^d ¹¹ Presežek sonca in zvezd znaša do 6 dni. V 5 letih vsak dan 6 dni pride do 30 dni. Luna^e zaostaja za soncem in zvezdami do števila 30 dni. ¹² Sonce in zvezde prinašajo vsa leta natančno, da ne prehitevajo ali odlašajo svojega položaja za en sam dan do večnosti, temveč dovršijo leta s popolno pravičnostjo v 364 dneh.^f ¹³ V treh letih je 1092 dni, v petih letih pa 1820 dni. Tako je v osmih letih 2912 dni.^g ¹⁴ Samo za luno znašajo

^a **74,5** 5, 6. V dveh mesecih luna zaide s soncem kot mlaj in kot polna luna. Ko je sonce v ovnu in tehtnici, sta mlaj in polna luna v tretjem in četrtem portalu. V vrstici 6 gre luna naprej, ko narašča od tretjega portala do prvega v 7 dneh, se obrne in se vrne na portal, kjer vzhaja sonce, tj. tretji, v 7 ali 8 dneh, in tam postane polna luna ter nadaljuje od tam skozi četrti in peti do šestega portala, kamor prispe po 8 dneh. Od tod se čez 7 dni vrne na tretji portal.

^b **74,6** 'in s tem doseže' $t^2\beta$.

^c **74,9** a-g. 'v skladu z vrstnim redom njihovih lun sonce vzhaja in zahaja' $q\beta$.

^d **74,10** 10, 11. Razlika med luninim in sončnim letom. Lunino leto ima 354 dni (glej lxxviii. 15). Sončevo leto ima 12 mesecev po 30 dni ali 360 in tudi 4 vmesne dneve v enakonočju in solsticiju, v vseh 364 dneh (lxxiv. 10, 12). V vrsticah 10^a in 11 so ti vmesni dnevi zanemarjeni, zato ima sončno leto le 360 dni ali 6 dni več kot lunino.

^e **74,11** $t^2\beta$: α je prenesel besedo v naslednji stavek, kot predmet 'vnosa v'.

^f **74,12** Natančnost delitve sončnega in zvezdnega časa. Jubileji vi. 32-6 protestira proti uporabi luninega leta.

^g **74,13** 13-16. Zdi se le, da trdijo, da sončno leto 364 dni presega lunino 354 za 10 dni. Toda zakaj bi se sklicevali na osem let? Zdi se, da ima avtor v mislih osemletni cikel ali oktaetris, ki pa je dopuščal $365\frac{1}{4}$ dni v sončnem letu. Glej poseben uvod k lxxii-lxxxii, str. 150 v mojem novem komentarju.

dnevi v treh letih 1062 dni, in v petih letih zaostaja za 50 dni: [tj. vsoti (od 1770) je treba dodati (1000 in) 62 dni.]^{a 15} In v petih letih je 1770 dni, tako da za luno znašajo v osmih letih dnevi do 2832 dni. ¹⁶[Kajti v osmih letih je zaostala za 80 dni]; vseh dni, ki jih zaostane v osmih letih je 80.^{b 17} Leto je natančno dokončano v skladu s svojimi svetovnimi postajami in postajami sonca, ki vzhaja iz portalov, skozi katera (sonce) vzhaja in zahaja 30 dni.

75^c Voditelji glav tisočev, ki so postavljeni nad vsem stvarstvom in nad vsemi zvezdami, imajo opraviti tudi s štirimi vmesnimi dnevi, saj so neločljivi od njihove službe, po štetju leta in ti opravljajo službo na štiri dni, ki niso vštet^d v štetje leta.^{e 2} Zaradi njih gre ljudem pri tem narobe, kajti ta svetila resnično služijo na svetovnih postajah, eno v prvem portalu, eno v tretjem portalu neba, eno v četrtem portalu in eno v šestem portalu in natančnost leta je dosežena prek njegovih ločenih 364 postaj.^{f 3} Za znamenja,^g čase, leta in dneve mi je pokazal angel Uriel, katerega je Gospodar slave za vedno postavil nad vsa svetila neba, na nebu in na svetu, da naj bi vladali na obličju neba in bili vidni na zemlji ter bili voditelji dneva in noči, to je sonce, luna, zvezde in vsa službujoča bitja, ki naredijo svojo preobrazbo v vseh nebeških kočijah.^{h 4} Na podoben način mi je Uriel pokazal dvanaest vrat, odprtih v obodu sončne kočije na nebu, skozi katera se prebijajo sončni žarki, in od njih se toplota razpršuje nad zemljo, ko se odprejo ob svojih določenih obdobjih.^{i 5} [In za vetrove in duh rose†, ko se odprejo, stojijo odprta na nebu na

^a **74,14** Seštevki za 3 in 5 let se seštejejo, da dobimo skupno 8 let. (1062+1770=2832.) Oklepaji označujejo neznaten besednjak. (1000 in) najdemo samo na robu c.

^b **74,16** [ ] par podobnih besed.

^c **75,1** Vmesni dnevi, zvezde in sonce.

^d **75,1** Ljudsko računanje je bilo 360 dni na leto. Prim. lxxxii. 5.

^e **75,1** Štirje vmesni dnevi so pod vodstvom najvišjih zvezd, voditeljev deset tisočih glav. Glej lxxxii. 11, 12.

^f **75,2** Ljudje napačno računajo z izpuščanjem teh vmesnih dni, lxxxii. 4-6.

^g **75,3** tj. zodiaka, lxxii. 13, 19.

^h **75,3** Ti dnevi pa so resnični. Uriel jih je pokazal Henohu. Prim. lxxii. 1.

ⁱ **75,4** Sprememba sončne toplote je razložena z dvanajestimi odprtinami na sončnem disku.

^a **76,4** [Raz 7,1-3]

koncih.]^a ⁶ Kar zadeva dvanajst portalov na nebu, ob koncih zemlje, iz katerih izhajajo sonce, luna in zvezde in vsa dela neba na vzhodu in na zahodu.^{bc} ⁷ Na levi in desni strani je odprtih veliko oken in eno okno v svojem (določenem) obdobju proizvaja toploto, ki ustreza (kot ti delajo) tem vratom, iz katerih prihajajo zvezde, v skladu s tem, kakor jim je On ukazal in v katerih zahajajo glede na njihovo število. ⁸ Videl sem kočije na nebu teči v svet, nad tistimi portali, v katerih se vrtijo zvezde, ki nikoli ne zaidejo. ⁹ In ena je večja^d od vseh ostalih, in to je tista, ki dela svojo pot skozi celoten svet.

LXXVI. Dvanajst oken in njihovi portali.

76^e Na koncih zemlje sem videl dvanajst portalov, odprtih v vse četrti (neba), iz katerih prihajajo vetrovi in pihajo čez zemljo. ² Trije so odprti na obličju (tj. vzhodu) neba in trije na zahodu in trije na desni (tj. jugu) neba in trije na levi (tj. severu). ³ Prvi trije so tisti iz vzhoda in trije so iz severa in trije [za tistimi na levi] iz juga^f in trije iz zahoda. ⁴ Skozi štiri od teh prihajajo vetrovi blagoslova in blagostanja in iz tistih osmih prihajajo škodljivi vetrovi. Ko so poslani, prinašajo uničenje po vsej zemlji in na vodah na njej in na vseh, ki prebivajo na njej in na vsem, kar je v vodi in na zemlji.^f ⁵ Prvi veter iz teh portalov, imenovan vzhodni veter, prihaja skozi prvi portal, ki je na vzhodu in se nagiba proti jugu. Iz njega izvirajo opustošenje, suša, vročina in uničenje.^g ⁶ Skozi drugi portal v sredini prihaja, kar se spodobi in iz

^a **75,5** Vdor. Prvi stavek je nerazumljiv, drugi 'ko se' itd. zdi se, da so to nehoti podvojene besede zadnjega stavka v 4 in prvega v 5.

^b **75,6** 6, 7. Poleg vsakega od dvanajstih sončnih portalov je dvanajst oken, odprtih levo in desno od njih. Prim. lxxii. 3, 7. Ti razpršijo toploto po zemlji, eden za drugim so odprti in se vsi razlikujejo po ogrevalni moči.

^c **75,6** 6. Ta vrstica se začne v α z nehotenim ponavljanjem besed 'ko se odprejo' iz v. 4. (β vstavi 'Videl sem', s čimer spremeni 'dvanajst portalov' iz besedne zveze v stavku, ki ni povezana s preostalim delom stavka v tožilnik. Toda Henoh jih je gledal od lxxii.

^d **75,9** Morda Veliki medved.

^e **76,1** Podroben opis dvanajstih portalov vetrov in narave vetrov, ki izhajajo iz njih. Prim. xxxiii-xxxvi.

^f **76,4** Skozi štiri portale prihajajo blagodejni vetrovi, to je srednji od treh v vsaki četrtini. Za škodljive vetrove gl. Raz 7,1 in naprej.

^g **76,5** 5-6. Vetrovi od vzhoda, tj. VJV., V., VSV.

njega prihaja dež, rodovitnost, blaginja in rosa. Skozi tretji portal, ki leži proti severu, prihajata mraz in suša. ⁷ Za temi prihajajo južni vetrovi skozi tri portale. Skozi prvi portal od teh, ki se nagibajo proti vzhodu, prihaja vroč veter. ⁸ Skozi sredinski portal poleg njega prihajajo dišeče vonjave, rosa, dež, blagostanje in zdravje. ⁹ Skozi tretji portal, ki leži na zahodu, prihajajo rosa, dež, kobilice in opustošenje. ¹⁰ In za temi severni vetrovi; iz sedmega portala na vzhodu prihajajo rosa, dež, kobilice in opustošenje.^{ab} ¹¹ Iz srednjega portala prihaja v ravni smeri zdravje, dež, rosa in blaginja. Skozi tretji portal na zahodu^c prihaja oblak, ivje, sneg, dež, rosa in kobilice.^d ¹² In za temi [štirimi] so zahodni vetrovi. Skozi prvi portal, ki meji na severnega, prihajajo rosa, ivje, mraz, sneg in zmrzal.^e ¹³ Od sredinskega portala prihajajo rosa, dež, blaginja in blagoslov. Skozi zadnji portal, ki meji na jug, prihajajo suša, opustošenje, gorenje in uničenje. ¹⁴ Dvanajst portalov štirih četrtin neba je s tem izpopolnjenih in vsi njihovi zakoni in vse njihove nadloge in vse njihove koristi sem ti pokazal, moj sin Matuzalem.

a 77,1 Rim 9,5
b 77,1 2 Kor 11,31

LXXVII. Štiri četrti sveta. Sedem gora, sedem rek itd.

77 In prva četrtina se imenuje vzhod, ker je prva; in druga jug, ker se bo Najvišji spustil tja, da, tam se bo v čisto posebnem smislu spustil On, ki je blagoslovljen na veke.^{ab} ² Zahodna četrt se imenuje zmanjšana, ker tam vsa svetila nebes pojenjajo in gredo dol. ³ Četrta četrtina, imenovana sever, je razdeljena na tri dele. Prva od njih je za bivanje ljudi. Druga vsebuje morja vodá, brezna, gozdove, reke, temo in oblake. In tretji del vsebuje vrt pravičnosti. ⁴ Videl sem sedem visokih gora,^f višjih od vseh gora, ki so na zemlji. Od tod prihaja slana, dnevi, letni časi in leta minevajo.^g ⁵ Videl

a 76,10 10-11. SVS., S., SZS. vetrovi.

b 76,10 rokopis dodaja gloslo, 'ki se imenuje morje in ki je nastalo'.

c 76,11 rokopis doda 'ki se nagiba proti severu'.

d 76,11 Preberite morda 'kar se spodobi'. Glej v. 6 (opomba).

e 76,12 12-13. ZSZ., Z., ZJZ. vetrovi.

f 77,4 ne tistih iz xviii. 6, xxiv. 2, xxxii. 1, čeprav prvotno izhajajo iz istega vira.

g 77,4 Bodite pozorni na ponavljanje števila sedem v tej knjigi, kot na splošno pri judovskih piscih. Prim. xviii. 6, xxiv. 2, xxxiii. 1, lxi. 11, lxxii. 37, xci. 16, xciii. 10.

^a 77,5 [4 Mz 34,6-7]

sem sedem rek na zemlji, ki so večje od vseh rek. Ena od njih, ki prihaja iz †zahoda†, svoje vode izliva v Veliko morje.^a ⁶In ti dve prihajata iz severa do morja in svoje vode izlivata v Eritrejsko morje^b na vzhodu.^c ⁷Preostale štiri prihajajo naprej na severni strani k svojemu lastnemu morju, dve izmed njih k Eritrejskemu morju in dve v Veliko morje in se tja izlivajo [in nekateri pravijo v puščavo]. ⁸Sedem velikih otokov sem videl na morju in na celini: dva na celini in pet v Velikem morju.

LXXVIII. Sonce in luna. Rastoča in padajoča luna.

78^d Imena sonca so naslednja: prvo Orjârês in drugo Tômâs.^e ²Luna ima štiri imena: prvo ime je Asônjâ, drugo Eblâ, tretje Benâsê in četrto Erâe. ³To sta dve veliki svetili. Njun obod je kot obod neba in velikost oboda obeh je enaka. ⁴V obodu sonca je sedem delov svetlobe, ki so mu dodani več kot k luni in v določenih merah se prenese, dokler sedmi del sonca ni izčrpan.^f ⁵Ti zaidejo in vstopijo v portale zahoda in naredijo svojo preobrazbo pri severu in pridejo naprej skozi vzhodne portale na obličje neba. ⁶Ko luna vzide, se ena štirinajstina pojavi na nebu [svetloba v njej postane polna].^g Štirinajsti dan dopolni svojo svetlobo.^{hi} ⁷Petnajst delov svetlobe se prenese nanjo do petnajstega dne, (ko) se njena svetloba dopolni, glede na znamenje leta in postane petnajst

^a 77,5 torej Sredozemlje. Prim. 4 Mz 34,6-7.

^b 77,6 splošno ime za Arabsko, Perzijsko in Indijsko morje.

^c 77,6 Evfrat in Tigris.

^d 78,1 LXXVIII, LXXIX. Ponovno so opisani odnosi med soncem in luno, pa tudi naraščanje in pojanje lune.

^e 78,1 Za Halevyjeve interpretacije imen glej moj prejšnji komentar. Dve imeni sonca povezuje z dvema letnima časoma, hladnim in vročim, v Izraelu, štiri imena lune pa z njenimi fazami.

^f 78,4 V lxxii. 37 in lxxiii. 3 nam povedo, da je sončna svetloba sedemkrat večja od lunine. V lxxiii. 2 pa da je luni dodana svetloba v pravi meri. Tukaj nam je nadalje povedano, da se ena sedmina sončne svetlobe postopoma prenese na luno, dokler luna ni polna.

^g 78,6 *α-u*. Dvojniki 'doseže njeno svetlobo', *u* je delno neprevedljiv. *β* se v tej vrstici glasi 'in ko luna vzide, se pojavi na nebu in ima štirinajstino svoje svetlobe in štirinajsti dan doseže vso svojo svetlobo'.

^h 78,6 6-17 Lunino naraščanje in pojanje, dolžina mesecev, itd.

ⁱ 78,6 Glej lxxiii. 5, 6 (opombi) za primer štirinajstdnevnega naraščanja.

delov, in luna raste za (dodatni) štirinajsti del.^a ⁸V svojem pojemanju se (luna) najprej, na prvi dan, zmanjša do štirinajst delov svoje svetlobe, na drugi do trinajst delov svetlobe, na tretji do dvanajst, na četrti do enajst, peti do deset, šesti do devet, sedmi do osem, osmi do sedem, deveti do šest, deseti do pet, enajsti do štiri, dvanajsti do tri, trinajsti do dveh, na štirinajsti do polovice sedmega in vsa njena preostala svetloba v celoti izgine na petnajstega.^b ⁹V določenih mesecih ima mesec devetindvajset dni in enkrat osemindvajset.^c ¹⁰Uriel mi je pokazal drug zakon: kdaj preide svetloba na luno in na katero stran preide k njej poleg sonca. ¹¹Med vsem obdobjem, med katerim luna raste v svoji svetlobi, jo prenaša k sebi, ko je nasproti soncu med štirinajstimi dnevi [njena svetloba je dovršena na nebu], in ko je vseskozi razsvetljena, je njena svetloba popolnoma dovršena na nebu.^d ¹²Na prvi dan se imenuje nova luna,^e kajti na ta dan svetloba na njej narašča. ¹³Polna luna postane natanko na dan, ko sonce zahaja na zahodu, od vzhoda pa ponoči vzhaja in luna sije vso noč, dokler sonce ne vzide nad njo, in se luna ne vidi nasproti sonca.^f ¹⁴Na strani, od koder prihaja svetloba lune, tam spet pojenjuje, dokler vsa njena svetloba ne izgine in so končani vsi dnevi meseca in je njen obod prazen, brez svetlobe. ¹⁵In tri mesece sestoji iz tridesetih dni in ob svojem času naredi tri mesece vsak po devetindvajset dni, v katerih dovrši svoje pojemanje v prvem časovnem obdobju^g in v prvem portalu za 177 dni. ¹⁶V času njenega izhajanja se pojavlja tri mesece (po) trideset dni in za tri mesece se pojavlja vsakič (za)

---

^a **78,7** Glej lxxiii. 7, 8 (opombe) za petnajstdnevno naraščanje.

^b **78,8** Ko luna pojema, se njena svetloba vsak dan zmanjša za eno štirinajstino. Na petnajsti preostanek, to je ena osemindvajsetina, izgine.

^c **78,9** sklicevanje na Kalipov (Callipus) cikel, v katerem je imel zadnji mesec v šestinsedemdesetih letih le 28 dni. Glej moj prejšnji komentar in prim. lxxiv. 13-16 za sklicevanje na oktaetris.

^d **78,11** Luna narašča proti soncu na strani, ki je obrnjena proti soncu, torej na zahodni strani.

^e **78,12** [nova luna: ali, mlaj.]

^f **78,13** Resnično opažanje.

^g **78,15** torej prvo polletje. Avtor v letu prepozna le dva letna časa; prim. iii, iv. Tako pogosto, ko je luna v prvem portalu v prvi polovici leta, je pojemajoča; prim. lxxix. 3, 4.

^a 80,2 Jer 3,3^b 80,2 Jer 3,25

devetindvajset dni.^{a 17} Ponoči se pojavi kakor mož,^b vsakič za dvajset dni in podnevi se pojavi kakor nebo in ničesar drugega ni v njej razen njene svetlobe.

LXXIX-LXXX. 1. Povzetek več zakonov.

79 In zdaj, sin moj, pokazal sem ti vse in zakon vseh zvezd neba je dokončan. ² Pokazal mi je vse te zakone za vsak dan in za vsako obdobje vladanja in za vsako leto in za njegov začetek in za red, predpisan k njemu vsak mesec in vsak teden. ³ In pojemanje lune, ki se zgodi v šestem portalu, kajti v tem šestem portalu je njena svetloba dovršena in potem je začetek pojemanja. ⁴ In pojemanje, ki se zgodi v prvem portalu v svojem obdobju, dokler ni dovršenih 177 dni. Štetj so glede na tedne, petindvajset (tednov) in dva dni. ⁵ Zaostaja za soncem in redom zvezd natanko pet dni med enim obdobjem in ko je bil ta kraj, ki ga vidiš, prečkan. ⁶ Takšna je slika in skica vsakega svetila, kakor mi je pokazal nadangel Uriel, ki je njihov vodja.

80 ^c V tistih dneh je angel Uriel odgovoril in mi rekel: »Glej, pokazal sem ti vse, Henoh, in vse sem ti razkril, da naj bi videl sonce in to luno, in voditelj nebesnih zvezd in vse, ki jih obračajo,^d njihove naloge, čase in odhode.

LXXX. 2-8. Sprevrženost narave in nebeških teles zaradi greha ljudi.

² V dneh grešnikov bodo leta skrajšana,^{e ab} njihovo seme na njihovih zemljiščih in poljih bo zamujalo, vse stvari na zemlji se bodo spremenile, ne bodo se pojavile ob svojem času. Dež bo zadržan in nebo (ga) bo zadržalo.

^a 78,16 tj. druga polovica leta.

^b 78,17 tj. človeški obraz. Od tod morda ime Asônjà v vrstici 2 (Halevy).

^c 80,1 Vrinjeno. Takoj ko preidemo iz lxxix, vstopimo v svet novih pojmovanj; ves interes je etičen in nič drugega. V naravnih pojavih sploh ni fiksnosti. Njihovi zakoni in enotnosti so vedno odvisni od moralnega delovanja ljudi. Prim. 4 Ezra v. 1–13.

^d 80,1 verjetno vetrovi. Prim. lxxii. 5, lxxiii. 2.

^e 80,2 2-8 Bodite pozorni na tristihe.

³ V tistih časih bodo sadovi zemlje nazadovali
in ne bodo zrasli ob svojem času
in sadje drevja bo pridržano ob svojem času.

^a **80,4** Jl 2,10
^b **80,4** Am 8,9
^c **80,7** Apd 7,42

⁴ Luna bo spremenila svoj red^{ab}
in se ne bo pojavila ob svojem času.

⁵ [V tistih dneh bo sonce vidno in potovalo bo zvečer †na
skrajnost velikega voza na †zahodu]^a

Sijalo bo svetleje, kot je v skladu z vrstnim
redom svetlobe.

⁶ In mnogi vodje zvezd^b bodo prekršili (predpisan) red.
In ti bodo spremenili svoje orbite in naloge
in se ne bodo pojavili ob obdobjih, ki so jim predpisani.

⁷ Celoten red zvezd bo skrit pred grešniki
in misli tistih na zemlji^c se bodo zmotile glede njih
[in spremenjene bodo iz vseh svojih poti],
da, zmotili se bodo in jih imeli za bogove.^c

⁸ Zlo nad njimi se bo pomnožilo
in kazen bo prišla nadnje tako,
da jih vse uniči.«

LXXXI. Nebeške tablice in Henohova misija.

81 ^d Rekel mi je:
»Opazuj, Henoh, te nebeške tablice
in preberi, kar je zapisano na njih
in označi vsako posamezno dejstvo.«

² Opazoval sem nebeške tablice in prebral vse, kar je bilo
napisano (na njih) in razumel vse in prebral knjigo vseh
dejanj človeštva in vseh otrok iz mesa, ki bodo na zemlji
do najbolj oddaljenih generacij. ³ In takoj sem blagoslovil
velikega Gospodarja, Kralja slave na veke, v tem, da je On
naredil vsa dela sveta.

^a **80,5** Prvi dve vrstici sta pokvarjeni in izven konteksta. Če jih odstranimo, tvorita vrstici 4-5 tristih, ki se nanaša na luno.

^b **80,6** Prim. v. 1 (opomba). Rokopis se bere: 'poglarvarji zvezd reda bodo grešili.'

^c **80,7** tukaj v istem pomenu kot v pripombah v Prispodobah. Glej xxxvii. 5 (opomba).

^d **81,1** Tudi vrinjeno. Je nekakšen mozaik in je verjetno prišel od urednika celotnega Henoha. Tistih sedem svetih v lxxx. 5 so vzeti iz lxxxvii. 3: 'nebeške tablice' v lxxx. 1, 2 iz xciii. 2, ciii. 2: 'knjige sodb' iz lxxxix. 61, 64: medtem ko se lxxx. 5, 6 nanašajo na lxxxii. 1, 2 in xci. 1.

^a 81,5 Job 9,2
^b 81,5 Ps 14,1
^c 81,9 4 Mz 20,26
^d 81,9 2 Kr 22,20
^e 81,9 Ps 104,29
^f 81,9 Iz 57,1

Poveličeval sem Gospodarja zaradi Njegove
 potrpežljivosti

in ga blagoslavljal zaradi človeških otrok.

⁴ Potem sem rekel:^a

»Blagoslovljen je človek, ki umre v pravičnosti in dobroti,
 glede katerega ni napisana nobena knjiga nepravičnosti
 in zoper katerega ne bo najti sodnega dne.«

⁵ Tistih sedem svetih me je privedlo in me postavilo na
 zemljo, pred vrata moje hiše in rekli so mi: »Razglasi vse
 svojemu sinu Matuzalemu in pokaži vsem svojim otrokom,
 da nobeno meso ni pravično v Gospodarjevih očeh, saj je On
 njihov Stvarnik.^{b ab} ⁶ Eno leto te bomo pustili s tvojim sinom,
 dokler ne daš svojih (zadnjih) ukazov, da boš lahko učil svoje
 otroke in (to) zapisal zanje in pričeval vsem svojim otrokom,
 v drugem letu pa te bodo vzeli iz njihove srede.

⁷ Naj bo tvoje srce močno,
 kajti dobri bodo oznanjali pravičnost dobrim.
 Pravični se bodo veselili s pravičnimi
 in drug drugemu bodo čestitali.

⁸ Toda grešniki bodo umrli z grešniki
 in odpadniki bodo šli dol^c z odpadniki.

⁹ Tisti, ki delajo pravičnost, bodo umrli zaradi
 dejanj ljudi^{d cdef}
 in odvzeti bodo zaradi dejanj brezbožnikov.«

¹⁰ V tistih dneh so nehali govoriti z menoj in prišel sem k
 svojemu ljudstvu, blagoslavljajoč Gospodarja sveta.

LXXXII. Naročilo, dano Henohu. Štirje vmesni dnevi. Zvezde, ki vodijo letne čase in mesece.

82^e In zdaj, moj sin Matuzalem, vse te stvari ti
 pripovedujem in zapisujem zate! Razodel sem ti vse in

^a 81,4 Primerjajte blagoslov lxxii-lxxix in lxxxii. 4, ki je za človeka, ki
 pozna pravo štetje let,

^b 81,5 5, 6. Ti vrstici sta vstavljene, da služita kot uvod v xci-civ.

^c 81,8 tj. v Geheno.

^d 81,9 Pravični umrejo, vendar so odpeljani v bivališča blaženih. Besedna
 zveza je izposojena iz Iz 57,1, 'Pravični je vzeti iz poti (ali 'zaradi') zla.'
 Prim. 2 Kr 22,20; Mdr iv. 7-14. Hebrejska beseda 'odnesti' se pojavlja
 v npr. 4 Mz 20,26; Ps. 104,29.

^e 82,1 Zaključek knjige nebeških svetil.

ti dal knjige glede vsega tega. Tako ohrani, moj sin Matuzalem, knjige iz roke svojega očeta in (glej), da jih izročiš rodovom sveta.^a

^a **82,2** Ps 78,5-6
^b **82,3** Ps 19,10
^c **82,3** Ps 119,103

² Tebi in tvojim otrokom^a sem dal modrost
 [in tvojim otrokom, ki ti bodo],
 da jo lahko dajo svojim otrokom za rodove,
 to modrost (namreč), ki presega njihovo misel.

³ Tisti, ki to razumejo, ne bodo spali,
 temveč bodo poslušali z ušesom, da se bodo
 lahko naučili te modrosti
 in ta bo ugajala tistim, ki od nje jedo, bolj
 kot dobra hrana.^{bc}

⁴ Blagoslovljeni so vsi pravični, blagoslovljeni so vsi tisti, ki hodijo po poti pravičnosti in ne grešijo kot grešniki pri štetju vseh svojih dni, v katerih sonce prečka nebo, vstopajoč v in izhajajoč iz portalov trideset dni z vodji tisočev od reda zvezd, skupaj s štirimi vstavljenimi, ki razdeljujejo štiri dele leta, ki jih vodijo in z njimi vstopajo štiri dni. ⁵ Zaradi njih bodo ljudje v zmoti in jih ne bodo upoštevali pri celotnem obračunu leta. Da, ljudje bodo v zmoti in jih ne bodo pravilno prepoznali, ⁶ ker pripadajo štetju leta in so (na njem) resnično zapisani za vedno; eden v prvem portalu in eden v tretjem, eden v četrtem in eden v šestem, in leto je dopolnjeno v tristo štiriinšestdesetih dneh.^b ⁷ Poročilo o tem je točno in njegovo evidentirano obračunavanje natančno; za svetila, mesece, praznike, leta in dni, mi je Uriel pokazal in razodel, kateremu je Gospodar celotnega stvarstva sveta podvrgel nebeško vojsko. ⁸ In on ima moč nad nočjo in dnevom na nebu, da povzroči svetlobi, da da svetlobo ljudem – soncu, luni in zvezdam in vsem nebeškim silam, ki se vrtijo v svojih krožnih vozovih. ⁹ To so ukazi zvezdam, ki zahajajo na svojih mestih, v svojih letnih časih, praznikih in mesecih.^c ¹⁰ To so imena tistih, ki jih vodijo, ki pazijo, da vstopajo ob svojih časih, v svojih ukazih, v svojih obdobjih, v svojih mesecih, v svojih obdobjih gospodovanja in svojih položajih. ¹¹ Najprej vstopijo njihovi štirje voditelji, ki

^a **82,1** V xxxiii. 4 Uriel vse zapiše Henohu; toda v tej knjigi gl. lxxii. 1, lxxiv. 2, lxxv. 3, lxxix. 2–6, lxxxii. 1, Uriel Henohu le pokaže skrite stvari, medtem ko jih Henoh zapiše.

^b **82,6** O štirih vmesnih dnevih in njihovih portalih glej lxxv.

^c **82,9** 9–20. Poročilo o zvezdah, kot je bilo obljubljeno v lxxii. 1, in razglašeno za podano v lxxix. 1.

^a **82,16** Iz 35,1

razdelijo štiri dele leta in za njimi dvanajst voditeljev redov, ki razdeljujejo mesece, in za tristo in šestdeset (dni) so vodje nad tisoči, ki razdeljujejo dneve; in za štiri vmesne dni so vodje, ki ločujejo štiri dele leta.^a ¹² Ti vodje nad tisočimi so vstavljeni med vodjo in vodjo, vsak zadaj za postajo, vendar njihovi vodje naredijo razdelitev. ¹³ To so imena voditeljev, ki razdelijo štiri dele leta, ki so določeni: Mîlkî'êl, Hel'em mêlêk, Mêl'êjal in Nârêl.^b ¹⁴ Imena tistih, ki jih vodijo: Adnâr'êl, Îjâsûsa'êl in 'Elômê'êl – ti trije sledijo vodjem redov in obstaja eden, ki sledi trem vodjem redov, ki sledijo tistim vodjem postaj, ki razdeljujejo štiri dele leta.^c ¹⁵ V začetku leta Melkejâl vstane prvi in vlada, ki je imenovan †Tam'âinî in sonce† in vseh dni njegove vladavine, medtem ko vlada, je enaindevetdeset dni.^d ¹⁶ To so znamenja dni, ki se bodo videla na zemlji v dneh njegovega gospodovanja: znoj, vročina in brezvetrja; in vsa drevesa bodo obrodila sad in poženejo liste na vseh drevesih in žetev pšenice [*bo*] in cvetovi vrtnic^e in vseh rož, ki zrastejo na polju, toda drevesa zimskega obdobja bodo ovenela.^e ¹⁷ To so imena vodij, ki so pod njimi: Berka'êl, Zêlebs'êl in še en, ki je dodan, vodja nad tisoči, imenovan Hîlujâsef. In dnevi gospodovanja tega (vodja) so pri koncu.^f ¹⁸ Naslednji vodja za njim je Hel'em mêlêk, ki ga nekateri imenujejo sijoče sonce in vseh dni njegove svetlobe je enaindevetdeset dni.^g ¹⁹ To so znamenja (njegovih) dni na zemlji: žareča vročina in suša, drevesa zorijo svoje sadeže in pripravijo vse svoje zrelo sadje in ovce se parijo in postanejo breje in poberejo se vsi sadovi zemlje in vse, kar je na poljih in [*v*] vinski stiskalnici. Te stvari se zgodijo v dneh njegovega gospodovanja. ²⁰ To so imena, redi in voditelji teh vodij tisočev: Gîdâ'îjal, Kê'êl in

^a **82,11** Voditelji štirih vmesnih dni, dvanajstih mesecev in 365 dni.

^b **82,13** Milkiel je inverzija Helemmeleka. Ti štirje so nad štirimi letnimi časi in vsak ima tri pod sabo, enega za vsak mesec.

^c **82,14** Ni jasno. Zdi se, da zadnji del vrstice kljubuje razlagi.

^d **82,15** 15-17. Obdobje od pomladi do poletja = 91 dni je pod oblastjo Melkejâla ali Milkiela. Imenujejo ga 'južno sonce', kot poudarjata Goldschmidt in Beer, je treba 'Tam'âinî' in 'sonce' brati skupaj, tj. שמש ימי.

^e **82,16** ni v SZ, razen v angleški različici Iz 35,1; Cant, ii. 1.

^f **82,17** Podrejene vodje so tisti iz mesecev, tri do četrtnine.

^g **82,18** 18-20. Od poletja do jeseni.

Hê'êl, in ime vodje tisočih, ki jim je dodan, Asfâ'êl. In dnevi njegovega gospodovanja so pri koncu.^a

---

^a **82,20** Ta vrstica je zmedena. Tri imena so imena voditeljev treh mesecev. Četrti, Asfâ'êl, je inverzija Hîlujâsefa (vrstica 17) in spada v prvo triado. Za preostalih šest mesecev ni računa. Urednik jih je morda izpustil.

Razdelek IV – Knjiga sanjskih vizij

Poglavja LXXXIII-XC

Sanjske vizije.

LXXXIII-LXXXIV. Prva sanjska vizija o potopu.

83^a In sedaj, moj sin Matuzalem, ti bom pokazal vsa svoja videnja, ki sem jih videl; pripovedoval ti jih bom pred teboj. ²Dve viziji sem videl, preden sem vzel ženo in ena je bila povsem drugačna od druge. Prva, ko sem se učil pisati. Druga, preden sem vzel tvojo mater, (ko) sem videl strašno vizijo.^b ³Glede teh [*dveh*] sem molil h Gospodarju. Ulegel sem se v hiši mojega dedka Mahalaléla, (ko) sem v viziji videl, kako se je nebo zrušilo, bilo odneseno ter padlo na zemljo. ⁴Ko je padlo na zemljo, sem videl, kako je bila zemlja pogoltnjena v veliko brezno in gore so bile obešene na gorah in hribi so se pogreznili na hribe in visoka drevesa so bila odlomljena od svojih debel, vržena navzdol in pogreznjena v brezno. ⁵Takrat mi je v usta padla beseda in povzdignil sem (svoj glas), da bi na glas zajokal in rekel: »Zemlja je uničena.« ⁶Moj dedek Mahalalél me je zbudil, ko sem ležal blizu njega in mi rekel: »Zakaj tako jokaš, moj sin in zakaj tako jamraš?« ⁷Povedal sem mu celotno videnje, ki sem ga videl in rekel mi je: »Grozno stvar si videl, moj sin in o hudem trenutku je tvoja sanjska vizija o skrivnosti vsega greha zemlje. Potoniti mora v brezno in biti uničena z velikim uničenjem. ⁸In zdaj, moj sin, vstani in prosi Gospodarja slave, ker si vernik, da bi na zemlji lahko ostal ostanek in da On ne bi uničil celotne zemlje. ⁹Moj sin, iz neba bo vse to prišlo na zemljo in na

---

^a **83,1** LXXXIII–LXXXIV. Prva Sanjska vizija obravnava potop ali prvo svetovno sodbo.

^b **83,2** Henoh se je poročil pri 65 letih (1. Mz 5,21). Ime ji je bilo Edna, 1 En. lxxxv. 3, prim. Jubileji iv. 19, kjer se omenjajo te sanje - vizije. Upoštevajte, da so lxxxiii-xc samo sanje, medtem ko ima Henoh v drugih delih odprte pogovore z angeli in je telesno prenesen. Vendar bi iz asketskih razlogov pričakovali telesni prenos pred poroko in sanjske vizije kasneje.

zemlji bo veliko uničenje.^{a 10} Potem sem vstal, molil, rotil, moledoval in zapisal svojo molitev za rodove sveta in vse [to] ti bom pokazal, moj sin Matuzalem.¹¹ Ko sem hodil spodaj in videl nebo in sonce, ki je vzhajalo na vzhodu in luno, ki zahaja na zahodu in nekaj zvezd in vso zemljo in vse, kakor mi je †On dal spoznati†^b na začetku, potem sem blagoslovil Gospodarja sodbe^c - in ga poveličeval, ker je naredil soncu, da izide iz oken^d na vzhodu †in se dvigne in vstane na obličje neba, ter se odpravi in potuje pot, ki mu je bila pokazana.«

84^e Roke sem dvignil v pravičnosti, blagoslovil Svetega in Velikega in govoril z dihom svojih ust in z mesenim jezikom, ki ga je Bog naredil za otroke človeškega mesa, da bi z njim govorili in jim dal dih, jezik in usta, s katerimi naj govorijo:

2»Blagoslovljen bodi Ti, oh Gospodar, Kralj,
velik in mogočen v Svoji veličini,
Gospodar celotnega stvarstva nebes,
Kralj kraljev in Bog celotnega sveta.
Tvoja moč, kraljestvo in veličina ostanejo na veke vekov
in skozi vse rodove Tvoje gospostvo.
Vsa nebesa so Tvoj prestol^a na veke
in vsa zemlja Tvoja pručka na veke vekov.
3Kajti Ti si naredil in Ti vladaš vsem stvarom
in zate nič ni pretežko,^{fbc}
modrost ne odhaja^g od mesta Tvojega prestola,^d
niti se ne odvraca od Tvoje prisotnosti.
Ti veš, vidiš in slišiš vse
in nič ni skrito pred Teboj, [kajti Ti vse vidiš]
4in zdaj so angeli Tvojih nebes krivi za prestop
in nad mesom ljudi^e ostaja Tvoj bes do
velikega sodnega dne.

5In zdaj, oh Bog, Gospodar in Veliki Kralj,

^a 83,9 tj. od Boga določeno.

^b 83,11 Preberite 'kot sem vedel' ali 'kot je naredil (ali 'ustanovil') to'.

^c 83,11 Samo tukaj.

^d 83,11 Nikoli uporabljeno za sonce v i-xxxvi niti v lxxii-lxxxii, kjer je beseda 'portal'. Za 'okna' glej lxxii. 3 (opomba).

^e 84,1 Henohova molitev za svoje potomstvo.

^f 84,3 Jer xxxii. 17, 27, kjer je uvedba LXX 'skrita pred teboj'. Rokopis tukaj dodaja nehoteno ponavljanje besed 'in nič' (ali 'ne').

^g 84,3 g. Drugi rokopis: 'ne odstopa od Tebe.'

^a 84,2 Iz 66,1

^b 84,3 Jer 32,17

^c 84,3 Jer 32,27

^d 84,3 Prg 8,30

^e 84,4 Job 12,10

a **85,2** Prg 5,1
 b **85,3** Dan 4,10
 c **85,3** [1 Mz 2,7]
 d **85,3** Iz 1,18
 e **85,3** Ps 51,7
 f **85,3** Raz 7,14
 g **85,3** [1 Mz 2,22]
 h **85,3** [1 Mz 4,1-2]
 i **85,4** [1 Mz 4,8]

moledujem in te rotim, da izpolniš mojo molitev,
 da mi pustiš potomstvo na zemlji
 in ne uničiš vsega človeškega mesa
 in *[ne]* narediš zemlje brez prebivalca,
 tako, da bi bilo tam večno uničenje.

⁶In zdaj, moj Gospodar, uniči iz zemlje meso,
 ki je vzbudilo Tvoj bes,
 toda meso pravičnosti in poštenosti osnuj kakor
 sadiko večnega semena
 in ne skrij Svojega obraza pred molitvijo Svojega
 služabnika, oh Gospodar.«

LXXXV-XC. Drugo Henohovo sanjsko videnje. Zgodovina sveta do ustanovitve Mesijanskega kraljestva.

85 »Za tem sem videl še ene sanje in pokazal ti bom celotne sanje, moj sin.« ²Henoh je povzdignil (svoj glas) in govoril svojemu sinu Matuzalemu: »Tebi, moj sin, bom govoril. Prisluhni mojim besedam – nagni svoje uho k sanjski viziji svojega očeta.^a ³Preden sem vzel tvojo mater Edno, sem videl^b v viziji na svoji postelji, in glej, bik je prišel iz zemlje^c in ta bik je bil bel.^{ab,def} Za njim je prišla telica^g in skupaj s to (slednjo) sta prišla naprej dva bika,^{d,h} od katerih je eden črn, drugi pa rdeč. ⁴In ta črni bik je zabodel rdečega^{e,i} in ga zasledoval po zemlji, nato pa tega rdečega bika nisem mogel več videti. ⁵Toda tisti črni bik je zrasel in tista telica^f je šla z njim in videl sem, da je mnogo volov izšlo iz njega, ki so mu bili podobni in so mu sledili. ⁶Tista krava, tista prva, je odšla od prisotnosti tistega prvega bika, da bi poiskala tistega rdečega, vendar ga ni našla in za njim je žalovala z velikim žalovanjem in ga iskala.^g ⁷Gledal sem, dokler ni tisti prvi bik prišel k njej in jo potolažil in od tistega časa dalje ni več jokala. ⁸Potem je rodila še enega belega bika, za njim pa je

^a **85,3** bela je barva, ki simbolizira pravičnost v tej viziji. Prim. lxxxv. 8, lxxxvii. 2 itd. in Iz 1,18, Ps 51,7, Raz 7,14.

^b **85,3** [Adam.]

^c **85,3** Eva.

^d **85,3** Kajn, črn od svojega greha; Abel, rdeč kot mučenik.

^e **85,4** [Kajn ubije Abela.]

^f **85,5** =Kajnova žena; po Jubilejih iv. 1, njegova sestra, po imenu Avan.

^g **85,6** Eva išče Abela.

rodila mnogo bikov in črnih krav.^a ⁹ V spanju sem videl, da beli bik prav tako raste in postaja velik bel bik in iz njega je izšlo mnogo belih bikov, ki so mu bili podobni. ¹⁰ In začeli so rojevati veliko belih bikov, ki so jim bili podobni; eden je sledil drugemu, (celo) številni.

^a **85,8** [1 Mz 4,25]
^b **86,1** Raz 9,1
^c **86,1** [Lk 10,18]
^d **86,1** [3 Mz 16,24]
^e **86,3** [1 Mz 6,2]
^f **86,4** [1 Mz 6,2]
^g **86,4** [1 Mz 6,4]

LXXXVI. Padec angelov in demoralizacija človeštva.

86 Spet sem videl s svojimi očmi, ko sem spal in videl sem nebo zgoraj in glej zvezda je padla z neba^{bc} in vstala, jedla in se pasla med tistimi voli.^{b,d} ² In za tem sem videl velike in črne vole. Glej, vsi so zamenjali svoje hleve, pašnike in svojo živino ter začeli živeti drug z drugim. ³ Spet sem videl v videnju in pogledal proti nebu, in glej, videl sem veliko zvezd, ki so se spuščale in se metale dol z neba k tisti prvi zvezdi in postale so biki med tistim govedom in se pasle z njimi,^c [med njimi].^{d,e} ⁴ Pogledal sem jih in videl, in glej, vsi so izpustili svoje privatne ude kakor konji in začeli pokrivati krave volov, in vse so postajale breje in rodile so slone, kamele in osle.^{e,fg} ⁵ Vsi voli so se jih bali in so se jih prestrašili in jih začeli gristi z zobmi, požirati in prebadati s svojimi rogovi. ⁶ Poleg tega so začeli žreti tiste vole. Glej, vsi otroci zemlje^f so začeli trepetati in se tresti pred njimi in bežati pred njimi.

LXXXVII. Prihod sedmih nadangelov.

87 Ponovno sem videl, kako so se začeli prebadati in žreti drug drugega in zemlja je začela glasno jokati.^g ² Spet sem povzdignil oči v nebo in videl v videnju, in glej, iz nebes so prišla bitja, ki so bila podobna belim ljudem. Štiri so šla iz tistega mesta in trije z njimi.^h ³ Tisti trije, ki so zadnji prišli naprej, so me prijeli za roko in me vzeli gor, stran od

^a **85,8** Set in njegovi potomci so pravični.

^b **86,1** zvezda, tj. Azâzêl, prim. lxxxviii. 1; x. 4. V vi se vsi angeli skupaj spustijo, prim. Talmud (Weber, Jüd. Theol., 253).

^c **86,3** α 'so bile med tem govedom in biki so se pasle z njimi' β.

^d **86,3** Padec preostalih angelov.

^e **86,4** predstavljajo tri vrste velikanov. Glej vii. 2 (opomba).

^f **86,6** Simbolika za trenutek odpade.

^g **87,1** Spopad bikov in velikanov.

^h **87,2** Ne-padle angele simbolizirajo ljudje, kakor ljudi živali.

^a **87,3** [Ps 48,1-2]

^b **88,1** [2 Pt 2,4"]

^c **88,3** [2 Pt 2,4]

^d **89,1** [1 Mz 7]

^e **89,1** 1 Mz 7,16

zemeljskih rodov in me vzdignili na vzvišeno mesto in mi pokazali stolp, vzdignjen visoko nad zemljo, in vsi hribi so bili nižji.^a ⁴Eden mi je rekel: »Ostani tukaj, dokler ne vidiš vsega, kar doleti tiste slone, kamele, osle, zvezde, vole in vse izmed njih.«

LXXXVIII. Kaznovanje padlih angelov s strani nadangelov.

88^b Zagledal sem enega od teh štirih, ki so prišli prvi naprej in ta je zgrabil prvo zvezdo, ki je padla z neba, ji zvezal roko in stopalo ter jo vrgel v brezno. Torej to brezno je bilo ozko in globoko ter grozljivo in temno.^c ²Eden izmed njih je izvlekel meč in ga dal tistim slonom, kamelam in oslom. Nato so začeli udarjati drug drugega in vsa zemlja se je stresla zaradi njih.^d ³Ko sem gledal v videnju, glej, eden od tistih štirih, ki so prišli naprej, (jih) je kamenjal iz nebes. In zbral je in vzel vse velike zvezde, katerih privatni udje so bili podobni konjskim in vsem jim je zvezal roko in stopalo ter jih vrgel v brezno zemlje.^e

LXXXIX. 1-9. Potop in Noetova rešitev.

89^f Eden od teh štirih je šel k tistemu belemu biku in ga poučil o skrivnosti, ne da bi ga prestrašil. Rodil se je kot bik in postal človek ter si zgradil veliko plovilo in prebival na njem in trije biki^g so z njim živeli v tem plovilu in bili so zaščiteni.^h ²Ponovno sem oči povzdignil proti nebu in zagledal visoko streho s sedmimi vodnimi hudourniki na

^a **87,3** 3, 4. Zdi se, da je ta stolp raj, zato imamo v lxxxiii-xc predstavo o njegovi lokaciji in prebivalcih, ki se precej razlikuje od vseh predhodnih. Glej lx. 8 (opomba).

^b **88,1** LXXXVIII- LXXXIX. Tesno povezan z x. 1-14, vendar je različic preveč, da bi ga lahko domnevali v njegovi sedanji obliki. Azâzêl je tukaj edini vodja.

^c **88,1** Prim. x. 4-8, kjer Rafael zveže Azâzêla.

^d **88,2** V x. 9, 10 Gabriel opravi to nalogo.

^e **88,3** V x. 12-14 Mihael zveže in zapre Stražarje. Semjâz tu ni omenjen.

^f **89,1** 1-9. Potop in Noetova rešitev.

^g **89,1** njegovi trije sinovi.

^h **89,1** Prim. x. 1-3, kjer Uriel obišče Noeta z istim ciljem. Da bi zgradil barko, Noe postane človek.

njej in ti hudourniki so tekli z veliko vode v ograjen prostor. ³ Znova sem videl, in glej, vodnjaki so bili odprti na površini tega velikega ograjenega prostora in ta voda je začela naraščati in se vzdigovati na površini in videl sem ta ograjen prostor, dokler ni bila vsa njegova površina prekrita z vodo.^a ⁴ Voda, tema in meglica so se povečale na njej. Ko sem pogledal višino te vode, se je ta voda dvignila nad višino tega ograjenega prostora in tekla nad tem ograjenim prostorom in stala na zemlji. ⁵ Vsa živina tistega ograjenega prostora je bila zbrana skupaj, dokler nisem videl, kako je potonila, in bila pogoltnjena in pogubljena v tisti vodi. ⁶ Toda to plovilo je plavalo na vodi, medtem ko so vsi voli, sloni, kamele in osli potonili na dno z vsemi živalmi,^b tako da jih nisem mogel več videti in niso mogli pobegniti, (temveč) so bili pogubljeni in potonili v globine. ⁷ Ponovno sem v viziji videl, dokler niso bili tisti vodni hudourniki odstranjeni iz tiste visoke strehe.^a Prepadi zemlje so bili zravnani in druga brezna so se odprla.^c ⁸ Nato je vanje začela teči voda, dokler zemlja ni postala vidna.^b Toda to plovilo se je usedlo na zemljo in tema se je umaknila in pojavila se je svetloba. ⁹ Toda tisti beli bik, ki je postal človek, je prišel iz tega plovila in trije biki z njim in eden od teh treh je bil bel kakor ta bik in eden od njih je bil rdeč kot kri in eden črn. In tisti beli bik je odšel od njih.^d

^a **89,7** [1 Mz 8,2]

^b **89,8** [1 Mz 8,13]

^c **89,9** [1 Mz 8,16-19]

^d **89,10** Ez 39,17

^e **89,10** [1 Mz 12,1]

LXXXIX. 10-27. Od Noetove smrti do Eksodusa.

¹⁰ In začeli so rojevati živali polja in ptice, tako da so se vzdignili različni rodovi:^e levi, tigri, volkovi, psi, hijene, divji prašiči, lisice, veverice, prašiči, sokoli, jastrebi, zmaji, orli in krokarji; in med njimi je bil rojen bel bik.^f^{de} ¹¹ Drug drugega so začeli gristi, toda tisti beli bik,^g ki je bil rojen med njimi,

^a **89,3** 3. 4. Potop.

^b **89,6** tj. prave živali.

^c **89,7** Pisatelj si potop zamisli kot povzročen z razcepom zemeljskih globin in je zaustavljen z njihovim zaprtjem. Prim. Jub. vi. 26; Manasejeva molitev 3.

^d **89,9** tj. Noe je umrl.

^e **89,10** Tu 'ahzab' pomeni rase živali in ljudi.

^f **89,10** Simbolika ima nov pomen, ki ji ga je vsilil avtor. Njegovo govedo daje vse vrste štirinožcev in ujed. Skoraj vsi ti se kasneje pojavijo kot sovražniki Izraela. Prim. Ez 39,17.

^g **89,11** Abraham.

- a **89,11** 1 Mz 16,12
 b **89,11** [1 Mz 21,3]
 c **89,12** [1 Mz 25,25]
 d **89,12** [1 Mt 25,26]
 e **89,12** Ps 74,1
 f **89,12** Ps 79,13
 g **89,12** Ps 100,3
 h **89,12** Jer 23,1
 i **89,12** [1 Mt 35,22]
 j **89,13** [1 Mz 37,28]
 k **89,13** [1 Mz 37,36]
 l **89,14** [1 Mz 42,6]
 m **89,14** [1 Mz 46,6]
 n **89,14** [1 Mz 47,27]
 o **89,15** [2 Mz 1,12]
 p **89,15** [2 Mz 1,16]
 q **89,15** [2 Mz 1,22]
 r **89,15** [2 Mz 3,9]
 s **89,16** [2 Mz 2,15]
 t **89,16** [2 Mz 3,2]
 u **89,18** [2 Mz 4,20]
 v **89,18** [2 Mz 4,14]
 w **89,18** [2 Mz 4,27]
 x **89,18** [2 Mz 5,1]
 y **89,19** [2 Mz 5,5-23]
 z **89,20** [2 Mz 6,1]

je spočel divjega osla^a in belega bika^b z njim in divji osli so se množili. ¹² Toda tisti bik, ki se je rodil iz njega, je zaplodil črnega divjega prašiča^c in bele ovce.^{c,defgh} Prejšnji je rodil mnogo divjih prašičev, toda ta ovca je rodila dvanajst ovc.ⁱ ¹³ Ko je tistih dvanajst ovc odraslo, so eno izmed njih^d dali oslom in tisti osli^e so to ovco ponovno izročili volkovom^f in ta ovca je zrasla med volkovi. ¹⁴ Gospodar je pripeljal enajst ovc,^l da živijo z njo in se z njo pasejo med volkovi.^m Pomnožile so se in postale številne črede ovc.ⁿ ¹⁵ Volkovi so se jih začeli bati in jih zatirali,^o dokler niso uničili njihovih mladičev^p in mladiče so metali v reko z mnogo vode.^q Toda tiste ovce so začele glasno jokati zaradi svojih mladičev in se pritoževati svojemu Gospodarju.^r ¹⁶ Ovca, ki je bila rešena^g pred volkovi, je zbežala in pobegnila k divjim oslom.^s Videl sem ovce, kako so žalovale, jokale in z vso močjo rotile svojega Gospodarja, dokler se ta Gospodar ovc^h ni spustil ob glasu ovc iz vzvišenega bivališča^t in prišel k njim ter jih pasel. ¹⁷ In On je poklical tisto ovco, ki je ušla volkovom in se z njo pogovarjal glede volkov, da bi jih morala opomniti, naj se ne dotikajo ovc. ¹⁸ Ovca je po Gospodarjevi besedi šla k volkovom^u in druga ovcaⁱ jo je srečala^{vw} in šla z njo in obe sta šli in skupaj vstopili v zbor tistih volkov ter govorili z njimi in jih posvarili, naj se odslej ne dotikajo ovc.^x ¹⁹ Potem sem zagledal volkove in kako so ovce izjemno zatirali z vso svojo močjo; in ovce so glasno jokale.^y ²⁰ Gospodar je prišel k ovcam in začele so tepsti tiste volkove.^z Volkovi so začeli jamrati, toda ovce so utihnile in takoj prenehale jokati.^j ²¹ Videl sem ovce, dokler niso odšle

a **89,11** Izmael. V 15. in 16. vrstici so Arabci ali Midjanci imenovani 'divji osli', ne neustrezno. Prim. 1 Mz 16,12. Izak je 'beli bik'.

b **89,12** Ezav. Poznejše judovsko sovraštvo tako Edoma povezuje z živaljo, ki jo najbolj sovražimo. Prim. vrstice 42, 43, 49, 66. V 72 se uporablja za Samarijane.

c **89,12** Jakob. Izrael je ovca Božje paše, Ps 74,1, Ps 79,13, Ps 100,3; Jer 23,1.

d **89,13** tj. Jožefa.

e **89,13** Midjanci (vrstica 11).

f **89,13** Egipčanom.

g **89,16** tj. Mojzes.

h **89,16** Običajen naziv v tem in naslednjih poglavjih.

i **89,18** Aron.

j **89,20** 20-27. Egipčanske kuge in izhod.

izmed volkov.^a Toda oči volkov so bile zaslepljene in ti volkovi so odšli v zasledovanje ovc z vso svojo močjo.^b ²² Gospodar ovc je šel z njimi, kot njihov vodja, in vse Njegove ovce so mu sledile. Njegov obraz je bil bleščeč, veličasten in grozen na pogled. ²³ Toda volkovi so začeli zasledovati te ovce, dokler niso dosegle morja vode.^c ²⁴ Tisto morje je bilo razdeljeno in voda je stala na tej in oni strani pred njihovim obrazom in njihov Gospodar jih je vodil in se namestil med njih in volkove.^d ²⁵ Ko tisti volkovi še niso videli ovc, so nadaljevali v sredo tistega morja in volkovi so sledili ovcam in [tisti volkovi] so za njimi stekli v tisto morje.^e ²⁶ Ko pa so zagledali Gospodarja ovc, so se obrnili, da pobegnejo pred Njegovim obrazom, toda tisto morje se je zbralo skupaj in postalo je, kot je bilo ustvarjeno in voda je narasla in se vzdignila, dokler ni prekrila tistih volkov.^f ²⁷ Videl sem, dokler niso bili vsi volkovi, ki so preganjali tiste ovce, pogubljeni in utopljeni.^g

^a **89,21** [2 Mz 12,31]
^b **89,21** [2 Mz 14,5-8]
^c **89,23** [2 Mz 14,19]
^d **89,24** [2 Mz 14,21]
^e **89,25** [2 Mz 14,23]
^f **89,26** [2 Mz 14,26]
^g **89,27** [2 Mz 14,28]
^h **89,28** [2 Mz 15,22]
ⁱ **89,28** [2 Mz 16,4]
^j **89,29** 2 Mz 19,1-25
^k **89,30** [2 Mz 19,16]
^l **89,31** [2 Mz 20,19]
^m **89,32** 2 Mz 24,12-18
ⁿ **89,32** 2 Mz 32,1-35

LXXXIX. 28-40. Izrael v puščavi, dajanje postave, vhod v kánaansko deželo [Izrael].

²⁸ Toda ovce so pobegnile od tiste vode in šle naprej v divjino, kjer ni bilo vode in nobene trave.^h Začele so odpirati svoje oči^a in videti. Zagledal sem Gospodarja ovc, kako jih pase in jim daje vodo in travo in da je tista ovca šla in jih vodila.^b ²⁹ Tista ovca se je povzpela na vrh te vzvišene skale in Gospodar ovc jim jo je poslal.^c ³⁰ Potem sem videl Gospodarja ovc, ki je stal pred njimi in Njegov videz je bil velik, grozen in veličasten, in vse tiste ovce so ga videle in bile prestrašene pred Njegovim obrazom.^k ³¹ Vse so se bale in trepetale zaradi Njega in klicale so k tisti ovci z njimi,^d [ki je bila med njimi]: »Nismo sposobne stati pred našim Gospodarjem ali ga gledati.«^l ³² Tista ovca, ki jih je vodila, se je ponovno povzpela na vrh te skale, toda ovce so postale zaslepljene in zašle s poti, ki jim jo je pokazal, toda tista ovca ni vedela o tem.^{mn} ³³ Gospodar ovc je bil silno

^a **89,28** tj. da si povrnejo svoj duhovni vid in se vrnejo k Bogu. Prim. lxxxix. 32, 33, 41, 44, 54, xc. 6, 9, 10, 35.

^b **89,28** 28-40. Potovanje po divjini, postava na Sinaju in okupacija Izraela.

^c **89,29** Mojzes se povzpne na Sinaj in se vrne v Izrael. 2 Mz 19.

^d **89,31** = Aron.

- a **89,33** [2 Mz 32,7-10]
 b **89,33** [2 Mz 32,15]
 c **89,33** [2 Mz 32,18]
 d **89,35** [2 Mz 32,27]
 e **89,35** 2 Mz 32,26-35
 f **89,36** [2 Mz 33,7]
 g **89,37** [2 Mz 20,24-26]
 h **89,38** 5 Mz 34,1-12
 i **89,39** [Joz 3,1]
 j **89,39** [4 Mz 14,30]
 k **89,40** [Joz 24,13-15]
 l **89,40** Dan 11,16
 m **89,40** Dan 11,41
 n **89,41** [Sod 2,18]

jezen nad njimi^a in tista ovca je to odkrila, se spustila z vrha skale,^b prišla do ovc in našla večino izmed njih zaslepljenih in odpadlih.^c ³⁴ Ko so jo^a zagledale, so se bale in trepetale ob njeni prisotnosti in se želele vrniti k svojim stajam.^b ³⁵ In tista ovca je s seboj vzela drugo ovco in prišla do tistih ovc, ki so odpadle in jih začela klati.^d Ovce so se bale njene prisotnosti in tako je ta ovca pripeljala nazaj tiste ovce, ki so odpadle in vrnile so se v svoje staje.^e ³⁶ Videl sem v tej viziji, dokler tista ovca ni postala mož in zgradila hiše za Gospodarja ovc in vse ovce namestila v tisto hišo.^{cd,f} ³⁷ Videl sem, dokler ta ovca, ki je srečala tisto ovco, ki jih je vodila, ni zaspala. Videl sem, dokler niso bile vse velike ovce pogubljene in so na njihovem mestu vstale majhne ter prišle na pašnik in se približale toku vode.^{ef,g} ³⁸ Potem se je tiste ovca, njihov vodja, ki je postal človek, umaknila od njih in zaspala in vse ovce so jo iskale in nad njo jokale z velikim jokom.^{gh} ³⁹ Videl sem, dokler niso prenehale jokati za tisto ovco in prešle tega vodnega toka,ⁱ in tam sta se vzdignili dve ovci kot vodji namesto tistih [*dveh*], ki sta jih vodili in zaspali (db. »sta zaspali in jih vodili«).^{hj} ⁴⁰ Videl sem, dokler niso ovce prišle na lep kraj in v prijetno in veličastno deželo in videl sem, dokler tiste ovce niso bile zadovoljne; in tista hiša je stala med njimi v prijetni deželi.^{iklm}

LXXXIX. 41-50. Od časa sodnikov do izgradnje templja.^j

⁴¹ Včasih so bile njihove oči odprte, včasih pa zaslepljene, dokler se ni vzdignila druga ovca in jih vodila in jih vse privedla nazaj, in njihove oči so bile odprte.ⁿ ⁴² Psi, lisice in divji prašiči so začeli žreti tiste ovce, dokler ni Gospodar ovc vzdignil [drugo ovco], ovna iz njihove srede, ki jih je vodil. (Καὶ οἱ κύνες ἤρξαντο κατεσθίειν τὰ πρόβατα καὶ οἱ

^a **89,34** tj. Mojzesa.

^b **89,34** = opustile svoje napake.

^c **89,36** tj. naredili šotorsko svetišče za središče svojega bogoslužja.

^d **89,36** Mojzes postane mož, da zgradi šotorsko svetišče. Prim. vrstici 1, 9.

^e **89,37** Jordan s pašnikom vzhodno od njega.

^f **89,37** Smrt Arona in vsega rodu, ki je izšel iz Egipta.

^g **89,38** Mojzes umre. Prim. 5 Mz 34.

^h **89,39** Jozue in Kaleb. Popravljam kuellomu = 'vse' v kel'ehomu = 'obe'.

ⁱ **89,40** Izrael. Prim. Dan 11,16.41.

^j **89,40** 41-50. Časi sodnikov in kraljev do izgradnje templja.

ῥες καὶ οἱ ἀλώπεκες κατήσθιον αὐτά, μέχρι οὗ ἡγείρεν ὁ κύριος τῶν προβάτων κριὸν ἓνα ἐκ τῶν προβάτων. | In psi so poskušali ukrotiti ovce in kokoši in lisice, da bi jih ukrotili, dokler Gospodar ovc ni vzgojil ovna iz ene od ovc.)Gr^{abc} 43 Ta oven se je začel zaganjati na obeh straneh [v] tiste pse, lisice in divje prašiče, dokler ni ṭvsehṭ uničil. (Καὶ ὁ κριὸς οὗτος ἡρξάτο κερατίζειν καὶ ἐπιδιώκειν ἐν τοῖς κέρασιν καὶ ἐνετίναςεν εἰς τοὺς ἀλώπεκας καὶ μετ' αὐτοὺς εἰς τοὺς ὕας καὶ ἀπώλεσεν ὕας πολλοὺς καὶ μετ' αὐτοὺς ... το τοὺς κύνας. | In ta oven je raztrgal svoje rogove in se lovil med rogovi ter jih vrgel na lisice in z njimi na lovske pse in pobil mnoge izmed njih in z njimi ... pse.)Gr^d 44 Tista ovca, katere oči so bile odprte, je videla tistega ovna, ki je bil med ovcami, dokler ni ṭzapustil svoje slaveṭ in se začel zaganjati v tiste ovce, jih mendrati in se neprimerno obnašati. (Καὶ τὰ πρόβατα ὧν οἱ ὀφθαλμοὶ ἠνόηγησαν ἐθεάσοντο τὸν κριὸν τὸν ἐν τοῖς προβάτοις, ἕως οὗ ἀφῆκεν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ ἡρξάτο πορεύεσθαι ἑάνοδιά. | In ovca, katere oči so se odprle, je videla ovna sredi ovc, dokler ni zapustil svoje poti in začel tavati.)Gr^{eab} 45 Gospodar ovc je jagnje poslal k drugemu jagnjetu^c in ga vzdignil, da bi bil oven in vodja ovc namesto tistega ovna, ki je ṭzapustil svojo slavoṭ. (Καὶ ὁ κύριος τῶν προβάτων ἀπέστειλεν τὸν ἄρνα τοῦτον ἐπὶ ἄρνα ἕτερον τοῦ στήσαι αὐτὸν εἰς κριὸν ἐν ἀρχῇ τῶν προβάτων ἀντὶ τοῦ κριοῦ τοῦ ἀφέντος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. | In Gospodar ovc je poslal tega ovna čez drugega ovna, da bi ga postavil kot ovna v glavo ovce namesto ovna, ki ga je pustil, da gre svojo pot.)Gr^fd 46 In šel je k njemu, se z njim na samem pogovarjal

a **89,44** 1 Sam 3,1
b **89,44** 1 Sam 3,21
c **89,45** [1 Sam 16,1]
d **89,45** [1 Sam 13.13-14]

^a **89,42** Grški odlomek iz Vatikanskega rokopisa, izdal Mai, Patrum Nova Bibliotheca, t. ii, dešifriral Gildemeister, v ZDMG, 1855, str. 621, 622.

^b **89,42** Od 42-9 je ohranjen odlomek grške različice. Bodite pozorni na ἔξης v v. 49 in tudi na φησὶν, ki prikazuje citat iz neke serije odlomkov iz Henoha.

^c **89,42** Psi so Filistejci (46, 47). Lisice so Amonci (55), divji prašiči pa Edomci (12, 43, 49, 66).

^d **89,43** Savel, ki pa ni uničil vseh. Grščina ima πολλούς. Upoštevajte grški člen = etiopski demonstrativni 'tisti'.

^e **89,44** Tista ovca, katere oči so se odprle, tj. Samuel, ki je bil edini videc, ko ni bilo 'odprtega' videnja. Prim. i. 2; 1 Sam 3,1.21. Grki imajo 'ovce' v množini.

^f **89,45** 45. 46. David maziljen za kralja. Tako Samuel kot David (do kralja) sta jagnjeta, saj je Salomon pred kronanjem majhna ovca (v. 48b).

a **89,46** [1 Sam 16,13]
 b **89,46** [1 Sam 18,5]
 c **89,47** [1 Sam 18,8]
 d **89,47** [1 Sam 19,1]
 e **89,47** [1 Sam 19,10-12]
 f **89,47** [1 Sam 19,18]
 g **89,47** [1 Sam 21,10]
 h **89,47** [1 Sam 31,3-4]
 i **89,48** [2 Sam 2,4]
 j **89,49** [2 Sam 10,19]
 k **89,48b** [1 Krn 3.1-9]
 l **89,48b** [1 Kr 2,10]
 m **89,48b** [1 Kr 1,34]
 n **89,50** [1 Kr 6,14]
 o **89,50** [1 Kr 8,11]
 p **89,50** [1 Kr 8,5]

ter ga povzdignil, da bi bil oven in ga naredil za princa in vodjo ovce.^a Toda med vsemi temi stvarmi so tisti psi zatirali ovce. (Καὶ ἐπορεύθη πρὸς αὐτὸν καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ σιγῇ κατὰ μόνας καὶ ἡγειρεν αὐτὸν εἰς κριὸν καὶ εἰς ἄρχοντα καὶ εἰς ἡγούμενον τῶν προβάτων καὶ οἱ κύνες ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἔθλιβον τὰ πρόβατα. | Toda on je šel k njemu in mu rekel: »Utihni«, in postavil ga je za ovna, vladarja in opata ovac, in psi na vseh teh so pestili ovce.)Gr^b ⁴⁷ Prvi oven je pregnjal tistega drugega ovna^{cd} in ta drugi oven je vstal in pobegnil pred njim^{efg} in videl sem, dokler niso tisti psi potegnili dol prvega ovna. ([Ἐξῆς δὲ τούτοις γέγραπται ὅτι] ὁ κριὸς ὁ πρῶτος τὸν κριὸν τὸν δεύτερον ἐπεδίωκεν καὶ ἔφυγεν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· εἴτ' ἐθεώρουν, [φησὶν], τὸν κριὸν τὸν πρῶτον ἕως οὗ ἔπεσεν ἔμπροσθεν τῶν κυνῶν. | [Tukaj piše, da] je prvi oven zasledoval drugega ovna in bežal pred njim; ko so videli prvega ovna, dokler ni padel pred psi.)Gr^h ⁴⁸ In tisti drugi oven je vstal in vodil (malo) ovce.ⁱ (Καὶ ὁ κριὸς ὁ δεύτερος ἀναπηδήσας ἀφηγήσατο τῶν προβάτων. | In oven, drugi, ki je skočil, je povedal za ovce.)Gr ⁴⁹ Tiste ovce so rasle in se pomnožile, toda vsi psi, lisice in divji prašiči so se bali in zbežali pred njim. Tisti oven se je zagnal in pobil divje živali in tiste divje živali niso imele več nobene moči med ovcami in jih niso oropale več, kot bi morale. (Καὶ τὰ πρόβατα ἠϋξήθησαν καὶ ἐπληθύνθησαν καὶ πάντες οἱ κύνες καὶ οἱ ἁλώπεκες ἔψυγον ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐφοβοῦντο αὐτόν. | In ovce so se povečale in pomnožile in vsi psi in lisice so ozebli od njega in so se ga bali.)Gr^j ^{48b} Ta oven je zaplodil veliko ovce^k in zaspal.^l Namesto njega je mala ovca postala oven in postala princ in vodja tistih ovce.^{a,m} ⁵⁰ In tista hiša je postala velika in široka in zgrajena je bila za tiste ovce. In zgrajen je bil visok in velik stolpⁿ na hiši za Gospodarja ovce in ta hiša^b je bila nizka, toda stolp je bil dvignjen in vzvišen in Gospodar ovce je stal na tem stolpu^o in pred Njim so darovali polno mizo.^p

^a **89,48b** bi moral slediti v. 49, ki najbolj ustreza Davidovi vladavini. Gk. izpusti, saj se je končal z vrstico 49.

^b **89,50** = Jeruzalem. Torej Test. Levi x. 4 (navaja ta odlomek). 'Stolp' je tempelj. 'Polna miza' se nanaša na daritve in žrtve.

LXXXIX. 51-67. Dve kraljevini Izraela in Juda, do uničenja Jeruzalema.^a

⁵¹ Ponovno sem videl tiste ovce, ki so ponovno zašle in šle po mnogih poteh in zapustile tisto njihovo hišo^b in Gospodar ovc je poklical nekatere izmed ovc in jih poslal^c k ovcam, vendar so jih ovce začele pobijati.^a ⁵² Ena izmed njih pa je bila rešena in ni bila zaklana in odhitela proč in glasno zajokala nad ovcami. Hotele so jo ubiti, toda Gospodar ovc jo je rešil pred ovcami in jo prinesel gor k meni in ji storil, da tam prebiva.^d ⁵³ In veliko drugih ovc je On poslal k tistim ovcam, da jim pričujejo in jih objokujejo.^c ⁵⁴ Potem sem videl, da ko so zapustile Gospodarjevo hišo in Njegov stolp, so popolnoma odpadle in njihove oči so bile zaslepljene.^d In videl sem Gospodarja ovc, kako je On med njimi, v njihovih čredah, izvršil veliko pokola med njimi, dokler niso tiste ovce povabile tega pokola in izdale Njegovega kraja.^e ⁵⁵ In On jih je izročil v roke levov, tigrov,^f volkov, hijen, v roke lisic in vseh divjih živali in tiste divje živali so začele na koščke trgati tiste ovce.^g ⁵⁶ Videl sem, da je On zapustil tisto njihovo hišo in njihov stolp^{lm} in jih vse izročil v roko levov, da jih raztrgajo in požrejo, v roko vseh divjih živali.^h ⁵⁷ Začel sem glasno jokati z vso svojo močjo in nagovarjati Gospodarja ovc in mu predstavljati glede ovc, da so jih požrle vse divje živali. ⁵⁸ Toda On je ostal neomajen, čeprav je to videl in se razveselil, da so bile požrte, pogoltnjene in oropane ter jih pustil, da bi bile požrte v roki vseh živali. ⁵⁹ In On je poklical sedemdesetⁱ pastirjev in jim

^a **89,51** 1 Kr 18,4
^b **89,52** [2 Kr 2,1-11]
^c **89,53** [2 Kr 17,13]
^d **89,54** [2 Kr 17,7-11]
^e **89,54** 2 Kr 16,7
^f **89,55** [2 Kr 15,29]
^g **89,55** [2 Kr 17,6]
^h **89,55** [2 Kr 17,23]
ⁱ **89,55** [2 Kr 18,11]
^j **89,55** [2 Kr 20,17]
^k **89,55** [2 Kr 24,1]
^l **89,56** [Ez 10,18]
^m **89,56** [Ez 11,22-23]
ⁿ **89,56** [Ez 12,15]
^o **89,56** [2 Kr 24,11]

^a **89,50** 51-67. Postopno propadanje Izraela, dokler tempelj ni uničen.

^b **89,51** Velja samo za deset rodov.

^c **89,51** tj. preroke.

^d **89,52** Elijev beg in prestavitvev. Prim. xciii. 8.

^e **89,54** poklical pogane, da jim pomagajo in tako izdal Jeruzalem. Prim. 2 Kr 16,7.

^f **89,55** Asirci in Babilonci. V vrsticah 56, 65 so 'levi' Babilonci. 'Volkovi' so Egipčani, 'hijene' pa morda Etiopijci.

^g **89,55** Padec obeh kraljestev in imena njunih zatiralcev.

^h **89,56** Bog zapusti svoje mesto in ljudi. Pismo Barn. xvi. 5 se nanaša na to vrstico.

ⁱ **89,59** β. 'sedem' α. 'Sedemdeset pastirjev' odpira najbolj pereče vprašanje v Henohu. Zagotovo so angeli, kajti (1) obstajajo sočasno in

^a **89,59** [Ez 34,11]

vrgel te ovce, da bi jih lahko pasli in pastirjem ter njihovim družabnikom rekel: »Vsak izmed vas naj odslej pase ovce; in vse, kar vam bom zapovedal, storite.«⁶⁰ Izročil vam jih bom pravilno oštevilčene in vam povedal, katere izmed njih naj bodo uničene – in te uničite.« In izročil jim je tiste ovce.^a ⁶¹ In poklical je drugega ter mu rekel: »Opazuj in zabeleži vse, kar hočejo pastirji storiti tem ovcam; kajti uničili jih bodo več izmed njih, kot sem jim ukazal.«^b ⁶² Vsak presežek in uničenje, ki ga bodo izvršili pastirji, zapiši; (namreč), koliko jih uničijo po mojem ukazu in koliko po svoji lastni kaprici. Zoper vsakega posameznega pastirja zabeleži vse uničenje, ki ga povzroči. ⁶³ Pred menoj preberi po številu, koliko so jih uničili in koliko so jih predali v uničenje, da bom to lahko imel v pričevanje zoper njih in spoznam vsako dejanje pastirjev, da bi lahko razumel^c in videl, kar počno, ne glede na to, ali ostajajo pri mojem ukazu, ki sem jim ga zapovedal. ⁶⁴ Ampak tega ne bodo vedeli in ti jim tega ne boš razglašal niti jih opominjal, ampak le zabeležil boš zoper vsakega posameznika vse uničenje, ki ga pastirji povzročajo vsak v svojem času in vse to položi predme.«^d ⁶⁵ Videl sem, dokler tisti pastirji niso pasli v svojem obdobju in začeli so klati in uničevati več, kot jim je bilo ukazano in tiste ovce so izročali v roko

---

prejemajo svojo nalogo skupaj, lxxxix. 59. (2) Zaščititi morajo ovce in dovoliti le toliko, da jih pogani uničijo. Zato ne morejo biti poganski vladarji. (3) Ljudi bi simbolizirale živali. (4) V prejšnjem obdobju je bil Bog Izraelov pastir, zdaj pa se umakne in preda njihovo pašo sedemdesetim svojim angelom. (5) Zapisovalec angelov iz lxxxix. 61 se imenuje 'drugo'. (6) V sodbi so uvrščeni med padle angele, xc. 21-25. (7) Bog jim govori neposredno. Po izgnanstvu Izraela ni takoj pasel Bog, ampak njegovi pooblaščenci. Kako to, da so tako pravični Judje kot odpadniki umrli? Zaradi nevere, s katero je sedemdeset angelov izpolnilo svoje zaupanje, in ta nevera je bila kaznovana pravočasno. Teorija o sedemdesetih pastirjih je razširitev koncepta sedemdesetih Jeremijevih let in sedemdesetih Danielovih obdobj. Dogodki med padcem Jeruzalema in mesijanskim kraljestvom so razdeljeni na štiri obdobja (1) do vrnitve pod Kirovim vodstvom, (2) do Aleksandrovih osvajanj, (3) do Selevkidskih osvajanj Izraela, (4) do Mesijevega kraljevanja.

^a **89,60** Število uničenih je bilo točno določeno.

^b **89,61** v xc. 14, 22 nadangel in Izraelov angel varuh, to je Mihael. Ta naloga je prenesena na Henoha v xii. 3, xv. 1, xcii. 1; v 4 Ezra xiv. 22-26 na Ezra, v 2 En. xxii. 11 na Vretila. Glej K.A.T.³ 400 sq.

^c **89,63** popravljeno z zelo majhno spremembo.

^d **89,64** V pastirje in dovoljeno vmešavanje, temveč le zapisovanje njihovih hudobnih dejanj.

levom.^{a,abcde} ⁶⁶ Levi in tigri so pojedli in požrli večji del tistih ovč in divji prašiči so jedli skupaj z njimi; in požgali so tisti stolp in porušili tisto hišo.^f ⁶⁷ Nad tem stolpom sem postal izjemno žalosten, ker je bila tista hiša ovč porušena in potem nisem mogel videti, če so tiste ovce vstopile v tisto hišo.

a **89,65** Abd 1,10-12
 b **89,65** Ez 25,12
 c **89,65** Ez 35,5
 d **89,65** Iz 63,1-14
 e **89,65** Ps 137,7
 f **89,66** [2 Kr 25,8-9]
 g **89,72** [Neh 2,17]
 h **89,72** [Neh 2,19]
 i **89,73** [Ezr 1,2]
 j **89,73** [Neh 8,1-18]

LXXXIX. 68-71. Prvo obdobje angelskih vladarjev – od uničenja Jeruzalema do vrnitve iz ujetništva.

⁶⁸ Pastirji in njihovi sodelavci so tiste ovce izročili vsem divjim živalim, da jih požro in vsaka od njih jih je v svojem času prejela določeno število. To so drugi zapisali v knjigo, koliko jih je vsak izmed njih uničil. ⁶⁹ In vsak jih je ubil in uničil veliko več, kot je bilo predpisano; in začel sem jokati in žalovati zaradi tistih ovč. ⁷⁰ In tako sem v viziji videl tega enega, ki je zapisal, kako je zapisal vsako, ki so jo uničili ti pastirji iz dneva v dan in odnesel je gor in odložil ter dejansko celotno knjigo pokazal Gospodarju ovč – (celo) vse, kar so storili in vse, s čimer je bil vsak izmed njih odpravljen in vse, kar so predali uničenju.^b ⁷¹ Knjiga je bila prebrana pred Gospodarjem ovč in On je iz njegove roke vzel knjigo, jo prebral, zapečatil in jo odložil.

LXXXIX. 72-77. Drugo obdobje – od Kirovega časa do Aleksandra Velikega.

⁷² Tako sem videl, kako so pastirji pasli dvanajst ur. Glej, tri izmed teh ovč^c so se obrnile nazaj in prišle ter vstopile in začele zidati vse, kar je padlo dol iz tiste hiše,^g vendar so jih divji prašiči^d skušali ovirati, a jih niso mogli.^h ⁷³ Ponovno so začele graditi kot prej in postavile tisti stolp in poimenovali so ga visoki stolp;ⁱ in spet so začele postavljati mizo pred stolp,^j

^a **89,65** 65, 66. Levi so Babilonci, ki uničijo 'stolp' in 'hišo'. Tako se pastirji začeli okoli leta 590 ali, če so mišljeni Asirci, okoli leta 720. Za 'divje prašiče' ali Edomce prim. Abd 1,10-12; Ez 25,12; Ez 35,5 in naprej; Iz 63,1-14; Ps 137,7.

^b **89,70** Prvo obdobje se konča. Traja dvanajst ur (v. 72), torej dvanajst pastirskih vladavin. Obdobja so razdeljena takole: 12 + 23 + 23 + 12.

^c **89,72** Zerubabel, Jozue in Ezra ali Nehemija. Razlika v njihovem datumu se ne upošteva. Büchler meni, da so to = tri plemena, Levi, Juda in Benjamin. Prim. T. Joseph xix. 3.

^d **89,72** Tukaj = Samarijani, ne Edomci, kot v. 66.

^a 89,73 Mal 1,7

vendar je bil ves kruh na njem onesnažen in nečist.^a ⁷⁴ Glede vsega tega so bile oči teh ovc oslepljene, tako da niso videle, in prav tako (oči) njihovih pastirjev. V velikem številu so jih izročali njihovim pastirjem za uničenje in oni so s svojimi stopali teptali ovce in jih požirali. ⁷⁵ Gospodar ovc pa je ostal neomajen, dokler se niso vse ovce razpršile po polju in se pomešale z njimi (tj. živalmi) in oni (tj. pastirji) jih niso rešili iz rok živali.^b ⁷⁶ Ta, ki je knjigo napisal, jo je odnesel gor, jo pokazal in jo bral pred Gospodarjem ovc, in ga zaradi njih moledoval ter ga rotil zaradi njih, ko mu je pokazal vsa početja pastirjev in pričal pred Njim zoper vse pastirje. ⁷⁷ In ta je vzel pravo knjigo in jo odložil poleg Njega ter odšel.^c

XC. 1-5. Tretje obdobje – od Aleksandra Velikega do grško-sirske nadvlade.

90 Videl sem, dokler se ni na ta način petintrideset pastirjev lotilo paše (ovc) in večkrat so zaključili svoje obdobje, kakor so storili prvi;^d in drugi so jih prejeli v svoje roke, da jih pasejo v svojem obdobju, vsak pastir v svojem lastnem obdobju.^{ef} ² Potem sem v svoji viziji videl prihajati vse ptice neba, orle, jastrebe, zmaje in krokarje. Toda orli so vodili vse ptice in začeli žreti tiste ovce in jim iztikati njihove oči in požirati njihovo meso.^{gh} ³ Ovce so kričale, ker so njihovo

^a 89,73 Prim. Mal 1,7 'umazan kruh', tj. nečiste daritve zaradi nevrednega in poganskega ljudstva in duhovništva. Prim. Ass. Mosis. iv. 8.

^b 89,75 Razpršitev.

^c 89,77 Drugo obdobje se konča s padcem perzijske moči, ki traja triindvajset ur.

^d 90,1 Kakor je dvanajsterica izpolnila svoje čase, tako so izpolnili tudi preostali petintrideseti.

^e 90,1 Vsi rokopisi so okvarjeni, *qt*, *β-ky* se glasiyo 'sedemintrideset' (pokvarjeno naprej v *qu*). V xc. 5 ob koncu tretjega obdobja se tri obdobja seštejejo kot (12+)+23+23=58.

^f 90,1 Tu imamo prehod v grško obdobje, torej od Aleksandra do ustanovitve (pričakovanega) mesijanskega kraljestva. To obdobje ima dve delitvi: (1) triindvajset pastirjev grško-egiptovske vladavine Izraelu, 330-200; (2) dvanajst pastirjev grško-sirske vladavine od leta 200 do približno 140 ali 130.

^g 90,2 Novo svetovno silo - Grke, predstavlja nov red - ptice ujede. 'Orli' so Grki ali Makedonci. 'Krokarji' so Sirci pod Selevkidi (vrstice 8, 9, 12). 'Jastrebi' in 'zmaji' morajo biti Egipčani pod Ptolemejci.

^h 90,2 2-4. Grško-egipčanska prevlada.

meso goltale ptice, in kar se mene tiče, sem gledal in v svojem spanju žaloval nad tem pastirjem, ki je pasel ovce. ⁴ Gledal sem, dokler te ovce niso požrli psi, orli in zmaji in niso pustili ne mesa ne kože^a ne kit ostati na njih, dokler niso tam stale samo njihove kosti. In tudi njihove kosti so padle na zemljo in ovc je postalo malo. ⁵ Gledal sem, dokler se ni teh triindvajset lotilo paše in v svojih več obdobjih zaključilo osemindesetkrat.

^a **90,4** Mih 3,2-3

XC. 6-12. Četrto obdobje – od grško-sirske nadvlade do makabejskega upora.^a

⁶ Toda glej, tiste bele ovce so rodile jagnjeta in začela so odpirati svoje oči^b in videti in jokati k ovcam.^c ⁷ Da, vpila so k njim, toda niso prisluhnile temu, kar so jim govorila, temveč so bile izjemno gluhe in njihove oči so bile izjemno zaslepljene. ⁸ V viziji sem videl, kako so krokarji prileteli na tista jagnjeta in vzeli eno od teh jagnjet^d in ovce razdrobili na kose in jih požrli. ⁹ Gledal sem, dokler na teh jagnjetih niso zrasli rogovi in krokarji so njihove rogeve vrgli dol. Gledal sem, dokler ni pognal velik rog ene od teh ovc in njihove oči

---

^a **90,5** 6-17. Četrto in zadnje obdobje poganske nadvlade, grško-sirska prevlada nad Izraelom, od 200 do 140 ali 130 pred Kristusom. Glej prejšnji komentar.

^b **90,6** vzpon Hašidcev, ki so obstajali pred izbruhom Makabejcev. Glej 1 Mkb 2,42, 3,13 in 1 En. xc. 9. Imeli so vso zagnanost in verski nauk naroda. Čeprav so bili zagovorniki zakona proti pogrščenim saducejem, so imeli napredne poglede na mesijansko kraljestvo in vstajenje. Pisec teh sanjskih vizij je bil očitno Hašid. Uči o vstajenju, zadnji sodbi in Mesijevem kraljestvu, predvsem pa ostro kritizira moralne in obredne nepravilnosti v službah drugega templja (lxxxix. 73). Za tega pisca Hašida so cilji – ponovna vzpostavitev teokracije in priprava na mesijansko kraljestvo – povezani z uspehom makabejskega voditelja. To ne more biti tako po Jonatanovem prevzemu visokega duhovništva leta 153 pred Kristusom, kar ni le odtujilo Hašidov od makabejske družine, ampak jih je naredilo za njene smrtonosne sovražnike. Tako datiramo lxxxiii-xc pred 153 pred Kristusom.

^c **90,6** 6-7. Hašidi ali 'jagnjeta' zaman nagovarjajo narod zaradi tujega zatiranja.

^d **90,8** Onija III., ki so ga Sirci usmrtili leta 171 pred Kristusom; Glej 2 Mkb 4,33-35.

- a **90,13** Sod 6,34-35
 b **90,13** Sod 18,22
 c **90,13** Sod 8,16
 d **90,13** 1 Sam 14,20
 e **90,15** 4 Mz 16,31

so se odprle.^{ab} ¹⁰In ta je †pogledala k† njim [in njihove oči se se odprle] in zajokala k ovcam in ovni so to videli in vsi so stekli k njej. ¹¹Ne glede na vse to so tisti orli, jastrebi, krokarji in zmaji še vedno trgali ovce in strmoglavljali nanje ter jih žrli. Ovce so še vedno molčale, toda ovni so žalovali in vpili.^c ¹²Tisti krokarji so se spopadali in borili z njo in poskušali ponižati njen rog, toda nad njo niso imeli moči.

XC. 13-19. Zadnji napad poganov na Jude (kjer so vrstice 13-15 in 16-18 dvojniki).

¹³Videl sem, dokler niso prišli †pastirji in† orli, tisti jastrebi in zmaji in †zavpili krokarjem,†^{dabcd} naj zlomijo rog tistega ovna in se spopadali in borili z njim in ta se je boril z njimi in vpil, da bi lahko prišla njegova pomoč.^e ¹⁴Videl sem, dokler ni tisti mož, ki je zapisal imena pastirjev [in] jih odnesel gor v navzočnost Gospodarja ovc [prišel in mu pomagal in mu pokazal vse. Prišel je dol v pomoč tistemu ovnu].^f ¹⁵Videl sem, dokler Gospodar ovc ni prišel k njim v besu in vsi, ki so ga videli, so zbežali in vsi so padli †v Njegovo senco† pred Njegovim obrazom.^g ¹⁶Vsi orli, jastrebi, krokarji in zmaji so bili zbrani skupaj in z njimi so prišle vse ovce polja; da,

^a **90,9** Jagnjeta z rogovi so morali biti Makabejci, veliki rog pa Juda Makabejec. Ta del je torej pred Judovo smrtjo leta 160 pred Kristusom. Glej moj komentar za nadaljnje opombe.

^b **90,9** Za razliko od Hašidcev, Makabejci ne pozivajo zaman.

^c **90,11** 11, 12. Sirija uporablja vse napore proti Judu, vendar zaman.

^d **90,13** tj. וְקָצְוּ (ali וְקָצְוּ) (ali וְקָצְוּ) ('so bili zbrani skupaj'. Ponovno glej v. 16. LXX tako napačno prevaja וְקָצְוּ v Sod 6,34-35; Sod 18,22; Joz 8,16; 1 Sam 14,20. Tako sem prebral 'in sem videl, dokler niso bili zbrani krokarji in orli, jastrebi in zmaji,' itd.

^e **90,13** Simbolika tukaj postane bolj ohlapna in 'jastrebi' in 'zmaji' niso več omejeni na Grško-Egipčane kot v 2. vrstici. Glej 16. različico in primerjaj različne omembe merjascev v lxxxix. 66 in 72. Torej so morda tukaj jastrebi in zmaji Amon in Moab.

^f **90,14** Vdor. Za rešitev Izraela, ki zmaga nad Gogom v vrstici 19, ni potreben noben poseg. Ta stavek, ne glede na to, ali je dodan v hebrejščini ali grščini, se jasno nanaša na pomoč, ki jo je Mihael dal Judu Makabejcu. Glej 2 Mkb 11,6.8. Mihael je v teh poglavjih Izraelov zavetnik, pa tudi nebeški pisar.

^g **90,15** 15, 18. Bog sam uniči zadnje sovražnike Izraela, kot je Koraha in njegove privržence. 4 Mz 16,31 in naprej. To je prvo dejanje končne sodbe; preostala dejanja so precej forenzična.

vsi so stopili skupaj in drug drugemu pomagali zlomiti ta ovnov rog.¹⁷ In videl sem tistega človeka, ki je napisal knjigo glede na Gospodarjev ukaz, dokler ni odprl tiste knjige glede uničenja, ki ga je izvedlo tistih dvanajst zadnjih pastirjev, in pred Gospodarjem ovc so pokazali, da so uničili veliko več, kot njihovi predhodniki.¹⁸ Videl sem, dokler ni k njim prišel Gospodar ovc in v Svojo roko vzel palico Svojega besa in udaril zemljo^a_{ab} in zemljo razklal narazen in vse živali in vse ptice neba so padle izmed tistih ovc, in zemlja jih je pogoltnila ter jih pokrila.¹⁹ Videl sem, dokler ni bil ovcam dan velik meč in ovce so se pognale zoper vse živali na polju, da jih pobijejo, in vse živali in ptice neba so zbežale pred njihovim obrazom.^b

a **90,18** 4 Mz 20,11
 b **90,18** 4 Mz 16,31-33
 c **90,20** Dan 11,16
 d **90,20** Dan 11,41
 e **90,20** Dan 11,45
 f **90,20** Dan 7,10
 g **90,21** Raz 1,4
 h **90,21** Raz 4,5
 i **90,21** Raz 8,2

XC. 20-27. Sodba padlih angelov, pastirjev in odpadnikov.

²⁰ Videl sem, dokler ni bil v prijetni deželi^c_{def} postavljen prestol in Gospodar ovc je sam sedel na njem in drugi so vzeli zapečatenene knjige in te knjige odprli pred Gospodarjem ovc.
²¹ Gospodar je poklical tiste može, sedem prvih belih^d_{ghi} in jim zapovedal, da naj bi jih privedli predenj. Začeli so s prvo zvezdo, ki je vodila pot, [*nato*] vse zvezde, katerih privatni udi so bili podobni konjskim, in vse so jih privedli predenj.
²² In On je rekel tistemu človeku, ki je pisal pred Njim, ker je bil eden izmed tistih sedmih belih, in mu rekel: »Vzemi tistih sedemdeset pastirjev, ki sem jim izročil ovce in ki so si vzeli svojo lastno avtoriteto [*in jih*] ubili več, kot sem jim zapovedal.«^e ²³ Glej, vsi so bili zvezani, videl sem in vsi so stali pred Njim.
²⁴ Sodba je potekala najprej nad zvezdami in bile so sojene in najdene krive in šle so na kraj obsodbe in bile

^a **90,18** priklic 4 Mz 20,11, medtem ko zemlja, ki se razcepi, spominja na 4 Mz 16,31-33.

^b **90,19** Meč je dan Izraelu, da se zoperstavi Gogovim vojskam in se maščuje svojim poganskim zatiralcem; v xci. 12 ima meč višji etični pomen, sodba zatiranja in greha.

^c **90,20** tj. Izrael, prim. lxxxix. 40 in Dan 11,16.41.45. Božji prestol je postavljen v Jeruzalemu (vrstici 28, 29). Knjige so odprte kot v Dan 7,10. Glej xlvii. 3 (opomba). Mesija se pojavi šele po sodbi v lxxxiii-xc.

^d **90,21** Za teh sedem nadangelov gl. Zoroastrian Amshaspands in Tobit xii. 15; Raz 1,4; Raz 4,5; Raz 8,2. Glej Cheyne, Origin of the Psalter str. 281., 282., itd.; Judovska Enciklopedija i. 590.

^e **90,22** 22-25. Pastirji so sojeni skupaj s padlimi Stražarji.

a **90,25** [Raz 20,15]
 b **90,27** Iz 66,24
 c **90,28** Iz 54,11-12
 d **90,28** Iz 60,1-22
 e **90,28** Ez 40-48
 f **90,28** Ag 2,7-9
 g **90,28** Zah 2,6-13
 h **90,28** Raz 21,2
 i **90,28** Raz 21,10
 j **90,30** Iz 14,2
 k **90,30** Iz 66,12
 l **90,30** Iz 66,19-21
 m **90,31** [Raz 3,5]
 n **90,31** [Raz 4,4]

so vržene v brezno, polno ognja,^a plamenov in polno ognjenih stebrov. ²⁵ Tistih sedemdeset pastirjev je bilo obsojenih in spoznanih za krive in bili so vrženi v to ognjeno brezno.^a ²⁶ Takrat sem videl, kako se je podobno brezno odprlo v sredi zemlje, polno ognja; in pripeljali so tiste zaslepljene ovce in vse so bile obsojene in spoznane za krive ter vržene v to ognjeno brezno in so zgorele. Torej to brezno je bilo desno od te hiše.^b ²⁷ Tiste ovce sem videl goreti in njihove kosti goreti.^c_b

XC. 28-42. Novi Jeruzalem. Spreobrnjenje preživelih poganov. Vstajenje pravičnih. Mesija. Henoh se prebudi in joka.

²⁸ Vstal sem, da bi videl, dokler niso zložili tiste stare hiše in odnesli vseh stebrov in vseh tramov in okraski hiše so bili hkrati zloženi z njo in odnesli so jo proč in jo položili na kraj na jugu dežele.^d_{cdefghi} ²⁹ Videl sem, dokler ni Gospodar ovc prinesel nove hiše, večje in bolj vzvišene od tiste prve in jo postavil na prostor prve, ki je bila zložena. Vsi njeni stebri so bili novi in njeni okraski so bili novi in večji od tistih od prve, stare, katero je On odnesel proč in vse ovce so bile v njej. ³⁰ Videl sem vse ovce, ki so ostale in vse živali na zemlji in vse ptice neba padati dol in se poklanjati tistim ovcam ter jih prositi in jih ubogati v vsaki^e stvari.^f_{jkl} ³¹ Potem so tisti trije,^g ki so bili oblečeni v belo_{mn} in so me prijeli za mojo roko [ki so me prej dvignili gor], in tudi roka tistega ovna me

^a **90,24** Njihov zadnji zapor, kot v x. 6, xviii. 11, xxi. 7-10, liv. 6. Primerjaj xviii. 12.

^b **90,26** Odpadniki so vrženi v Geheno, južno od Jeruzalema ('na desno', itd.).

^c **90,27** Odpadniki trpijo pred očmi blaženega Jeruzalema. Prim. Iz 66,24, 1 En. xlviii. 9 (opomba).

^d **90,28** 28, 29. Stari Jeruzalem je bil odstranjen in postavljen nov. Prim. SZ prerokba: Ez 40-48; Iz 54,11-12; Iz 60; Ag 2,7-9; Zah 2,6-13. Novi Jeruzalem, ki se spušča z neba, je znana ideja v judovskih apokalipsah. Prim. 4 Ezra vii. 26; xiii. 36; 2 Bar. xxxii. 2; Raz 21,2.10.

^e **90,30** db. 'v vsaki besedi'.

^f **90,30** Spreobrnitev preživelih poganov in njihova spontana podreditev Izraelu. Prim. Iz 14,2; Iz 66,12.19-21 itd. V nasprotju s poznejšim judovskim pogledom, Weber Jüd. Theol. 384-387, 395.

^g **90,31** dozdevno Elija, lxxxix. 52.

je prišla. Vzeli so me gor in me postavili dol v sredo tistih ovč, †preden se je izvršila sodba†.^{a 32} In tiste ovce so bile vse bele^{b abc} in njihova volna je bila obilna in čista.³³ In vse, kar je bilo uničeno in razkropljeno, in vse živali na polju in vse ptice neba so se zbrale v tisto hišo in Gospodar ovč se je razveselil^{de} z veliko radostjo, ker so bile vse dobro in so se vrnile v Njegovo hišo.^{c f 34} Videl sem, dokler niso odložili tega meča, ki je bil dan ovcam in ga prinesli nazaj v hišo in ta je bil zapečaten pred Gospodarjevo navzočnostjo in vse ovce so bile povabljenе v to hišo, vendar jih ta ni držala.^{d ghi 35} Vsem so se odprle oči in dobro so videle in niti ene med njimi ni bilo, ki ne bi videla.³⁶ Videl sem, da je bila ta hiša velika, široka in zelo polna.³⁷ Videl sem, da se je rodil bel bike^e z velikimi rogovi in vse živali polja in vse ptice pod nebom so se ga bale in so ga ves čas prosile.³⁸ Videl sem, dokler se vsi njihovi rodovi niso spremenili in so vsi postali beli biki. Prvi med njimi je postal jagnje in to jagnje je postalo velika žival in je na svoji glavi imela velike črne rogove; in Gospodar ovč se je veselil nad njim in nad vsemi voli.^{f 39} In spal sem v njihovi sredi in sem se zbudil in videl vse.⁴⁰ To je vizija, ki sem jo videl, medtem ko sem spal in sem se zbudil ter blagoslovil Gospodarja pravičnosti in dal slavo Njemu.⁴¹ Potem sem jokal z velikim jokom in moje solze se niso ustavile, dokler tega nisem mogel več prenašati. Ko sem videl, so tekle na račun tega, kar sem videl; kajti vse bo prišlo in se bo izpolnilo in vsa dejanja ljudi v njihovem redu so mi bila prikazana.⁴² Tisto

a **90,32** Iz 1,26
 b **90,32** Iz 4,3
 c **90,32** Iz 60,21
 d **90,33** Iz 62,3-5
 e **90,33** Iz 65,19
 f **90,33** Mih 4,6-7
 g **90,34** Iz 49,19-21
 h **90,34** Zah 2,4
 i **90,34** Zah 10,10

^a **90,31** Te besede so tukaj nerodne.

^b **90,32** =pravičen; obilna in čista volna=pravičnost v veliki meri. Prim. Iz 1,26; Iz 4,3; Iz 60,21.

^c **90,33** Pravični mrtvi bodo vstali, da bodo deležni kraljestva. Prim. li. 1. Tudi razkropljeni se zberejo tam. Prim. Mih 4,6-7.

^d **90,34** Izraelov meč zapečaten in ohranjen kot spomenik.

^e **90,37** Mesija prihaja iz naročja skupnosti. Ni angel, ampak človek, vendar je boljši od pravičnega, ki ga simbolizirajo ovce. Kot človek ustreza Mesiju prerokov, ne tistemu iz Prispodob (apokaliptičnih). Nima pa nobene funkcije in pride po sodbi. Upanje na Mesija je bilo praktično mrtvo, medtem ko je živel voditelj, kot je bil Juda. Kasneje so nekateri obudili SZ Mesija, Davidovega sina kot v Salomonovih psalmih (70–40 pred Kristusom), drugi pa so sledili ideji o nadnaravnem Sinu človekovem, podani v Prispodobah (94–70 pred Kristusom).

^f **90,38** Vsi člani kraljestva so spremenjeni, Mesija pa postane jagnje. Njihovo življenje je zdaj očitno neskončno in prihaja do vrnitve k primitivni pravičnosti Edena, tj. Adam je bil beli bik.

noč sem se spomnil prvih sanj in zaradi njih sem jokal in bil vznemirjen – ker sem videl tisto vizijo.

Poglavja XCI-CIV (tj. XCII, XCI. 1-10, 18-19, XCIII. 1-10, XCI. 12-17, XCIV-CIV)

Knjiga opominjanja in obljubljenega blagoslova za pravične ter o prekletstvu in gorje za grešnike.

XCII. XCI. 1-10. 18-19. Henohova knjiga opominov za njegove otroke.

92^{a b}Knjiga, ki jo je napisal Henoh – [Henoh je res napisal ta popoln nauk o modrosti, (ki je) hvaljena od vseh ljudi in sodnica vse zemlje].^c Za vse moje otroke, ki bodo prebivali na zemlji. In za prihodnje rodove, ki bodo spoštovali poštenost in mir.

²Naj se vaš duh ne vznemirja zaradi časov,^d
kajti Sveti in Veliki je določil dneve za vse stvari.

³Pravični bo vstal iz spanja,
[vstal bo] in hodil po stezah pravičnosti
in vsa njegova pot in pogovor bosta v večni
dobroti in milosti.

⁴Milostljiv bo do pravičnega in dal mu bo večno poštenost
in dal mu bo moč,^e da bo (obdarjen) z dobroto
in pravičnostjo.

In hodil bo v večni svetlobi.^a

⁵Greh bo pogubljen v temi za vedno

---

^a **92,1** Razdelek V: XCI-XCIV. Ta poglavja sem preuredil v očitno njihov prvotni vrstni red (glej zgoraj) in obravnaval Apokalipso tednov, tj. xciii. 1-10, xci. 12-17, kot prejšnji odlomek, ki ga je vključil avtor xci-civ ali urednik celotne knjige. Beer pa je vzel xci. 1-11, 18-19 kot uvod v Apokalipso tednov, preureja vrstni red kot xci. 1-11, 18-19, xciii, xci. 12-17, xcii, xciv.

^b **92,1** Začetek nove knjige, sestavljene iz xci-civ. Prvotni vrstni red je bil xcii, xci. 1-10, 18-19, xciii. 1-10, xci. 12-17, xciv, kot je natisnjeno tukaj.

^c **92,1** Za modrost, kot Božjo ocenjevalko glej lxxxiv. 3 (opomba).

^d **92,2** Časi, čeprav hudi, so določeni od Boga.

^e **92,4** Poštenje in moč ne bosta več razdvojeni.

^a 91a,4 Ps 12,2

^b 91a,4 Jak 1,8

in ne bo več viden od tistega dne na veke.

XCI. 1-10. 18-19. Henohov opomin svojim otrokom.

91a »In zdaj, moj sin Matuzalem, pokliči k meni vse svoje brate^a

in zberi k meni vse sinove^b svoje matere,

kajti beseda me kliče

in duh je izlit nadme,

da vam lahko pokažem vse,

kar vas bo doletelo na veke.«

² In tam je šel Matuzalem in poklical k njemu vse svoje brate in zbral svoje sorodnike.

³ In On je vsem otrokom govoril o pravičnosti ter rekel:

»Poslušajte, vi Henohovi sinovi, vse besede svojega očeta in natančno prisluhnite glasu mojih ust;

kajti opominjam vas in pravim vam, ljubljeni.

⁴ Ljubite poštenost in v njej hodite.

Ne približujte se poštenosti z dvojnimi srcem^{ab}

in ne družite se s tistimi, ki imajo dvojno srce,

temveč hodite v pravičnosti, sinovi moji.

In ta vas bo vodila na dobre poti^c

in pravičnost bo vaša družabnica.

⁵ Kajti vem, da mora naraščati nasilje^d na zemlji^e

in velika kazen bo izvršena na zemlji,

in vsa nepravica pride do konca.

Da, odsekana bo od svojih korenin

in njena celotna struktura bo uničena.

⁶ Nepravica bo ponovno použita na zemlji

in vsa dejanja nepravice, nasilja

in pregrehe bodo prevladala v dvojni meri.

⁷ In ko greh, nepravica, bogokletje^f

in nasilje v vseh vrstah dejanj narašča

in se odpadništvo, pregreha in nečistost povečujejo,

^a 91a,1 Henoh skliče svoje sinove skupaj. Prim. lxxxi. 5, 6.

^b 91a,1 Njihova imena so navedena v 2 En. i. 10, lvii. 2.

^c 91a,4 Morda sklicevanje na Two Ways. Prim. v. 19.

^d 91a,5 Preprosto popravljen iz besedila, ki = 'stanje nasilja se bo povečalo.'

^e 91a,5 Potop.

^f 91a,7 7, 8. Ta novi razvoj hudobije bo zahteval končno sodbo.

bo velika kazen prišla iz nebes nad vse te
in sveti Gospodar bo prišel naprej z besom
in kaznovanjem,

da izvrši sodbo na zemlji.

⁸ V tistih dneh bo nasilje odsekano od svojih korenin
in korenine nepravčnosti skupaj s prevaro
in uničeni bodo izpod neba.

⁹ Vsi maliki poganov bodo opuščeni^a
in templji bodo goreli z ognjem
in odstranili jih bodo iz celotne zemlje
in oni (tj. pogani) bodo vrženi v ognjeno sodbo
in pogubljeni bodo v besu in v hudi sodbi na veke.

¹⁰ Pravični^b pa bodo vstali iz svojega spanja
in modrost bo vstala in jim bo dana.

¹¹ [In potem bodo korenine nepravčnosti posekane in grešniki
bodo uničeni z mečem ... bodo odrezani od bogokletnikov na
vsakem kraju in tistih, ki načrtujejo nasilje, in tisti, ki počno
bogokletje, bodo pogubljeni z mečem.]^{cde}

¹⁸ Zdaj vam povem, moji sinovi in vam pokažem
steze pravičnosti in steze nasilja.

Da, še enkrat vam jih bom pokazal,
da boste vedeli, kaj se bo zgodilo.

¹⁹ In zdaj me poslušajte, moji sinovi
in hodite po stezah pravičnosti
in ne hodite po stezah nasilja,
kajti vsi, ki hodijo po stezah nepravčnosti,
bodo pogubljeni na veke.«

---

^a **91a,9** Zdi se, da se tukaj uči o absolutnem zavračanju poganov, o prevladujočem, čeprav ne univerzalnem prepričanju kasnejšega judovstva. Primerjaj v. 14.

^b **91a,10** Ednina, uporabljena skupaj, kot v xcii. 3. V xci-civ le pravični dosežejo vstajenje. Glej li. 1 (opomba).

^c **91a,11** To vrstico je vrnil končni urednik in je dodana za uvod vrstic 12-17, ki so prvotno sledile xciii.

^d **91a,11** 1-10. Sodba je bila že izvršena v xci. 7-9, vstajenje pa doseženo v xci. 10. Vrstica 11 se vrača v obdobje meča - ki je pred vstajenjem (xc. 19. xci. 12; prim. c. 4, 5).

^e **91a,11** 12-17. Te vrstice sem prebral po xciii. 14.

^a 93,3 1 Mz 5,24

^b 93,3 Jud 1,14

^c 93,4 [1 Tim 1,9-10]

XCIII. XCI. 12-17. Apokalipsa tednov.

93 In po tem je Henoh tako [†]dal[†] [*knjige*] kot začel pripovedovati iz knjig.^a ²Henoh je rekel:^b

»Glede otrok pravičnosti in glede izvoljencev sveta^c
in glede nasada poštenosti bom govoril te stvari,
da, jaz, Henoh (vam) jih bom razglasil, sinovi moji.
Glede na to, kar se mi je prikazalo v nebeški viziji
in kar sem spoznal po besedi svetih angelov
in se naučil iz nebeških tablic.«

³Henoh je začel pripovedovati iz knjig in rekel:

»Rodil sem se sedmi v prvem tednu,^d_{ab}
medtem ko sta sodba in pravičnost še trajali.^e

⁴Za menoj se bo v drugem tednu vzdignila
velika hudobija^f

in prevara bo vzniknila

in v tem bo prvi konec.

V njem bo človek rešen,

in ko bo končan, bo nepravičnost zrasla

in za grešnike bo narejena postava.^c

⁵In potem, v tretjem tednu, bo ob njegovem koncu^g
moški izvoljen kot nasad pravične sodbe

---

^a 93,1 1-10. Opis velikih dogodkov sveta v prvih sedmih tednih njegove zgodovine, ki so že mimo. Zadnji trije tedni xci. 12-17 pripada prihodnosti. Ta Apokalipsa tednov se nanaša na Sanjske vizije, lxxxiii-xc, vendar je z njimi nezdružljivo dejstvo, da ni istega avtorja. Deset tednov ni določenih in enakih obdobj, temveč različno dolgih, od katerih je vsako posebej proti koncu zaznamovano z nekim velikim dogodkom, npr. prvi s Henohovim rojstvom, tretji z Abrahamovim klicem, sedmi z objavo Henohovih spisov. V osmem se ustanovi mesijansko kraljestvo in traja do konca desetega tedna. Končna sodba v xci. 15 poteka ob koncu mesijanskega kraljestva.

^b 93,2 Ta razkritja so za otroke pravičnosti. Prim. xcii. 1.

^c 93,2 Tukaj samo v Henohu.

^d 93,3 Prim. 'sedmi od Adama', Juda 14; tudi 1 Mz 5,24, kjer je on sedmi od patriarhov. To ne pomeni, da je vsak teden = natanko sedem generacij, kakor morata šesta in sedma = štirinajst ali več.

^e 93,3 tj. dobrota je še vedno prevladala. Ali pa lahko prevedemo 'so bili še zadržani', tj. potopa še ni bilo.

^f 93,4 Ta rast hudobije bi morala pripadati Jeredovim dnevom kot v vi. 6 in cvi. 13. V tem tednu se zgodi potop in zaveza z Noetom (zakon za grešnike).

^g 93,5 Abraham in njegovo seme sta izbrana, da razkrijeta Božje pravične sodbe. Prim. x. 16 (opomba) in xciii. 2, 10.

in njegovo potomstvo^a bo postalo nasad
pravičnosti na veke.

⁶ In potem, v četrtem tednu, bodo ob njegovem koncu
vidne vizije^b svetih in pravičnih
in postava^c za vse rodove in zanje bo narejen
ograjen prostor.^d

⁷ In potem, v petem tednu, bo ob njegovem koncu^e
na veke zgrajena hiša slave in gospostva.

⁸ In potem bodo v šestem tednu vsi, ki bodo
živel v njem, oslepel^f

in srca vseh njih bodo brezbožno zapustila modrost.

V njem se bo moški povzp^g

in ob njegovem koncu bo hiša gospostva požgana z ognjem
in vsa rasa izbrane korenine bo razpršena.

⁹ Potem se bo v sedmem tednu vzdignil odpadniški rod^g
in veliko bo njegovih dejanj
in vsa njegova dejanja bodo odpadniška.

¹⁰ In ob njegovem koncu bo izvoljen^h

Izvoljeni pravičnik večnega nasada pravičnosti,
da prejme sedemkratna navodila glede vsega
Njegovega stvarstva.

¹¹ [Kajti kdo izmed vseh človeških otrok je brez težav
sposoben slišati glas Svetega?ⁱ^{cd} In kdo lahko misli Njegove
misli?^{efghij} In kdo je tam, ki lahko gleda vsa nebeška dela?^j

¹² In kako naj obstaja nekdo, ki bi lahko videl nebesa in kdo je
tam, ki bi lahko razumel nebeške stvari in videl dušo ali duha

^a **93,5** Besedilo se glasi 'za njim (ali 'onim') bo prišlo' (ali 'postalo').

^b **93,6** Božanske manifestacije v korist Izraela v Egiptu.

^c **93,6** dana na Sinaju, zavezujoča za vse čase. Prim. xcix. 2.

^d **93,6** tj. Izrael. Prim. lxxxix. 2.

^e **93,7** Tempelj bo stal večno, čeprav se lahko ena njegova oblika nadomesti
z drugo. V pravem xci-civ se zdi, da po končni sodbi ni templja. Vstali
pravični uživajo povsem duhoven obstoj kot angeli. Prim. Jub. in morda
Solomonove psalme.

^f **93,8** Razdeljena kraljestva, Elija (lxxxix. 52), padec templja in ujetništvo.

^g **93,9** Od ujetništva do avtorjevega časa; odpadniško obdobje. Prim.
lxxxix. 73-75.

^h **93,10** Pisateljeva lastna razkritja naj bi bila znana ob koncu sedmega
tedna. Za njegove ekstravagantne trditve prim. Sir. xxiv. 28-32.

ⁱ **93,11** tj. grmenje. Prim. Job 37,4-5; Ps 29.

^j **93,11** 11-14. Te vrstice so precej neumestne v svojem sedanjem
kontekstu in bolj ustrezajo Knjigi nebeških svetil lxxii-lxxx, lxxxii; vendar
so tuje celotnemu tonu te knjige, xci-civ.

^a **93,6** [Jn 14,2]

^b **93,8** [Jn 20,17]

^c **93,11** Job 37,4-5

^d **93,11** Ps 29

^e **93,11** Job 5,9

^f **93,11** Job 9,10

^g **93,11** Job 38,33

^h **93,11** Ps 40,5

ⁱ **93,11** Ps 92,5

^j **93,11** Prd 11,5

^a **93,13** Job 38,4-5

^b **93,14** Jer 31,37

^c **93,14** Job 11,8

^d **91,13** Iz 60,21-22

^e **91,13** Iz 65,20-23

in bi lahko povedal o tem, ali bi se povzpel in videl vse njihove konce^a in jih premišljeval ali delal kakor oni?^b ¹³ In kdo od vseh ljudi bi lahko vedel, kakšna je širina in dolžina zemlje in komu je bila pokazana mera vseh njih?^c ¹⁴ Ali je kdo, ki bi lahko razložil dolžino neba in kako velika je njegova višina ter na čem je utemeljeno in kako veliko je število zvezd in kje počivajo vsa svetica?^d^{bc}

XCI. 12-17. Zadnji trije tedni.

91 Potem bo sledil še en, osmi teden, [*teden*] pravičnosti^{ef} in dan mu bo meč, da se bo nad zatiralci lahko izvršila pravična sodba in grešniki bodo izročeni v roke pravičnih. ¹³ Ob njegovem koncu bodo s svojo pravičnostjo pridobili hiše^{gde} in zgrajena bo hiša za Velikega Kralja^h v slavi na veke ^{14d} in vse človeštvo bo gledalo na stezo poštenosti.ⁱ ^{14a} In potem, v devetem tednu, se bo vsemu svetu razodela pravična sodba ^b in vsa dela brezbožnikov bodo izginila iz vse zemlje ^c in svet bo zapisan za uničenje.^j

^a **93,12** tj. od nebeških stvari. Toda besedilo je lahko pokvarjeno zaradi 'njihovih razlogov'.

^b **93,12** Omenjeno je Henohovo potovanje skozi nebesa in Hades.

^c **93,13** Ni podano v Henohu. Prim. Job 38,4-5.

^d **93,14** Ni podano v Henohu. Jer 31,37; Job 11,8.

^e **91,12** 12-17. Te vrstice, ki opisujejo zadnje tri tedne svetovne zgodovine, so tukaj obnovljene na svoje mesto po xciii. 1–10, poročilo o prvih sedmih tednih.

^f **91,12** V osmem tednu je vzpostavljeno mesijansko kraljestvo in prvo dejanje končne sodbe – obdobje meča (xc. 19), ko so krivični izročeni v roke pravičnim. Prim. xcv. 7, xcvi. 1, xcvi. 12, xcix. 4, 6 in tudi xxxviii. 5.

^g **91,13** Po prepiru bo sledil počitek in tiho posedovanje zemlje. Prim. Iz 60,21-22, Iz 65,20-23.

^h **91,13** Tempelj in tudi Jeruzalem. *g* se glasi 'hiša Velikega kralja bo zgrajena'.

ⁱ **91,14d** Ta vrstica se morda nanaša na spreobrnjenje poganov, kot l. 2-5, xc. 30, 33, 35, prim. ^{14d}. Lahko pa se nanaša na javno kaznovanje hudobnih s strani Boga. Prim. ^{14c}.

^j **91,c** *m, β*: 'Zapisal bo (tj. odredil) uničenje sveta' *g*: 'Zapisal bo svet za uničenje' *t*: *u*: *q* = *a*. korupcija *g* (?). To naj bi se zgodilo konec desetega tedna.

¹⁵ In potem, v desetem tednu, v sedmem delu,
bo velika večna sodba,
v kateri bo On izvršil maščevanje med angeli.^a

¹⁶ In prvo nebo bo odšlo in prešlo
in pojavilo se bo novo nebo^{b,abc}
in vse nebeške moči bodo dale sedemkratno svetlobo.^{de}

¹⁷ Potem bo veliko tednov brez števila na veke^c
in vsi bodo v dobroti in pravičnosti
in greh na veke ne bo več omenjen.

a **91,16** Iz 65,17
b **91,16** Iz 66,22
c **91,16** Ps 102,26
d **91,16** Iz 30,26
e **91,16** Iz 60,19-20
f **94,1** 1 Tim 1,15
g **94,1** [1 Tim 4,9]
h **94,1** Ps 1,6
i **94,2** Prg 14,12
j **94,2** Jer 21,8

XCIV. 1-5. Opomini pravičnim.

94^d In zdaj vam povem, moji sinovi, ljubite
pravičnost in hodite v njej,

kajti steze pravičnosti so vredne sprejetja,^{fg}
toda steze nepravčnosti bodo nenadoma
uničene^{e,h} in bodo izginile.

² In nekaterim ljudem iz rodu bodo razkrite
steze nasilja in smrti^{f,ij}
in držali se bodo daleč od njih
in jim ne bodo sledili.

³ In zdaj vam pravičnim povem:

»Ne hodite po stezah hudobije, niti ne po stezah smrti
in ne približujte se jim, da ne bi bili uničeni.

⁴ Toda iščite in si izberite pravičnost in izvoljeno življenje
in hodite po stezah miru
in živeli boste in uspevali.

⁵ Trdno se držite mojih besed v mislih svojih src
in ne dovolite jim, da bi bile izbrisane iz vaših src,
kajti vem, da bodo grešniki skušali ljudi, da
bi zlobno rotili modrost,
tako da se zanjo ne najde noben kraj

^a **91,15** *a-t*. Struktura vrstice podpira to besedilo. *t,β* - in vstavi gloslo in se glasi 'Večna sodba bo. In ta bo izvršena nad stražarji večnih nebes. Velika (sodba), v kateri bo izvršil maščevanje med angeli.'

^b **91,16** (prim. Iz 65,17; Iz 66,22; Ps 102,26), vendar ne nove zemlje. Prim. civ. 2 (opomba). Za novo stvaritev gl. xlv. 4, lxxii. 1 (opomba).

^c **91,17** Konec Apokalipse tednov.

^d **94,1** Predstavlja praktični del tega razdelka.

^e **94,1** Prim. Ps 1,6. Glede 'Two ways' glej xci. 19 (opomba).

^f **94,2** Razodetja po Mojzesu in prerokih.

a **94,6** Iz 5,8-25
 b **94,6** Mt 23,13-33
 c **94,7** Jer 22,13
 d **94,8** [Mr 10,24]
 e **94,8** [Lk 6,24]
 f **94,9** Jak 5,1-5
 g **94,10** Ez 18,23
 h **94,10** Ez 18,32
 i **94,10** Ez 33,11
 j **94,10** Ps 2,3-4
 k **94,10** Ps 37,12-13
 l **95,1** Jer 9,1

in se nobena oblika skušnjave ne zmanjša.

XCIV. 6-11. Opomini pravičnim.

⁶ Gorje tistim, ki gradijo nepravičnost in zatiranje^{a,ab}
 in kot temelj polagajo prevaro,
 kajti nenadoma bodo strmoglavljeni
 in ne bodo imeli nobenega miru.

⁷ Gorje tistim, ki svoje hiše zidajo z grehom,^{b,c}
 kajti iz vseh njihovih temeljev bodo vrženi dol
 in pod mečem bodo padli.

[In tisti, ki s sodbo pridobivajo zlato in srebro,
 bodo nenadoma pogubljeni.]^c

⁸ Gorje vam, vi bogati, ker ste zaupali v svoja bogastva.^{de}
 Od svojih bogastev boste odšli,
 ker se v dneh svojih bogastev niste spomnili Najvišjega.

⁹ Zagrešili ste bogokletje in nepravičnost^f
 in postali pripravljeni za dan zakola,
 dan teme in dan velike sodbe.«

¹⁰ Tako vam govorim in izjavljam:
 »On, ki vas je ustvaril, vas bo strmoglavil
 in za vaš padec ne bo nobenega sočutja
 in vaš Stvarnik se bo veselil^{d,ghijk} vašega uničenja.

¹¹ In vaši pravični bodo v tistih dneh
 sramota grešnikom in brezbožnikom.

XCIV. Henohova žalost. Sveža gorja zoper grešnike.

95 Oh, da^e bi bile moje oči [oblak] vodá,
 da bi lahko jokal nad vami
 in svoje solze prelival kot oblak †vodá†,
 da bi se tako lahko spočil od svoje srčne težave!

^a **94,6** 6-10. Gorja, gl. Iz 5,8-25; Mt 23,13-33 itd.

^b **94,7** od Jer 22,13. Prim. 1 En. xcix. 13.

^c **94,7** Tema 'bogastvo' je v naslednji vrstici in ta stavek pokvari vrstico tu.

^d **94,10** Nasprotje Ez 18,23.32; Iz 33,11 in prim. Ps 2,3-4; Ps 37,12-13; 1 En. lxxxix. 58 in xcvi. 2.

^e **95,1** Od Jer 9,1. Citirano v 2 Bar. xxxv. 2.

- ² †Kdo vam je dovolil,^a da prakticirate graje in hudobijo?
In tako vas bo sodba doletela, grešniki.†
- ³ Ne bojte se grešnikov, vi pravični,
kajti Gospodar jih bo ponovno^b izročil v vaše roke,
da boste lahko nad njimi izvršili sodbo po svojih željah.
- ⁴ Gorje vam, ki temu izražate ostro nasprotovanje,
ki ne more biti razveljavljeno.^c
Ozdravljenje bo torej zaradi vaših grehov daleč od vas.
- ⁵ Gorje vam, ki bližnjemu povračate s hudim,^{abc}
kajti poplačani boste glede na svoja dela.^d
- ⁶ Gorje vam, lažnive priče
in tistim, ki tehtate krivičnost,
kajti nenadoma boste pogubljeni.
- ⁷ Gorje vam, grešniki, ker preganjate pravične,
kajti izročeni boste in preganjani zaradi krivičnosti,
in ta jarem bo težak nad vami.

a **95,5** Prg 20,22
b **95,5** Prg 24,29
c **95,5** Rim 12,17
d **95,5** Sod 1,7
e **96,2** Iz 40,31
f **96,2** Jer 49,16
g **96,2** Iz 2,10
h **96,2** Iz 2,19
i **96,2** Iz 2,21

XCVI. Razlogi upanja za pravične. Gorje hudobnim.

96^d Upajte, vi pravični, kajti pred vami bodo
grešniki nenadoma pogubljeni
in vi boste nad njimi gospodovali po svojih željah.
² [In na dan stiske grešnikov^e
se bodo vaši otroci vzpenjali in vstajali^e kakor orli^f
in višje od jastrebov^f bo vaše gnezdo
in vzpenjali se boste in vstopali v razpoke^gghi zemlje
in skalne razpoke na veke, kot kunci pred nepravičnimi

^a **95,2** *g,β* (=מ) סבנתו ('. Toda *a-g* je prebral, in morda pravilno, 'Oh, ko bi bili' (=מ) סבנתו. Potem, če izpustimo *g* 'vaditi' ali ga spremenimo v 'postati' in prevzamemo tožilnik v naslednji vrstici z *β* in ne povednega naklona v *α*, imamo: Oh, ko bi postal zasramovanje in zlo in da bi sodba dohitela vas, grešnike.

^b **95,3** kot v prvih makabejskih zmagah. Čeprav so zdaj tudi makabejski knezi saduceji, bodo pravični spet zmagali.

^c **95,4** Prim. viii. 3. Omenjene so magične prakse in zaklinjanja, vendar je izraz čuden.

^d **96,1** Pravični morajo upati na prihajajoče mesijansko kraljestvo.

^e **96,2** Ali jo trpijo ali povzročajo grešniki?

^f **96,2** Vrinjen. Hudobni se bodo skrili v prihodnjem času, ne pa pravični; xcvi. 3, c. 4, cii. 1, civ. 5. Toda prve tri vrstice so lahko izvirne.

^g **96,2** Iz 2,10.19.21, iz Gospodarjeve navzočnosti, ne kot tukaj 'pred nepravičnimi' – neroden vstavek.

^a **96,2** Iz 13,21
^b **96,5** Ps 8,16
^c **96,5** Ps 147,14
^d **96,5** Am 6,6
^e **96,6** Jer 2,13
^f **96,6** Ps 36,9
^g **96,6** Jer 2,13

in sirene^a bodo vzdihovale zaradi vas – in jokale.]

³ Zato se ne bojte, vi, ki ste trpeli,

kajti ozdravljenje bo vaš delež

in svetla svetloba vas bo razsvetlila

in glas počitka boste slišali iz nebes.

⁴ Gorje vam, vi grešniki, kajti vaša bogastva vas delajo,
da se prikazujete kot pravični,^b

toda vaša srca vas obsojajo, da ste grešniki,

in to dejstvo bo pričevanje zoper vas v spomin

(vaših) hudobnih dejanj.

⁵ Gorje vam, ki žrete najboljšo pšenico^{bc}

in iz velikih skled pijte vino^{c,d}

in s svojo močjo pod svojim stopalom teptate ponižne.

⁶ Gorje vam, ki pijete vodo iz vsakega vodnjaka,^{d,ef}

kajti nenadoma boste použiti in izginili,

ker ste zapustili^g vrelec življenja.

⁷ Gorje vam, ki počnete nepravico,

prevaro in bogokletje.

To bo spomin zoper vas v zlo.

⁸ Gorje vam, vi mogočni,

ki z močjo zatirate pravične,

kajti prihaja dan vašega uničenja.

V tistih dneh bodo mnogi in dobri dnevi prišli do
pravičnih – na dan vaše sodbe.^e

XCVII. Zla, ki so prihranjena grešnikom in imetnikom nepravicega bogastva.

97^f Verjemite, vi pravični, da bodo grešniki
postali sramota

^a **96,2** 'kot sirene' *qt,β*. To so lahko satiri ali sirene - z isto besedo Etiopska različica upodobi σειρήνες v Iz 13,21, Jer 27,1.39.

^b **96,4** Blaginja je bila znak pravičnosti, v SZ doktrina maščevanja.

^c **96,5** tj. ne v navadnih vinskih skodelicah. Prim. zastave magnatov v Samariji, Amos 6,6. Besedilo je pokvarjeno = 'moč korenine vodnjaka' = חַבֵּי רִקְיָה חַבֵּי, ki ga popravljam v חַבֵּי יִקְרֹמֶב stavek v Amosu.

^d **96,6** Samozadovoljno življenje bo propadlo zaradi pomanjkanja vrelca pravega življenja. Prim. Jer 2,13; Ps 36,9.

^e **96,8** začasno Mesijansko kraljestvo, ki ga bodo deležni takrat živi pravični.

^f **97,1** Gorja zlobnih.

in pogubljeni [bodo] na dan nepravičnosti.^a

² Naj vam bo znano (vi grešniki), da se Najvišji
zaveda vašega uničenja

in nebeški angeli se veselijo^b nad vašim uničenjem.

³ Kaj boste storili, vi grešniki

in kam boste bežali na tisti dan sodbe,

ko boste zaslišali glas molitve pravičnih?^c

⁴ Da, šlo vam bo tako kakor njim,

zoper katere bo ta beseda^d pričevanja:

»Bili ste družabniki grešnikom.«

⁵ V tistih dneh bo molitev pravičnih segla do Gospodarja,

za vas pa bodo prišli dnevi vaše sodbe.

⁶ Vse besede vaše nepravičnosti bodo prebrane^e

pred Velikim Svetim

in vaši obrazi bodo pokriti s sramoto

in On bo zavrnil vsako delo, ki temelji na nepravičnosti.

⁷ Gorje vam, vi grešniki, ki živite sredi oceana

in na kopni zemlji,

čigar spomin je zlo zoper vas.

⁸ Gorje vam, ki v nepravičnosti pridobivate

srebro in zlato ter pravite:^f

»Z bogastvi smo obogateli in imamo imetja^e

in pridobili smo vse, kar smo si želeli.

⁹ Zdaj pa naredimo, kar smo nameravali,

kajti zbrali smo srebro

^{9c} in mnogi kmetje so v naših hišah.«

^{9d} In naše kašče so (do vrha) polne kakor z vodo,

¹⁰ da in kakor voda bodo vaše laži odtekle,^g

kajti vaša bogastva ne bodo obstala,

temveč se bodo hitro povzpela^f od vas,

kajti vse to ste si pridobili z nepravičnostjo

in izročeni boste velikemu prekletstvu.

^a **97,2** Lk 15,10

^b **97,3** Raz 6,10

^c **97,6** Mt 12,36

^d **97,8** Lk 12,19

^e **97,8** [Raz 3,17]

^f **97,10** Prg 23,5

^a **97,1** torej sodni dan. Glej xlv. 2 (opomba).

^b **97,2** Prim. xciv. 10 in nasprotje z Lk 15,10 nebeški angeli *α-n*. 'angeli' β-n.

^c **97,3** Prim. v. 5 in xlvii. 2, xcvii. 3, xcix. 3, 16, civ. 3, in Raz 6,10.

^d **97,4** Prim. xcvi. 4. Bodite pozorni na farizejsko idejo o ločenosti od krivičnih.

^e **97,6** iz knjig. Glej xlvii. 3 (opomba). Prim. Mt 12,36.

^f **97,8** Prim. xciv. 7, 8 (opomba); tudi Sir. xi. 19; Lk 12,19.

^g **97,10** Odgovor na hvalisanje grešnikov.

^a **98,2** Ps 22,14

^b **98,5** Oz 9,14

^c **98,6** Job 22,13

^d **98,6** Ps 73,11

XCVIII. Samovšečnost grešnikov. Greh, ki izvira iz človeka. Ves greh zapisan v nebesih. Gorje grešnikom.

98^a In zdaj vam prisežem,^b modrim in neumnim,^c kajti na zemlji boste imeli številne izkušnje.

² Kajti vi moški si boste nadeli več okraskov
kakor ženska^d

in barvnih oblačil več kakor devica.

V kraljevini, veličini in moči,

v srebru, zlatu in škrlatu,

v sijaju in hrani bodo izliti kot voda.

³ Zato jim bo primanjkovalo nauka in modrosti
in zaradi tega bodo pogubljeni skupaj s

svojimi premoženji

in z vso svojo slavo in svojim sijajem,

v sramoti, v pokolu in v velikem pomanjkanju

bodo njihovi^e duhovi vrženi v ognjeno peč.

⁴ Prisegel sem vam, grešniki, kakor gora ni postala suženj^f
in hrib ne postane dekla ženski,

tako tudi greh ni bil poslan na zemljo,

toda človek ga je sam ustvaril

in pod velikim prekletstvom bodo padli tisti,

ki ga zagrešijo.

⁵ Neplodnost ni bila dana ženi,^g

toda zaradi dejanj svojih lastnih rok umre brez otrok.

⁶ Prisegel sem vam, vi grešniki, pri Svetem Velikem,^{h,cd}

da so vsa vaša zla dejanja razkrita v nebesih

in da nobeno izmed vaših dejanj zatiranja

ni zakrito in skrito.

^a **98,1** Začne se nova delitev, xcvi-ii-cii. 3, obsodba napak grešnikov v življenju in doktrini. Njihova prihajajoča sodba.

^b **98,1** Tukaj najprej, vendar pogosto zatem, v vrsticah 4, 6, xcix. 6, itd.

^c **98,1** xcvi-ii-cii. 3 neumnim; cii. 4-civ modrim.

^d **98,2** Njihova osebnost se bo izgubila v njihovih imetjih, kot se voda izgubi v zemlji. Prim. Ps 22,14 za frazo.

^e **98,3** prim. vrstica 10, ciii. 8. Kot netelesni duhovi so hudobni vrženi v končno mesto kazni.

^f **98,4** Greh je stvar človekovega lastnega izuma. Glej lxix. 11 (opomba). Primerjaj c. 4. Ni izvirno ali neizogibno, ampak prostovoljno in zato kaznovano. Prim. 2 Baruh xviii. 2, liv. 15.

^g **98,5** Primer je ilustracija splošne postave. Prim. Oz 9,14.

^h **98,6** Bog se ukvarja z dejanji ljudi. Prim. Job 22,13; Ps 73,11.

⁷ Ne mislite v svojem duhu in ne recite v svojem srcu, da ne veste in da ne vidite, da je vsak greh vsak dan zapisan v nebesih v prisotnosti Najvišjega. ⁸ Odslej^a veste, da je vse vaše zatiranje, s katerim zatirate vsak dan, zapisano do dneva vaše sodbe. ⁹ Gorje vam, vi bedaki, kajti zaradi vaše neumnosti boste pogubljeni. In vi se pregrešujete zoper modre in tako sreča ne bo vaš delež. ¹⁰ Zdaj vedite, da ste pripravljeni za dan uničenja. Zatorej ne upajte, da boste živeli, vi grešniki, temveč boste odšli in umrli, saj ne poznate nobene odkupnine,^a kajti pripravljeni ste za dan velike sodbe, za dan stiske in velike sramote za vaše duhove. ¹¹ Gorje vam, vi trdovratni v srcu, ki počnete zlobnost in jeste kri.^b Od kod imate dobre stvari, da jeste, pijete in ste nasičeni? Od vseh dobrih stvari, ki jih je Najvišji Gospodar v izobilju dal na zemljo; zato ne boste imeli nobenega miru. ¹² Gorje vam, ki ljubite dejanja nepravčnosti. Zakaj upate na srečo zase? Vedite, da boste izročeni v roke pravičnih in odrezali vam bodo vratove, vas umorili in se vas ne bodo usmilili. ¹³ Gorje vam, ki se veselite v stiski pravičnih, kajti noben grob se ne bo izkopal za vas.^c ¹⁴ Gorje vam, ki zaničujete besede pravičnih, kajti nobenega upanja življenja ne boste imeli. ¹⁵ Gorje vam, ki zapisujete lažnive in brezbožne besede; saj svoje laži zapisujejo, da bi jih ljudje lahko slišali in brezbožno ravnali do (svojega) bližnjega.^d ¹⁶ Zato ne bodo imeli nobenega miru, temveč bodo umrli nenadne smrti.^e

^a **98,10** Ps 49,7-9
^b **98,11** Apd 15,29
^c **98,13** Jer 8,2
^d **98,13** Jer 22,19

XCIX. Gorja, izrečena brezbožnikom, kršiteljem zakona. Zlobna beda grešnikov v zadnjih dneh. Nadaljnja gorja.

99 Gorje vam, ki delate brezbožnost^f in slavite v laganju in jih poveljučujete.

Pogubljeni boste in srečnega življenja ne boste imeli.

² Gorje njim, ki sprevračajo besede poštenosti

^a **98,8** po izidu Henohove knjige.

^b **98,11** Prim. vii. 5; Jubileji vii, 28-32, xxi. 6; Apd 15,29.

^c **98,13** Brez pokopa. Prim. Jer 8,2; Jer 22,19.

^d **98,15** Prim. civ. 10. Bodite pozorni na literarni spor, ki se tukaj razkrije med Helenistom in farizejem.

^e **98,16** Prim. xciv. 1, 6, 7, xcv. 6, xcvi. 1,6.

^f **99,1** Tu so obsojeni oboževalci helenistične literature. Prim. xciv. 5, xcvi. 15.

- ^a 99,3 Job 5,1
^b 99,3 Zah 1,12
^c 99,3 Raz 8,3–4
^d 99,3 [Apd 10,4]
^e 99,7 Raz 9,20
^f 99,8 Rim 1,21

in prestopajo večni zakon^a
in se spremenijo^b v tisto, kar niso bili [v grešnike].^c
Na zemlji bodo poteptani pod stopalom.
³ V tistih dneh se pripravite, vi pravični, da dvignete
svoje molitve kakor spomin
in jih postavite^d kakor pričevanje pred angele,^{e,abc}
da bi greh grešnikov oni lahko postavili v
spomin pred Najvišjega.^{f,d}
⁴ V tistih dneh bodo narodi vznemirjeni^g
in družine narodov bodo vstale na dan uničenja.
⁵ V tistih dneh bodo obubožani šli naprej in
odpeljali svoje otroke
in zapustili jih bodo,^h tako da bodo njihovi
otroci pogubljeni zaradi njih.
Da, zapustili bodo svoje otroke (ki se še) dojijo
in se ne bodo vrnili k njim
in ne bodo imeli nobenega usmiljenja do svojih ljubljenih.
⁶ In spet vam prisežem, vi grešniki, da je greh pripravljen
za dan neprestanega prelivanja krvi.^{ij} ⁷ In tisti, ki obožujejo
kamne, rezane podobe iz zlata, srebra, lesa in kamna^k in
gline, in tisti, ki obožujejo nečiste^l duhove, demone^{m,e} in vse
vrste malikov, ne glede na spoznanje, ne bodo dobili nobene
pomoči od njih.
⁸ Postali bodo brezbožni zaradi neumnosti svojih src^{n,f}

^a 99,2 tj. od Mojzesa. Prim. v. 4, xcix. 14.

^b 99,2 sprejmejo običaje poganov, postanejo odpadniki in morda opravijo operacijo, omenjeno v Ass. Mos. viii. 3.

^c 99,2 Pojasnitev.

^d 99,3 α. 'postavili ste jih' β.

^e 99,3 Za angelsko posredovanje gl. ix. 2-11 in v SZ Job v. 1; Zah 1,12; v NZ samo Raz 8,3-4. Glej tudi moje opombe v T. Levi iii. 5; T. Dan vi. 2.

^f 99,3 v vseh delih knjige; ix. 3, x. 1, xlv. 7, lx. 1, 22, lxii. 7, lxxvii. 1, xciv. 8, xcvi. 2, xcvi. 7, 11, xcix. 3, 10, ci. 1, 6, 9.

^g 99,4 Vojne, nemiri in obdobje meča. Prim. xc. 19, itd.

^h 99,5 α. 'zapustili svoje otroke' β.

ⁱ 99,6 Obsodba malikovanja.

^j 99,6 Glej xci. 12 (opomba), xlv. 2 (opomba). Citiral Tertullian De Idol. iv. Oglejte si moj prejšnji komentar na 1 En.

^k 99,7 vstavljeno iz Tertulijana.

^l 99,7 β. 'zloben' α.

^m 99,7 Prim. xvi. 1, xix. 1, tudi Raz 9,20.

ⁿ 99,8 Malikovalcem gre od slabšega na slabše. Prim. Mdr xiv. 12, 27; Rim 1,21.

in njihove oči bodo zaslepljene zaradi strahu njihovih src a **99,13** Jer 22,13
in skozi vizije v njihovih sanjah.

⁹Zaradi tega bodo postali brezbožni in bojzljivi,
kajti vse svoje delo bodo opravili v laži
in oboževali bodo kamen.

Zato bodo v trenutku pogubljeni.

¹⁰Toda v tistih dneh so blagoslovljeni vsi, ki sprejmejo
besede modrosti in jih razumejo^a

in opazujejo steze Najvišjega in hodijo po
stezi Njegove pravičnosti

in ne postanejo brezbožni z brezbožnimi;
kajti rešeni bodo.

¹¹Gorje vam, ki razširjate zlo na svoje bližnje,
kajti umorjeni boste v Šeolu.^b

¹²Gorje vam, ki delate goljufive in lažne ukrepe
in (tistim), ki povzročajo grenkobo na zemlji,
kajti s tem bodo popolnoma použiti.

¹³Gorje vam, ki svoje hiše gradite s hudim
trudom drugih,^c_a

vsi njihovi gradbeni materiali pa so opeke
[greha] in kamni greha;

povem vam, da ne boste imeli nobenega miru.

¹⁴Gorje tistim, ki zavračajo mero in večno
dediščino^d svojih očetov

in katerih duše sledijo malikom,

kajti nobenega počitka ne bodo imeli.^e

¹⁵Gorje tistim, ki delajo nepravico in
pomagajo zatiranju

in do dneva velike sodbe pobijajo svoje bližnje.^f

¹⁶Kajti On bo zavrnil vašo slavo

in na vaša srca privede stisko

in vzbudil bo Svoje goreče ogorčenje

in vas vse uničil z mečem.

---

^a **99,10** Odrešitev je za tiste, ki sprejmejo resnično modrost.

^b **99,11** Prim. cviii. 3 – skrajna kazen za greh. Obsodba na Šeol je manj stroga kot umor duše. Prim. xxii. 13. Šeol je tukaj večno mesto kazni. Glej lxxiii. 10 (opomba).

^c **99,13** Prim. Jer 22,13; tudi 1 En. xciv. 7, xcvi. 8.

^d **99,14** Mojzesovo postavo. Prim. v. 2.

^e **99,14** Prim. trpljenje pravičnih, ciii. 13; tudi 'brez miru', xciv. 6.

^f **99,15** Glej xciv. 9, xcvi. 10, tudi xlv. 2 (opomba).

a **100,1** Iz 34,3
 b **100,1** Iz 34,7
 c **100,1** Ps 58,10
 d **100,2** Zah 14,13
 e **100,2** Ez 38,21
 f **100,2** Ag 2,22
 g **100,2** Mih 7,6
 h **100,2** Mt 10,21
 i **100,2** Mt 10,34
 j **100,2** Mt 10,35
 k **100,2** Mt 24,10
 l **100,3** Raz 14,20
 m **100,4** Mt 13,39
 n **100,4** Mt 13,41
 o **100,4** Mt 13,49
 p **100,5** 5 Mz 32,10
 q **100,5** Ps 17,8

In vsi sveti in pravični se bodo spominjali vaših grehov.^a

C. Grešniki uničujejo drug drugega. Sodba padlih angelov. Varnost pravičnih. Nadaljnja gorja za grešnike.

100 V tistih dneh bodo na enem mestu udarjeni očetje, skupaj s svojimi sinovi

in bratje bodo drug z drugim padali v smrt,
 dokler njihova kri ne bo tekla v potokih.^{abc}

² Kajti človek ne bo zadržal svoje roke, da ne bi poklal
 svojih sinov in sinov svojih sinov

in grešnik ne bo zadržal svoje roke pred svojim
 spoštovanim bratom.^{bdefghijk}

Od zore do sončnega zahoda bodo klali drug drugega.

³ In konj bo do prsi_l hodil v krvi grešnikov
 in voz bo potopljen do svoje višine.

⁴ V tistih dneh se bodo angeli spustili_{mno} v skrivne kraje
 in na enem mestu zbrali vse tiste, ki so dol privedli greh
 in Najvišji bo vstal na tisti dan sodbe,
 da med grešniki izvrši veliko sodbo.

⁵ Nad vse pravične in svete pa bo On postavil
 varuhe izmed svetih angelov,^c

da jih čuvajo kot punčico očesa,^{d_{pq}}
 dokler ne naredi konca vsej hudobiji in vsemu grehu.

Čeprav pravični spijo dolgo spanje,^e se nimajo česa bati.

^a **99,16** in tako pospeši vaše uničenje. Glej xcvi. 5 (opomba).

^b **100,2** Aristobul je ubil svojega ljubljene brata Antigona (Josephus, Ant. xiii. 11. 1, 2). O medsebojnih sporih, ki naj bi načeli kraljestvo, prim. lvi. 7, xcix. 5, 6; Zah 14,13; Ez 38,21; Ag 2,22; Mih 7,6; Mt 10,21.34.35, Mt 24,10 itd.

^c **100,5** Pravične duše na mestu tistih, ki so odšli, so varovane. Prim. skladišče (promptuaria) iz 4. Ezra vii. 85, 95; tudi 4 Ezra iv. 32, 40, vii. 32; 2 Bar. xxx. 2.

^d **100,5** Prim. 5 Mz 32,10; Ps 17,8.

^e **100,5** Pisec xci-civ ni pričakoval vstajenja na začetku začasnega mesijanskega kraljestva, ki naj bi prišlo na začetku osmega tedna. Zdi se, da 'dolgo spanje' traja do konca desetega tedna in vstajenje pravičnih v xci-civ sledi zadnji sodbi.

⁶ In (takrat) bodo otroci zemlje videli modre v varnosti^{a,b} in razumeli bodo vse besede te knjige in spoznali, da jih njihova bogastva ne bodo mogla rešiti v strmoglavljenje njihovih grehov.

^a **100,6** 1 Mz 34,25
^b **100,8** Iz 29,20
^c **100,10** Hab 2,11
^d **100,11** Jer 3,3

⁷ Gorje vam, grešniki, na dan hude tesnobe, vi, ki trpinčite pravične in jih žgete z ognjem. Poplačani boste po svojih delih.

⁸ Gorje vam, vi trdovratni v srcu, ki gledate,^b da bi snovali hudobijo.

Zato bo strah prišel nad vas in nikogar ne bo, da bi vam pomagal.

⁹ Gorje vam, vi grešniki, zaradi besed iz vaših ust in zaradi dejanj vaših rok, ki jih je naredila vaša brezbožnost.

Goreli boste v gorečih plamenih, ki gorijo hujše kakor ogenj.

¹⁰ Zdaj vedite, da bo od angelov On povprašal glede vaših dejanj v nebesih, od sonca in od lune in od zvezd glede na vaše grehe, ker na zemlji izvršujete sodbo nad pravičnimi.^c

¹¹ Poklical bo vsak oblak, meglo, roso in dež, da pričujejo zoper vas; kajti vsi bodo zadržani zaradi vas, da bi se spustili nad vas in spominjali se bodo vaših grehov.^d ¹² In zdaj dajte darila dežju, da ta ne bo zadržan, da bi se spustil nad vas, niti rosa, ko je od vas prejela zlato in srebro, da bi se lahko spustila.^e ¹³ Kadar nad vas padejo slana, sneg s svojim mrazom in vse snežne nevihte z vsemi svojimi nadlogami, v tistih dneh ne boste mogli obstati pred njimi.^f

^a **100,6** Besedilo = πιστόν ali πεποιθότα - napačen prevod מַצֵּט, ki se uporablja noseča = bivanje v varnem. Prim. 1 Mz 34,25.

^b **100,6** Iz druge vrstice v prvo sem prenesel 'otroke zemlje' in z *gg* prevzel 'modre' v tožilnik in ne v imenovalnik. kot *gmt*, β. 'Hudobni vidijo blaženost modrih.' Prim. 4 Ezra vii. 85; Modrost iv. 17, itd.

^c **100,10** Vse nebeške sile, ki so priča grehom hudobnih, pričajo proti njim. Prim. xcvi. 6-8, tudi xcvi. 7, civ. 1. Prim. priča kamnov in tramov v njihovih hišah proti hudobnim, Hab 2,11.

^d **100,11** Vse naravne moči, ki skrbijo za rodovitnost zemlje, bodo pričale zoper grešnike, saj so zadržane na račun njihovih grehov. Prim. lxxx (vrinjeno v lxxii-lxxxii): prim. Jer 3,3.

^e **100,12** Ironično rečeno.

^f **100,13** Celo kaznovanje s strani elementov bo neustavljivo.

- a **101,2** 1 Mz 7,11
 b **101,4** Ps 107,23-27
 c **101,6** Jer 5,22
 d **101,6** Job 26,10
 e **101,6** Job 38,8-11
 f **101,6** Ps 89,9
 g **101,6** Ps 104,9
 h **101,6** Prg 8,29
 i **101,7** Iz 1,2

CI. Spodbuda k strahu pred Bogom. Vsa narava se ga boji, ne pa tudi grešniki.

101 Opazujte nebo, vi, otroci nebes^a in vsako delo Najvišjega in bojte se ga in ne delajte nobenega zla v Njegovi prisotnosti.^b ² Če zaradi vas zapira okna neba in zadržuje dež in roso, da bi se spustila na zemljo, kaj boste potem storili?^c ³ In če zaradi vaših dejanj pošlje Svojo jezo nad vas, ga ne morete prositi, kajti ponosno in predrzno ste govorili besede zoper Njegovo pravičnost. Zato ne boste imeli nobenega miru. ⁴ Mar ne vidite mornarjev ladij, kako njihove ladje sem ter tja premetavajo valovi in jih stresajo vetrovi in so v velikih težavah?^d ⁵ Zato se bojijo, ker gredo vsa njihova čudovita imetja z njimi na morje in imajo zle slutnje srca, da jih bo pogoltnilo morje in bodo tam pogubljeni. ⁶ Mar niso celotno morje in vse njegove vode in vse njegovo gibanje delo Najvišjega in mar ni On postavil meja njegovim početjem ter ga vsepovsod omejil s peskom?^e ⁷ Ob Njegovem grajanju se prestraši, se posuši in vse njegove ribe poginejo in vse, kar je v njem. Toda vi grešniki, ki ste na zemlji, se ga ne bojite. ⁸ Mar ni On naredil nebes in zemlje in vsega, kar je na njej? Kdo je dal razumevanje in modrost vsemu, kar se premika po zemlji in v morju? ⁹ Mar se mornarji ladij ne bojijo morja? Vendar se grešniki ne bojijo Najvišjega.^f

^a **101,1** enakovreden 'Božjim sinovom' tj. pravičnim Izraelcem. Glej Test. Lev. iv. 2 (opomba); Modrost. ii. 13, 18. Za 'nebeške otroke' gl. Pirke Abot iii. 22.

^b **101,1** Ista tema se je nadaljevala, vendar vrstica 1 vsebuje odklon k pravičnim.

^c **101,2** Nagovor hudobnim se nadaljuje, c. 11, 12.

^d **101,4** Mornarji se bojijo morja. Koliko bolj bi se morali ljudje bati Boga, ki se ga morje zelo boji. Prim. Ps 107,23-27.

^e **101,6** 6, 7. Morje je v Božji roki. Prim. Jer 5,22; Job 26,10, Job 38,8-11; Ps 89,9, Ps 104,9; Prg 8,29.

^f **101,9** Pomenljiv povzetek.

CII. Strahote sodnega dne. Neugodna usoda pravičnih na zemlji.

a **102,3** Raz 6,15
b **102,5** Oz 5,9
c **102,6** Prd 2,14-16
d **102,6** Prd 3,19-21

102 V tistih dneh, ko nad vas privede hud^a ogenj,^b
kam boste pobegnili in kje boste našli rešitev?
In ko bo zoper vas sprožil Svojo besedo,^c
mar ne boste prestrašeni in boječi?
²Vsa svetila bodo prestrašena z velikim strahom
in vsa zemlja bo prestrašena in bo trepetala
in bo alarmirana.
³Vsi [†]angeli^d bodo izvršili svoje ukaze^{†e}_a
in iskali bodo, da se skrijejo pred prisotnostjo Velike Slave
in otroci zemlje bodo trepetali in se tresli
in vi grešniki boste za vedno prekleti
in ne boste imeli nobenega miru.
⁴Ne bojte se, ve duše pravičnih^{fg}
in upajte vi, ki ste umrli v pravičnosti.
⁵In ne žalujte, če se je vaša duša v žalosti spustila v Šeol^h
in da se vašemu telesu v življenju ni godilo
glede na vašo dobroto,
temveč čakajte na dan sodbe grešnikovⁱ
in na dan preklinjanja in kaznovanja.^b
⁶In vendar, ko umrete, grešniki govorijo nad vami:^{jcd}
»Kakor umremo mi, tako umrejo pravični

^a **102,1** tj. pekel. Prim. xcix. 11.

^b **102,1** 1-3. Kam bodo zbežali na strašni Gospodarjev dan, ko bosta nebo in zemlja osupla in se bodo sami angeli skušali skriti?

^c **102,1** tj. sodbe.

^d **102,3** Pokvarjeno: namesto 'angeli' beri kralji. Prim. Raz 6,15.

^e **102,3** Ne morem popraviti.

^f **102,4** 4-CIV. 9. Razprava in obsodba saducejskih pogledov na prihodnje življenje.

^g **102,4** 4, 5. Pravični naj bodo dobre volje, čeprav je njihovo življenje in smrt v žalosti.

^h **102,5** Trden v veri v blagoslovljeno prihodnost pravičnih, lahko pisatelj prizna navidezno enakost pravičnih in hudobnih v življenju in smrti.

ⁱ **102,5** Besedilo = 'postali ste grešniki'. Naslednja vrstica zahteva ta popravek tukaj.

^j **102,6** 6-8. Saducejski argument – SZ pogled na povračilo pravičnim v tem življenju je bil razložen tako, da nakazuje, da bi ljudi lahko sodili po njihovih premoženjih v tem življenju in da tam, kjer v tem življenju ni nobene razlike, je v naslednjem ne bo. Prim. Modrost ii. 1-5, iii. 2-4; Prd 2,14-16; Prd 3,19-21 itd.

a **102,9** Ps 34,12

in kakšno korist žanjejo za svoja dejanja?

⁷ Glej kakor mi, tako oni umirajo v žalosti in temi,^a
in kaj imajo oni več kakor mi?

Odslej smo enaki.

⁸ In kaj bodo prejeli in kaj bodo videli na veke?

Glej, tudi oni so umrli

in odslej večno ne bodo videli nobene svetlobe.«

⁹ Povem vam, vi grešniki, zadovoljni ste s tem, da jeste in pijete, ropate in grešite, do nagega slačite ljudi, pridobivate bogastvo in vidite dobre dni.^{b a c} ¹⁰ Ali ste videli pravične, kako njihov konec izpade, da v njih do smrti ni najti nobene vrste nasilja? ¹¹ »Kljub temu so pogubljeni in postali, kot da jih ni bilo in njihovi duhovi so se v stiski spustil v Šeol.«^d

CIII. Različne usode pravičnih in grešnikov. Sveži ugovori grešnikov.

103 Zdaj torej prisegam vam, pravični, pri slavi Velikega, Spoštovanega in^{ef} ² Mogočnega v gospostvu in prisegam vam pri Njegovi veličini.

Poznam skrivnost

in prebral sem nebeške tablice

in videl svete knjige

in v njih našel zapisano in napisano glede njih,

³ da je zanje pripravljena vsa dobrota, radost in slava^g

in zapisana za duhove tistih, ki so umrli v pravičnosti

in to mnogovrstno dobro vam bo dano kot

povračilo za vaše napore

in da je vaš delež obilen onkraj deleža živih.

^a **102,7** SZ pogled na Šeol, lxiii. 10 (opomba).

^b **102,9** Torej LXX Ps 34,12.

^c **102,9** 9-10. Odgovor pisca. Razlikovanje med pravičnim in hudobnim ni zunanje, temveč versko in etično. Hudobnežovo življenje oblikujejo le materialni in začasni cilji.

^d **102,11** Hudobni se ponovno strinjajo, da smrt čaka oba enako.

^e **103,1** 1-4. Pisatelj se obrača na pravičnike in jim iz nebeških tablic in svetih knjig zagotavlja, da se jim obeta vse dobro.

^f **103,1** Bolj slovesna prisega kot v xcvi. 1, 4, 6, itd.

^g **103,3** Kje lahko uživamo te blagoslove, v Šeolu ali v duhovni Božji vladavini, ki je bila ustanovljena po končni sodbi? Zdi se, da obstaja le vstajenje duha.

⁴ Duhovi vas, ki ste umrli v pravičnosti, bodo
živel in se razveseljevali,
njihovi duhovi pa ne bodo izginili, niti njihov
spomin izpred obličja Velikega
do vseh rodov sveta. Zato se ne bojte več njihove sramote.

^a **103,9** 5 Mz 28,62

⁵ Gorje vam, grešniki, ko boste umrli,^a
če umrete v bogastvu svojih grehov
in tisti, ki so vam podobni, o vas pravijo:
»Blagoslovljeni so grešniki. Videli so vse svoje dni.

⁶ In sedaj so umrli v blaginji in bogastvu,
v svojem življenju niso videli stiske ali umora,
umrli so v časti,
in sodba ni bila izvršena nad njimi v času
njihovega življenja.«

⁷ Vedite, da bodo njihove duše primorane, da
se spustijo v Šeol^b
in v svoji veliki stiski bodo bedni.

⁸ V temo, verige in goreč plamen, kjer je huda
sodba, bodo vstopili vaši duhovi
in velika sodba bo za vse rodove sveta.
Gorje vam, ker ne boste imeli miru.

⁹ Ne recite glede pravičnih in dobrih, ki so v življenju:^{cd}
»V naših težavnih dneh smo trdo garali in
izkusili vsako težavo

in se srečali z veliko zla in bili pokončani
in postali maloštevilni^a in naš duh majhen.^e

---

^a **103,5** 5-8. Hudobnih po smrti ni konec. Čakajo jih tema, verige in goreč ogenj.

^b **103,7** Glej lxiii. 10 (opomba). Tu je za razliko od cii. 5, 11, zadnji kraj kazni. Naše besedilo je razvoj Jub. vii. 29, saj Šeolu doda eno od značilnosti Gehene. Glej v. 8a.

^c **103,9** 9-15. Ironičen opis usode pravičnih. Prim. saducejski pogled v cii. 6, 7.

^d **103,9** Od te vrstice do konca poglavja g stoji pogosto sam in kaže skoraj šestdeset različic, večinoma med 1. in 3. množino. Rokopisi dokazujejo, da je bila 3. oseba izvirna, kajti medtem ko 1g podaja 3. osebo v vseh primerih razen v sedmih (ti so omejeni na vrstici 14 in 15), vsi drugi rokopisi z redkimi izjemami dajo 1. osebo. Tako hudobni prevzamejo vlogo pravičnih in spregovorijo v njihovi osebi v ciii. 9-15. Vendar v civ. 1-6 avtor svojega odgovora ne naslovi neposredno na grešnike, ki so pravkar spregovorili, temveč na pravične (prim. ciii. 1) in se vrne h grešnikom v civ. 7-9.

^e **103,9** Ne 'skromen', ampak 'ubog'.

^a **103,11** 5 Mz 28,13

^b **103,11** 5 Mz 28,48

^c **103,12** Est 9,1

¹⁰ Bili smo uničeni in nismo našli nobenega, ki bi nam pomagal niti z besedo.^a

Bili smo mučeni [in uničeni] in nismo upali, da bomo videli življenje, iz dneva v dan.

¹¹ Upali smo, da bomo glava,^a a postali smo rep.

Trdo smo garali in v svojem trudu nismo imeli zadovoljstva,

postali smo hrana grešnikom in nepravičnim in svoj jarem so težko položili na nas.^b

¹² Tisti, ki so nas sovražili^{†b} in udarjali, so nad nami imeli gospostvo^c

in tistim, ki so nas sovražili[†], smo sklonili vratove, vendar se nas niso usmilili.

¹³ Želeli smo se spraviti proč od njih, da bi lahko pobegnili in bili mirni,

vendar nismo našli kraja, kamor bi lahko pobegnili in bi bili varni pred njimi.

¹⁴ V svoji stiski smo se pritožili vladarjem^c

in jokali zoper tiste, ki so nas požirali, toda za naše krike se niso zmenili

in niso hoteli prisluhniti našemu glasu.

¹⁵ Pomagali so tistim, ki so nas ropali in požirali, in tistim, ki so nas naredili maloštevilne in prikrili so svoje zatiranje in niso odstranili z nas jarma tistih, ki so nas požirali, razkropili in nas morili, in prikrili so svoj umor in se niso spominjali, da so svoje roke vzdignili zoper nas.

---

^a **103,10** *α-Igt.* Torej *gt*, vendar z menjavo oseb. 'Nikogar ni bilo, ki bi nam pomagal z besedo ali dejanjem. Nemočni smo in ničesar nismo našli' *t, β*.

^b **103,12** Mislim, da je to nehoteno ponavljanje besed iz prejšnje vrstice, in 'ki so nas udarili' spada v to vrstico. Tako imamo: 'Tisti, ki so nas sovražili, so nad nami imeli oblast. In tistim, ki so nas udarili, smo sklonili vratove, vendar se nas niso usmilili.'

^c **103,14** 14, 15. Ti vrstici pomagata določiti datum xci-civ. V lxxxiii-xc se vladarji pojavljajo kot od Boga imenovani voditelji pravičnih. Tu so prikazani kot pomočniki in podpiralci preganjalcev. Ti sovražniki so saduceji, grešniki, odpadniki in poganizatorji. Pravični so farizejska stranka. Ta vprašanja so postala jasna šele v makabejskem obdobju in po razkolu med Janezom Hirkanom in farizeji. 'Razpršen' in 'umorjen' kažeta na Janaeusa, in datum 94-79 pred Kristusom. Morda je to pozneje, 70-64 pred Kristusom, ko so saduceji in vladarji zadnjič usklajeno delovali.

CIV. Zagotovila dana pravičnim. Opomini grešnikom in ponarejevalcem besed poštenosti.

104^a Prisegam vam, da se vas v nebesih angeli spominjajo^b po dobrem pred slavo Velikega. Vaša imena so zapisana^c pred slavo Velikega. ²Upajte, kajti prej ste bili osramočeni zaradi bolezni in nadloge, zdaj^d pa boste sijali kakor svetila^a neba. Sijali boste in videli vas bodo in portali nebes^e se vam bodo odprli.^b ³V svojem joku kličite za sodbo in ta se vam bo pokazala; kajti vsa vaša stiska bo doletela vladarje in vse, ki so pomagali tistim, ki so vas oropali.^f ⁴Upajte in ne zavrzite svojih upov, saj boste imeli veliko radost kakor nebeški angeli.^g ⁵Kaj boste dolžni storiti? Ne bo se vam treba skrivati na dan velike sodbe in ne boste najdeni kot grešniki in večna sodba^h bo daleč od vas za vse rodove sveta. ⁶Zdaj se ne bojte, vi pravični, ko vidite, da se grešniki krepijo in uspevajo na svojih poteh. Ne bodite družabniki z njimi, temveč se držite daleč od njihovega nasilja, kajti postali boste družabnikiⁱ nebeških vojsk.^{jk} ⁷In čeprav vi grešniki pravite: »Vsi naši grehi ne bodo poiskani in zapisani,« bodo kljub temu

^a **104,2** Dan 12,3
^b **104,2** Raz 21,25
^c **104,4** Mt 22,30
^d **104,4** [Mr 12,25]
^e **104,6** Lk 2,13
^f **104,6** Raz 19,14

^a **104,1** CIV. Spet pisec odgovarja ne hudobnim, ampak pravičnim, kot v ciii. 1. Pravični v tem življenju res nimajo upanja, ampak morajo iskati blagoslovljeno prihodnost, ki jih čaka v nebesih.

^b **104,1** Za angelsko posredovanje gl. xv. 2 (opomba), xl. 5-7, xlvii. 2, lxxxix. 76.

^c **104,1** xlvii. 3 (opomba). Veliki: xiv. 2, ciii. 4.

^d **104,2** uporabljeno tukaj o bližajoči se prihodnosti.

^e **104,2** Za odprta vrata gl. Raz 21,25. Ni upanja za novo zemljo. Prim. xci. 16 (opomba).

^f **104,3** Njihova zahteva po pravičnosti, neuslišana na zemlji, ciii. 14, 15, bo nekega dne zadovoljena. Prim. za krik pravičnega xcvi. 3, 5 (opomba), xcix. 3, 16.

^g **104,4** Prim. Mt 22,30; 1 En. civ. 6.

^h **104,5** Prim. xci. 15, tudi xlv. 2 (opomba). Zdi se, da ta vrstica ne pomeni nobene sodbe za pravične. Nasprotje li. 2.

ⁱ **104,6** prim. civ. 2, 4. V 2 Bar. li. 5, 10, 12 pravični dosežejo in celo presežejo slavo angelov.

^j **104,6** Upoštevajte farizejsko ekskluzivnost. Prim. xci. 3, 4. Upanje pravičnega se lahko uresniči samo v nebesih. Mesijansko kraljestvo pade v ozadje.

^k **104,6** Torej β, bere se hara. Prim. Lk 2,13; Raz 19,14; *gmqt* bere se herana = τῶν ἁγαθῶν (pokvarjeno za ἀγγέλων, Flemming).

^a **104,12** Dan 12,4

^b **104,12** Dan 12,9-10

vsak dan zapisali vse vaše grehe.^a ⁸ In zdaj vam pokažem, da svetloba in tema, dan in noč, vidita vse vaše grehe.^b ⁹ Ne bodite brezbožni v svojih srcih in ne lažite in ne spreminjajte poštenih besed, niti Svetega Velikega ne obtožujte z lažnivimi besedami in ne upoštevajte svojih malikov, kajti vse vaše laganje in vsa vaša brezbožnost ne izhajata iz pravičnosti, temveč iz velikega greha.^{cd} ¹⁰ In zdaj poznam to skrivnost, da bodo grešniki na veliko načinov spremenili in popačili besede pravičnosti in govorili hudobne besede, lagali in prakticirali velike prevare in pisali knjige glede svojih besed.^e ¹¹ Toda, ko resnicoljubno zapišejo vse moje besede v svojih jezikih^f in ne spreminjajo ali zmanjšujejo od mojih besed, temveč jih vse zapišejo resnicoljubno – vse, o čemer sem najprej pričal v zvezi z njimi.^g ¹² Potem poznam še eno skrivnost, da bodo te knjige dane pravičnim in modrim, da bodo postale vzrok radosti, poštenosti in velike modrosti.^{h,ab} ¹³ Njim bodo dane knjige in bodo verjeli vanje in se jih veselili in potem bodo vsi pravični, ki so se naučili iz njih, poplačaniⁱ na vseh stezah poštenosti.«

CV. Bog in Mesija bosta prebivala s človekom.

105 ^j V tistih dneh (jim) je Gospodar naročil, naj pokličejo in pričujejo zemeljskim otrokom glede njihove

^a **104,7** 7. 8. Hudobne opozarja, da se njihovi grehi vsak dan zapisujejo, čeprav se tega ne zavedajo.

^b **104,8** Za pričevanje naravnih moči gl. c. 10 (opomba).

^c **104,9** 9-13. Razkritja in navodila glede njegove lastne knjige.

^d **104,9** Hudobnim je naročeno, naj ne spreminjajo, ali napačno razlagajo SZ. Prim. xciv. 5, xcvi. 14, xcix. 2.

^e **104,10** Prišel bo čas, ko bodo besede razodetja sprevržene in bodo napisane knjige, ki bodo uveljavljale hudoben in poganški nauk.

^f **104,11** tj. grščini in aramejščini.

^g **104,11** Toda Henohovi spisi bodo nasprotovali tem poganskim naukom. Pisec tukaj govori iz Henohovega stališča.

^h **104,12** Končno bo pravična in modra generacija sprejela in razumela njegova dela (prim. i. 2). Prim. Dan 12,4.9.10.

ⁱ **104,13** tj. najdejo svojo nagrado v teh knjigah (xciii. 10, c. 6, civ. 12, 13, cv. 1) ali morda v mesijanskem kraljestvu, ki je bilo tam ustanovljeno.

^j **105,1** CV. Zdi se, da to poglavje ne spada v xci-civ. (1) Zemeljski otroci se uporablja v dobrem pomenu besede. Nasprotje c. 6. (2) Mesija je predstavljen samo tukaj v xci-civ. (3) Poudarek je na končnem življenju svetnikov na zemlji (ideja i-xxxvi), ne na nesmrtnem življenju v nebesih, kot v xci-civ.

modrosti. Pokaži jim (to), kajti vi ste njihovi vodniki in povračilo nad celotno zemljo. ²Kajti jaz in Moj Sin bova za vedno združena z njimi na stezah poštenosti v njihovih življenjih^a in imeli boste mir.^b Veselite se, vi otroci poštenosti. Amen.^c_{ab}

^a **105,2** Ps 2,1-12

^b **105,2** Jn 14,23

---

^a **105,2** tako končno.

^b **105,2** Nasprotje prekletstvu hudobnih, xciv. 6 (opomba).

^c **105,2** tj. Mesija. Prim. 4 Ezra vii. 28, 29, xiii. 32, 37, 52, xiv. 9. Pravični so Božji otroci, predvsem pa Mesija. Glej zgodnjo mesijansko razlago Ps 2, tudi 1 En. lxii. 14; Jn 14,23.

Razdelek VI – Odlomek iz Noetove knjige

Poglavja CVI-CVII

106^a Čez nekaj dni je moj sin Matuzalem vzel ženo za svojega sina Lameha in ona je z njim zanosila in rodila sina. (Latinski odlomek: Factum est autem [cum esset Lamech annorum tricentorum quinquaginta] natus est ei filiu(s) | In zgodilo se je [ko je bil Lameh star tristo petdeset let], da se mu je rodil sin(-ovi).)L² Njegovo telo je bilo belo kakor sneg in rdeče kakor cvetenje vrtnice in lasje na njegovi glavi †in njegovi dolgi prameni so bili beli kakor volna in njegove oči lepe†.b Ko je odprl oči, je kot sonce osvetlil vso hišo in celotna hiša je bila zelo svetla. (cui oculi sunt sicut radi solis capilli autem eius candi di ores in septies niue corpori autem eius nemo hominum potest intueri. | Njegove oči so kakor sončni žarki, toda njegove bele ustnice so sedemkrat snežno bele, a nihče ne more gledati njegovega telesa.)L³ Nato se je vzdignil v rokah babice, odprl svoja usta in se †pogovarjal z† Gospodarjem pravičnosti. (et surexit inter manus obstetricis suae et adorauit dominutn uiuentem in secula [laudauit]. | In vstal je med rokami svoje babice in oboževal Gospodarja, ki živi večno.)L⁴ Njegov oče Lameh se ga je zbal in pobegnil in prišel k svojemu očetu Matuzalemu. (et timuit Lamech. | In Lameh se je bal.)L⁵ Rekel mu je: »Spočel sem čudnega sina, ki se razlikuje od človeka in mu ni podoben in spominja na Božje nebeške sinove. Njegova narava je drugačna in ni podobna naši in njegove oči so kakor sončni žarki in njegov obraz je veličasten. (et uenit ad patrem suum Mathusalem et narrauit illi omnia. | In prišel je k svojemu očetu Matuzalemu in mu vse povedal.)L⁶ Zdi se mi, da ni izšel od mene, temveč od angelov^c in bojim se, da bi bil v njegovih dneh lahko narejen

^a **106,1** CVI—CVII. Fragment Noetove apokalipse. Del tega razdelka je ohranjen v latinski različici, ki jo tiskam ob strani z besedilom.

^b **106,2** Latinščina teh 'dolgi pramenov' ne omenja, Eth. se zlahka spremeni v 'bil je bel' ... in njegove oči so bile kakor sončni žarki'. Prim. Eth. različica v v. 5 in v. 10. V latinščini (v. 2) se zdi, da je septies pokvarjen za capitis. Prim. v. 10.

^c **106,6** Lat. daje drugačno idejo. Noncij = ἄγγελος. Lat. od 6 sledi 'Lamehu' v v. 4.

čudež na zemlji. (ne non ex co natus esset nisi nontius dei. | da se ne bi rodil iz sobivanja, razen od Božjega poslanca.)L ⁷In zdaj, moj oče, sem tukaj, da te prosim in te rotim, da greš k Henohu, našemu očetu in od njega izveš resnico, kajti njegovo bivališče je med angeli.«^a (dixit Mathusalem: Ego autem non possum seire nisi eamus ad patrem nostrum Enoc. | je rekel Matuzalem: »Toda ne morem sejati, če ne gremo k našemu očetu Henohu.«)L ⁸Ko je Matuzalem slišal besede svojega sina, je prišel k meni do koncev zemlje, kajti slišal je, da sem bil tam in na glas je zavpil in slišal sem njegov glas in prišel k njemu. Rekel sem mu: »Glej, tukaj sem, moj sin, zakaj si prišel k meni?« (quum autem uidit Enoc filium suum Mathusalem uenientem ad se [et] ait. quid est quod uenisti ad me nate? | In ko je Henoh videl svojega sina Matuzalema, da prihaja k njemu [in] rekel je: »Kaj je to, da si prišel k meni?«)L ⁹Odgovoril je in rekel: »Zaradi velikega vzroka vznemirjenja sem prišel k tebi in zaradi vznemirljivega videnja sem se približal. (dixit | je rekel)L ¹⁰In zdaj, moj oče, me poslušaj. Mojemu sinu Lamehu se je rodil sin, ki ni podoben nikomur in njegova narava ni podobna človeški naravi in barva njegovega telesa je bolj bela od snega in bolj rdeča od cveta vrtnice in lasje njegove glave so bolj beli kakor bela volna in njegove oči so kakor sončni žarki^b in odprl je svoje oči in s tem razsvetlil celotno hišo. (quod natus est filio suo [nomine] Lamech cui oculi sunt sicut radi solis capilli[s] eiuscandidiores septies niue, corpori autem eius nemo hominum potest intueri | da je rodil svojega sina (ime) Lameha, čigar oči so kakor žarki sončnih las [sedemkrat] svetlejši od njegovega snega, toda nihče ne more gledati njegovega telesa)L ¹¹In vzdignil se je v rokah babice, odprl svoja usta ter blagoslovil Gospodarja nebes.^c (et surexit inter manus obstetricis suae eadem hora, qua procidit de utero matris suae, orauit dominum uiuentem in secula et laudauit. | In vstal je v rokah svoje babice ob isti uri, ko je prišel iz maternice svoje matere, molil in hvalil Gospodarja, ki živi vekomaj.)L ¹²Njegov oče Lameh se je prestrašil in pobegnili k meni in ni verjel, da je izšel iz njega, temveč da

^a 106,7 tj. na koncih zemlje, kot v Ixv. 2.

^b 106,10 Izposodil Apoc. Petri.

^c 106,11 Tukaj samo v Henohu. Toda upoštevajte Lat. = 'dominum viventem in saecula.' Tudi prim. v. 1.

^a **106,13** 4 Mz 16,30

^b **106,13** Iz 43,19

^c **106,15** 1 Mz 7,11

^d **106,15** 1 Mz 8,14

je bil podoben nebeškim angelom. Glej, prišel sem k tebi, da bi mi ti lahko dal spoznati resnico.« (et timuit Lamech. | In Lameh se je bal.)L ¹³ Jaz, Henoh, sem odgovoril in mu rekel: »Gospodar bo naredil novo stvar^{ab} na zemlji in to sem že videl v videnju in povem ti, da so v rodu mojega očeta Jereda nekateri nebeški angeli prestopili Gospodarjevo besedo. (et dixit Enoc: nontiatum esi mihi fili quia post quingentos annos | In Henoh je rekel: »Obveščen si bil, moj sin, da po petsto letih)L ¹⁴ In glej, zagrešili so greh in prestopajo postavbo in združili so se z ženskami in z njimi zagrešili greh in se poročili z nekaterimi izmed njih in po njih so dobili otroke. ¹⁷ Na zemlji bodo proizvedli velikane, ne glede na duha, temveč glede na meso in tam na zemlji bo veliko kaznovanje in zemlja bo očiščena pred vso nečistostjo. ¹⁵ Da, nad vso zemljo bo prišlo veliko uničenje in potop in veliko uničenje za eno leto.^{cd} (mittel deus cataclismum aquae ut deleat omnem creaturam [xl.] ostendit oculis nostris. | Bog pokaže kataklizmo vode, da uniči vse stvarstvo [xl.] pred našimi očmi.)L ¹⁶ Ta sin, ki se ti je rodil, bo ostal na zemlji in njegovi trije otroci bodo rešeni z njim, ko bo vse človeštvo, ki je na zemlji, umrlo [on in njegovi sinovi bodo rešeni]. (et erunt illi • III • filii [et erunt nomina filiorum eius • Sem • Cham • Iafeth] | in postali bodo • 3 • sinovi [in imena sinov bodo hitra • Šem • Ham • Jafet])L ¹⁸ Zdaj povej svojemu sinu Lamehu, da je ta, ki se je rodil, resnično njegov sin in njegovo ime kliči Noe, kajti on ti bo ostal in on in njegovi sinovi bodo rešeni pred uničenjem, ki bo prišlo na zemljo zaradi vsega greha in vse nepravčnosti, ki bo na zemlji použita v njegovih dneh. (et ipse uocabitur Noe qui interpretatur requies quia requiem prestabit in archam. | sam pa se bo imenoval Noe, kar se razlaga kot počitek, ker bo poskrbel za počitek v barki.)L ¹⁹ Potem bo tam še vedno več nepravčnosti kakor ta, ki je bila najprej použita na zemlji, kajti poznam skrivnosti svetih,^a kajti On, Gospodar, mi je pokazal in me obvestil in prebral sem (jih) v nebeških tablicah.

107 Na njih sem videl napisano, da bo rod za rodom prestopal, dokler^b se ne vzdigne rod pravičnosti in je prestopek uničen in greh izgine iz zemlje in nanjo pride

^a **106,19** Bodisi skrivnosti, ki jih poznajo angeli, bodisi skrivnosti, ki se nanašajo na pravične v prihodnosti.

^b **107,1** *t,β: 'ta' gIgmq.*

vse vrste dobrega.^{a 2} In zdaj, moj sin, pojdi in naredi svojemu sinu Lamehu znano, da je ta sin, ki se je rodil, v resnici njegov sin in da (to) ni laž.«³ Ko je Matuzalem slišal besede svojega očeta Henoha – kajti pokazal mu je vse, kar je skrito^b – se je vrnil in mu (jih) pokazal in ime tistega sina imenoval Noe, kajti on bo po vsem uničenju potolažil zemljo.^{c a}

108^d Še ena knjiga, ki jo je Henoh napisal za svojega sina Matuzalema in za tiste, ki bodo prišli za njim in se v poslednjih dneh držali postave.^{e 2} Vi, ki ste delali dobro, boste čakali na tiste dni, dokler ne bo storjen konec tistih, ki delajo zlo, in konec moči prestopnikom.^{f 3} Resnično čakajte, dokler greh ne mine, kajti njihova imena bodo izbrisana iz knjige življenja in iz svetih knjig in njihovo seme bo uničeno na veke in njihovi duhovi bodo poklani^g in jokali bodo in žalovali na kraju,^h ki je kaotična^{i b} divjina in v ognju bodo goreli, ker tam ni zemlje.⁴ In tam sem videl nekaj podobnega nevidnemu oblaku, kajti zaradi njegove globine nisem mogel pogledati preko^j in videl sem ognjen plamen, ki je močno plamtel in stvari, kot so sijoče gore, ki so krožile in pometale

^a **107,3** 1 Mz 5,29

^b **108,3** [1 Mz 1,2]

^a **107,1** Nova rast greha po potopu. Njegovo uničenje in prihod mesijanskega kraljestva.

^b **107,3** α : 'vsaka skrivna stvar' β .

^c **107,3** Pomen imena Noe, podanega v 1 Mz v. 29, se tu ponovi.

^d **108,1** To zadnje poglavje je neodvisen dodatek. Pisec pozna i-xxxvi in xci-civ ali vsaj dele teh razdelkov. Toda njegovo poznavanje i-xxxvi je zelo netočno. Kar je bilo v poglavjih xviii in xxi kraj kazni za neposlušne zvezde, postane v cviii. 3-6 praktično Gehena. Upoštevajte 'Essene' ton tega poglavja, visoka čast, posvečena asketizmu, zaničevanje srebra in zlata v 8-10, blažena nesmrtnost duše, vendar očitno ne telesa, in trajanje svetlobe in teme, ki sta tako vidna v 11-14. To poglavje je bolj podobno xci-civ kot katero koli drugo v knjigi. Njegov cilj je spodbuditi pravične, da še vedno upajo, kljub dolgi zamudi pri prihodu kraljestva.

^e **108,1** Nasprotje 'odstopiti od postave', xcix. 2.

^f **108,2** Zvesti so spodbujeni k nadaljnji potrpežljivosti.

^g **108,3** Prim. xxii. 13; xcix. 11 (opomba). Ne pomeni uničenja, saj žrtve še vedno 'jokajo in jamrajo'.

^h **108,3** Ta kaotični goreči pekel onkraj meja zemlje je kraj kazni za angele v xviii. 12-16; xxi. 1-7.

ⁱ **108,3** Eth. ἀόρατος, LXX prevod עֵינַי v 1 Mz 1,2.

^j **108,4** Lahko bi nadomestili z 'glej njegovo višino' ali 'povej njegov redosled' (ali 'velikost').

^a **108,7** Ps 9,13

^b **108,8** [1 Jn 2,15]

sem ter tja.^a ⁵ Vprašal sem enega od svetih angelov,^b ki je bil z menoj in mu rekel: »Kaj je ta sijoča stvar? Kajti to ni nebo, ampak le plamen gorečega ognja, glas^c jokanja, kričanja,^d žalovanja in močne bolečine.« ⁶ Rekel mi je: »Ta kraj, ki ga vidiš tukaj – sem so vrženi duhovi grešnikov, bogokletnikov^e in [duhovi] tistih, ki počnejo zlobnost in [duhovi] tistih, ki izkrivljajo vse, kar je Gospodar govoril^f skozi usta prerokov^g – (celo) stvari, ki bodo,^h ⁷ kajti nekatere izmed njih so zapisane in vpisane zgoraj v nebesih, da bi jih lahko brali angeli in bi spoznali, kaj bo doletelo grešnike in duhove ponižnih in tistih, ki so trpinčili svoja telesa in jim je Bog povrnil, in od tistih, ki so jih zlobni ljudje osramotili,ⁱ ⁸ ki ljubijo Boga in niso ljubili niti zlata niti srebra niti katerekoli od lepih stvari, ki so na svetu,^b temveč so svoja telesa izročili mučenju.⁹ Kateri, odkar so prišli v obstoj, niso hrepeneli po zemeljski hrani,^k temveč so vse imeli za dih, ki mine in so živeli v skladu s tem, in Gospodar jih je precej preizkusil in njihovi duhovi so bili najdeni čisti, tako da naj bi blagoslavljali Njegovo ime.¹⁰ In vse blagoslove, namenjene zanje, sem pripovedoval v knjigah. In določil jim je njihovo povračilo, ker so bili najdeni takšni, ki so bolj ljubili nebesa kot svoje življenje na svetu, in čeprav so bili teptani pod stopalom zlobnih ljudi in so

^a **108,4** Nadaljnji opis tega pekla in njegovih prebivalcev z izrazi, izposojenimi iz xviii. 13; xxi. 3.

^b **108,5** Ta fraza je izposojena iz i-xxxvi. Prim. xxvii. 2.

^c **108,5** Prim. xviii. 13.

^d **108,5** α: ∞ β.

^e **108,6** Prim. xci. 7.

^f **108,6** mtu, β: 'končano' *glgq*.

^g **108,6** Tukaj le izrecno omenjeno v Henohu.

^h **108,6** Ta pekel, ki je zunaj zemlje, je končni kraj kaznovanja grešnikov in bogokletnikov ter sprevržencev Božjega razodetja po prerokih. V vrsticah 3-6 je pisatelj zamešal kraje (tj. Geheno in pekel neposlušnih zvezd), ki so najbolj skrbno razloženi v i-xxxvi, vendar si je izposodil besedišče tega dela.

ⁱ **108,7** se nanaša na nebeške tablice. Prim. xlvii. 3. Ti zapisi se imenujejo tudi knjige svetih, saj je njihov namen obvestiti angele o prihodnosti: prim. ciii. 2. Glej tudi Asc. Isa. vii. 27.

^j **108,7** 7-9. מִיִּנְתֵּי in מִיִּרְבֵּי psalmov. Sestavljajo pravi Izrael v nasprotju s ponosnimi, sebičnimi in poganizatorji. Prim. Cheyne na Ps 9,13.

^k **108,9** 'tisti, ki so poškodovali svoja telesa ... niso ljubili ne zlata ne srebra ... niso hrepeneli po zemeljski hrani'. Te fraze bi dobro veljale za 'Essene' stranko. Prim. xlviii. 7, cii. 5. Ta znamenja pravičnih imajo svoj ustreznik v tistih hudobnih. Prim. xcvi. 5-7, xcvi. 8-10, xcvi. 2.

doživljali zlorabo in grajo od njih in so bili osramočeni, so Me vendar blagoslavljali.^{a 11} In sedaj bom poklical duhove dobrih, ki pripadajo rodu svetlobe^b_{abcd} in preobrazil bom tiste, ki so bili rojeni v temi, ki v mesu niso bili poplačani s takšno častjo, ki si jo je zaslužila njihova zvestoba.^{cd 12} In v sijočo svetlobo bom privedel tiste, ki so ljubili Moje sveto ime in vsakega bom posedel na prestol njegove časti.^{ef}_{efghij} ¹³ In oni bodo sijoči^g za nepreštevne čase, kajti pravičnost je Božja sodba, kajti zvestemu bo On dal zvestobo v prebivališču poštenih poti.^{h 14} In videli bodo tiste, ki so bili rojeni v temi, vodene v temo, medtem ko bodo pravični sijoči. ¹⁵ Grešniki bodo glasno jokali in jih videli sijoče in res bodo šli tja, kamor so jim predpisani dnevi in letni časi.«^k

a **108,11** [Lk 16,8]
 b **108,11** [Jn 12,36]
 c **108,11** [Ef 5,8]
 d **108,11** [1 Tes 5,5]
 e **108,12** Mt 7,15
 f **108,12** Mt 19,28
 g **108,12** Raz 3,4-5
 h **108,12** [Raz 3,18]
 i **108,12** Raz 3,21
 j **108,12** Raz 4,4
 k **108,15** Dan 12,2-3

^a **108,10** Henoh govori in svoje poslušalce in bralce napotuje na svoje knjige.

^b **108,11** Prim. lxi. 12 (opomba), xxxviii. 4 (opomba).

^c **108,11** Vrstici 11 in 12 je izrekel Bog.

^d **108,11** Od tistih, ki so rojeni v temi, to je poganstvu, zvesti, ki niso bili poplačani s častjo, so spremenjeni. Tisti, ki ostanejo v temi, pa so vanjo vrženi kot njihova obsodba. Prim. v. 14.

^e **108,12** tj. oblečen vanjo. Prim. Mt 7,15. Lahko pa se spremenimo 'v sijočo svetlobo'. Prim. 2 En. xxii. 8-10, so oblačila blaženih sestavljena iz Božje slave. V 1 En. lxii. 16, so 'oblačila življenja'. V resnici so duhovna telesa blaženih. Prim. Raz 3,4.5.18 itd.; 4 Ezra ii. 39, 45; Asc. Isa. iv. 16, vii. 22, viii. 14.

^f **108,12** *α, n.* 'prestol časti, njegove časti' *β- n.* Prim. Mt 19,28; Raz 3,21, Raz 4,4; Asc. Isa. ix. 10, 18.

^g **108,13** prim. xxxix. 7, civ. 2, cviii. 14.

^h **108,13** Henoh spet spregovori.